

วารสารวิจัยรำไพพรรณี

Rajabhat Rambhai Barni Research Journal

ISSN 1906-327X , ISSN 2697-4371 (Online) ปีที่ 18 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม 2567

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาหลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา	5
พิศิษฐ์ ชัยสุวรรณถาวร, สุรียพร พานิชอัตรา, ธงชัย ศรีบุญจไชติ, เพ็ญศิริ สมารักษ์, ฐิตา ชัยวิบูลย์ผล	
การศึกษากระบวนการพัฒนาพื้นฐาน 4 ด้าน ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา พ.ศ. 2560	13
เจนวิทย์ วาริ้อ, วิวัฒน์ เพชรศรี, อธิพงษ์ จันเป็รียง, อติราช เกิดทอง	
การพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าทางการเกษตร	25
ศุญย์ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามพระบรมราโชบายบางระจัน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี	
สาวิตรี จุเจีย, ภาสกร รอดแผลง	
การเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง	38
เกศสุภางค์ ศิริ, สุนทรี วรรณไพเราะ	
การใช้ข้อมูลบัญชีบริหาร และการจัดการความรู้ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในจังหวัดเชียงใหม่	50
เบญญาภา กันทะวงศวาร, ภาควุฒิ ภัควิภาส, แดทริยา พร้อมเพ็รียง	
การศึกษารูปแบบของผู้นำองค์กรที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษารัฐกิจโรงแรม	63
เขมิกา สงวนพวก	
ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2	75
ธิรดา รัตนตยวรา, คีกรุทธิ ศีลาลาย	
ปัจจัยความเชื่อเรื่องฮวงจุ้ยที่ส่งผลต่อการประเมินมูลค่าบ้านจัดสรร	88
ภาณุพงศ์ นิลตะโก, วาสนา ดวงดี, อธิยุต ทัดตมมัส	
บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู	101
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1	
จิรภิญญา ฉายแสง, สุภาวดี ลาภเจริญ	
การพัฒนานวัตกรรมกระบวนการผลิตชาดอกกาแฟด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์	112
ฐากร อนุสรณ์พานิชกุล	
นิยามใหม่ของพื้นที่ภูเกิดศึกษา : ความเป็นพลเมืองหลากหลายวัฒนธรรมในเกาะภูเก็ต	122
วัลลภา อินทรงค์	
ผลการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีอัตถิภาวนิยมต่อความเมตตากรุณาต่อตนเองของนิสิตหญิงที่มีความอับอายในภาพลักษณ์	132
ดุสิตา เมฆพิทักษ์กุล, ดลดาว วงศ์ธีระธรรณ์, สุรียพร อนุศาสนนันท์	
ผลการปรึกษากลุ่มโดยใช้ฐานคิดของทฤษฎีอัตถิภาวนิยมเป็นศูนย์กลางต่อความฉลาดด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่นของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์	144
ญาณิศา กิตติชัยชาญ, ดลดาว วงศ์ธีระธรรณ์, ชมพูนุท ศรีจันทร์นิล	
ผลกระทบของอัตราเงินเฟ้อและการว่างงานต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย	153
ประภัสสร คำสวัสดิ์	
การศึกษาผลกระทบมูลค่าทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการธุรกิจขายของฝากจังหวัดจันทบุรีในช่วงโควิด-19	163
ปัญญณัฐ ศีลาลาย, เอมอร ทวานเสนาะ	

วารสารวิจัยรำไพพรรณี

Rajabhat Rambhai Barni Research Journal

ปีที่ 18 ฉบับที่ 2 ประจำปี 2567 (พฤษภาคม-สิงหาคม) ISSN 1906-327X, ISSN 2697-4371 (Online)

ชื่อ	วารสารวิจัยรำไพพรรณี	
เจ้าของ	สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	
ที่ปรึกษา	41 หมู่ 5 ถนนรัศมีศรีมงคล ตำบลท่าช้าง อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี 22000	
บรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไวกุณธ์ ทองอร่าม	ศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา รัชภัทผลเมือง
บรรณาธิการ กองบรรณาธิการ	ศาสตราจารย์ ดร.เปี่ยมศักดิ์ เมนะเสวต	รองศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญอรุณ ปรีดีติลล
	รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริวิทย์ กุลโรจนภัทร	ดร.พีระ รัตน์วิจิตร
บรรณาธิการ กองบรรณาธิการ	อาจารย์ ดร.สวัสดิ์ อุดมโกชน	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
	รองศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์มาศ สุขกสิ	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
	ศาสตราจารย์ ดร.วิสาขา ภูจินดา	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
	ศาสตราจารย์ ดร.เทิดชาย ช่วยบำรุง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
	รองศาสตราจารย์ ดร.จิณฉวีตร ปะโคทัง	มหาวิทยาลัยบูรพา
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญรอด บุญเกิด	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศชาย สถิตย์พนาวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วัชรกร พาหะนิชัย	
	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรินทร์ รุจิรานุกูล	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นภดล แสงแข
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนธยา กุลกัลยา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวัลรัตน์ สมณี	
อาจารย์ ดร.สิตางค์ เจริญวงศ์	นางสาวกรรณิกา สุขสมัย	
นางสาวนิตยา ดันสาย	นางสาวปิยาภรณ์ กระจ่างศรี	
นางสาวชุลีรัตน์ ผดุงสิน	นางสาวณัฐฐานี ดีชื่อ	
นางสาวปองรัตน์ บุญลาภ	นางภรณ์ทิพย์ สุภาภรณ์	
กำหนดการตีพิมพ์	ปีละ 3 ฉบับ	
ขอบเขตวารสาร	รับบทความวิจัยในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รวมถึงสหวิทยาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสังคมและชุมชน โดยบทความที่ตีพิมพ์ทุกบทความผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Reviewed) ในสาขาวิชานั้น ๆ ไม่น้อยกว่า 3 ท่าน โดยเป็นการประเมินแบบ double-blinded review ข้อคิดเห็นที่ปรากฏและแสดงในเนื้อหาของบทความต่าง ๆ วารสารวิจัยรำไพพรรณี ถือเป็นความเห็นและความรับผิดชอบโดยตรงของผู้นิพนธ์ โดยจัดทำเป็นวารสารราย 4 เดือน เผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ ดังนี้	
	ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน)	จำนวน 15 บทความ
	ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม)	จำนวน 15 บทความ
	ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม)	จำนวน 15 บทความ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ ประจำฉบับ (Peer Review)

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์มาศ สุขภักดิ์
รองศาสตราจารย์วัชรินทร์ อรรถศรีวิธร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นภดล แสงแข
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนิก คุณเมธีกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรินทร์ รุจิรานุกูล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัฐฉญา แพทย์ศาสตร์
อาจารย์ ดร.กรรณา สีชมภู
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภิญญาพัชญ์ นาคภิบาล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์เจษฎา ความคันทัน
รองศาสตราจารย์ ดร.กานดา เตชะชั้นหมาก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระวัฒน์ มอนไฮสง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรพร จันทะนี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิศิษฐ์ เพียรการคำ
อาจารย์ ดร.ภาวินีย์ ธนาอนวัช
รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา วิสูตรเรืองเดช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิสิทธิ์ โพธิวัฒน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรา เดชโฮม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจตน์จรรย์ อาจไธสง
รองศาสตราจารย์ ดร.ธัญญภัทร์ ศิริชันทราโรจน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อังคณา กุลนาคดล
อาจารย์ ดร.ณัฐพล บัวเปลี่ยนสี
รองศาสตราจารย์ ดร.กาสัก เตชะชั้นหมาก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรยุทธ ทองคำ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเจตน์ ผิวทองงาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรี ฤงแก้ว
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพิน ใจแก้ว
รองศาสตราจารย์ ดร.พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์
รองศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา หล่อตระกูล
อาจารย์ ดร.อภิรัตน์ สิ่งทีระหงาน
รองศาสตราจารย์ ดร.ศศิวิทย์ วงษ์มณฑา
รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี วิวาห์สุข
รองศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เขียวมั่ง
รองศาสตราจารย์ ดร.พูลพงศ์ สุขสว่าง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทักษิญา สง่าโยธิน
ดร.จตุพันธ์ รุจิรานุกูล

รายชื่อผู้พิจารณาตรวจสอบภาษาอังกฤษ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกวรรณ อยู่ไธสง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปรอยฝน ทิวชัย
อาจารย์วินิชยา วงศ์ชัย
อาจารย์เอื้อมพร รุ่งศิริ

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนนครินทร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนนครินทร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยบูรพา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ออกแบบรูปเล่มและจัดพิมพ์ นางสาวนิตยา ต้นสาย

ปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2567 (ฉบับที่ 2)

พิมพ์ที่ บริษัท กীরติ การพิมพ์ จำกัด 83/73 หมู่ที่ 3 ตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี 20000

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทบรรณาธิการ

วารสารวิจัยรำไพพรรณี (Rajabhat Rambhai Barni Research Journal) ของสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เป็นวารสารวิจัยที่เผยแพร่บทความวิจัยของนักวิจัย นิสิตนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณาจารย์ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยที่สนใจ เป็นวารสารราย 4 เดือน โดยเผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม) และฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม) แต่ละฉบับมีจำนวน 15 บทความ โดยวารสารฉบับนี้ถือเป็นปีที่ 18 ฉบับที่ 2 ประจำปี 2567 (พฤษภาคม-สิงหาคม) ซึ่งบทความวิจัยที่ได้รับการคัดเลือกให้ตีพิมพ์ในวารสารนี้ ผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญตามสาขาวิชาไม่น้อยกว่า 3 ท่าน โดยเป็นการประเมินแบบ double-blinded review วารสารวิจัยรำไพพรรณีได้จัดอยู่ในฐานข้อมูล TCI ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 และได้มีการพัฒนาคุณภาพวารสารมาโดยตลอด กองบรรณาธิการวารสารได้ดำเนินการเผยแพร่วารสารวิจัยรำไพพรรณีไปยังเครือข่ายมหาวิทยาลัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ทั่วประเทศ เป็นประจำทุก 4 เดือน ปัจจุบันวารสารวิจัยรำไพพรรณี ได้ผ่านการรับรองผลการประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI รอบที่ 4 ในวารสารกลุ่ม 2 (พ.ศ. 2563-2567) และเพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการวารสารและเป็นการปรับปรุงคุณภาพวารสารให้มีความน่าสนใจมากขึ้น ทางวารสารได้เปิดรับบทความวิจัยสหวิทยาการ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รวมถึงวิทยาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสังคมและชุมชน เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในฉบับนี้

กองบรรณาธิการขอขอบคุณผู้เขียนทุกท่านที่ส่งบทความวิจัยมาให้พิจารณาตีพิมพ์ ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาบทความ (Peer reviews) ทุกท่านที่ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขบทความวิจัยต่าง ๆ ให้มีความถูกต้อง และขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนสนับสนุนการจัดทำวารสารวิจัยรำไพพรรณีฉบับนี้ให้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารวิจัยรำไพพรรณีปีที่ 18 ฉบับที่ 2 ประจำปี 2567 (พฤษภาคม-สิงหาคม) จะสามารถตอบสนองความสนใจของผู้อ่านทุกท่านได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้สามารถติดตามรายละเอียดและดาวน์โหลดแบบฟอร์มต่าง ๆ หรือสมัครส่งบทความวิจัยออนไลน์ได้ที่ <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/RRBR/> ซึ่งกองบรรณาธิการวารสารจะดำเนินการรวบรวม คัดกรองบทความวิจัยเพื่อนำไปสู่การเผยแพร่ผลงานวิจัยอันจะส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาต่อไป

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์มาศ สุขกสิ
บรรณาธิการวารสารวิจัยรำไพพรรณี

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาหลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา
Desired Characteristics of Graduates From Bachelor of Economics Program,
Rambhai Barni Rajabhat University, According to the Standardized
Education Qualifications Framework

พิศิษฐ์ ชัยสุวรรณถาวร*, สุรีย์พร พานิชอัครา, ธงชัย ศรีเบญจโชติ, เพ็ญศิริ สมารักษ์, ฐิตา ชัยวิบูลย์ผล

Pisit Chaisuwanthavorn, Sureeporn Phanichatra, Thongchai Sribenjachot,

Pensiri Samarak, Thita Chaiwiboonphol

สาขาเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี 22000

Economics, Faculty of Management, Rambhai Barni Rajabhat University, Chanthaburi 22000 Thailand

*Corresponding author E-mail: pisit.c@rbru.ac.th

(Received: October 4 2023; Revised: June 17 2024; Accepted: June 26 2024)

บทคัดย่อ

งานวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาหลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ในมุมมองของผู้ใช้บัณฑิต บัณฑิต และศิษย์ปัจจุบัน การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มประชากรที่ใช้ จำนวน 78 คน โดยการใช้แบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาหลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ สถิติที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจโดยรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด เมื่อแยกตามด้านทั้ง 5 ด้าน ด้านคุณธรรมจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 ระดับพึงพอใจมากที่สุด ด้านความรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ระดับพึงพอใจมากที่สุด ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ระดับพึงพอใจมาก ด้านทักษะทางปัญญา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 ระดับพึงพอใจมาก และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 ระดับพึงพอใจมาก และลำดับความสำคัญคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของนักศึกษาหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา 5 ด้าน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี 5 อันดับแรก ให้มีความซื่อสัตย์สุจริตในการทำงาน เป็นอันดับที่ 1 คุณสมบัติที่พึงประสงค์อันดับที่ 2 มีความรับผิดชอบต่อตนเอง อันดับที่ 3 มีวินัยและตรงต่อเวลา อันดับที่ 4 มีความรู้ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ และทฤษฎีพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และอันดับที่ 5 สามารถนำเอาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีมาวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจได้

คำสำคัญ : มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา; เศรษฐศาสตรบัณฑิต; คุณลักษณะที่พึงประสงค์

Abstract

The study on “Desirable Characteristics of Graduates from the Bachelor of Economics Program, Rambhai Barni Rajabhat University, According to the Standardized Educational Qualifications Framework” aimed to explore the desirable characteristics of economics graduates from the perspectives of employers, graduates, and current students. This research was quantitative, utilizing a questionnaire about the desirable characteristics of economics graduates according to the standardized education qualification framework as the data collection method. The sample group consisted of 78 participants. The research statistics used were the mean and standard deviation. The result revealed that the overall satisfaction score averaged 4.21, indicating a high level of satisfaction. When separated into five dimensions, the dimension of ethics and morality had the highest satisfaction level with an average score of 4.60. The knowledge dimension had the highest level of satisfaction at 4.33. The interpersonal skills and responsibility dimension had a satisfaction score of 4.20. The intellectual skills dimension had a satisfaction score of 4.01. Finally, the analytical, communication, and information technology skills dimension had an average satisfaction score of 3.88. The top five desirable characteristics of economics graduates according to the standardized educational qualifications framework of Rambhai Barni Rajabhat University, were as follows: 1) Honesty and integrity in work, ranked first, 2) Self-responsibility 3) discipline, and punctuality 4) Knowledge and understanding of economic concepts and principles with basic theories; And 5) Ability to apply concepts, principles, and theories to analyze various economic situations.

Keywords : Standardized Educational Qualifications Framework; Economics Graduate; Desirable Characteristics

บทนำ

จากการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้ลงนามในประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2552 เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรจัดการเรียนการสอน และจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ตามประกาศกระทรวงฯ ให้ทุกหลักสูตรของสถาบันนำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิฯ มาใช้โดยใช้กับหลักสูตรที่จะรับนักศึกษาใหม่เป็นครั้งแรกตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 เป็นต้นไป สำหรับหลักสูตรที่เปิดสอนอยู่แล้ว ต้องปรับปรุงให้สอดคล้องกับประกาศกระทรวงฯ ฉบับนี้ ภายในปีการศึกษา 2555 และให้คณะกรรมการการอุดมศึกษากำกับ ดูแล ติดตามและประเมินผล การจัดการศึกษาของทุกสถาบัน เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ทำให้สถาบันอุดมศึกษาที่มีความหลากหลาย ประชาชนมีโอกาสดำเนินการในระดับอุดมศึกษากันได้อย่างทั่วถึง ที่สำคัญคือสังคมจะเชื่อมั่นได้ว่า คุณวุฒิที่บัณฑิตได้รับจากสถาบันมีคุณภาพและมีมาตรฐานที่เทียบเคียงกันได้เป็นอย่างดีและเป็นที่ยอมรับของสถาบันอุดมศึกษาที่ดีทั้งในและต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในฐานะที่เป็นหน่วยงานกำกับและส่งเสริมการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่า สิ่งหนึ่งที่จะสะท้อนให้เห็นถึงความมีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานของคุณวุฒิดังกล่าว ได้แก่ คุณภาพของบัณฑิตที่ได้รับคุณวุฒินั้น ๆ ซึ่งสามารถพิจารณาผลการเรียนรู้ของบัณฑิตทางด้านความรู้ความสามารถ ทักษะด้านต่าง ๆ ในการทำงานและประกอบอาชีพ รวมทั้งคุณลักษณะอื่น ๆ ในการทำงาน และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาจึงควรได้มีส่วนร่วมกันกำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตในแต่ละคุณวุฒิไว้เป็นหลักเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาจัดการศึกษามุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันได้อย่างมีคุณภาพ เพิ่มความเชื่อมั่นให้แก่สังคมในด้านคุณภาพและมาตรฐานของคุณวุฒิที่บัณฑิตพึงมีหลังจากสำเร็จการศึกษาให้มีคุณภาพครอบคลุมอย่างน้อย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้

ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และได้มอบหมายให้คณะกรรมการการอุดมศึกษานำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ไปพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิสภา/สาขาวิชาต่าง ๆ ของแต่ละระดับคุณวุฒิเพื่อสถาบันอุดมศึกษาได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงรายละเอียดของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้คุณภาพของบัณฑิตที่ผลิตในสาขา/สาขาวิชาของระดับคุณวุฒิเดียวกันมีมาตรฐานที่เทียบเคียงกันได้ทั้งในระดับชาติและระดับสากล (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552)

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ภาวะศึกษาธิการให้การจัดการศึกษาของทุกสถาบันให้มีการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพตามกรอบมาตรฐาน ดังนั้นหลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญจึงวางแผนปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาประชาชนให้มีและมีความรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้บัณฑิตอย่างน้อย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และมีความรู้ความสามารถนำเอาแนวคิดทฤษฎี มาวิเคราะห์แก้ไขปัญหาสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างมีระบบ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2558)

ทางหลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต มีภารกิจหลักการจัดการศึกษาและการผลิตบัณฑิตที่มีคุณสมบัติเป็นที่พึงประสงค์ของผู้ใช้บัณฑิตและเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา เพื่อเพิ่มความรู้ ความสามารถและเป็นการพัฒนาศักยภาพของบัณฑิตให้สูงขึ้น และก่อให้เกิดผลโดยตรงต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา 5 ด้าน

1. ด้านคุณธรรมจริยธรรม
2. ด้านความรู้
3. ด้านทักษะทางปัญญา
4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
และความรับผิดชอบ
5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร
และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษา
หลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ตามกรอบ
มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาคูณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาหลักสูตร
เศรษฐศาสตร์บัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ในมุมมอง
ของผู้ใช้บัณฑิต บัณฑิต และศิษย์ปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษานี้ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และ 4 ของ
หลักสูตรเศรษฐศาสตร์บัณฑิตหลักสูตร ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
รำไพพรรณี บัณฑิต/ศิษย์เก่าหลักสูตรเศรษฐศาสตร์บัณฑิตของ
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี หลักสูตรปรับปรุงปี 2559 และ
ผู้ใช้บัณฑิต ซึ่งมีส่วนได้ส่วนเสียในการใช้หลักสูตรเศรษฐศาสตร์บัณฑิต
ประชากรเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัย แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม
คือ

- 1) กลุ่มผู้ใช้บัณฑิตด้านเศรษฐศาสตร์ จำนวน 32 คน
- 2) บัณฑิต/ศิษย์เก่า ได้แก่ ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตร
เศรษฐศาสตร์บัณฑิต หลักสูตรปรับปรุงปี 2559 มีจำนวนทั้งสิ้น
32 คน
- 3) ศิษย์ปัจจุบัน ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และ 4 ของ
หลักสูตรเศรษฐศาสตร์บัณฑิต ที่ศึกษาอยู่ในหลักสูตรปรับปรุง 2559
มีจำนวนทั้งสิ้น 14 คน

ดังนั้นงานวิจัยฉบับนี้เก็บรวบรวมจากประชากร
ทั้งหมด ซึ่งประกอบไปด้วย บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตร
เศรษฐศาสตร์บัณฑิต หลักสูตรปรับปรุงปี 2559 มีจำนวน 32 คน
ส่วนกลุ่มผู้ใช้บัณฑิตตามจำนวนบัณฑิตที่จบตามหลักสูตร
เศรษฐศาสตร์บัณฑิต หลักสูตรปรับปรุงปี 2559 มีจำนวนทั้งหมด
32 คน และนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และ 4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตร
เศรษฐศาสตร์บัณฑิต หลักสูตรปรับปรุงปี 2559 มีจำนวนทั้งหมด
14 คน จึงรวมประชากรทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษาจำนวนเท่ากับ
78 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเป็นแบบสอบถาม
ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบออกเป็น 3 ส่วน คือ

- 1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ศิษย์ปัจจุบัน บัณฑิต
ผู้ใช้บัณฑิต
- 2) แบบสอบถามความพึงพอใจ ศิษย์ปัจจุบัน บัณฑิต
ผู้ใช้บัณฑิต

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัย คุณลักษณะที่พึงประสงค์
ของนักศึกษาหลักสูตรเศรษฐศาสตร์บัณฑิตตามกรอบมาตรฐาน
คุณวุฒิ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ
เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

วิเคราะห์ความพึงพอใจของศิษย์ปัจจุบัน บัณฑิต
ผู้ใช้บัณฑิต เรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาหลักสูตร
เศรษฐศาสตร์บัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ โดยใช้สถิติ
ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยกำหนดเกณฑ์ในการ
แปลความหมายข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย กำหนดขอบเขตของค่าเฉลี่ย
ดังนี้ (พิศิษฐ์ ชัยสุวรรณถาวร, 2565: 32)

ค่าคะแนนเฉลี่ยมีค่าอยู่ระหว่าง	1.00 - 1.80
มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด	
ค่าคะแนนเฉลี่ยมีค่าอยู่ระหว่าง	1.81 - 2.60
มีระดับความพึงพอใจน้อย	
ค่าคะแนนเฉลี่ยมีค่าอยู่ระหว่าง	2.61 - 3.40
มีระดับความพึงพอใจปานกลาง	
ค่าคะแนนเฉลี่ยมีค่าอยู่ระหว่าง	3.41 - 4.20
มีระดับความพึงพอใจมาก	
ค่าคะแนนเฉลี่ยมีค่าอยู่ระหว่าง	4.21 - 5.00
มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด	

การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือแบบสอบถาม โดยนำ
แบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบ
หาค่าดัชนีความสอดคล้อง ความเที่ยงตรงเชิงพินิจว่าตรงตาม
จุดมุ่งหมายของการศึกษาครั้งนี้หรือไม่ และมาดำเนินการปรับปรุงแก้ไข
ได้ค่าความสอดคล้องเท่ากับ 0.89

นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้ใช้บัณฑิต บัณฑิต
ศิษย์ปัจจุบันที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์
ความเชื่อมั่น โดยการใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค
ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.94

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ความพึงพอใจมีต่อคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของนักศึกษาหลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา 5 ด้าน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ของศิษย์ปัจจุบัน บัณฑิต ผู้ใช้บัณฑิต

คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์	ค่าเฉลี่ย (μ)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)	การแปลผล
ด้านคุณธรรมจริยธรรม			
1. มีความซื่อสัตย์สุจริตในการทำงาน	4.69	0.50	มากที่สุด
2. มีความรับผิดชอบต่อตนเอง	4.63	0.42	มากที่สุด
3. มีวินัย และตรงต่อเวลา	4.53	0.48	มากที่สุด
4. ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของสังคม	4.56	0.61	มากที่สุด
ด้านความรู้			
1. มีความรู้ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ และทฤษฎีพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	4.21	0.73	มากที่สุด
2. สามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง	4.34	0.72	มากที่สุด
3. สามารถนำเอาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี มาประยุกต์ใช้และบูรณาการกับศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้	4.18	0.83	มาก
ด้านทักษะทางปัญญา			
1. สามารถนำเอาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีมาวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจได้	4.16	0.80	มาก
2. สามารถนำเอาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีมากำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตประจำวัน	4.19	0.84	มาก
3. สามารถบูรณาการความรู้ในด้านต่าง ๆ และนำไปประยุกต์ใช้ได้ อย่างเหมาะสม	3.37	0.73	ปานกลาง
ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ			
1. มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย	4.53	0.56	มากที่สุด
2. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ทั้งในฐานะผู้นำหรือผู้ตามได้	4.63	0.62	มากที่สุด
ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ			
1. สามารถสืบค้น จำแนกข้อมูล เพื่อให้ได้ซึ่งสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและตัดสินใจอย่างเหมาะสม	4.18	0.66	มาก
2. สามารถใช้เครื่องมือทางคณิตศาสตร์และสถิติที่เกี่ยวข้องได้อย่างเหมาะสม	4.13	0.82	มาก
3. สามารถใช้สารสนเทศและเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.32	0.77	ปานกลาง
ภาพรวม	4.21	0.67	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ความพึงพอใจของท่านที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของนักศึกษาหลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา 5 ด้าน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ของศิษย์ปัจจุบัน บัณฑิต ผู้ใช้บัณฑิต

ด้านคุณธรรมจริยธรรม ระดับความพึงพอใจของกลุ่มประชากรที่มีค่าเฉลี่ยในอันดับที่ 1 คือ มีความซื่อสัตย์สุจริตในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 ระดับพึงพอใจมากที่สุด รองลงมา มีความรับผิดชอบ

ตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.42 ระดับพึงพอใจมากที่สุดและปฏิบัติตามกฎระเบียบ และข้อบังคับทางสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.61 ระดับพึงพอใจมากที่สุด และมีวินัยและตรงต่อเวลา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48 ระดับพึงพอใจมากที่สุด

ด้านความรู้ ระดับความพึงพอใจของกลุ่มประชากรที่มีค่าเฉลี่ยในอันดับที่ 1 คือ สามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.72 ระดับพึงพอใจมากที่สุด รองลงมา มีความรู้ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ และทฤษฎีพื้นฐานทางเศรษฐกิจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.73 ระดับพึงพอใจมากที่สุด และสามารถนำเอาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีมาประยุกต์ใช้และบูรณาการกับศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.83 ระดับพึงพอใจมาก

ด้านทักษะทางปัญญา ระดับความพึงพอใจของกลุ่มประชากรที่มีค่าเฉลี่ยในอันดับที่ 1 คือ สามารถนำเอาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีมากำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตประจำวัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.84 ระดับพึงพอใจมาก รองลงมาสามารถนำเอาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีมาวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.80 ระดับพึงพอใจมาก และสามารถบูรณาการความรู้

ในด้านต่าง ๆ และนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 3.37 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.73 ระดับพึงพอใจปานกลาง ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ระดับความพึงพอใจของกลุ่มประชากรที่มีค่าเฉลี่ยในอันดับที่ 1 คือ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ทั้งในฐานะผู้นำหรือผู้ตามได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.62 ระดับพึงพอใจมากที่สุด รองลงมา มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.56 ระดับพึงพอใจมากที่สุดและมีส่วนร่วมในการทำงานที่เอื้อต่อความสำเร็จของงานที่ได้รับมอบหมาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.62 ระดับพึงพอใจปานกลาง

ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ระดับความพึงพอใจของกลุ่มประชากรที่มีค่าเฉลี่ยในอันดับที่ 1 คือ สามารถสืบค้น จำแนกข้อมูล เพื่อให้ได้ซึ่งสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและตัดสินใจอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.66 ระดับพึงพอใจมาก รองลงมาสามารถใช้เครื่องมือทางคณิตศาสตร์และสถิติที่เกี่ยวข้องได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.13 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.82 ระดับพึงพอใจมาก และสามารถใช้สารสนเทศและเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.77 ระดับพึงพอใจปานกลาง

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของนักศึกษาหลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา 5 ด้าน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ของศิษย์ปัจจุบัน บัณฑิต ผู้ใช้บัณฑิต

คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์	ค่าเฉลี่ย (μ)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)	การแปลผล
ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.60	0.503	มากที่สุด
ด้านความรู้	4.33	0.696	มากที่สุด
ด้านทักษะทางปัญญา	4.01	0.766	มาก
ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	4.20	0.642	มาก
ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.88	0.750	มาก
ภาพรวม	4.21	0.67	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ความพึงพอใจของท่านที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของนักศึกษาหลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา 5 ด้าน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ของศิษย์ปัจจุบัน บัณฑิต ผู้ใช้บัณฑิต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 มีระดับพึงพอใจมากที่สุด เมื่อพิจารณาความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของนักศึกษาหลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาทั้ง 5 ด้าน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ระดับความพึงพอใจของกลุ่มประชากรที่มีค่าเฉลี่ยในอันดับที่ 1 คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.502 ระดับพึงพอใจมากที่สุด รองลงมา ด้านความรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.696 ระดับพึงพอใจมากที่สุด ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.642 ระดับพึงพอใจมาก ด้านทักษะทางปัญญา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.766 ระดับพึงพอใจมาก และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.75 ระดับพึงพอใจมาก

สรุปและการอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาหลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ความพึงพอใจโดยรวมมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด เมื่อแยกตามด้านทั้ง 5 ด้าน ด้านคุณธรรมจริยธรรมมีระดับพึงพอใจมากที่สุด ด้านความรู้มีระดับพึงพอใจมากที่สุด ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบมีระดับพึงพอใจมาก ด้านทักษะทางปัญญามีระดับพึงพอใจมาก และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีระดับพึงพอใจมาก พบว่าเมื่อแยกรายข้อในแต่ละด้าน

1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตในการทำงาน มีระดับพึงพอใจมากที่สุด ความรับผิดชอบต่อตนเอง มีระดับพึงพอใจมากที่สุด ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับทางสังคม มีระดับพึงพอใจมากที่สุด และมีวินัยและตรงต่อเวลา มีระดับพึงพอใจมากที่สุด

2) ด้านความรู้ สามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง มีระดับพึงพอใจมากที่สุด มีความรู้ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ และทฤษฎีพื้นฐานทางเศรษฐกิจ มีระดับพึงพอใจมากที่สุด และสามารถนำเอาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี

มาประยุกต์ใช้และบูรณาการกับศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ มีระดับพึงพอใจมาก

3) ด้านทักษะทางปัญญา สามารถนำเอาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีมากำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตประจำวัน มีระดับพึงพอใจมาก รองลงมาสามารถนำเอาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีมาวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจได้ มีระดับพึงพอใจมาก และสามารถบูรณาการความรู้ในด้านต่าง ๆ และนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม มีระดับพึงพอใจปานกลาง

4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ทั้งในฐานะผู้นำหรือผู้ตามได้ มีระดับพึงพอใจมากที่สุด มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย มีระดับพึงพอใจมากที่สุดและมีส่วนร่วมในการทำงานที่เอื้อต่อความสำเร็จของงานที่ได้รับมอบหมาย มีระดับพึงพอใจปานกลาง

5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถสืบค้น จำแนกข้อมูล เพื่อให้ได้ซึ่งสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและตัดสินใจอย่างเหมาะสม มีระดับพึงพอใจมาก สามารถใช้เครื่องมือทางคณิตศาสตร์และสถิติที่เกี่ยวข้องได้อย่างเหมาะสม มีระดับพึงพอใจมาก และสามารถใช้สารสนเทศและเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีระดับพึงพอใจปานกลาง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของนักศึกษาหลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา 5 ด้าน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ผู้วิจัยได้นำประเด็นมาอภิปรายผล ดังนี้

คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของนักศึกษาหลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา 5 ด้าน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี พบว่าความพึงพอใจของท่านที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของนักศึกษาหลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา 5 ด้าน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ของศิษย์ปัจจุบัน บัณฑิต ผู้ใช้บัณฑิต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน ซึ่งสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านคุณธรรมจริยธรรม รองลงมาด้านความรู้ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะทางปัญญา และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชณี พลเสน (2556: ก) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2555 พบว่า ด้านคุณธรรมจริยธรรมมีความต้องการคุณลักษณะของบัณฑิตด้านคุณธรรมจริยธรรมมากที่สุด ด้านความรู้มีความต้องการคุณลักษณะของบัณฑิตอยู่ในระดับมาก ด้านทักษะทางปัญญามีความต้องการคุณลักษณะของบัณฑิตอยู่ในระดับมาก ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบมีความต้องการคุณลักษณะของบัณฑิตอยู่ในระดับมาก และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีมีความต้องการคุณลักษณะของบัณฑิตอยู่ในระดับมาก และศิริลักษณ์ ศุทธชัย และคณะ (2561: 317) เรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาพบว่า บัณฑิตปัจจุบันมีคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมมากที่สุดเป็นอันดับแรก โดยลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ควรมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพ มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม และตระหนักในจรรยาบรรณวิชาชีพ ผู้ประกอบการและนักศึกษามองว่ามีคุณลักษณะหลายอย่างที่บัณฑิตได้รับน้อยกว่าคุณลักษณะที่ต้องการ เช่น ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงต่อวิชาชีพ นอกจากนี้ผู้ประกอบการแนะนำว่า บัณฑิตควรมีความรู้อื่น ๆ เช่น การบริหารจัดการองค์กร การร่วมกำหนดเป้าหมายและนโยบายขององค์กร ในส่วนของกลุ่มนักศึกษา มีความเห็นว่าการเรียนแต่ละวิชาควรเน้นการปฏิบัติจริงมากขึ้น รวมไปถึงการเพิ่มทักษะด้านการเขียนงานวิจัย และไม่สอดคล้องงานวิจัยของ ทรงสิริ วิชิรานนท์ และเจนตา แก้วลาย (2560: 1730) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามทัศนะผู้ใช้บัณฑิต ศึกษาเฉพาะกรณี บัณฑิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร พบว่า โดยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านทักษะทางปัญญา ในขณะที่ด้านความสามารถวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ส่วนคุณสมบัติบัณฑิตตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ผู้ใช้บัณฑิตเห็นด้วยในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้สำหรับหลักสูตรเศรษฐศาสตร์บัณฑิต

ในการวางแผนพัฒนาหลักสูตร ควรมีปรับเนื้อหาโครงสร้างหลักสูตรที่เน้นไปทางด้านคุณธรรมจริยธรรมเป็นสำคัญ รองลงมาเป็นทางด้านทักษะความรู้ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะทางปัญญา และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศตามลำดับ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิเคราะห์และพัฒนารายวิชาให้สอดคล้องคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของศิษย์ปัจจุบัน บัณฑิต และผู้ใช้บัณฑิต

2.2 ควรมีการประเมินและพัฒนาคุณภาพหลักสูตรตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา 5 ด้าน เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุง แก้ไข พัฒนาหลักสูตร เพื่อปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ การบริการในรายวิชา วิธีการจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล ในแต่ละชั้นปีตลอดหลักสูตรในการผลิตบัณฑิต

เอกสารอ้างอิง

ทรงสิริ วิชิรานนท์ และเจนตา แก้วลาย. คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามทัศนะผู้ใช้บัณฑิต ศึกษาเฉพาะกรณี บัณฑิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. [online]. เข้าถึงได้จาก : <http://repository.rmutr.ac.th/handle/123456789/655;jsessionid=0BEC3664522737DEB4CA9CC5C712F59E/>. 2566.

พิศิษฐ์ ชัยสุวรรณถาวร. คุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มฐานรากจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด. [online]. เข้าถึงได้จาก : [http:// https://so05.tci-thaijo.org/index.php/RRBR/article/view/258675/](http://https://so05.tci-thaijo.org/index.php/RRBR/article/view/258675/). 2566.

รัชณี พลเสน. คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ. 2555. [online]. เข้าถึงได้จาก : https://www.stou.ac.th/Offices/Oaa/OaaOldPage/Professional/Train_Professional/oaaInfo/oaa/Dept/Dept04/webcur63/port-person/research_bundit-55.pdf/. 2566.

ศิริลักษณ์ ศุทธชัย และคณะ. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา. [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://inbaa.kku.ac.th/img/files/articles/5d061-311-.pdf/>. 2566.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ. [online]. เข้าถึงได้จาก : <http://blog.spu.ac.th/quality/2009/09/26/entry-1/>. 2565.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (TOF). [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://quality.sc.mahidol.ac.th/wp-content/uploads/2021/04/QA.pdf/>. 2566.

การศึกษากระบวนการพัฒนาพื้นฐาน 4 ด้าน ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา พ.ศ. 2560
Exploring the Learner Development Process: An Investigation into the Four
Fundamental Elements of Students in the Faculty of Education at Rambhai Barni
Rajabhat University, under the Royal Policy of Education, B.E. 2560

เจนวิทย์ วารีboro*, วิวัฒน์ เพชรศรี, ธีรพงษ์ จันทร์เปียง, อติราช เกิดทอง

Janewit Wareebor, Wiwat Petsri, Theerapong Janprieng, Atirath Kerdthong

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี 22000

Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University, Chanthaburi 22000 Thailand

*Corresponding author E-mail: janewit.w@rbu.ac.th

(Received: October 12 2023; Revised: December 7 2023; Accepted: December 27 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษากระบวนการพัฒนาพื้นฐาน 4 ด้าน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา และ (2) พัฒนาตัวชี้วัดของโครงสร้างพื้นฐาน 4 ด้าน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา การวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ โดยระยะที่ 1 กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้บริหาร และอาจารย์ จำนวน 12 คน บัณฑิตครู จำนวน 12 คน และนักศึกษา จำนวน 12 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ส่วนระยะที่ 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ อาจารย์ จำนวน 50 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้างสำหรับกระบวนการพัฒนานักศึกษา และแบบประเมินพื้นฐาน 4 ด้าน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อความ ค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ

ผลการวิจัยพบว่า (1) รูปแบบการพัฒนาของคณะครุศาสตร์ มี 2 ลักษณะ คือ การพัฒนาผ่านรายวิชาในหลักสูตร ประกอบด้วย หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป และหมวดวิชาเฉพาะด้าน และการพัฒนาผ่านกิจกรรมเสริมหลักสูตร (2) ตัวชี้วัดของโครงสร้างพื้นฐาน 4 ด้านตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ได้แก่ ด้านที่ 1 มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง มี 5 ตัวชี้วัด 4 โครงสร้างย่อย ค่าเฉลี่ยความสอดคล้องอยู่ในช่วง 4.15-4.58 และค่าแอลฟาครอนบัก เท่ากับ 0.87 ด้านที่ 2 มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม มี 7 ตัวชี้วัด 4 โครงสร้างย่อย ค่าเฉลี่ยความสอดคล้องอยู่ในช่วง 4.52-4.75 และค่าแอลฟาครอนบัก เท่ากับ 0.91 ด้านที่ 3 มีงานทำ-มีอาชีพ มี 14 ตัวชี้วัด 2 โครงสร้างย่อย ค่าเฉลี่ยความสอดคล้องอยู่ในช่วง 4.43-4.78 และค่าแอลฟาครอนบัก เท่ากับ 0.95 และด้านที่ 4 เป็นพลเมืองดี มี 15 ตัวชี้วัด 3 โครงสร้างย่อย ค่าเฉลี่ยความสอดคล้องอยู่ในช่วง 4.52-4.88 และค่าแอลฟาครอนบัก เท่ากับ 0.94 เมื่อพิจารณาความเป็นเอกมิติ พบว่า ทุกโครงสร้างมีค่าไอเกนมากกว่า 1 เพียงค่าเดียว โดยมีค่าอยู่ในช่วง 1.83-5.59

คำสำคัญ : พระบรมราโชบายด้านการศึกษา; กระบวนการพัฒนา

Abstract

This research aimed to achieve two primary objectives: (1) a comprehensive investigation into the development process of the four fundamentals under the Royal Policy of education and (2) the identification of development indicators of the four Infrastructures aligned with the Royal Policy of education. The study was conducted in two phases, with the target groups for Phase 1 comprising 12 executives, 12 lecturers, 12 graduates, and 12 students, selected through purposive sampling. Phase 2 involved 50 lecturers, also derived from purposive sampling. Research instruments included a semi-structured interview form for assessing the student development process and a questionnaire focused on the four fundamentals under the Royal Policy of Education. Data analysis methods encompassed content analysis, average, and exploratory factor analysis.

The findings revealed two distinct characteristics in the development model of the Faculty of Education: (1) a dual approach involving curriculum-based development comprising general education and specific courses, as well as development based on co-curricular activities, and (2) the identification of indicators for the four Infrastructures under the Royal Policy of Education. In Aspect 1, encompassing the right attitude towards the country, five indicators and four sub-structures were identified. The average consistency values ranged from 4.15 to 4.58, with a Cronbach's alpha value of 0.87. Aspect 2, focusing on the stable life foundation - the moral, revealed seven indicators and four sub-structures, with average consistency values ranging from 4.52 to 4.75 and a Cronbach's alpha value was 0.91. Aspect 3, on job holders having a career, comprised fourteen indicators and two sub-structures, with average consistency values ranging from 4.43 to 4.78 and a Cronbach's alpha value of 0.95. lastly, Aspect 4, emphasizing good citizenship, featured fifteen indicators and three sub-structures, with average consistency values ranging from 4.52 to 4.88 and a Cronbach's alpha value of 0.94. When considering unidimensional, it was found that every structure had only one eigenvalue greater than 1, with values ranging from 1.83 to 5.59.

Keywords : the Royal Policy of Education; development process

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ทรงมีพระราชดำรัสว่า “การศึกษา คือ ความมั่นคงของประเทศ การศึกษาต้องสร้างให้คนไทยมีทัศนคติที่ดีและถูกต้อง มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคงเข้มแข็ง มีอาชีพ มีงานทำ และมีความเป็นพลเมืองดี มีระเบียบวินัย” โดยทรงมอบพระบรมราโชบายด้านการศึกษาว่า การศึกษาต้องสร้างให้คนไทยให้มีคุณสมบัติ 4 ประการ คือ 1) มีทัศนคติที่ดีและถูกต้อง 2) มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคงเข้มแข็ง 3) มีอาชีพ มีงานทำ และ 4) เป็นพลเมืองดี มีระเบียบวินัย สอดคล้องกับทักษะที่สำคัญของเยาวชนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งครูจะมีส่วนสำคัญในการทำหน้าที่ในการอบรมสั่งสอน ให้ความรู้ทางวิชาการและจิตสำนึกที่ดี รู้จักการแก้ไขปัญหาและพัฒนาความรู้ ความประพฤติ และทัศนคติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) กระทรวงอุดมศึกษาเป็นอีกหนึ่งหน่วยงานที่ให้ความสำคัญกับพระบรมราโชบายด้านการศึกษา โดยร่วมมือกับ 11 มหาวิทยาลัยราชภัฏผ่านโครงการ “วิศวกรรมสังคม สร้างชุมชนเข้มแข็งด้วยวิจัยและนวัตกรรม” กล่าวคือ บัณฑิตกว่าครึ่งหนึ่งของประเทศล้วนผลิตโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งมุ่งเน้นในการพัฒนาคนและพื้นที่เป็นหลัก วิศวกรรมสังคมเป็นอีกหนึ่งกลไกสำคัญที่จะช่วยสร้างชุมชนเข้มแข็งและสร้างเสริมสมรรถนะผู้เรียนให้สมบูรณ์ด้วยคุณลักษณะ 4 ประการ ได้แก่ การมีทัศนคติที่ถูกต้อง ต่อบ้านเมือง การมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม มีงานทำ มีอาชีพ และเป็นพลเมืองดี ซึ่งวิศวกรรมสังคมที่ได้รับการพัฒนาทักษะจะสามารถเป็นสื่อกลางในการประสานประโยชน์ของทุกภาคส่วน เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นเกิดการพัฒนานักศึกษามีความสามารถและทักษะเพื่อการดำรงชีวิตและการทำงานในอนาคต สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตนได้และเกิดการสร้างนวัตกรรมตามมา (พรนภา สวัสดิ์, 2564) การนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษา มาบูรณาการร่วมกับหลักสูตรการศึกษานั้นเป็นสิ่งสำคัญที่สถาบัน การศึกษาทุกระดับต้องให้ความสำคัญ เพราะเป็นตัวบ่งชี้ถึงทิศทางการขับเคลื่อนระดับประเทศ กล่าวคือ 1) การมีทัศนคติที่ถูกต้อง ต่อบ้านเมืองเป็นการปลูกฝังให้เยาวชนมีมุมมองที่ดีต่อระบบสังคม ภายในประเทศ 2) การมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรมเป็นการฝึกให้เยาวชนรู้จักการสร้างสังคมให้น่าอยู่ เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน ปราศจากการคุดคุมผู้อื่น 3) การมีงานทำ มีอาชีพ เป็นการเสริมสร้าง และส่งเสริมทักษะทางอาชีพของเยาวชนมีศักยภาพในการปฏิบัติงานที่ซับซ้อน และ 4) การเป็นพลเมืองดีที่ดีเป็นการส่งเสริมให้เยาวชน มีจิตสาธารณะ มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีน้ำใจ เอื้ออาทร

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เป็นสถาบันการศึกษา ที่มีพันธกิจสอดคล้องกับพระบรมราโชบายด้านการศึกษา อาทิเช่น พันธกิจด้านบริการวิชาการ คือ ให้บริการวิชาการและถ่ายทอด เทคโนโลยีให้แก่ชุมชน ท้องถิ่น และสังคมบนฐานของการบูรณาการ การจัดการเรียนการสอนให้เข้มแข็งและยั่งยืนตามแนวพระราชดำริ

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ท้องถิ่น สร้างเครือข่ายและความร่วมมือกับพื้นที่ชุมชน พันธกิจ ด้านผลิตครู คือ ผลิตและพัฒนาครูที่ได้มาตรฐานวิชาชีพ จิตวิญญาณ ความเป็นครู ให้มีความเป็นมืออาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการ เรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สู่การศึกษา 4.0 (มหาวิทยาลัยราชภัฏ รำไพพรรณี, 2564) โดยรวมจะเห็นว่าพันธกิจของมหาวิทยาลัย ราชภัฏรำไพพรรณีจะให้ความสำคัญกับการพัฒนาท้องถิ่น ทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น การผลิตบัณฑิตที่มีศักยภาพ ในการทำงาน เป็นไปตามมาตรฐานของวิชาชีพ จากที่กล่าวมาจะ เห็นว่าพระบรมราโชบายด้านการศึกษาเข้ามามีบทบาทสำคัญ ในหลักสูตรการศึกษา ดังนั้นจำเป็นต้องผลิตบัณฑิตที่มีคุณสมบัติ ครบทั้ง 4 ด้าน โดยเฉพาะบัณฑิตครูซึ่งรับหน้าที่สำคัญอย่างมาก ในการขับเคลื่อนประเทศ กล่าวคือ นอกจากจะฝึกฝนให้ตนเอง มีคุณสมบัติครบทั้ง 4 ด้านแล้ว ยังมีหน้าที่ฝึกฝนเยาวชนไทยให้มี คุณสมบัติดังกล่าวด้วย เพราะครูเป็นบุคลากรขับเคลื่อนที่สำคัญ ในการปลูกฝังจิตสำนึก ทักษะเชิงวิชาชีพเบื้องต้นให้กับนักเรียน ฉะนั้นการศึกษานี้จึงมีเป้าหมายที่สำคัญ 2 ประการ โดยประการแรก จะเน้นศึกษากระบวนการพัฒนานักศึกษาคณะครุศาสตร์ให้มี คุณสมบัติตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา และประการที่ 2 เป็นการสร้างและตรวจสอบคุณภาพแบบประเมินระดับพื้นฐาน ผู้เรียนทั้ง 4 ด้าน ซึ่งในประการที่ 2 ยังไม่มีแบบประเมินที่ชัดเจน ดังนั้นผู้วิจัยจึงพัฒนาแบบประเมินโดยการนำข้อมูลการศึกษา กระบวนการพัฒนานักศึกษาในประการแรกมาสังเคราะห์เชื่อมโยง กับโครงสร้างพื้นฐาน 4 ด้าน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา และแบบประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงาน และการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครู (คณะอนุกรรมการ อำนวยการทดสอบ, 2564: 6-9) จากนั้นกำหนดเป็นตัวชี้วัดจำแนก เป็นรายด้าน ตามโครงสร้างพื้นฐาน 4 ด้าน และนำตัวชี้วัดทั้งหมด ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงพินิจและความสอดคล้อง ภายใต้นัยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก นอกจากนี้เพื่อให้การ ตรวจสอบคุณภาพของตัวชี้วัดมีความน่าเชื่อถือเพิ่มขึ้น ผู้วิจัยจึงเพิ่ม การตรวจสอบความเกี่ยวพันหรือเชื่อมโยงกันระหว่างตัวชี้วัด หรือ การตรวจสอบความเป็นเอกมิติ โดยใช้การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (Hair et al., 2014: 122-123) จากเป้าหมายทั้งหมดในการศึกษานี้ จะทำให้ได้ทราบจุดอ่อน จุดแข็ง นำไปสู่การพัฒนาโปรแกรมหรือ กระบวนการพัฒนานักศึกษาให้มีคุณสมบัติตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมสืบไป

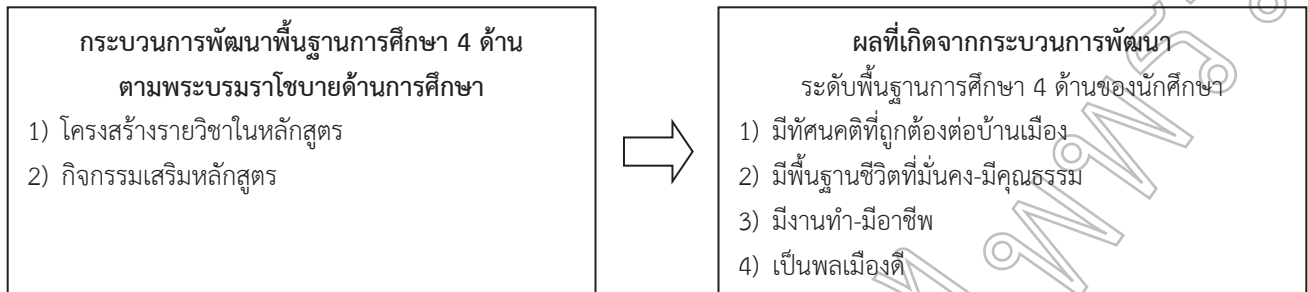
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาพื้นฐาน 4 ด้าน ของ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ตาม พระบรมราโชบายด้านการศึกษา พ.ศ. 2560

2. เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดของโครงสร้างพื้นฐาน 4 ด้าน ของ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ตาม พระบรมราชโบายด้านการศึกษ พ.ศ. 2560

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 ระยะ ตาม วัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาพื้นฐานผู้เรียน ทั้ง 4 ด้าน กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย 1) ผู้บริหาร และอาจารย์ คณะครุศาสตร์ จำนวน 12 คน 2) บัณฑิตครู จำนวน 12 คน 3) นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 จำนวน 12 คน โดยทั้ง 3 กลุ่ม ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยมีเงื่อนไข คือ เป็นผู้ที่เคยเข้าร่วมหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาพื้นฐาน 4 ด้าน ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ส่วนการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีของ Hennink & Kaiser (2022: 7) ซึ่งระบุว่า จากการสังเคราะห์งานวิจัยซึ่งเป็นการศึกษา การอ้อมตัวของข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากการสัมภาษณ์ พบว่า ข้อมูล จะอ้อมตัวที่ 12-13 หน่วยการสัมภาษณ์ ดังนั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ อ้อมตัวจากกลุ่มเป้าหมายทั้ง 3 กลุ่ม ผู้วิจัยจึงกำหนดจำนวน หน่วยตัวอย่าง กลุ่มละ 12 คน

ระยะที่ 2 เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดของโครงสร้างพื้นฐาน 4 ด้าน

ประชากร ได้แก่ อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏรำไพพรรณี จำนวน 53 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ปีการศึกษา 2565 จำนวน 50 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยมีเงื่อนไข คือ เป็นผู้ที่เคยเข้าร่วม หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาพื้นฐาน 4 ด้าน ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี กำหนดขนาด กลุ่มตัวอย่างตามคำแนะนำของ Hair et al. (2014: 100) ซึ่งระบุว่า การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจจะใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์ 50 หน่วยตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างสำหรับกระบวนการ พัฒนานักศึกษาให้มีพื้นฐานการศึกษา 4 ด้าน ตามพระบรมราชโบาย ด้านการศึกษา พ.ศ. 2560 จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ 1) ฉบับผู้บริหาร กับอาจารย์ มีจุดประสงค์ในการสัมภาษณ์ 2 ข้อ ได้แก่ 1.1) เพื่อ ต้องการทราบจำนวนและลักษณะของโครงการที่คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ดำเนินการตามพระบรมราชโบาย ด้านการศึกษา พ.ศ. 2560 จำแนกตามด้าน มีจำนวน 4 ข้อคำถาม และ 1.2) เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ และการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร และคณาจารย์ มีจำนวน 4 ข้อคำถาม ซึ่งทั้ง 8 ข้อคำถาม มีค่าดัชนี ความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์การสัมภาษณ์กับข้อคำถาม (IOC) เท่ากับ 1.00 และ 2) ฉบับบัณฑิตครูกับนักศึกษา 2.1) เพื่อ ศึกษาการมีส่วนร่วมของนักศึกษาในกิจกรรมของโครงการที่คณะ ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ดำเนินการตาม พระบรมราชโบายด้านการศึกษ พ.ศ. 2560 มีจำนวน 4 ข้อคำถาม และ 2.2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโครงการที่คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ดำเนินการตามพระบรมราชโบาย ด้านการศึกษา พ.ศ. 2560 มีจำนวน 4 ข้อคำถาม ซึ่งทั้ง 8 ข้อคำถาม มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์การสัมภาษณ์กับ ข้อคำถาม (IOC) เท่ากับ 1.00

2. แบบประเมินพื้นฐานการศึกษา 4 ด้าน ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ตามพระบรมราชโบายด้านการศึกษ พ.ศ. 2560 จำนวน 1 ฉบับ สร้างขึ้นโดยการนำข้อมูลจากการวิจัยระยะที่ 1 มาสังเคราะห์เชื่อมโยงกับ โครงสร้างพื้นฐาน 4 ด้าน ตามพระบรมราชโบายด้านการศึกษาและ แบบประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพครูตามประกาศคณะกรรมการ คุรุสภา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการทดสอบและประเมินสมรรถนะ

ทางวิชาชีพครู พ.ศ. 2564 (คณะอนุกรรมการอำนวยการทดสอบ, 2564: 6-9) ซึ่งแบบประเมินมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง จำนวน 5 ข้อ 2) มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม จำนวน 7 ข้อ 3) มีงานทำ-มีอาชีพ จำนวน 14 ข้อ และ 4) เป็นพลเมืองดี จำนวน 15 ข้อ (ผลการตรวจสอบคุณภาพปรากฏในผลการวิจัยตอนที่ 2)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ศึกษากระบวนการพัฒนาพื้นฐาน 4 ด้าน ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา พ.ศ. 2560 ด้วยการวิเคราะห์เชิงข้อความ (Content analysis) โดยแบ่งข้อมูลสัมภาษณ์ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้บริหาร และอาจารย์ 2) บัณฑิตครู และ 3) นักศึกษาระดับปริญญาตรี จากนั้นนำข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม มาสังเคราะห์และสรุปถึงกระบวนการพัฒนานักศึกษา

2. วิเคราะห์เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดของโครงสร้างพื้นฐาน 4 ด้าน ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา พ.ศ. 2560 ซึ่งนำเสนอผลการตรวจสอบคุณภาพ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความตรงเชิงพินิจ (Face Validity) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและใช้เกณฑ์การแปลผลแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของบุญชม ศรีสะอาด (2561: 68) 2) ความเที่ยงในรูปแบบความสอดคล้องภายใน (Internal consistency) ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha : α) และ 3) ความเป็นเอกมิติ (Unidimensional) โดยใช้การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (EFA)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ศึกษากระบวนการพัฒนาพื้นฐาน 4 ด้าน ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา พ.ศ. 2560

ตารางที่ 1 การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างรายวิชาและกิจกรรมเสริมหลักสูตรกับพื้นฐาน 4 ด้าน

องค์ประกอบ	รายวิชา/กิจกรรม
1. มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง	
1.1 ความรู้ความเข้าใจต่อชาติบ้านเมือง	1. รายวิชาศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น 2. โครงการฟื้นฟูและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจันทบุรี
1.2 การยึดมั่นในศาสนา	1. โครงการที่เกี่ยวข้องกับการปลูกฝังจิตสำนึกให้รักษาประเพณี
1.3 ความมั่นคงในสถาบันพระมหากษัตริย์	1. รายวิชาศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
1.4 ความเอื้ออาทรต่อสังคม	1. โครงการพัฒนาบัณฑิตที่พึงประสงค์ 2. โครงการที่เกี่ยวข้องกับการปลูกฝังจิตสำนึกให้รักษาประเพณี
2. มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม	
2.1 การรู้จักแยกแยะสิ่งที่ผิด-ชอบ/ชั่ว-ดี	1. รายวิชาการคิดเชิงเหตุผล 2. รายวิชาทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อชีวิตและอาชีพ
2.2 การปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีที่ชอบ สิ่งที่ดีงาม	1. รายวิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณความเป็นครู 2. รายวิชาจิตวิทยาสำหรับครู 3. โครงการพัฒนานักศึกษาคูสู่ศตวรรษที่ 21
2.3 การปฏิเสธสิ่งที่ไม่ดี สิ่งที่ไม่ดีเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว	1. โครงการพัฒนานักศึกษาคูสู่ศตวรรษที่ 21
2.4 การสร้างคนดีให้แก่บ้านเมือง	1. โครงการพัฒนานักศึกษาคูสู่ศตวรรษที่ 21
3. มีงานทำ-มีอาชีพ	
3.1 การฝึกฝนให้เด็กและเยาวชนสู่งานทำงานจนสำเร็จ	1. รายวิชาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1-4
3.2 การฝึกฝนให้บัณฑิตทำงานอย่างมืออาชีพ (รวมด้านการฝึกฝนให้บัณฑิตทำงานเป็นกับด้านการสนับสนุนบัณฑิตมีอาชีพมีงานทำ)	1. รายวิชาในหมวดการศึกษาทั่วไป 2. รายวิชาในกลุ่มวิชาชีพครู 3. รายวิชาในกลุ่มวิชาเอก 4. โครงการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครู

ตารางที่ 1 (ต่อ)

องค์ประกอบ	รายวิชา/กิจกรรม
	5. โครงการเตรียมความพร้อมการสอบใบประกอบวิชาชีพครู 6. โครงการเตรียมความพร้อมจากนักศึกษาครูสู่การทำงาน
4. เป็นพลเมืองดี	
4.1 การเป็นพลเมืองดีในองค์กรวิชาชีพครู	1. รายวิชาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1-4 2. โครงการพัฒนานักศึกษาครูสู่ศตวรรษที่ 21
4.2 การส่งเสริมให้ทุกคนมีโอกาสทำหน้าที่เป็นพลเมืองดี	1. โครงการพัฒนาบัณฑิตที่พึงประสงค์ 2. โครงการฟื้นฟูและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจันทบุรี
4.3 การเป็นพลเมืองดีในสังคมไทย	1. รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง 2. โครงการพัฒนาบัณฑิตที่พึงประสงค์ 3. โครงการฟื้นฟูและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจันทบุรี

จากการศึกษากระบวนการพัฒนาพื้นฐาน 4 ด้าน ของ นักศึกษา พบว่า มีการปลูกฝัง ส่งเสริมผ่านรายวิชาทั้ง 2 หมวด ได้แก่ หมวดการศึกษาทั่วไป และหมวดวิชาเฉพาะ (กลุ่มวิชาเอกกับวิชาชีพครู) และกิจกรรมเสริมหลักสูตร 7 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการพัฒนานักศึกษาครูสู่ศตวรรษที่ 21 2) โครงการเตรียมความพร้อมการสอบใบประกอบวิชาชีพครูและความพร้อมสู่อาชีพครู 3) โครงการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษา ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน 4) โครงการพัฒนาบัณฑิตที่พึงประสงค์ 5) โครงการเตรียมความพร้อมจากนักศึกษาครูสู่การทำงานในอาชีพครู 6) โครงการฟื้นฟูและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจันทบุรี และ 7) โครงการที่เกี่ยวข้องกับการปลูกฝังจิตสำนึกให้รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีทางสังคม โดยในแต่ละด้านมีรายวิชาและกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักศึกษารวมกันไม่ต่ำกว่า 5 รายวิชา

ตอนที่ 2 การพัฒนาตัวชี้วัดของโครงสร้างพื้นฐาน 4 ด้าน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา พ.ศ. 2560 ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

การพัฒนาตัวชี้วัดเป็นการค้นหาคุณลักษณะที่สะท้อนตัวแปรนั้น ๆ ซึ่งคุณภาพในการสะท้อนของตัวชี้วัดจำเป็นต้องมีการตรวจสอบทั้งในด้านความตรง (Validity) และความเที่ยง (reliability) โดยต้องเลือกประเภทความตรงและความเที่ยงให้สอดคล้องกับที่มาของข้อมูล สำหรับการศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี นำมาเชื่อมโยงกับโครงสร้างพื้นฐาน 4 ด้าน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา พ.ศ. 2560 ถูกกำหนดขึ้นโดยไม่มีนิยามศัพท์ที่ชัดเจน เป็นการระบุพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ทำให้ไม่สามารถสร้างตัวชี้วัดจากนิยามศัพท์ได้ ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาระบบการพัฒนานักศึกษาของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี นำมาเชื่อมโยงกับโครงสร้างพื้นฐาน 4 ด้าน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา พ.ศ. 2560 แล้วกำหนดเป็นตัวชี้วัดจำแนกเป็นรายด้าน จากบริบท

ดังกล่าวผู้วิจัยจึงเลือกการตรวจสอบความตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยให้คณาจารย์คณะครุศาสตร์เป็นผู้พิจารณา และตรวจสอบความเที่ยงในรูปแบบความสอดคล้องภายใน (Internal consistency) ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก นอกจากนี้ เพื่อให้การตรวจสอบคุณภาพของตัวชี้วัดมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น ผู้วิจัยจึงเพิ่มการตรวจสอบความเกี่ยวพันหรือเชื่อมโยงกันระหว่างตัวชี้วัด “กลุ่มตัวชี้วัดเป็นตัวแทนของโครงสร้างด้านเดียวกัน” หรือเรียกว่า การตรวจสอบความเป็นเอกมิติ (Unidimensional) โดยใช้การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ ดังนั้นตอนที่ 2 จึงแบ่งการวิเคราะห์เป็น 2 ขั้นตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การตรวจสอบความตรงเชิงพินิจ และความสอดคล้องภายใน

การตรวจสอบความตรงเชิงพินิจผู้วิจัยใช้ประเภทข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดย ระดับ 5 หมายถึง ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าตัวชี้วัดสอดคล้องกับนิยามศัพท์ของด้านนั้น ๆ มากที่สุด ระดับ 4 หมายถึง ตัวชี้วัดสอดคล้องกับนิยามศัพท์ของด้านนั้น ๆ มาก ระดับ 3 หมายถึง ตัวชี้วัดสอดคล้องกับนิยามศัพท์ของด้านนั้น ๆ ปานกลาง ระดับ 2 หมายถึง ตัวชี้วัดสอดคล้องกับนิยามศัพท์ของด้านนั้น ๆ น้อย และระดับ 1 หมายถึง ตัวชี้วัดสอดคล้องกับนิยามศัพท์ของด้านนั้น ๆ น้อยที่สุด ส่วนเกณฑ์การแปลความหมายผู้วิจัยใช้เกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2561: 68) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง อยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง อยู่ในเกณฑ์ระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง อยู่ในเกณฑ์ระดับน้อยที่สุด

ตารางที่ 2 ค่าความตรงเชิงพินิจ และสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก (α) ตามโครงสร้างพื้นฐาน 4 ด้าน

โครงสร้างพื้นฐาน การศึกษา 4 ด้าน	ตัวชี้วัด	Face Validity	
		\bar{X}	แปลผล
1. มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง ($\alpha = 0.87$)			
1.1 ความรู้ความเข้าใจต่อชาติ บ้านเมือง	1. ติดตามข้อมูลข่าวสารการศึกษา สังคม การเมือง โดยสามารถนำมา ปรับใช้/ในการจัดการเรียนรู้	4.43	มาก
	2. ติดตามข้อมูลและปรับเปลี่ยนตนเองให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ทางวิชาชีพ วิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม	4.33	มาก
1.2 การยึดมั่นในศาสนา	3. ริเริ่ม วางแผนหรือเป็นผู้นำในการทำกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ และพัฒนา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม	4.15	มาก
1.3 ความมั่นคงในสถาบัน	4. ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของสังคม ภายใต้ระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	4.58	มากที่สุด
1.4 ความเอื้ออาทร	5. อุทิศตนเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นภายใต้หลักการที่ถูกต้อง	4.55	มากที่สุด
2. มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม ($\alpha = 0.91$)			
2.1 การรู้จักแยกแยะ สิ่งที่ผิด-ชอบ/ชั่ว-ดี	1. ยอมรับความแตกต่างของผู้เรียนทางด้านเพศ เชื้อชาติ ศาสนา และปฏิบัติกับทุกคนด้วยความเท่าเทียม	4.73	มากที่สุด
2.2 การปฏิบัติแต่สิ่งที่ชอบ สิ่งที่ดีงาม	2. รักเมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือและพัฒนาผู้เรียนอย่างเหมาะสม	4.75	มากที่สุด
	3. ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งกาย วาจา และจิตใจ	4.70	มากที่สุด
	4. ปฏิบัติตนยึดความเป็นธรรม เท่าเทียม อยู่ร่วมกันอย่างสันติ	4.70	มากที่สุด
	5. ให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค	4.52	มากที่สุด
2.3 การปฏิเสธสิ่งที่ไม่ดี สิ่งชั่ว	6. ไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์ จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่ โดยมิชอบ	4.68	มากที่สุด
2.4 สร้างคนดีให้แก่บ้านเมือง	7. มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะปฏิบัติ และคุณลักษณะ ที่ดีงาม ด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับช่วงวัย	4.63	มากที่สุด
3. มีงานทำ-มีอาชีพ ($\alpha = 0.95$)			
3.1 การฝึกฝนให้เด็กและ เยาวชนสู่งาน ทำงานจน สำเร็จ	1. สามารถดูแล ช่วยเหลือ และพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล	4.73	มากที่สุด
	2. สามารถรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ	4.58	มากที่สุด
	3. ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องด้วยความเอาใจใส่	4.65	มากที่สุด
	4. กระตุ้นและเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน	4.73	มากที่สุด
	5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงความสามารถ และความคิดริเริ่ม	4.70	มากที่สุด
3.2 การฝึกฝนให้บัณฑิตทำงาน อย่างมืออาชีพ	6. วิเคราะห์ความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้กับมาตรฐาน การเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษา	4.45	มาก
	7. สามารถวิเคราะห์ความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีปัญญา รู้คิดและมีความเป็นนวัตกร	4.53	มากที่สุด
	8. สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีปัญญา รู้คิดและมีความเป็นนวัตกร	4.58	มากที่สุด
	9. สามารถจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีปัญญา รู้คิดและมีความเป็นนวัตกร	4.60	มากที่สุด
	10. สามารถจัดกิจกรรมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียน มีความสุขในการเรียน	4.78	มากที่สุด

ตารางที่ 2 (ต่อ)

โครงสร้างพื้นฐาน การศึกษา 4 ด้าน	ตัวชี้วัด	Face Validity	
		\bar{X}	แปลผล
	11. สามารถจัดกิจกรรมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียน โดยตระหนักถึงสุขภาวะของผู้เรียน	4.73	มากที่สุด
	12. สามารถทำวิจัยที่สอดคล้องกับปัญหาของผู้เรียน	4.43	มาก
	13. สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้	4.73	มากที่สุด
	14. นำเทคนิค หรือความรู้ใหม่ ๆ ที่น่าสนใจมาประยุกต์ใช้เป็น	4.55	มากที่สุด
4. เป็นพลเมืองดี ($\alpha = 0.94$)			
4.1 การเป็นพลเมืองดีในองค์กร วิชาชีพครู	1. เป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ	4.73	มากที่สุด
	2. ศรัทธา ซื่อสัตย์ สุจริต และรับผิดชอบต่อวิชาชีพครู	4.83	มากที่สุด
	3. ปฏิบัติตนตามข้อตกลง กฎกติกาของโรงเรียน ทั้งในด้านการปฏิบัติ การสอนและการปฏิบัติหน้าที่อื่นในโรงเรียน	4.88	มากที่สุด
	4. สามารถนำวัฒนธรรมของชุมชนและภูมิปัญญาในท้องถิ่น มาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน	4.53	มากที่สุด
	5. มีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพ	4.70	มากที่สุด
	6. สามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์	4.75	มากที่สุด
4.2 การส่งเสริมให้ทุกคน มีโอกาสทำหน้าที่เป็น พลเมืองดี	7. ร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาผู้เรียน	4.53	มากที่สุด
	8. ร่วมมือกับผู้ปกครองในการแก้ปัญหาผู้เรียน	4.53	มากที่สุด
	9. สามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครอง	4.52	มากที่สุด
	10. สามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน	4.53	มากที่สุด
4.3 การเป็นพลเมืองดี ในสังคมไทย	11. สามารถรายงานการศึกษาวัฒนธรรมในท้องถิ่น	4.53	มากที่สุด
	12. สามารถปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับชุมชนได้อย่างเหมาะสม	4.75	มากที่สุด
	13. สามารถรายงานการศึกษาสภาพแวดล้อมของชุมชน	4.52	มากที่สุด
	14. สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ	4.75	มากที่สุด
	15. ริเริ่ม วางแผนหรือเป็นผู้นำในการทำกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ และพัฒนาสังคม/ศิลปวัฒนธรรม/สิ่งแวดล้อม	4.55	มากที่สุด

2. การตรวจสอบความเป็นเอกมิติ (Unidimensional)

การตรวจสอบความเกี่ยวพันหรือเชื่อมโยงกันระหว่าง
ตัวชี้วัด หรือเรียกว่า การตรวจสอบความเป็นเอกมิติ (Unidimensional)
โดยใช้การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ แบบไม่มีการหมุนแกน ซึ่งจะ
พิจารณาจาก 1) ค่า Kaiser-Meyer-Olkin measure of sampling
adequacy (KMO) โดยมีเกณฑ์การประเมิน ได้แก่ 0.80 ขึ้นไป
อยู่ในระดับดี, 0.70-0.79 อยู่ในระดับพอใช้, 0.60-0.69 อยู่ในระดับ
ยอมรับได้, 0.50-0.59 อยู่ในระดับไม่ค่อยดีแต่ก็พอยอมรับได้ และ
ต่ำกว่า 0.50 อยู่ในระดับใช้ไม่ได้ (Hair et al., 2014: 102)
2) ค่าไอเกน (Eigen value) ควรมีค่ามากกว่า 1.00 เพียง 1 ค่า และ
3) ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป
แสดงถึงความสัมพันธ์ที่ตรงระหว่างข้อคำถามกับองค์ประกอบ
(Tavakol & Wetzel, 2020: 245)

ผลการตรวจสอบความเป็นเอกมิติ

1. ด้านการมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง พบว่า
องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้ความเข้าใจต่อชาติบ้านเมือง มีทั้งหมด
2 ตัวชี้วัด 1) ค่า KMO เท่ากับ 0.50 อยู่ในระดับไม่ค่อยดีแต่ก็พอ
ยอมรับได้ 2) ค่าไอเกน เท่ากับ 1.834 ซึ่งมีค่ามากกว่า 1.00 เพียง
1 ค่า และ 3) ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.96 โดยทั้ง 2 ตัวชี้วัด
แสดงถึงโครงสร้างเชิงประจักษ์ได้ร้อยละ 91.68 ส่วนองค์ประกอบ
ที่ 2 ด้านการยึดมั่นในศาสนา องค์ประกอบที่ 3 ด้านความมั่นคง
ในสถาบันพระมหากษัตริย์ และองค์ประกอบที่ 4 ด้านความเอื้ออาทร
ต่อสังคม มีด้านละ 1 ตัวชี้วัด ซึ่งไม่สามารถตรวจสอบความเป็น
เอกมิติในรูปแบบของการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจได้
2. ด้านมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม พบว่า
องค์ประกอบที่ 2 ด้านการปฏิบัติแต่สิ่งที่ชอบ สิ่งที่ดีงาม มีทั้งหมด

4 ตัวชี้วัด 1) ค่า KMO เท่ากับ 0.82 อยู่ในระดับดี 2) ค่าไอเกน เท่ากับ 3.91 ซึ่งมีค่ามากกว่า 1.00 เพียง 1 ค่า และ 3) ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ อยู่ในช่วง 0.85-0.91 โดยทั้ง 4 ตัวชี้วัด แสดงถึงโครงสร้างเชิงประจักษ์ได้ร้อยละ 77.17 ส่วนองค์ประกอบที่ 1 ด้านการรู้จักแยกแยะสิ่งที่ผิด-ชอบ/ชั่ว-ดี องค์ประกอบที่ 3 ด้านการปฏิเสธสิ่งที่ผิด สิ่งที่ชั่วเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว และองค์ประกอบที่ 4 ด้านการสร้างคนดีให้แก่บ้านเมือง มีด้านละ 1 ตัวชี้วัด ซึ่งไม่สามารถตรวจสอบความเป็นเอกมิติในรูปแบบของการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจได้

3. ด้านมืองานทำ-มีอาชีพ พบว่า องค์ประกอบที่ 1 ด้านการฝึกฝนให้เด็กและเยาวชนสู่งาน ทำงานจนสำเร็จ มีทั้งหมด 5 ตัวชี้วัด 1) ค่า KMO เท่ากับ 0.76 อยู่ในระดับพอใช้ 2) ค่าไอเกน เท่ากับ 3.60 ซึ่งมีค่ามากกว่า 1.00 เพียง 1 ค่า และ 3) ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ อยู่ในช่วง 0.80-0.89 โดยทั้ง 5 ตัวชี้วัด แสดงถึงโครงสร้างเชิงประจักษ์ได้ร้อยละ 72 ส่วนองค์ประกอบที่ 2 ด้านการฝึกฝนให้บัณฑิตทำงานอย่างมืออาชีพ มีทั้งหมด 9 ตัวชี้วัด 1) ค่า KMO เท่ากับ 0.77 2) ค่าไอเกน เท่ากับ 5.59 ซึ่งมีค่ามากกว่า 1.00 เพียง 1 ค่า และ 3) ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ อยู่ในช่วง 0.58-0.90 โดยทั้ง 9 ตัวชี้วัด แสดงถึงโครงสร้างเชิงประจักษ์ได้ร้อยละ 77.58

4. ด้านเป็นพลเมืองดี พบว่า องค์ประกอบที่ 1 ด้านการเป็นพลเมืองดีในองค์กรวิชาชีพครู มีทั้งหมด 6 ตัวชี้วัด 1) ค่า KMO เท่ากับ 0.73 อยู่ในระดับพอใช้ 2) ค่าไอเกน เท่ากับ 3.41 ซึ่งมีค่ามากกว่า 1.00 เพียง 1 ค่า และ 3) ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ อยู่ในช่วง 0.67-0.88 โดยทั้ง 6 ตัวชี้วัด แสดงถึงโครงสร้างเชิงประจักษ์ได้ร้อยละ 56.87 ส่วนองค์ประกอบที่ 2 ด้านการส่งเสริมให้ทุกคนมีโอกาสทำหน้าที่เป็นพลเมืองดี มีทั้งหมด 4 ตัวชี้วัด 1) ค่า KMO เท่ากับ 0.72 2) ค่าไอเกน เท่ากับ 2.99 ซึ่งมีค่ามากกว่า 1.00 เพียง 1 ค่า และ 3) ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ อยู่ในช่วง 0.84-0.89 โดยทั้ง 6 ตัวชี้วัด แสดงถึงโครงสร้างเชิงประจักษ์ได้ร้อยละ 74.74 และองค์ประกอบที่ 3 ด้านการเป็นพลเมืองดีในสังคมไทย มีทั้งหมด 5 ตัวชี้วัด 1) ค่า KMO เท่ากับ 0.82 2) ค่าไอเกน เท่ากับ 3.50 ซึ่งมีค่ามากกว่า 1.00 เพียง 1 ค่า และ 3) ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ อยู่ในช่วง 0.64-0.93 โดยทั้ง 5 ตัวชี้วัด แสดงถึงโครงสร้างเชิงประจักษ์ของด้านการเป็นพลเมืองดีในสังคมไทย ได้ร้อยละ 70.02

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษากระบวนการพัฒนาพื้นฐาน 4 ด้าน ของนักศึกษา พบว่า รูปแบบการพัฒนาของคณะครุศาสตร์ มี 2 ลักษณะ คือ 1) การพัฒนาผ่านรายวิชาในหลักสูตร ซึ่งแบ่งเป็น 2 หมวดหลัก

คือ หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป และหมวดวิชาเฉพาะด้าน และ 2) ผ่านกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีทั้งหมด 7 โครงการ ได้แก่ 2.1) โครงการพัฒนานักศึกษาคณะครุศาสตร์วาระที่ 21 2.2) โครงการเตรียมความพร้อมการสอบใบประกอบวิชาชีพครูและความพร้อมสู่อาชีพครู 2.3) โครงการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษา ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน 2.4) โครงการพัฒนาบัณฑิตที่พึงประสงค์ 2.5) โครงการเตรียมความพร้อมจากนักศึกษาครูสู่การทำงานในอาชีพครู 2.6) โครงการฟื้นฟูและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจันทบุรี และ 2.7) โครงการที่เกี่ยวข้องกับการปลูกฝังจิตสำนึกให้รักษาขนบธรรมเนียมประเพณี

2. ผลการพัฒนาตัวชี้วัดของโครงสร้างพื้นฐาน 4 ด้านตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา พ.ศ. 2560 พบว่า 1) ด้านมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง มี 5 ตัวชี้วัด 4 โครงสร้างย่อย ค่าเฉลี่ยความสอดคล้องอยู่ในช่วง 4.15-4.58 อยู่ในระดับมากที่สุดถึงมากที่สุด ซึ่งตัวชี้วัดในทุกโครงสร้างย่อยมีความเป็นเอกมิติ 2) ด้านมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม มี 7 ตัวชี้วัด 4 โครงสร้างย่อย ค่าเฉลี่ยความสอดคล้องอยู่ในช่วง 4.52-4.75 อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งตัวชี้วัดในทุกโครงสร้างย่อยมีความเป็นเอกมิติ 3) ด้านมีงานทำ-มีอาชีพ มี 14 ตัวชี้วัด 2 โครงสร้างย่อย ค่าเฉลี่ยความสอดคล้องอยู่ในช่วง 4.43-4.78 อยู่ในระดับมากที่สุดถึงมากที่สุด ซึ่งตัวชี้วัดในทุกโครงสร้างย่อยมีความเป็นเอกมิติ และ 4) ด้านเป็นพลเมืองดี มี 15 ตัวชี้วัด 3 โครงสร้างย่อย ค่าเฉลี่ยความสอดคล้องอยู่ในช่วง 4.52-4.88 อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งตัวชี้วัดในทุกโครงสร้างย่อยมีความเป็นเอกมิติ

อภิปรายผลการวิจัย

ประเด็นที่ 1 กระบวนการพัฒนาพื้นฐาน 4 ด้านของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา พ.ศ. 2560 พบว่า รูปแบบการพัฒนาของคณะครุศาสตร์ มี 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การพัฒนาผ่านรายวิชาในหลักสูตร ซึ่งแบ่งเป็น 2 หมวดหลัก ได้แก่ หมวดที่ 1 วิชาการศึกษาทั่วไป เน้นการเสริมสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ให้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง เข้าใจและเห็นคุณค่าของตนเอง ผู้อื่น สังคม ศิลปวัฒนธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562: 8) ซึ่งเป้าหมายการส่งเสริมในหมวดการศึกษาทั่วไปสอดคล้องกับด้านทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง ที่ส่งเสริมให้บุคคลมีความรู้สึกความเข้าใจในเชิงบวกต่อสังคมไทย เคารพยอมรับการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีไทยที่สืบทอดกันมาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน และด้านการเป็นพลเมืองดี ที่ส่งเสริมให้บุคคลประพฤติตนให้เป็นไปตามระเบียบ กฎเกณฑ์ กฎหมาย และข้อบังคับต่าง ๆ ของสังคม รู้หน้าที่ รักษาสิทธิ เคารพกฎกติกาของสังคม ปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ส่วนหมวดที่ 2 วิชาเฉพาะด้าน

แบ่งเป็นกลุ่มวิชาชีพครูและกลุ่มวิชาเอก เน้นการเสริมสร้างสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ กล่าวคือ เป็นผู้ที่สามารถเลือกใช้ปรัชญาตามความเชื่อในการสร้างหลักสูตรรายวิชา การออกแบบเนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อและเทคโนโลยี การสื่อสาร การวัดและประเมินผู้เรียน การบริหารจัดการชั้นเรียน สามารถในการนำความรู้ทางจิตวิทยาไปใช้ในการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล กลไกการช่วยเหลือ แก้ไขและส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนที่ตอบสนองความต้องการ ส่งเสริมการพัฒนาการคิด การเผชิญสถานการณ์ ผักการปฏิบัติ โดยบูรณาการการทำงานกับการเรียนรู้ คู่คุณธรรมจริยธรรม มีวินัยและรับผิดชอบต่อผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562: 5) ซึ่งเป้าหมายการส่งเสริมในหมวดวิชาเฉพาะด้าน สอดคล้องกับพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ด้านพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม ที่ส่งเสริมให้บุคคลประพฤติปฏิบัติตนภายใต้กรอบกฎหมายและศีลธรรม เป็นผู้รับผิดชอบ ต่อหน้าที่และต่อสังคม ตลอดจนเป็นผู้ยึดมั่นในความถูกต้อง และด้านมีงานทำ-มีอาชีพ ที่ส่งเสริมให้บุคคลฝึกฝนให้เด็กและเยาวชนไทย มีความกระตือรือร้น ความทะเยอทะยาน และทุ่มเทแรงกายแรงใจอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ

2. การพัฒนาผ่านกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีทั้งหมด 7 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการพัฒนานักศึกษาคู สูศตวรรษที่ 21 2) โครงการเตรียมความพร้อมการสอบใบประกอบวิชาชีพครูและความพร้อมสู่อาชีพครู 3) โครงการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษา ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน 4) โครงการพัฒนาบัณฑิตที่พึงประสงค์ 5) โครงการเตรียมความพร้อมจากนักศึกษาคูสู่การทำงานในอาชีพครู 6) โครงการฟื้นฟูและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจันทบุรี และ 7) โครงการที่เกี่ยวข้องกับการปลูกฝังจิตสำนึกให้รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีทางสังคม โดย 1) โครงการที่ปลูกฝังส่งเสริมให้นักศึกษามีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง ได้แก่ โครงการฟื้นฟูและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจันทบุรี โครงการที่เกี่ยวข้องกับการปลูกฝังจิตสำนึกให้รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีทางสังคม โครงการพัฒนาบัณฑิตที่พึงประสงค์ โครงการที่เกี่ยวข้องกับการปลูกฝังจิตสำนึกให้รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีทางสังคม 2) โครงการที่ปลูกฝังส่งเสริมให้นักศึกษามีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม ได้แก่ โครงการพัฒนานักศึกษาคูสู่ศตวรรษที่ 21 3) โครงการที่ปลูกฝังส่งเสริมให้นักศึกษามีงานทำ-มีอาชีพ ได้แก่ โครงการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน โครงการเตรียมความพร้อมการสอบใบประกอบวิชาชีพครูและความพร้อมสู่อาชีพครู โครงการเตรียมความพร้อมจากนักศึกษาคูสู่การทำงานในอาชีพครู และ 4) โครงการที่ปลูกฝังส่งเสริมให้นักศึกษาเป็นพลเมืองดี ได้แก่ โครงการพัฒนานักศึกษาคูสู่ศตวรรษที่ 21 โครงการพัฒนาบัณฑิตที่พึงประสงค์ โครงการฟื้นฟูและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

จันทบุรี ซึ่งแนวทางการพัฒนาสอดคล้องกับ วิสัย ชัยโกศล และคณะ (2564) ที่ศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ผ่านการจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ประกอบด้วย 1) การเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียนด้านการมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง โดยการจัดโครงการที่ใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน อาทิเช่น 1.1) โครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน 1.2) โครงการเทิดทูลสถาบันหลักของชาติ 1.3) โครงการน้อมนำพระบรมราโชบาย โดยดำเนินการจัดเป็นโครงการย่อย เช่น โครงการจิตอาสานักเรียน โครงการหลักสูตรระยะสั้นเพื่อการส่งเสริมทักษะชีวิต เป็นต้น 1.4) โครงการวันสำคัญเน้นการจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ 1.5) โครงการศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน 1.6) โครงการคุณธรรมเพื่อสร้างคนดีให้กับบ้านเมือง 1.7) โครงการประสานสัมพันธ์สร้างสรรค์ การศึกษาโดยให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วม กับนักเรียนเพื่อปลูกฝังค่านิยม เช่น กิจกรรมวันสำคัญของชาติ กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา และ 1.8) โครงการชีวิตดีใช้กับนักเรียนที่เข้าเรียนใหม่ โดยใช้โครงการนี้เป็นหลักและมีโครงการย่อย ได้แก่ โครงการคุณธรรมจริยธรรม โครงการสถานศึกษาพอเพียง โครงการส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรมที่ดีโครงการประชาธิปไตย เป็นต้น 2) การเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียนด้านที่มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคงมีคุณธรรม โดยจะบูรณาการโครงการที่ใช้สำหรับพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน ได้แก่ 2.1) โครงการสถานนักเรียน 2.2) โครงการคุณธรรมจริยธรรม 2.3) โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ 2.4) โครงการส่งเสริมอาชีพ 2.5) โครงการโรงเรียนสีขาว 2.6) โครงการโรงเรียนปลอดภัย และ 2.7) โครงการห้องเรียนของพ่อ 3) การเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียนด้านการทำงานทำ-มีอาชีพ โครงการที่ใช้สำหรับพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน โดยแต่ละโรงเรียนมีโครงการที่มีความคล้ายกัน โดยสรุปได้แก่ 3.1) โครงการแนะแนว 3.2) โครงการส่งเสริมอัจฉริยภาพ 3.3) โครงการส่งเสริมคุณธรรม 3.4) โครงการส่งเสริมอาชีพ โครงการหารายได้ระหว่างเรียน และ 3.5) โครงการโรงเรียนเป็นฐานพัฒนาท้องถิ่น 1 ไร่พอเพียง และ 4) การเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียนด้านความเป็นพลเมืองที่ดี โดยจะจัดโครงการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนผ่านโครงการเด่นของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ได้แก่ 4.1) โครงการสถานนักเรียน 4.2) โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม 4.3) โครงการค่ายวิชาการ 4.4) โครงการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ 4.4) โครงการทัศนศึกษา 4.5) โครงการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน 4.6) โครงการโรงเรียนคุณธรรม 4.7) โครงการพัฒนานวัตกรรม 4.8) โครงการแนะแนวอาชีพ และ 4.9) โครงการโรงเรียนปลอดภัย ถึงแม้ว่าชื่อโครงการในการพัฒนาพื้นฐาน 4 ด้าน จะแตกต่างกันตามบริบทของสถานศึกษา แต่วัตถุประสงค์และกิจกรรมที่ใช้ปลูกฝังและส่งเสริมมีความใกล้เคียงกัน

ประเด็นที่ 2 การพัฒนาตัวชี้วัดของโครงสร้างพื้นฐาน 4 ด้าน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา พ.ศ. 2560 ซึ่งในการศึกษานี้ ผู้วิจัยมีการปรับค่าในองค์ประกอบพื้นฐาน 4 ด้าน ให้เป็นวิชาการมากขึ้น ขยายนิยามศัพท์เพื่อให้สามารถสร้างตัวชี้วัดสำหรับวัดและประเมินผลได้ และรวมองค์ประกอบบางด้านที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันสูง โดยตัวชี้วัดผู้วิจัยปรับปรุงมาจากการทดสอบและประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงาน และการปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2564 (คณะอนุกรรมการอำนวยการทดสอบ, 2564: 6-9) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า

- 1) ด้านมิติทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง มี 4 โครงสร้างย่อย 5 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1.1) ความรู้ความเข้าใจต่อชาติบ้านเมือง มี 2 ตัวชี้วัด 1.2) การยึดมั่นในศาสนา มี 1 ตัวชี้วัด 1.3) ความมั่นคงในสถาบันพระมหากษัตริย์ มี 1 ตัวชี้วัด และ 1.4) ความเอื้ออาทรต่อสังคม มี 1 ตัวชี้วัด
- 2) ด้านมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม มี 4 โครงสร้างย่อย 7 ตัวชี้วัด ได้แก่ 2.1) การรู้จักแยกแยะสิ่งที่ผิด-ชอบ/ชั่ว-ดี มี 1 ตัวชี้วัด 2.2) การปฏิบัติแต่สิ่งที่ดี สิ่งที่ดียามมี 4 ตัวชี้วัด 2.3) การปฏิเสธสิ่งที่ผิด สิ่งชั่ว มี 1 ตัวชี้วัด และ 2.4) การสร้างคนดีให้แก่บ้านเมือง มี 1 ตัวชี้วัด
- 3) ด้านมีงานทำ-มีอาชีพ มี 2 โครงสร้างย่อย 14 ตัวชี้วัด ได้แก่ 3.1) การฝึกฝนให้เด็กและเยาวชนผู้งานทำงานจนสำเร็จ มี 5 ตัวชี้วัด และ 3.2) การฝึกฝนให้บัณฑิตทำงานอย่างมีอาชีพ (รวมด้านการฝึกฝนให้บัณฑิตทำงานเป็นกับด้านการสนับสนุนบัณฑิตมีอาชีพมีงานทำ) มี 9 ตัวชี้วัด และ 4) ด้านเป็นพลเมืองดี มี 3 โครงสร้างย่อย 15 ตัวชี้วัด ได้แก่ 4.1) การเป็นพลเมืองดีในองค์กรวิชาชีพครู มี 6 ตัวชี้วัด 4.2) การส่งเสริมให้ทุกคนมีโอกาสทำหน้าที่เป็นพลเมืองดี มี 4 ตัวชี้วัด และ 4.3) การเป็นพลเมืองดีในสังคมไทย มี 5 ตัวชี้วัด

ซึ่งผลการตรวจสอบคุณโครงสร้างพื้นฐาน 4 ด้าน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา พ.ศ. 2560 พบว่า มีคุณภาพทั้งด้านความตรงเชิงพินิจ คุณภาพด้านความเที่ยง (ความสอดคล้องภายใน) และคุณภาพด้านความเป็นเอกมิติ หมายความว่า แบบประเมินพื้นฐาน 4 ด้าน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา พ.ศ. 2560 ที่ผู้วิจัยปรับปรุงขึ้นสามารถที่จะนำไปใช้ประเมินเพื่อสะท้อนระดับพื้นฐาน 4 ด้าน ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากโครงสร้างพื้นฐาน 4 ด้าน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา พ.ศ. 2560 เป็นแนวคิดเชิงนโยบายซึ่งไม่พบหลักการหรือแนวคิด (ทฤษฎี) อื่นที่ใกล้เคียงจึงไม่สามารถอภิปรายเชื่อมโยงโครงสร้างดังกล่าวไปยังทฤษฎีอื่น ๆ ได้ นอกจากนี้ ยังไม่ปรากฏงานวิจัยที่ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของพื้นฐาน 4 ด้าน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา พ.ศ. 2560 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงไม่สามารถอภิปรายผลในเชิงความสอดคล้องด้านโครงสร้างหรือองค์ประกอบได้ แต่การศึกษานี้จะเป็นแนวทางสำหรับการนำแนวคิดมาเปลี่ยนเป็นหลักการที่สามารถวัดและประเมินผลได้ตาม

ตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น อันจะทำให้แนวคิดดังกล่าวปรากฏหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ชัดเจน สามารถนำไปวางแผนพัฒนานักศึกษาให้มีคุณลักษณะพื้นฐาน 4 ด้าน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหาร หรือคณาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี สามารถนำแบบประเมินพื้นฐาน 4 ด้าน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา พ.ศ. 2560 ไปใช้ในการประเมินสมรรถนะนักศึกษา ซึ่งมีประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาปรับปรุงนโยบายเพื่อยกระดับพื้นฐาน 4 ด้าน ให้กับนักศึกษา

1.2 ผู้สนใจสามารถนำรูปแบบการพัฒนานักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ไปศึกษา ซึ่งมีประโยชน์ในการนำไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนพัฒนาปรับปรุงนโยบายเพื่อยกระดับพื้นฐาน 4 ด้าน ให้กับผู้เรียนในสถาบันของตน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้สนใจสามารถนำตัวชี้วัดของโครงสร้างพื้นฐาน 4 ด้าน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา พ.ศ. 2560 ที่ได้จากการวิจัยไปขยายผลต่อ อาจจะเป็นการเพิ่มหรือปรับปรุงตัวชี้วัดให้สอดคล้องครอบคลุมมากขึ้น หรือการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงโครงสร้างจากชุดตัวชี้วัด

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขา ครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562. [online]. เข้าถึงได้จาก : https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/E/056/T_0012.PDF. 2565.
- กระทรวงศึกษาธิการ. น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติและปลูกจิตสำนึกความรักชาติ ศาสนา และ เทิดทูนพระมหากษัตริย์. [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.moe.go.th/>. 2565.
- คณะอนุกรรมการอำนวยการทดสอบ. ประกาศคณะอนุกรรมการอำนวยการทดสอบ เพื่อขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเครื่องมือทดสอบและประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน ตามมาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2564. [online]. เข้าถึงได้จาก : <http://edu.vru.ac.th/main/wp-content/uploads/2021/12/tbase2564.pdf>. 2565.

พจนานา สวัสดิ์. อว.จับมือ 11 มหาวิทยาลัยราชภัฏสร้าง “วิศวกร
สังคม” ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ. [online]. เข้าถึงได้
จาก : <https://www.mhesi.go.th/index.php/pr-executive-news/4170-11.html>. 2566.

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ และ
ยุทธศาสตร์. [online]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.rbru.ac.th/>. 2565.

วิชัย ชัยโกศล และคณะ. (2564). รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะ
ผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวง
รัชกาลที่ 10 ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในพื้นที่
รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 13. นครราชสีมา:
กลุ่มพัฒนาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการ ภาค 13.

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J. & Anderson, R. E. (2014).
Multivariate data analysis. Upper Saddle River,
NJ: Prentice Hall.

Hennink, M., & Kaiser, B. N. (2022). Sample sizes for
saturation in qualitative research: A systematic
review of empirical tests. **Social Science &
Medicine**. 5 (November): 1-10.

Tavakol, M. & Wetzel, A. P. (2020). Factor Analysis: a
means for theory and instrument development
in support of construct validity. **International
Journal of Medical Education; Nottingham**. 11
(November): 245-247.

การพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์เพื่อการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าทางการเกษตร
ศูนย์ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามพระบรมราโชบายบางระจัน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
Enhancing Branding and Packaging for Value Creation in Agricultural Products:
A Case Study of the Bang Rachan Royal Initiative Education Promotion Center
at Thepsatri Rajabhat University

สาวิตรี จูเจีย*¹, ภาสกร รอดแผลง²

Sawitree Jujia¹, Paskon Roodplang²

¹ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจดิจิทัล คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
จังหวัดลพบุรี 15000

² สาขาวิชาบริหารธุรกิจ วิชาเอกการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี 15000

¹ Master's Degree Program in Business Administration, Digital Business Management Program,
Management Science, Thepsatri Rajabhat University, Lopburi 15000 Thailand

² Business Administration, Major in Marketing, Management Science, Thepsatri Rajabhat University,
Lopburi 15000 Thailand

*Corresponding author E-mail: sawitree.j@lawasri.tru.ac.th

(Received: October 10 2023; Revised: December 6 2023; Accepted: December 27 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ 2) ศึกษาประสิทธิภาพ และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภค กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน บุคลากรศูนย์ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามพระบรมราโชบายบางระจัน จำนวน 7 คน และผู้บริโภค จำนวน 50 คน ขั้นตอนการดำเนินงาน คือ 1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสารตำราที่เกี่ยวข้อง 2) สอบถามและสัมภาษณ์บุคลากรถึงความต้องการรูปแบบของตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ 3) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา 4) สร้างแนวคิดในการออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ 5) ดำเนินการออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ 6) สร้างแบบประเมินประสิทธิภาพตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ 7) ประเมินประสิทธิภาพตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ 8) ปรับปรุงรูปแบบตามข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 9) จัดทำตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ และ 10) ประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ เครื่องมือที่ใช้ คือ 1) แบบสอบถาม 2) แบบสัมภาษณ์ 3) แบบประเมินประสิทธิภาพ และ 4) แบบประเมินความพึงพอใจ

ผลการวิจัยพบว่า

1) การสร้างตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ (1) ตราสินค้าผักไฮโดรโปนิคส์และข้าวสาร มีการระบุชื่อผลิตภัณฑ์ โลโก้ และเบอร์โทรศัพท์ติดต่อ (2) บรรจุภัณฑ์ผักไฮโดรโปนิคส์ และข้าวสาร สามารถป้องกันตัวสินค้า สวยงาม สื่อความหมาย และมีรายละเอียดของผลิตภัณฑ์บนบรรจุภัณฑ์

2) ประสิทธิภาพของตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ (1) ตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ผักไฮโดรโปนิคส์ ชื่อ “ผักงอกงาม” บรรจุภัณฑ์เป็นถุงซิปล็อกใส (2) ตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ข้าวสาร ชื่อ “ข้าวงอกงาม” บรรจุภัณฑ์แพ็คเกจสุญญากาศ สายรัดระบุตราสินค้าข้าวงอกงามมีภาพที่บอกถึงตัวผลิตภัณฑ์ และระบุปริมาณสุทธิ

3) ความพึงพอใจของผู้บริโภค (1) ต่ตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ผักไฮโดรโปนิคส์ อยู่ในระดับมากที่สุด (2) ต่ตราสินค้าข้าวสาร อยู่ในระดับมาก และบรรจุภัณฑ์อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนา; ตราสินค้า; บรรจุภัณฑ์; การเพิ่มมูลค่า; สินค้าทางการเกษตร; ศูนย์ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามพระบรมราโชบายบางระจัน

Abstract

This research includes three primary objectives: 1) the creation of product labels and packaging, 2) the examination of efficiency, and 3) the investigation of consumer satisfaction. The sample group comprises 3 experts, 7 center staff members, and 50 consumers. The procedural steps undertaken in this study are as follows: 1) Examination of data from relevant documents and textbooks, 2) Inquiry and interviews with personnel to discern their preferences for the format of product branding and packaging, 3) Analysis of data derived from the study, 4) Generation of ideas for the design of product branding and packaging, 5) Designing product labels and packaging, 6) Creation of an efficiency evaluation model for product branding and packaging, 7) Evaluation of the efficiency of product branding and packaging, 8) Modification of the format based on suggestions and feedback from experts, 9) Development of product branding and packaging, and 10) Assessment of consumer satisfaction with the product branding and packaging. The tools utilized for this research include 1) questionnaires, 2) interviews, 3) efficiency assessment forms, and 4) satisfaction evaluation forms.

The findings of the research can be summarized as follows:

1) Creation of Product Labels and Packaging: (1) for hydroponic vegetables and rice products, the product name, logo, and contact number are specified, and (2) the packaging for hydroponic vegetables and rice products serves the dual purpose of protecting the product and effectively communicating product details. It is visually appealing.

2) Efficiency of Product Labels and Packaging: (1) the product label and packaging for hydroponic vegetables, named 'Beautiful Sprouts,' are presented in clear plastic bags, and (2) the product label and packaging for rice, named 'Beautiful Germinated Rice,' are available in vacuum-sealed packs. These packs feature a label indicating the product name, a product image, and the net weight.

3) Consumer Satisfaction: (1) consumer satisfaction with the product label and packaging for hydroponic vegetables is rated very high, and (2) consumer satisfaction with the product label for rice is also rated very high, and the packaging is deemed highly satisfactory.

Keywords : Enhancing; Branding; Packaging; Value Creation; Agricultural Products; Bang Rachan Royal Initiative Education Promotion Center at Thepsatri Rajabhat University

บทนำ

ประเทศไทยให้ความสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและสังคม ตามหลักการพัฒนาประเทศ ซึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 กำหนดทิศทางให้ประเทศสามารถก้าวข้ามความท้าทายต่าง ๆ เพื่อให้ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ตามเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ชาติ ยึดหลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเพิ่มผลผลิตบนฐานการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2565: 7)

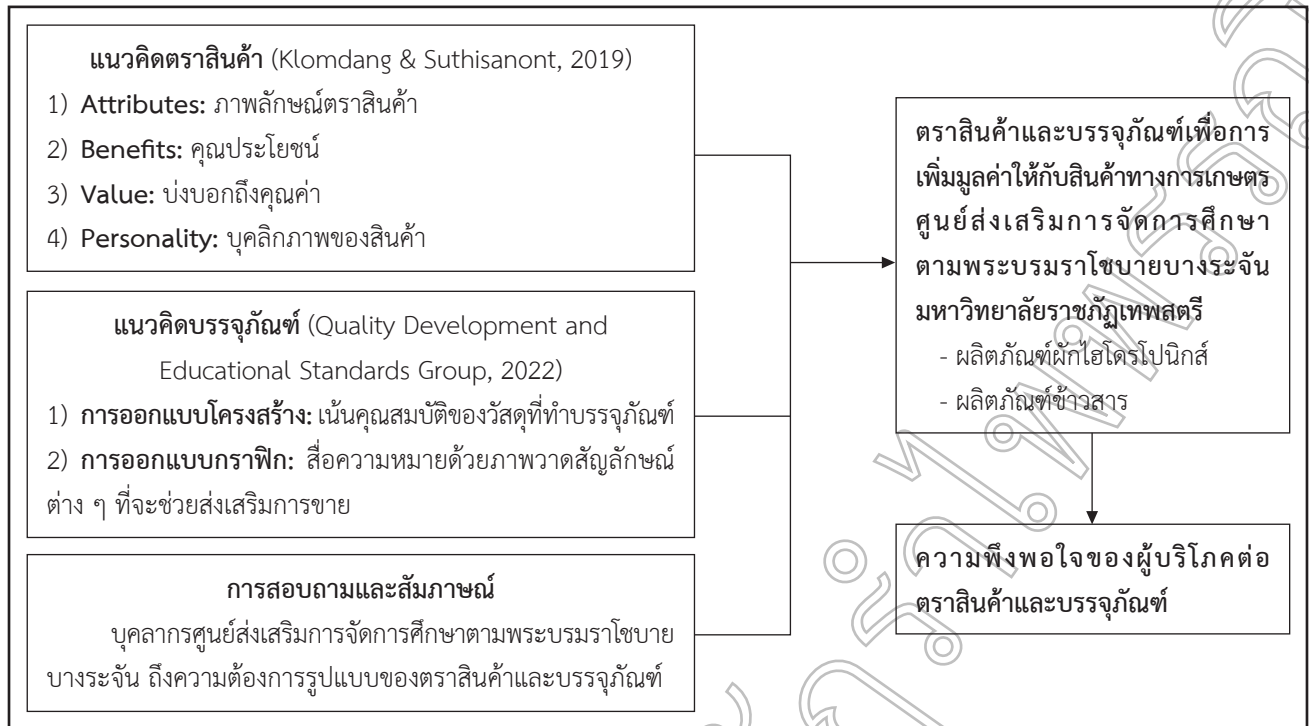
ศูนย์ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามพระบรมราโชบายบางระจัน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี ปัจจุบันเป็นศูนย์เรียนรู้ในการพัฒนาท้องถิ่นตามศาสตร์พระราชา และศูนย์ฝึกปฏิบัติของนักศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนพึ่งพาตนเองได้ โดยไม่ต้องออกไปหางานที่อื่นก็สามารถอยู่ในท้องถิ่นได้อย่างพอเพียง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตบัณฑิตให้ได้มาตรฐาน พัฒนาด้านวิจัยและงานวิจัยที่มีคุณภาพได้มาตรฐานตอบสนองความต้องการท้องถิ่น และสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ให้บริการด้านบริการวิชาการ เพื่อพัฒนาศักยภาพของชุมชนและท้องถิ่น และส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม อนุรักษ์ และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น และปรับปรุงถ่ายทอดด้านเทคโนโลยีไปประยุกต์ใช้กับภูมิปัญญาท้องถิ่น ภายในศูนย์ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามพระบรมราโชบายบางระจันได้มีการจัดการเรียนรู้อุเพื่อเป็นพื้นที่ในการเรียนรู้ให้กับนักศึกษา ประชาชนในพื้นที่และบุคคลทั่วไปแล้วยังได้มีการผลิตสินค้าทางการเกษตรเพื่อการจำหน่ายอีกด้วย โดยสินค้าของศูนย์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าทางการเกษตร ที่จัดจำหน่ายตลอดทั้งปีภายในชุมชนและภายในพื้นที่ใกล้เคียง

จากการศึกษาข้อมูล พบว่า ศูนย์ส่งเสริมการจัดการศึกษาฯ ยังไม่มีตราสินค้าเป็นของตนเอง และบรรจุภัณฑ์ที่ใช้ยังไม่มีความโดดเด่น ขาดความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ เนื่องจากตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ถือเป็นด่านแรกที่ผู้บริโภคสามารถเห็นและรับรู้ ทำให้เกิดความประทับใจในรายละเอียดและองค์ประกอบส่งผลให้ผู้บริโภคเกิดความสนใจและต้องการรับรู้ข้อมูลต่าง ๆ ของตัวสินค้านั้น ๆ ให้มากขึ้น ตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์จึงเป็นกลยุทธ์ทางการตลาดอีกทางหนึ่งของผู้ผลิตจะสามารถสร้างสรรค์ให้เป็นที่ดึงดูดใจ ทำให้ผู้บริโภคเกิดความสนใจอยากเข้ามาหยิบสินค้าเพื่อพิจารณารูปลักษณ์และรายละเอียดส่วนผสม วัตถุประสงค์รวมทั้งคุณค่าทางโภชนาการของผลิตภัณฑ์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะพัฒนารูปแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ เพื่อดึงดูดใจผู้บริโภค และเป็นการช่วยให้สินค้าได้รับการตอบรับในเชิงพาณิชย์มากยิ่งขึ้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะออกแบบและพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ขึ้นมาใหม่ ทั้งในด้านของขนาด ลักษณะ สี สัน ชนิด วัสดุ ที่ส่งผลต่อการยกระดับและเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าทางการเกษตรของศูนย์ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามพระบรมราโชบายบางระจันอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์เพื่อการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าทางการเกษตร ศูนย์ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามพระบรมราโชบายบางระจัน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์สินค้าทางการเกษตร ศูนย์ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามพระบรมราโชบายบางระจัน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์เพื่อการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าทางการเกษตร ศูนย์ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามพระบรมราโชบายบางระจัน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

1. ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ที่ได้จากการคัดเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ จำนวน 2 ท่าน และ 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาด จำนวน 1 ท่าน
2. บุคลากรทั้งหมดของศูนย์ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามพระบรมราโชบายบางระจัน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จำนวน 7 คน
3. กลุ่มผู้บริโภค จำนวน 50 คน ที่ได้จากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย มีดังนี้

1. ผู้วิจัยทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสารตำราที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของตราสินค้า และประสิทธิภาพของบรรจุภัณฑ์ ซึ่งประกอบด้วย ด้านการป้องกันสินค้า ด้านการบรรจุ ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านส่งเสริมการจัดจำหน่ายและด้านความปลอดภัย
2. ดำเนินการสอบถามและสัมภาษณ์บุคลากรศูนย์ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามพระบรมราโชบายบางระจัน ถึงความต้องการรูปแบบของตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์
3. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเพื่อกำหนดขอบเขตของงานวิจัย

4. สร้างแนวคิดในการออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ของสินค้าทางการเกษตรแต่ละประเภท

การออกแบบตราสินค้า เป็นการใช้ภาพ สี ลวดลาย และตัวอักษรมาจัดองค์ประกอบ (Composition) ที่เน้นประโยชน์ทางการตลาด โดยต้องบ่งบอกลักษณะเฉพาะ คุณสมบัติหรือประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ สั้น ๆ ง่ายต่อการออกเสียง และทำความเข้าใจ มีลักษณะเฉพาะและเป็นจุดเด่น

การออกแบบบรรจุภัณฑ์ โดยเน้นประสิทธิภาพของบรรจุภัณฑ์ ในด้านการป้องกันสินค้า ด้านการบรรจุ ด้านส่งเสริมการจัดจำหน่าย และด้านความปลอดภัย

5. ดำเนินการออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ของสินค้าทางการเกษตร ทั้ง 2 ประเภท ได้แก่ 1) ผลิตภัณฑ์ผักไฮโดรโปนิคส์ 2) ผลิตภัณฑ์ข้าวสาร

6. สร้างแบบประเมินประสิทธิภาพของตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ของสินค้าทางการเกษตร แต่ละประเภท โดยผู้วิจัยได้ทำการประเมินตามหัวข้อดังนี้

การออกแบบตราสินค้า จะประเมินใน 4 ด้าน ดังนี้

- 1) บ่งบอกลักษณะเฉพาะ
- 2) คุณสมบัติหรือประโยชน์ของผลิตภัณฑ์
- 3) ประโยคหรือข้อความ ง่ายต่อการออกเสียง และทำความเข้าใจ
- 4) ลักษณะเฉพาะและเป็นจุดเด่น

การออกแบบบรรจุภัณฑ์ จะประเมินใน 4 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านการป้องกันสินค้า
- 2) ด้านการบรรจุ
- 3) ด้านส่งเสริมการจัดจำหน่าย
- 4) ด้านความปลอดภัย

7. ประเมินประสิทธิภาพตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบสลากและบรรจุภัณฑ์ จำนวน 3 ท่าน และบุคลากรหน่วยศูนย์ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามพระบรมราชโบายบางระจัน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จำนวน 7 คน

8. ดำเนินการปรับปรุงรูปแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ ตามข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

9. จัดทำตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ของสินค้าทางการเกษตร ศูนย์ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามพระบรมราชโบายบางระจัน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

10. ประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ของสินค้าทางการเกษตร ศูนย์ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามพระบรมราชโบายบางระจัน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี โดยกลุ่มผู้บริโภค จำนวน 50 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ความต้องการรูปแบบของตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ แบบประเมินประสิทธิภาพของตราสินค้า แบบประเมินประสิทธิภาพของบรรจุภัณฑ์ และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการกำหนดขอบเขตการวิจัย

2. การออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์

1) สร้างตราสินค้า ผลิตภัณฑ์ผักไฮโดรโปนิคส์ และผลิตภัณฑ์ข้าวสาร

2) การประเมินผลประสิทธิภาพของตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ จากนั้นทำการวัดประสิทธิภาพของตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ จำนวน 3 คน และกลุ่มที่ 2 บุคลากรศูนย์ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามพระบรมราชโบายบางระจัน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จำนวน 7 คน

3) ประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ จำนวน 50 คน โดยการประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert)

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามที่กำหนดไว้ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสอบถามและสัมภาษณ์บุคลากร ศูนย์ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามพระบรมราชโบายบางระจัน ถึงความต้องการรูปแบบของตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินประสิทธิภาพของแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ ที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญและบุคลากร ศูนย์ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามพระบรมราชโบายบางระจัน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

3. วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์

4. นำผลการประเมินประสิทธิภาพของตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์มาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

1. ผลการสร้างตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์เพื่อการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าทางการเกษตร ศูนย์ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามพระบรมราชโบายบางระจัน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

1.1 ตราสินค้าของผลิตภัณฑ์ผักไฮโดรโปนิคส์ ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบร่างตราสินค้า โดยมีแนวคิดในการออกแบบ ดังนี้ การจัดองค์ประกอบเน้นให้ตราสินค้ามีความสบายตา สื่อความหมายได้ชัดเจน มีการระบุชื่อผลิตภัณฑ์ “ผักอวกาศ” มีการเน้นภาพที่บอกถึงตัวผลิตภัณฑ์ มีโลโก้ TRU Farm เพื่อบ่งชี้ที่มา มีเบอร์โทรศัพท์เพื่อใช้ในการติดต่อ วัสดุที่ใช้เป็นสติ๊กเกอร์กันน้ำ สามารถลอกและบนวัสดุประเภทพลาสติกใสได้ ในส่วนของตัวอักษรเป็นสีเขียวบนพื้นหลังสีขาว เพื่อสื่อถึงผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร

ภาพที่ 2 การออกแบบตราสินค้าของผลิตภัณฑ์ผักไฮโดรโปนิคส์

1.2 **ตราสินค้าของผลิตภัณฑ์ข้าวสาร** ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบร่างตราสินค้า โดยมีแนวคิดในการออกแบบ ดังนี้
เน้นให้ตราสินค้ามีความสบายตา สื่อความหมายได้ชัดเจน โดยมีการระบุชื่อผลิตภัณฑ์ “ข้าวงอกงาม” รายละเอียด

มีการเน้นภาพที่สื่อถึงตัวผลิตภัณฑ์ มีโลโก้ TRU Farm เพื่อปงชี้ที่มีเบอร์โทรศัพท์เพื่อใช้ในการติดต่อ ในส่วนของตัวอักษรเป็นสีเขียวบนพื้นหลังสีขาว เพื่อสื่อถึงผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร

ภาพที่ 3 การออกแบบตราสินค้าของผลิตภัณฑ์ข้าวสาร

1.3 **การออกแบบบรรจุภัณฑ์ผักไฮโดรโปนิคส์** ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบบรรจุภัณฑ์ โดยมีแนวคิดในการออกแบบ ดังนี้

วัสดุที่ใช้เป็นถุงพลาสติกใสมองเห็นตัวสินค้าภายใน ป้องกันตัวสินค้า กันการกระแทก กันน้ำ กันความชื้น ลดการปนเปื้อน

จากภายนอกที่เกิดจากการสัมผัส ทำให้เก็บรักษาไว้ได้นานง่ายในการขนส่ง ดูแลรักษา และจัดเก็บ รูปแบบแตกต่างทำให้จดจำได้ง่าย เน้นรูปทรงตามตัวผลิตภัณฑ์ มีการห่อหุ้มมิดชิด ขนาดของบรรจุภัณฑ์สามารถบรรจุผักประมาณ 300 กรัมได้

ภาพที่ 4 การออกแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ผักไฮโดรโปนิคส์

1.4 **การออกแบบบรรจุภัณฑ์ข้าวสาร** ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบบรรจุภัณฑ์ โดยมีแนวคิดในการออกแบบ ดังนี้

ถุงข้าวสารจะเป็นพลาสติกใสสามารถมองเห็นสินค้าภายใน แพ็คสุญญากาศ ป้องกันตัวสินค้า กันการกระแทก กันน้ำ กันความชื้น ลดการปนเปื้อนจากภายนอกที่เกิดจากการสัมผัส ทำให้เก็บรักษาไว้ได้นาน ง่ายในการขนส่ง ดูแลรักษา บรรจุข้าวสารได้ 1 กิโลกรัม

แบบสายรัดถุงข้าวเป็นการออกแบบที่เน้นสีสันสบายตา สวยงาม จดจำง่าย และสื่อความหมาย โดยมีการระบุตราสินค้าข้าวงอกงาม มีการเน้นภาพที่บอกถึงตัวผลิตภัณฑ์ มีโลโก้ TRU Farm มีเบอร์โทรศัพท์ติดต่อ วัสดุที่ใช้เป็นกระดาษแข็งเคลือบมัน กันน้ำได้ระดับหนึ่ง สีสันเน้นการใช้สีเขียว มีภาพใบตองเป็นพื้นหลังเพื่อป้องกันบอกถึงความ เป็นธรรมชาติ ความเป็นวิถีเกษตร มีการระบุประมาณสุทธิของข้าวสารไว้ชัดเจน

ภาพที่ 5 การออกแบบบรรจุภัณฑ์สายรัดผลิตภัณฑ์ข้าวสาร

2. ผลการศึกษาประสิทธิภาพของตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์สินค้าทางการเกษตร ศูนย์ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามพระบรมราโชบายบางระจัน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

2.1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของตราสินค้า

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของตราสินค้า

ประสิทธิภาพของตราสินค้า	ผลิตภัณฑ์ผักไฮโดรโปนิกส์						ผลิตภัณฑ์ข้าวสาร					
	แบบที่ 1			แบบที่ 2			แบบที่ 1			แบบที่ 2		
	\bar{X}	S.D.	ระดับเกณฑ์	\bar{X}	S.D.	ระดับเกณฑ์	\bar{X}	S.D.	ระดับเกณฑ์	\bar{X}	S.D.	ระดับเกณฑ์
1. ตราสินค้าสามารถบ่งบอกลักษณะเฉพาะของผลิตภัณฑ์ได้	4.70	0.48	ดีมาก	4.50	0.53	ดี	4.70	0.48	ดีมาก	4.70	0.48	ดีมาก
2. ตราสินค้าสามารถบ่งบอกคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ได้	4.60	0.52	ดีมาก	4.30	0.48	ดี	4.50	0.53	ดี	4.40	0.52	ดี
3. ตราสินค้าสามารถบ่งบอกประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ได้	4.60	0.52	ดีมาก	4.50	0.53	ดี	4.80	0.42	ดีมาก	4.70	0.48	ดีมาก
4. ชื่อของผลิตภัณฑ์ในตราสินค้าสั้นกระชับ มีความง่ายในการออกเสียงและทำความเข้าใจ	4.50	0.53	ดี	4.40	0.52	ดี	4.60	0.52	ดีมาก	4.50	0.53	ดี
5. ตราสินค้ามีลักษณะเฉพาะ มีเอกลักษณ์โดดเด่น	4.50	0.53	ดี	4.40	0.52	ดี	4.66	0.48	ดีมาก	4.50	0.53	ดี
รวม	4.58	0.49	ดีมาก	4.42	0.49	ดี	4.66	0.47	ดีมาก	4.56	0.50	ดีมาก

จากตาราง พบว่า ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของตราสินค้าผลิตภัณฑ์ผักไฮโดรโปนิกส์ ในแบบที่ 1 ภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 โดยตราสินค้าสามารถบ่งบอกลักษณะเฉพาะของผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 รองลงมาได้แก่ ตราสินค้าสามารถบ่งบอกคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ ตราสินค้าสามารถบ่งบอกประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 และ ชื่อของผลิตภัณฑ์ในตราสินค้าสั้น กระชับ มีความง่ายในการออกเสียงและทำความเข้าใจ ตราสินค้ามีลักษณะเฉพาะ มีเอกลักษณ์ โดดเด่น อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของตราสินค้าผลิตภัณฑ์ผักไฮโดรโปนิกส์ ในแบบที่ 2 ภาพรวมอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 โดยตราสินค้าสามารถบ่งบอกลักษณะเฉพาะของผลิตภัณฑ์ ตราสินค้าสามารถบ่งบอกประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 รองลงมาได้แก่ ชื่อของผลิตภัณฑ์ในตราสินค้าสั้น กระชับ มีความง่ายในการออกเสียงและทำความเข้าใจ ตราสินค้ามีลักษณะเฉพาะ มีเอกลักษณ์ โดดเด่น อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 และตราสินค้าสามารถบ่งบอกคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ได้ อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของตราสินค้าผลิตภัณฑ์ข้าวสาร ในแบบที่ 1 ภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 โดย ตราสินค้าสามารถบ่งบอกประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ได้ อยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 รองลงมาได้แก่ ตราสินค้าสามารถบ่งบอกลักษณะเฉพาะของผลิตภัณฑ์ ตราสินค้าสามารถบ่งบอกประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ได้ อยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 และตราสินค้ามีลักษณะเฉพาะ มีเอกลักษณ์ โดดเด่น อยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของตราสินค้าผลิตภัณฑ์ข้าวสาร ในแบบที่ 2 ภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 โดย ตราสินค้าสามารถบ่งบอกลักษณะเฉพาะของผลิตภัณฑ์ และตราสินค้าสามารถบ่งบอกประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ได้ อยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 รองลงมาได้แก่ ชื่อของผลิตภัณฑ์ในตราสินค้าสั้น กระชับ ง่ายในการออกเสียงและทำความเข้าใจ ตราสินค้ามีลักษณะเฉพาะ มีเอกลักษณ์ โดดเด่น อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 และตราสินค้าสามารถบ่งบอกคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40

2.2 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของบรรจุภัณฑ์

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของบรรจุภัณฑ์

ประสิทธิภาพของบรรจุภัณฑ์	บรรจุภัณฑ์ผักไฮโดรโปนิกส์						บรรจุภัณฑ์ข้าวสาร					
	แบบที่ 1			แบบที่ 2			แบบที่ 1			แบบที่ 2		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ เกณฑ์	\bar{X}	S.D.	ระดับ เกณฑ์	\bar{X}	S.D.	ระดับ เกณฑ์	\bar{X}	S.D.	ระดับ เกณฑ์
ด้านการป้องกันผลิตภัณฑ์												
1. บรรจุภัณฑ์สามารถป้องกันน้ำความชื้น และอากาศได้	4.70	0.48	ดีมาก	4.50	0.53	ดี	4.60	0.52	ดีมาก	4.80	0.42	ดีมาก
2. ปกป้องผลิตภัณฑ์ซึ่งเกิดจากแรงกระแทกได้	4.60	0.52	ดีมาก	4.40	0.52	ดี	4.50	0.53	ดี	4.60	0.52	ดีมาก
ด้านการบรรจุ												
3. บรรจุผลิตภัณฑ์ได้ตามจำนวนที่ต้องการ	4.70	0.48	ดีมาก	4.60	0.52	ดีมาก	4.60	0.52	ดีมาก	4.70	0.48	ดีมาก
4. ใช้บรรจุภัณฑ์กับผลิตภัณฑ์ที่ใกล้เคียงกันได้	4.60	0.52	ดีมาก	4.50	0.53	ดี	4.60	0.52	ดีมาก	4.60	0.52	ดีมาก
ด้านอำนวยความสะดวก												
5. ง่ายต่อการใช้และการเก็บรักษา	4.70	0.48	ดีมาก	4.40	0.52	ดี	4.20	0.42	ดี	4.30	0.48	ดี
6. สะดวกในการขนส่ง	4.50	0.53	ดี	4.40	0.52	ดี	4.50	0.53	ดี	4.50	0.53	ดีมาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ประสิทธิภาพของบรรจุภัณฑ์	บรรจุภัณฑ์ผักไฮโดรโปนิิกส์						บรรจุภัณฑ์ข้าวสาร					
	แบบที่ 1			แบบที่ 2			แบบที่ 1			แบบที่ 2		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ เกณฑ์	\bar{X}	S.D.	ระดับ เกณฑ์	\bar{X}	S.D.	ระดับ เกณฑ์	\bar{X}	S.D.	ระดับ เกณฑ์
ด้านส่งเสริมการจัดจำหน่าย												
7. รูปแบบมีความน่าสนใจ	4.90	0.32	ดีมาก	4.80	0.42	ดีมาก	4.70	0.48	ดีมาก	4.80	0.42	ดีมาก
8. ง่ายในการจดจำ	4.40	0.52	ดี	4.40	0.52	ดี	4.40	0.52	ดี	4.40	0.52	ดี
9. สามารถกระตุ้นให้เกิดการซื้อ สินค้าได้	4.60	0.52	ดีมาก	4.50	0.53	ดี	4.30	0.48	ดี	4.40	0.52	ดี
ด้านความสะอาดและปลอดภัย												
10. ผลิตภัณฑ์มีความสะอาด ปลอดภัย ไม่ปนเปื้อน	4.70	0.48	ดีมาก	4.60	0.52	ดีมาก	4.50	0.53	ดี	4.50	0.53	ดี
11. บรรจุภัณฑ์มีความสะอาด	4.60	0.52	ดีมาก	4.40	0.52	ดี	4.30	0.48	ดี	4.50	0.53	ดี
รวม	4.64	0.48	ดีมาก	4.50	0.50	ดี	4.47	0.50	ดี	4.55	0.48	ดีมาก

จากตาราง พบว่า ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของบรรจุภัณฑ์ผักไฮโดรโปนิิกส์ แบบที่ 1 ภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64 โดย รูปแบบมีความน่าสนใจ อยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 รองลงมาได้แก่ บรรจุภัณฑ์สามารถป้องกันน้ำ ความชื้น และอากาศได้ บรรจุผลิตภัณฑ์ได้ตามจำนวนที่ต้องการ ง่ายต่อการใช้และการเก็บรักษา ผลิตภัณฑ์มีความสะอาด ปลอดภัย ไม่ปนเปื้อน อยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 และ ปกป้องผลิตภัณฑ์ซึ่งเกิดจากแรงกระแทกได้ ใช้บรรจุภัณฑ์กับผลิตภัณฑ์ที่ใกล้เคียงกันได้ สามารถกระตุ้นให้เกิดการซื้อสินค้าได้ บรรจุภัณฑ์ มีความสะอาด อยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของบรรจุภัณฑ์ผักไฮโดรโปนิิกส์ แบบที่ 2 ภาพรวมอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 โดย รูปแบบมีความน่าสนใจ อยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 รองลงมาได้แก่ บรรจุผลิตภัณฑ์ได้ตามจำนวนที่ต้องการ ผลิตภัณฑ์มีความสะอาด ปลอดภัย ไม่ปนเปื้อน อยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 และบรรจุภัณฑ์สามารถป้องกันน้ำ ความชื้น และอากาศได้ ใช้บรรจุภัณฑ์กับผลิตภัณฑ์ที่ใกล้เคียงกันได้ สามารถกระตุ้นให้เกิดการซื้อสินค้าได้ อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ข้าวสาร แบบที่ 1 ภาพรวมอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 โดย รูปแบบมีความน่าสนใจ อยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 รองลงมาได้แก่ บรรจุภัณฑ์สามารถ ป้องกันน้ำ ความชื้น และอากาศได้ ใช้บรรจุภัณฑ์กับผลิตภัณฑ์ที่ใกล้เคียงกันได้ บรรจุผลิตภัณฑ์ได้ตามจำนวนที่ต้องการใช้ บรรจุภัณฑ์กับผลิตภัณฑ์ที่ใกล้เคียงกันได้ อยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 และปกป้องผลิตภัณฑ์ซึ่งเกิดจากแรงกระแทกได้ สะดวกในการขนส่ง ผลิตภัณฑ์มีความสะอาด ปลอดภัย ไม่ปนเปื้อน อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ข้าวสาร แบบที่ 2 ภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 โดยบรรจุภัณฑ์สามารถป้องกันน้ำ ความชื้น และอากาศได้ รูปแบบมีความน่าสนใจ อยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 รองลงมาได้แก่ บรรจุผลิตภัณฑ์ได้ตามจำนวนที่ต้องการ อยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 และปกป้องผลิตภัณฑ์ซึ่งเกิดจากแรงกระแทกได้ ใช้บรรจุภัณฑ์กับผลิตภัณฑ์ที่ใกล้เคียงกันได้ อยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60

จากผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ผักไฮโดรโปนิิกส์และข้าวสาร จึงได้รูปแบบของตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ ดังนี้

ภาพที่ 6 ตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ที่ได้รับเลือก

ตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ผักไฮโดรโปนิคส์ที่ได้รับเลือก ในส่วนของตราสินค้ามีขนาด 5x4 ซม. ปรากฏชื่อผลิตภัณฑ์ “ผักงอกงาม” มีโลโก้ TRU Farm เพื่อบ่งบอกที่มาของสินค้า มีเบอร์โทรศัพท์ติดต่อ มีรูปผักอยู่ที่มุมบนด้านซ้ายของชื่อผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์เป็นถุงซิปล็อก มีหูหิ้ว ขนาด 37x26 ซม. บรรจุผักขนาด 300 กรัม ได้

ตราสินค้าและที่ที่ได้รับเลือก ตราสินค้ามีขนาด 5x4 ซม. ปรากฏชื่อผลิตภัณฑ์ “ข้าวงอกงาม” มีโลโก้ TRU Farm เพื่อบ่งบอกที่มาของสินค้า มีรูปต้นข้าวออกรวงอยู่ด้านหน้า บรรจุภัณฑ์เป็นถุงพลาสติกใส แพ็คสุญญากาศ บรรจุข้าวสารขนาด 1 กิโลกรัม

มีสายรัดถุงข้าว ขนาด 50x6 ซม. มีหูหิ้ว มีการระบุตราสินค้า ข้าวงอกงาม มีการเน้นภาพที่บอกถึงตัวผลิตภัณฑ์ มีโลโก้ TRU Farm มีเบอร์โทรศัพท์ติดต่อ วัสดุที่ใช้เป็นกระดาษแข็งเคลือบมัน กันน้ำ ได้ระดับหนึ่ง สีสิ้นเน้นการใช้สีเขียว มีภาพใบตองเป็นพื้นหลัง เพื่อบ่งบอกถึงความเป็นธรรมชาติ ความเป็นวิถีเกษตร มีการระบุ ปริมาณสุทธิของข้าวสารไว้ชัดเจน

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อตราสินค้า และบรรจุภัณฑ์เพื่อการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าทางการเกษตร ศูนย์ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามพระบรมราโชบายบางระจัน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์

ความพึงพอใจต่อตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์	ผักไฮโดรโปนิคส์			ข้าวสาร		
	ระดับความพึงพอใจ			ระดับความพึงพอใจ		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านตราสินค้า						
1. มีลักษณะเฉพาะ และสื่อถึงตัวผลิตภัณฑ์	4.56	0.58	มากที่สุด	4.60	0.57	มากที่สุด
2. ตราสินค้าจดจำได้ง่าย	4.60	0.57	มากที่สุด	4.48	0.50	มาก
3. มีความสวยงาม	4.52	0.50	มากที่สุด	4.56	0.50	มากที่สุด
4. มีความเป็นสากล	4.44	0.58	มาก	4.50	0.54	มาก
5. มีความน่าเชื่อถือ	4.42	0.50	มาก	4.68	0.51	มากที่สุด
รวม	4.51	0.55	มากที่สุด	4.56	0.53	มากที่สุด
ด้านบรรจุภัณฑ์						
6. สามารถปกป้องสินค้าได้	4.54	0.58	มากที่สุด	4.56	0.58	มากที่สุด
7. มีความคงทน	4.58	0.54	มากที่สุด	4.60	0.53	มากที่สุด
8. มองเห็นผลิตภัณฑ์ที่อยู่ภายในได้อย่างชัดเจน	4.52	0.50	มากที่สุด	4.56	0.50	มากที่สุด
9. สะดวก ง่ายในการใช้งานและเก็บรักษา	4.42	0.57	มาก	4.50	0.54	มาก
10. รูปแบบสวยงาม สร้างความประทับใจ	4.36	0.48	มาก	4.38	0.49	มาก
11. สะดวกในการขนส่ง	4.54	0.58	มากที่สุด	4.56	0.58	มากที่สุด
รวม	4.48	0.54	มาก	4.52	0.53	มากที่สุด
รวมทุกด้าน	4.50	0.54	มาก	4.54	0.53	มากที่สุด

จากตาราง พบว่า ความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อตราสินค้า และบรรจุภัณฑ์ผักไฮโดรโปนิคส์ศูนย์ส่งเสริมการจัดการศึกษา ตามพระบรมราโชบายบางระจัน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี รวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 **ด้านตราสินค้า** ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 โดยตราสินค้าจดจำได้ง่าย อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 รองลงมาได้แก่ มีลักษณะเฉพาะ และสื่อถึงตัวผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 และมีความสวยงามอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 ตามลำดับ **ด้านบรรจุภัณฑ์** ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 โดยมีความคงทน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 รองลงมาได้แก่ สามารถปกป้องสินค้าได้ สะดวกในการขนส่งอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 และมองเห็นผลิตภัณฑ์ที่อยู่ภายในได้อย่างชัดเจน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 ตามลำดับ

ความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ ข้าวสาร ศูนย์ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามพระบรมราโชบาย บางระจัน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี รวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 **ด้านตราสินค้า** ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 โดยมีความน่าเชื่อถือ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 รองลงมาได้แก่ มีลักษณะเฉพาะ และสื่อถึงตัวผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 และมีความสวยงามอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 ตามลำดับ **ด้านบรรจุภัณฑ์** ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 โดยมีความคงทน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 รองลงมาได้แก่ สามารถปกป้องสินค้าได้มองเห็นผลิตภัณฑ์ที่อยู่ภายในได้อย่างชัดเจน สะดวกในการขนส่ง อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 และสะดวกง่ายในการใช้งานและเก็บรักษา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการสร้างตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์เพื่อการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าทางการเกษตร ศูนย์ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามพระบรมราโชบายบางระจัน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ตราสินค้า และบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ผักไฮโดรโปนิคส์เป็นถุงพลาสติกซิปล็อกใส มีหูหิ้ว ป้องกันตัวสินค้า กันกระแทก กันน้ำและความชื้นได้ง่ายในการขนส่งและจัดเก็บ สามารถบรรจุผักประมาณ 300 กรัม ได้ มีตราสินค้าระบุชื่อผลิตภัณฑ์ผักของงาม ภาพสื่อถึงตัวผลิตภัณฑ์ มีโลโก้ TRU Farm และเบอร์โทรศัพท์ติดต่อ ตัวอักษรใช้สีเขียวบนพื้นสีขาว เพื่อสื่อถึงผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร วัสดุที่ใช้เป็นสติ๊กเกอร์กันน้ำ ติดอยู่มุมด้านขวาของบรรจุภัณฑ์ และตราสินค้า และบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ข้าวสาร เป็นพลาสติกใส แพ็ค

สุญญากาศ กันกระแทก กันน้ำ ความชื้น และการปนเปื้อน ง่ายในการขนส่งและจัดเก็บ สามารถบรรจุข้าวสารได้ 1 กิโลกรัม สายรัดมีขนาด 50x6 ซม. มีหูหิ้ว สีสันสบายตา สวยงาม จดจำง่าย และสื่อความหมาย มีการระบุตราสินค้าข้างอกงาม มีโลโก้ TRU Farm มีรายละเอียดของผลิตภัณฑ์ ประมาณสุทธิ และเบอร์โทรศัพท์ติดต่อ วัสดุที่ใช้เป็นกระดาษแข็งเคลือบมัน กันน้ำได้ระดับหนึ่ง เน้นการใช้สีเขียวมีภาพใบตองเป็นพื้นหลัง เพื่อบ่งบอกถึงความเป็นธรรมชาติ สอดคล้องกับ ออสุมา พันไพศาล และวารุณี จอมกิติชัย (2564: 57) ที่กล่าวว่า การออกแบบและสร้างตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์สามารถยกระดับและรับประกันคุณภาพของผลสับปะรดห้วยมุ่นได้ โดยตราสินค้าที่ออกแบบจะสื่อถึงสับปะรดห้วยมุ่นที่มีคุณภาพเกรด A เนื้อหนึ่ง เพื่อเป็นการรับประกันคุณภาพของสับปะรด ในส่วนของบรรจุภัณฑ์ออกแบบให้มีความเรียบง่าย เป็นอัตลักษณ์ สื่อถึงเรื่องราวของสับปะรดห้วยมุ่น ตั้งแต่การปลูก และการคัดผลสด ใช้สีที่ออกแบบโดยการนำค่าของผลทดสอบทางเคมีมาใช้เพื่อให้เห็นคุณค่าที่เกิดจากผลสับปะรดโดยตรง และสอดคล้องกับเกณฑ์การพิจารณาด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ของ OTOP (คณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ, 2562: 32) ซึ่งประกอบด้วย 1) เป็นบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมใช้งานได้จริง 2) การเลือกใช้วัสดุ ขนาด โครงสร้างเหมาะสม สามารถคุ้มครองผลิตภัณฑ์ให้ปลอดภัย การพับเก็บ ประกอบและขนส่ง 3) ต้นทุนเหมาะสม 4) บ่งบอกรายละเอียดของสินค้าเกี่ยวกับชนิด คุณภาพ และแหล่งที่มา ทั้งนี้ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ต้องสะท้อนความเป็นเลิศของภูมิปัญญาไทย รูปแบบ สี สัน ลวดลาย สวยงาม โดดเด่น และมีขนาด สัดส่วนเหมาะสม สะดวกแก่การใช้งาน

ผลการศึกษาประสิทธิภาพของตราสินค้าของผักไฮโดรโปนิคส์ ทั้ง 2 แบบ คือ แบบที่ 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 แบบที่ 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 ประสิทธิภาพของตราสินค้าผลิตภัณฑ์ข้าวสารทั้ง 2 แบบ คือ แบบที่ 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 แบบที่ 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 ประสิทธิภาพของบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ผักไฮโดรโปนิคส์ แบบที่ 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64 และแบบที่ 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 และประสิทธิภาพของบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ข้าวสาร แบบที่ 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 และแบบที่ 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 โดยตราสินค้าสามารถบ่งบอกลักษณะเฉพาะของผลิตภัณฑ์ คุณสมบัติหรือประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ ชื่อของผลิตภัณฑ์ในตราสินค้าสั้น กระชับ มีความง่ายในการออกเสียงและทำความเข้าใจ ตราสินค้ามีลักษณะเฉพาะ มีเอกลักษณ์ โดดเด่น สอดคล้องกับ นิรชา ศรีภิลลา และกิตติศักดิ์ ธรรมศักดิ์ชัย (2564: 56)

โดยได้กล่าวว่า ตราสินค้าได้ออกแบบให้มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกหายาก โดยนำเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์มาใช้ในการออกแบบตราสินค้า เป็นลักษณะของรูปทรงปากผลิตภัณฑ์หายาก ที่โดดเด่นที่สุดในตัวของผลิตภัณฑ์ รวมถึงการนำตัวอักษรที่มีอยู่แล้วมาปรับให้มีความเป็นไทย และรู้สึกถึงความแข็งแรงเข้ากับผลิตภัณฑ์มากที่สุด และการเลือกใช้สีของตราสินค้าได้วิเคราะห์จากภาพวาด จิตรกรรมฝาผนังที่เป็นต้นกำเนิดของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกหายาก และสอดคล้องกับ จุฬามาศ เกียรติเวช (2565: 177) ซึ่งมีแนวคิดในการออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ให้แก่ผู้ประกอบการกลุ่มบ้านเบญจรงค์ จังหวัดปทุมธานี เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีให้กับแบรนด์สินค้า และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ โดยการออกแบบจะเน้นรูปแบบที่แปลกใหม่ผ่านการนำเอกลักษณ์ของจังหวัดปทุมธานี มาสร้างจุดเด่นให้แก่กราฟิกบรรจุภัณฑ์ ทั้งลักษณะทางกายภาพหรือรูปลักษณ์ภายนอกของตราสินค้า และบรรจุภัณฑ์ให้แตกต่างไปจากที่มีอยู่ในท้องตลาด และยังดำเนินการตามนโยบายด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามยุทธศาสตร์ของภาครัฐอีกด้วย

ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ฝักไฮโดรโปนิคส์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 ด้านตราสินค้า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 และด้านบรรจุภัณฑ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 ความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ข้าวสาร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 ด้านตราสินค้า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 และด้านบรรจุภัณฑ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 สอดคล้องกับงานวิจัยของ คุณัญญา เบญจวรรณ ประภัสสร กลีบประทุม และอนันธิตรา ดอนบรรเทา (2566: 83) ความพึงพอใจในการประเมินตราสินค้า ด้านเทคนิค ด้านการใช้รูปร่าง ด้านการใช้สี ด้านประเภทของตราสินค้า ทุกด้านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ความพึงพอใจในการประเมินบรรจุภัณฑ์ ด้านปกป้องผลิตภัณฑ์ ด้านการบรรจุ ด้านอำนวยความสะดวก ด้านส่งเสริมการจำหน่าย และด้านความสะอาดและความปลอดภัย มีความพึงพอใจในระดับมาก เช่นกัน และสอดคล้องกับ ปทุมวรรณ ทองตราชู และคณะ (2566: 3,246) โดยผู้บริโภคมีความพึงพอใจต่อตราสินค้าและป้ายฉลาก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกปัจจัย โดยมีปัจจัยด้านตราสินค้า มีความโดดเด่นสวยงามและมีความทันสมัย มีขนาดเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ มีรูปลักษณ์ที่จดจำง่าย ป้ายฉลากมีความเป็นเอกลักษณ์ของสินค้า และแสดงภาพลักษณ์สินค้าและคุณภาพ บ่งบอกได้ถึงคุณสมบัติที่สำคัญของผลิตภัณฑ์ได้และสามารถนำเสนอข้อมูลครบและชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัย พบว่า การพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ ซึ่งช่วยให้ผลิตภัณฑ์มีความสวยงาม เกิดการจดจำในตัวสินค้า สามารถบ่งบอกลักษณะเฉพาะและสื่อถึงตัวผลิตภัณฑ์ อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มศักยภาพคุณค่าของผลิตภัณฑ์อีกด้วย ดังนั้น ศูนย์ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามพระบรมราชโบายบางระจัน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จึงควรนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้วางแผน เพื่อการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรของศูนย์ สร้างความแตกต่าง ความเป็นมาตรฐาน และทำให้เกิดคุณค่าของตราสินค้า (Brand Equity) ส่งผลให้ผู้บริโภคเกิดการจดจำและรับรู้ ซึ่งเป็นความรู้สึกลึกซึ้งที่เกิดจากประสบการณ์ที่ผู้บริโภคได้สัมผัสกับตราสินค้า อีกทั้งตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ที่ได้ผ่านการออกแบบมาเป็นอย่างดี ยังเป็นส่วนสนับสนุนให้ลูกค้าเกิดการตัดสินใจในการซื้อสินค้า

อีกทั้งผู้บริหารและบุคลากรของศูนย์ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามพระบรมราชโบายบางระจัน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาตราสินค้า และบรรจุภัณฑ์ที่สะท้อนคุณค่าของตัวผลิตภัณฑ์ โดยคำนึงถึงลักษณะเฉพาะ จุดเด่น คุณสมบัติ และประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ และผลักดันให้เกิดการต่อยอด เพื่อให้ตัวผลิตภัณฑ์มีมาตรฐานและเกิดการยอมรับมากยิ่งขึ้น โดยการสนับสนุนให้มีการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า การจดทะเบียนมาตรฐานผลิตภัณฑ์ในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยในอนาคต

งานวิจัยนี้เป็นการพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ เพื่อการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์สินค้าทางการเกษตร ศูนย์ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามพระบรมราชโบายบางระจัน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี โดยผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาให้กับผลิตภัณฑ์ฝักไฮโดรโปนิคส์ และข้าวสาร ดังนั้น จึงควรมีต่อยอดตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ให้กับผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เพิ่มเติม และควรมีการศึกษาในส่วนของแนวทางการสื่อสารทางการตลาด เพื่อเป็นช่องทางการประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ให้กับผู้บริโภคมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา. (2564). **หลักสูตรการออกแบบ/พัฒนาบรรจุภัณฑ์อย่างง่าย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.
- คณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ. (2562). **แผนปฏิบัติการขับเคลื่อนโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์**. (ม.ป.ท.): คณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ.

- คุณัญญา เบญจวรรณ, ประภัสสร กลีบประทุม และอนันธิตรา ดอนบรรเทา. (2566). การออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ให้นางฟ้าภูฐาน ตำบลปางมะค่า อำเภอขามวอร์ลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์**. 9(3): 83-94.
- จุฑามาศ เถียรเวช. (2565). การออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ และส่งเสริมการตลาด กรณีศึกษาบ้านเบญจรงค์ จังหวัดปทุมธานี. **วารสารสถาปัตยกรรม การออกแบบและการก่อสร้าง**. 4(3): 177-195.
- นิรชา ศรีภิลลา และกิตติศักดิ์ ธรรมศักดิ์ชัย. (2564). การออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกชายักษ์. **วารสารศิลปกรรมและการออกแบบแห่งเอเชีย**. 2(1): 56-75.
- ปทุมวรรณ ทองตราชู และคณะ. (2565). การออกแบบตราสินค้าและป้ายฉลากผลิตภัณฑ์ข้าวสารของกลุ่มเกษตรกรข้าวสาร บ้านท่าแซ่ ตำบลคลองภูตะเกา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. ใน **การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 13**. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่. หน้า 3,246-3,261.
- มนัสมนต์ กล้าแดง และอภิรดา สุทธิสานนท์. (2562). ภาพลักษณ์ตราสินค้าที่มีผลต่อความภักดีของผู้บริโภคร้านอาหารชาบูบุฟเฟต์ในเขตกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษา ร้านชาบูบุฟเฟต์ 2 ร้าน ที่ถือครองส่วนแบ่งการตลาดมากที่สุด. **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์**. 9(2): 194-204.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2565). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)**. กรุงเทพมหานคร: ราชกิจจานุเบกษา.
- อุสุมา พันไพศาล และวารุณี จอมกิตติชัย. (2564). การออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์เพื่อยกระดับผลสัมประรดห้วยมุ่น โดยใช้ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างสีเปลือกและรสชาติ. **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น)**. 16(2): 57-76.

การเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง
Promoting the Establishment of Professional Learning
Community among School Administrators within the
Secondary Educational Service Area Office in Phatthalung

เกศสุภางค์ คีรี*, สุนทรี วรรณไพเราะ

Ketsupang Keeree, Suntaree Wannapiro

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดสงขลา 90000

Faculty of Education, Thaksin University, Songkhla 90000 Thailand

*Corresponding author E-mail: mimew1529@gmail.com

(Received: December 2 2023; Revised: January 19 2024; Accepted: January 25 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง (2) เพื่อเปรียบเทียบการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ตามตัวแปรเพศ ประสบการณ์การทำงาน วุฒิการศึกษาและขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีกำหนดตามสูตรของ Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 275 คน สุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดของสถานศึกษาแล้วสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม จำนวน 60 ข้อ สถิติที่ใช้คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีและค่าเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า (1) การเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (2) ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ครูที่มีเพศและประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนรายด้าน พบว่า ด้านการเป็นกัลยาณมิตรและด้านการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนรายด้าน พบว่าด้านการเป็นกัลยาณมิตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการร่วมแรง ร่วมใจ และร่วมมือและด้านภาวะผู้นำร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

คำสำคัญ : การเสริมสร้าง; ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง

Abstract

The research study aim to achieve two primary objectives: 1) to examine the promotion of professional learning communities implemented by school administrators within the Secondary Education Service Area Office in Phatthalung, and 2) to compare the promotion of professional learning communities across variables such as gender, work experience, educational levels, and school sizes. The research samples comprised 275 teachers affiliated with the Secondary Education Service Area Office in Phatthalung, selected through a combination of stratified random sampling based on school size and simple random sampling by drawing lots. The research utilized a 60- question questionnaire as the primary instrument. Statistical methods employed for data analysis included percentage calculation, mean calculation, standard deviation, t-test, and F-test.

The research findings indicate the following: 1) The promotion of professional learning communities, both in holistic and individual aspects, was observed at a high level. 2) Comparative analysis revealed that the perspectives of teachers with varying genders and work experiences did not differ significantly regarding the promotion of professional learning communities. However, opinions among teachers with different educational levels showed significant variations at a significance level of .05. When examining individual aspects, differences were noted in opinions toward friendliness and organizational culture adjustment at a significance level of .05. Additionally, opinions of teachers from schools of different sizes differed significantly at a significance level of .01. Concerning specific aspects, the dimension of being a good friend demonstrated significant differences at the 0.1 level in terms of cooperation, collaboration, and joint leadership, with significant variations observed at the .001 level.

Keywords : Professional Learning Community; Secondary Education Service Area Office Phatthalung

บทนำ

การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคน ที่รัฐต้องจัดให้เพื่อพัฒนาคนไทย โดยคนไทยทุกช่วงวัยต้องได้รับการพัฒนาในทุกมิติ โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในช่วงวัยการศึกษาในระดับพื้นฐานให้มีความตระหนักรู้ในตนเอง มีทักษะดิจิทัลและมีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ การดำรงชีวิตและการทำงาน โดยจัดการเรียนรู้แนวใหม่และขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนสามารถจัดการตนเอง มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถรวมพลังทำงานเป็นทีม มีการคิดขั้นสูงด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ โดยนําร่องกับสถานศึกษาที่มีความพร้อม และมีมหาวิทยาลัยในพื้นที่สนับสนุนความรู้และความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ รวมทั้งยกระดับการผลิตและพัฒนาครูทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ โดยวางแผนจำนวนความต้องการครูในแต่ละสาขา พัฒนาหลักสูตรการผลิตครูที่มีการเตรียมความพร้อมด้านวิชาการและด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ พัฒนาระบบการคัดกรองที่สะท้อนสมรรถนะวิชาชีพครู ปรับบทบาทของครูจาก “ผู้สอน” เป็น “โค้ช” ที่อำนวยการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และมุ่งสู่การยกระดับครูสู่วิชาชีพชั้นสูง อันจะนำไปสู่เสถียรภาพ และความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติที่ต้องปฏิรูปการศึกษาให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาชาติประเทศในเวทีโลก ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 52 ระบุว่าให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

การจัดการศึกษาในโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา พบว่าครูมีบทบาทสำคัญมากในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมในทุกด้าน แต่การพัฒนาผู้เรียนย่อมมีข้อจำกัดในหลายด้านตามตัวบุคคล ซึ่งครูไม่สามารถพัฒนานักเรียนให้เต็มทีหากขาดการร่วมมือและความสามัคคีของครูภายในโรงเรียน เพราะนอกจากในด้านการเรียนการสอนของครูแต่ละคนแล้ว ครูทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในการหาแนวทางวางแผนการดำเนินงาน ช่วยกันดำเนินงานจนเสร็จสิ้นกระบวนการ (สมหมาย ปะบุตร, 2558) กระบวนการศึกษาธิการได้เล็งเห็นความสำคัญของกระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพจึงได้ PLC มีพัฒนาการมาจากกลยุทธ์ระดับ

องค์กรที่มุ่งเน้นให้องค์กรมีการปรับตัวต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วโดยเริ่มพัฒนาจากแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้และปรับประยุกต์ให้มีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและการเรียนรู้ร่วมกันในทางวิชาชีพที่มีหน่วยงานสำคัญ คือ ความรับผิดชอบการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกันเป็นสำคัญจากการศึกษาหลายโรงเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกาดำเนินการในรูปแบบ PLC พบว่า เกิดผลดีทางวิชาชีพครูและผู้เรียนที่มุ่งพัฒนาการของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ (กุลธิดา ทุ่งคาโน, 2561)

การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เอื้ออำนวยต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการร่วมมือร่วมพลังในการพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเองเพื่อสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการและวิชาชีพ การที่ครูมีความรู้ มีทักษะที่เหมาะสม และมีสมรรถนะที่ดีย่อมส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (Darling Hammond Linda, 1996) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพจะช่วยในการพัฒนาครู ทำให้คณะครูร่วมมือกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น พร้อมทั้งมีการแบ่งปันวิธีการสอนที่เห็นผลชัดเจน โดยการร่วมสนทนาเชิงวิพากษ์เกี่ยวกับปัญหาการสอนของตนเองเพื่อขอความช่วยเหลือแนะนำจากเพื่อนร่วมงาน (DuFour and Mattos, 2013)

การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผู้บริหารจะต้องใช้กระบวนการความร่วมมือกระตุ้นการมีปฏิสัมพันธ์และเชื่อมโยงระหว่างครู ให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วมของโรงเรียนองค์ประกอบของกระบวนการความร่วมมือเป็นการรวมเอาความเป็นหมู่คณะ การแลกเปลี่ยนภาวะผู้นำการตัดสินใจ การวางแผน การสะท้อนกลับ และการประเมินผล ความเกี่ยวข้องกับผู้ปกครอง ชุมชน เป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ครูต้องได้รับการพัฒนาไปสู่มืออาชีพที่สามารถตัดสินใจได้ด้วยตัวเองที่จะปรับปรุงการเรียนรู้สำหรับนักเรียน การสร้างโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นเรื่องที่ยากและใช้เวลานาน เริ่มต้นด้วยวิสัยทัศน์ส่วนบุคคลของผู้บริหาร สถานศึกษาเกี่ยวกับการเป็นสถานศึกษาและพัฒนาไปสู่วิสัยทัศน์ร่วมสำหรับชุมชนสถานศึกษา โดยผ่านการนิยามที่ชัดเจนและมีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติร่วมกันของผู้บริหาร สถานศึกษา นักเรียน ครู สมาชิกในคณะทำงาน และบุคคลอื่น ๆ ในชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคลากรที่สำคัญที่สุด ที่จะเอื้อให้ครูมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารมีอิทธิพลที่จะสร้างโอกาส และกระตุ้นให้ครูและนักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน ผู้บริหารที่มีทักษะความเป็นผู้นำมีความรู้ และความตั้งใจ เสริมสร้างสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ประสานความร่วมมือทำให้บรรยากาศในโรงเรียนส่งผลดีต่อการปฏิบัติงานสอนของครูที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในที่สุด ทั้งนี้หัวใจสำคัญที่จะช่วยผลักดันให้กระบวนการ PLC ประสบความสำเร็จได้

คือ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องหนุนเสริมโดยการเป็นที่ปรึกษา ให้บุคลากรครู มีกำลังใจ และแรงผลักดันในการทำงานร่วมกัน รวมถึงสามารถชี้แนะทิศทางขับเคลื่อนกระบวนการได้ เพื่อให้กระบวนการ PLC มีความต่อเนื่องและยั่งยืน (Speck, 1999)

ชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ (Professional Learning Community) เป็นการผสมผสานแนวคิดของความเป็นมืออาชีพ (Professional) และชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning community) เข้าด้วยกันถือเป็นนวัตกรรมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาผ่านการพัฒนาศักยภาพผู้สอนและนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนเป็นความร่วมมือร่วมใจกันทางวิชาการของผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ร่วมมือกันช่วยเหลือ สนับสนุน และส่งเสริมซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดการพัฒนาดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและมีความสุขในการทำงานร่วมกันเป็นสำคัญ ซึ่งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ PLC มีพื้นฐานแนวคิดมาจากภาคธุรกิจเกี่ยวกับความสามารถขององค์กรในการเรียนรู้ เป็นการนำแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้มาประยุกต์โดยอธิบายว่าการอุปมาที่เปรียบเทียบให้โรงเรียนเป็น “ชุมชน” มากกว่าความเป็น “องค์กร” เพราะความเป็นชุมชนจะมีความเชื่อมโยงภายในต่อกัน ด้วยค่านิยม แนวคิด และความผูกพันร่วมกันของทุกคนที่เป็นสมาชิก ยึดหลักต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันแบบผนึกกำลังกันในการปฏิบัติงานที่มุ่งสู่พัฒนาการเรียนรู้อุทิศตนของผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) เปลี่ยน “วัฒนธรรมการทำงานแบบโดดเดี่ยว” มาเป็น “วัฒนธรรมการทำงานแบบร่วมมือรวมพลังกันเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ “โดยทุกคนยอมรับและเคารพในคุณค่าความสำคัญที่แตกต่างของกันและกัน และเห็นคุณค่าความสำคัญของการร่วมมือรวมพลังในการเรียนรู้ เพื่อร่วมเข้าใจ แก้ไขปัญหาและพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อุทิศตนของนักเรียนอย่างถูกต้องและสร้างสรรค์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง จึงดำเนินการขับเคลื่อนกลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนในสังกัด จำนวน 27 โรงเรียน ภายใต้กรอบกลยุทธ์พัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ตามเป้าประสงค์กลยุทธ์ข้อที่ 3 ตัวชี้วัดที่ 29 ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี มีสมรรถนะความรู้ ความเชี่ยวชาญ จรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพ มีความพร้อมทั้งทางด้านวิชาการ เชี่ยวชาญวิชาชีพ มีจรรยาบรรณ และจิตวิญญาณความเป็นครู ส่งเสริมให้มีชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพหรือ Professional Learning Community (PLC) เพื่อให้ครูเกิดสังคมนการเรียนรู้ในการพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาและระหว่างสถานศึกษา รวมทั้งแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสร้างสังคมนครูที่เข้มแข็งในการพัฒนาตนเองและนักเรียนให้เต็มศักยภาพในการนับหน้าตาของผู้บริหารโรงเรียนถือเป็นกลไกหลักที่สำคัญ

ในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้เกิดขึ้นในโรงเรียน โดยมีการดำเนินงานและสร้างองค์ความรู้แก่ครู และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อการจัดการศึกษาและคุณภาพนักเรียนอย่างยั่งยืน บุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนจะต้องมีการดำเนินงานการนิเทศ ติดตามให้ความช่วยเหลือการดำเนินงานของสถานศึกษามีการสะท้อนผลการดำเนินการ และสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้สู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพัทลุง

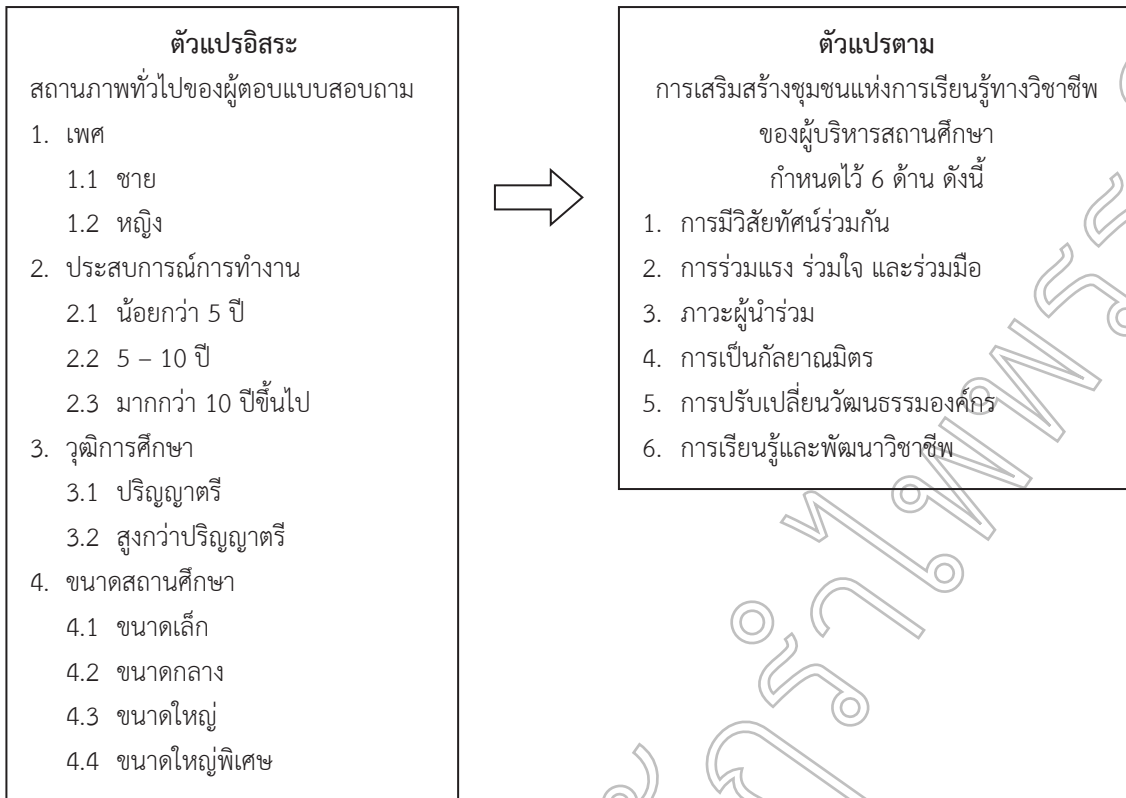
ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและได้ทำการศึกษาการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาร่วมกันพัฒนาการจัดการศึกษาให้ประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียนและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่จะนำไปสู่การพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพอย่างยั่งยืน ดังนั้น การเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษานั้นเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งข้อค้นพบของงานวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้เป็นแนวทางในพัฒนาการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ควบคู่ไปกับการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของครูที่จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนของผู้เรียนให้ได้อย่างยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง
2. เพื่อเปรียบเทียบการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามตัวแปร เพศ ประสบการณ์การทำงาน วุฒิการศึกษาและขนาดสถานศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดตามองค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2560 ระบุไว้ 6 ด้าน จึงกำหนดเป็นกรอบแนวคิด ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาพัทลุง ปีการศึกษา 2566 จำนวน 880 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาพัทลุง ปีการศึกษา 2566 จำนวน 275 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีกำหนดตามสูตรของ Yamane (1973) และสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา จากนั้นสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง เพื่อทราบถึงตัวแปรที่กำหนดในการศึกษา คือ เพศ ประสบการณ์การทำงาน วุฒิการศึกษา และขนาดสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check-List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับการเสริมสร้างชุมชน

แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ตามองค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดไว้ 6 ด้าน จำนวน 60 ข้อ ซึ่งมีการประเมินคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยการนำแบบสอบถามไปหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ .702

2. นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้จากการไปทดลองใช้มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (1990) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .702

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ สำหรับการคำนวณหาค่าสถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลที่เป็นตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร ได้แก่ เพศ ประสบการณ์การทำงาน วุฒิการศึกษา และขนาดสถานศึกษา ด้วยวิธีการหาค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้วยวิธีการคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นนำค่าเฉลี่ยมาแปลความหมาย โดยการใช้เกณฑ์แปลความหมายคะแนนเฉลี่ยตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) (1967) ดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึง การเสริมสร้างชุมชน
แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง การเสริมสร้างชุมชน
แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง การเสริมสร้างชุมชน
แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง การเสริมสร้างชุมชน
แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง การเสริมสร้างชุมชน
แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบการเสริมสร้างชุมชนแห่งการ
เรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง จำแนกตามตัวแปร ดังนี้

3.1 ทดสอบสมมติฐานโดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย
การเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง
ระหว่างตัวแปรอิสระของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ได้แก่ ตัวแปรเพศ
และวุฒิการศึกษา โดยการทดสอบค่า t-test (Independent t-test)

3.2 ทดสอบสมมติฐานโดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย
การเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง
ระหว่างตัวแปรอิสระของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม ได้แก่ ตัวแปร
ประสบการณ์การทำงานและขนาดสถานศึกษา โดยการทดสอบ
One-Way ANOVA ในการทดสอบค่า F-test และการเปรียบเทียบ
ค่าเฉลี่ยรายคู่ ในกรณีที่มีการทดสอบเอฟ (F-test) มีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 โดยวิธี Least Significant Difference (LSD)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ
แบบสอบถาม

ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง
ปีการศึกษา 2566 จำนวน 275 คน ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน
256 ชุด คิดเป็นร้อยละ 93.09 เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ 256 ชุด
คิดเป็นร้อยละ 93.09 จำแนกตามตัวแปร จำแนกตามตัวแปร เพศ
ประสบการณ์การทำงาน วุฒิการศึกษาและขนาดสถานศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าความถี่และร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปรเพศ ประสบการณ์การทำงาน วุฒิการศึกษา และ
ขนาดสถานศึกษา

	ตัวแปร	จำนวน (n = 256)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	119	46.00
	หญิง	137	54.00
	รวม	256	100.00
ประสบการณ์การทำงาน	น้อยกว่า 5 ปี	50	20.00
	5 - 10 ปี	146	57.00
	มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	60	23.00
	รวม	256	100.00
วุฒิการศึกษา	ปริญญาตรี	173	68.00
	สูงกว่าปริญญาตรี	83	32.00
	รวม	256	100.00
ขนาดสถานศึกษา	ขนาดเล็ก (นักเรียนตั้งแต่ 119 คนลงมา)/ขนาดกลาง (นักเรียนตั้งแต่ 120 - 719 คน)	89	35.00
	ขนาดใหญ่ (นักเรียนตั้งแต่ 720 - 1,679 คน)	64	25.00
	ขนาดใหญ่พิเศษ (นักเรียนตั้งแต่ 1,680 คนขึ้นไป)	103	40.00
	รวม	256	100.00

จากตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรเพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 54.00 รองลงมา คือ เพศชาย จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 46.00 จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์การทำงาน พบว่า ส่วนใหญ่ประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 57.00 รองลงมา คือ ประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 23.00 และประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 จำแนกตามตัวแปรวุฒิการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน

173 คน คิดเป็นร้อยละ 68.00 รองลงมา คือ วุฒิทางการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 83 คน คิดเป็น ร้อยละ 32.00 จำแนกตามตัวแปรขนาดสถานศึกษา พบว่า ขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมา คือ ขนาดเล็ก 89 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 และขนาดใหญ่ จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00

ตอนที่ 2 ผลการวิจัยการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ในภาพรวมและรายด้าน

การเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง		จำนวน (n = 256)		ระดับ
		\bar{X}	S.D.	
1	การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน	4.3108	0.2463	มาก
2	การร่วมแรง ร่วมใจ และร่วมมือ	4.3461	0.2547	มาก
3	ภาวะผู้นำร่วม	4.3453	0.2404	มาก
4	การเป็นกัลยาณมิตร	4.3180	0.2690	มาก
5	การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร	4.3737	0.3235	มาก
6	การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ	4.2738	0.3392	มาก
รวม		4.3260	0.1301	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการวิจัยการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.3260$, S.D. = 0.1301) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรม

องค์กร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.3737$, S.D. = 0.3235) รองลงมา คือ การร่วมแรง ร่วมใจ และร่วมมือ ($\bar{X} = 4.3461$, S.D. = 0.2547) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.2738$, S.D. = 0.3392)

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามตัวแปรเพศและวุฒิการศึกษา

การเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง	เพศ		วุฒิการศึกษา	
	t	Sig	t	Sig
1. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน	.179	.858	.249	.804
2. การร่วมแรง ร่วมใจ และร่วมมือ	.351	.726	-.720	.472
3. ภาวะผู้นำร่วม	1.625	.105	-.299	.765
4. การเป็นกัลยาณมิตร	-1.211	.227	-2.262*	.025
5. การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร	-.914	.362	-2.117*	.035
6. การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ	.670	.504	-.461	.635
รวม	.105	.917	-2.200*	.029

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 ผลการวิจัยการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง จำแนกตามตัวแปรเพศ พบว่า ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ตัวแปรวุฒิการศึกษา พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน

โดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการเป็นกัลยาณมิตร และด้านการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์ในการทำงานและขนาดสถานศึกษา

การเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง	ประสบการณ์การทำงาน		ขนาดสถานศึกษา	
	F	Sig	F	Sig
1. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน	.220	.803	1.641	.196
2. การร่วมแรง ร่วมใจ และร่วมมือ	.352	.703	11.857***	.000
3. ภาวะผู้นำร่วม	.030	.970	7.393***	.001
4. การเป็นกัลยาณมิตร	.078	.925	4.926**	.008
5. การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร	.660	.518	1.469	.232
6. การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ	.045	.956	2.004	.137
รวม	.081	.923	6.656**	.002

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน จำแนกตามตัวแปรขนาดสถานศึกษา พบว่า ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการเป็นกัลยาณมิตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการร่วมแรง ร่วมใจ และร่วมมือ และด้านภาวะผู้นำร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

อยู่ในระดับมาก โดยด้านการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.3737$, S.D. = 0.3235) รองลงมาคือ ด้านการร่วมแรง ร่วมใจ และร่วมมือ ($\bar{X} = 4.3461$, S.D. = 0.2547) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.2738$, S.D. = 0.3392)

2. ผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง จำแนกตามตัวแปรเพศ ประสบการณ์การทำงาน วุฒิการศึกษาและขนาดสถานศึกษา ได้ผลดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง จำแนกตามตัวแปรเพศ พบว่า ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็น

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.3260$, S.D. = 0.1301) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้าน

ต่อการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าระดับการศึกษาปริญญาตรี เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อด้านการเป็นกัลยาณมิตรและด้านการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าระดับการศึกษาปริญญาตรี

2.4 ผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดต่างกันมีความเห็นต่อการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการเป็นกัลยาณมิตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการร่วมแรง ร่วมใจ และร่วมมือและด้านภาวะผู้นำร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง มีการขับเคลื่อนกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการนำนโยบายสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการดำเนินงานเกี่ยวกับการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนคิดอย่างต่อเนื่อง ในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญรวมทั้งส่งเสริมครูผู้สอนให้มีการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและ

เกิดประสิทธิผล สอดคล้องกับวิธวารวรรณ เพ็ชรนาว่า (2563) ได้ศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตวิภาวดี กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตวิภาวดี กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง จำแนกตามตัวแปรเพศ ประสบการณ์การทำงาน วุฒิการศึกษาและขนาดสถานศึกษา

2.1 ผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง จำแนกตามตัวแปรเพศ พบว่า ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูเพศชายและครูเพศหญิง สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคการแสดงออกทางความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน เพศชายและเพศหญิงมีโอกาสแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างรอบด้าน นอกจากนี้การปฏิบัติงานในสถานศึกษาตามอำนาจและหน้าที่ทุกคนมีอิสระในการปฏิบัติงานโดยไม่ขึ้นอยู่กับเพศ เนื่องจากในปัจจุบันสังคมยอมรับในความสามารถของเพศหญิงมากขึ้นและเพศหญิงก็มีความสามารถไม่แตกต่างไปจากเพศชายมากนัก ดังนั้นการเป็นเพศชายหรือเพศหญิงจึงไม่ใช่ปัญหาของการบริหารสถานศึกษาให้เกิดความสำเร็จ ส่งผลให้ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับบัญญัติ ลาภบุญ (2562) ศึกษาวิจัย เรื่อง สภาพการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 พบว่า ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์การทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญของการเสริมสร้างชุมชน

แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีความใส่ใจต่อการพัฒนาบุคลากรในระยะยาว บุคลากรทุกคนต่างก็ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาสามารถให้คำแนะนำต่อบุคลากรโดยการให้คำปรึกษา ให้โอกาสได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ เปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็นเพื่อร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้ครูสามารถทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้ครูได้รับการพัฒนาขีดความสามารถของตนเอง เนื่องจากได้รับประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้น ทำให้สามารถนำทักษะและความรู้ที่ได้ไปพัฒนาศักยภาพให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน จึงมีความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ทำให้ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความเห็นต่อการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน สอดคล้องงานวิจัยของปราณี ไชยภักดี และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความเห็นต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความเห็นต่อการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความเห็นต่อการดำเนินการเป็นกัลยาณมิตรและด้านการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความเห็นต่อการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน เนื่องจาก ครูที่มีวุฒิการศึกษาในระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความเข้าใจในการวางแผนการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยยึดภาพรวมของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศการอยู่ร่วมกันด้วยความไว้วางใจ และมีการเสนอแนะข้อบกพร่องในการทำงานของสมาชิกเพื่อปรับปรุงคุณภาพการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับวิลาสินี เทพเสนา (2564) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทของผู้บริหารต่อการส่งเสริมการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงราย พบว่า ผลการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารต่อการส่งเสริมการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของ

โรงเรียนสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงราย จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ด้านชุมชนกัลยาณมิตรผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อการส่งเสริมการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ด้านชุมชนกัลยาณมิตรแตกต่างกับผู้มีวุฒิการศึกษาปริญญาโท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อการส่งเสริมการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชนแตกต่างกับผู้มีวุฒิการศึกษาปริญญาโทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 ผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดต่างกันมีความเห็นต่อการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการเป็นกัลยาณมิตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการร่วมแรง ร่วมใจ และร่วมมือ และด้านภาวะผู้นำร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารการศึกษากำหนดอัตรากำลังผู้บริหาร งบประมาณและครูผู้สอนจากจำนวนผู้เรียน ดังนั้นโรงเรียนขนาดเล็ก/ขนาดกลางจึงเสี่ยงต่อการมีครูไม่ครบชั้นและครูสอนไม่ตรงวุฒิการศึกษาซึ่งล้วนส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน อีกทั้งข้อจำกัดในเรื่องของงบประมาณและระบบงานในโรงเรียนมีความซับซ้อนและต่างกันส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็ก/ขนาดกลางได้รับการจัดสรรบุคลากรและงบประมาณน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ทำให้เกิดผลกระทบต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในขณะที่โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษมีจำนวนบุคลากรมากกว่า ฉะนั้นจึงสามารถตั้งกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย ครูแต่ละคนมีโอกาสเลือกเข้าร่วมกลุ่มในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมากกว่าครูโรงเรียนขนาดอื่น ๆ ส่งผลให้เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายทางการศึกษาหรือการหาแนวทางแก้ปัญหาผู้เรียน ครูที่เป็นสมาชิกในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพแต่ละกลุ่มสามารถช่วยเหลือให้คำแนะนำและนำเสนอข้อมูลสารสนเทศที่แต่ละคนได้รับมาจากช่องทางต่าง ๆ ได้เพียงพอ มีงบประมาณที่สามารถสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพได้ ดังนั้นการให้โอกาสในการพัฒนาศักยภาพ การให้ความมั่นคง การให้ความเอาใจใส่ การมีบรรยากาศที่อบอุ่นของสมาชิกในองค์กร การมีสภาพแวดล้อมในการทำงาน และการมีความพร้อมในด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ

ที่จำเป็นในการทำงาน ทำให้ครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับวรรณภา เออชูชื่น (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการของครูตบตบบาท ในการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า ความต้องการของครูตบตบบาทในการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ซึ่งโดยโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ครูมีความต้องการให้ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติตามบทบาทในการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านการสร้างบรรยากาศและบริบทของการเปลี่ยนแปลง ด้านการพัฒนาและสื่อสารวิสัยทัศน์ร่วมเพื่อการเปลี่ยนแปลง ด้านการวางแผนและจัดการทรัพยากร ด้านการสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการตรวจสอบ ความก้าวหน้า และด้านการให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องน้อยกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีความพร้อมในด้านทรัพยากรทางการศึกษาต่าง ๆ มากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ โดยการสร้างความมั่นใจและความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงาน จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามความสามารถที่ตนเองถนัด ใช้ทักษะ นวัตกรรมใหม่ ๆ และความสามารถของตนเองในการจัดการเรียนรู้ นำผลการประเมินไปใช้พัฒนาองค์ความรู้ตามมาตรฐานวิชาชีพครู

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน โดยการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จในการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและพัฒนาวิชาชีพพร้อมกันของครู ให้ครูได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ผู้บริหารและครูร่วมกันประเมินคุณค่าที่เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานร่วมกันและผู้บริหารควรขับเคลื่อนนโยบาย วิสัยทัศน์ แผนกลยุทธ์สู่แผนงานให้เกิดขึ้นในองค์กร

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้การดำเนินงานในองค์กรเป็นไปด้วยความเอื้ออาทรและมีการเสริมสร้างพลังเชิงบวกซึ่งกันและกัน เปิดโอกาสให้ครูร่วมแสดงความคิดเห็นกับเพื่อนครูที่ประสบความสำเร็จและให้ครูได้แสดงความคิดเห็นในงานเต็มที่

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการเปรียบเทียบการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วภาคใต้ เพื่อจะมีข้อมูลเปรียบเทียบที่ชัดเจนมากขึ้น

2.2 ควรศึกษาปัจจัยเพิ่มเติมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กุลธิดา พุ่งคาโน. (2561). การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพปริญญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. วารสารวิจัยรำไพพรรณี. 12(1), 81.

บัญญัติ ลากบุญ. (2562). สภาพการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคีสกลนคร. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

ปรภาณี ไชยภักดี และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1. การประชุมวิชาการระดับชาติ “วลัยลักษณ์วิจัย”. ครั้งที่ 10. [online]. เข้าถึงได้จาก : <http://wjst.wu.ac.th>. 2561.

วรรณภา เออชูชื่น. (2563). ความต้องการของครูตบตบบาทในการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. สรุปรายงานผลการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1.

วิราวรรณ เพ็ชรนาวา. (2563). แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตวิภาวดี กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิลาสินี เทพเสนา. (2564). การศึกษาบทบาทของผู้บริหารต่อการส่งเสริมการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงราย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา.

สมหมาย ปะบุต. ตำราหลักการศึกษา. [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://e-learning.sru.ac.th/>. 2558.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง. แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2564-2565. [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://seapt.go.th/agencyplan.2564>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). **คู่มือดำเนินการพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้เพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับครูและศึกษานิเทศก์**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)**. กรุงเทพมหานคร: ประกาศแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- Darling-Hammond, L. (1996). What matters most: A competent teacher for every child. **Phi Delta Kappan**. 73(3), 193.
- DuFour, R., & Mattos, M. (2013). Improve schools. **Educational Leadership**. 70(7), 34-39.
- Likert, R. (1967). The Method of Constructing and Attitude Scale. in **Attitude Theory and Measurement**. 12(90-95). 15 P.90-95.
- Speck, M. (1999). **The principalship: building a learning community**. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Taro Yamane. (1973). **Statistics: an introductory analysis**. New York: New York: Harper & Row.

การใช้ข้อมูลบัญชีบริหาร และการจัดการความรู้ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน
ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในจังหวัดเชียงใหม่
Managerial Accounting Information Usage and Knowledge Management Affecting
the Operational Efficiency of Small and Medium Enterprises (SMEs)
in Chiang Mai Province

เบญญาภา กันทะวงศ์วาร, ภาคภูมิ ภักดีภาส, แคทรียา พร้อมเพรียง*

Benyapa Kantawongwan, Pakphum Pakvipas, Kattareeya Prompreing

สาขาบริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา จังหวัดเชียงใหม่ 50300

Business Administration Program, Faculty of Business Administration and Liberal Arts,

Rajamangala University of Technology Lanna, Chiang Mai 50300 Thailand

*Corresponding author E-mail: katt.rmutl@gmail.com

(Received: December 22 2023; Revised: February 8 2024; Accepted: April 1 2024)

บทคัดย่อ

วิจัยเรื่องการใช้ข้อมูลบัญชีบริหาร และการจัดการความรู้ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยเชิงแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาอิทธิพลการใช้ข้อมูลบัญชีบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม 2) ศึกษาอิทธิพลการจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม 3) สังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้บัญชีบริหารและการจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ เจ้าของกิจการ ผู้จัดการ หัวหน้างาน บุคลากรในองค์กรธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 9 คน และเชิงปริมาณ จำนวน 400 คน โดยใช้เครื่องมือวิจัย คือ การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) และเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล (Path analysis) โดยใช้โปรแกรม AMOS

ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่ 1 พบว่า การใช้บัญชีบริหารมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ ร้อยละ 37 ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์งานวิจัยที่ 2 พบว่า การจัดการความรู้มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ ร้อยละ 79 ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์งานวิจัยที่ 3 ผลการสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้บัญชีบริหารและการจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ การใช้บัญชีบริหารและการจัดการความรู้มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกกับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งการใช้บัญชีบริหารและการจัดการความรู้เป็นสองวิธีที่มีประสิทธิภาพในการช่วยให้ SMEs พัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงาน บัญชีบริหารช่วยให้ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเข้าใจสถานะทางการเงินและผลการดำเนินงานได้ดีขึ้น ในขณะที่การจัดการความรู้ช่วยให้ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเก็บรักษา แบ่งปัน และใช้ประโยชน์จากความรู้ภายในธุรกิจ

จากกรอบแนวความคิดงานวิจัย 1) กรอบแนวคิดรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย ตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงบวกทางตรง 2 ตัวแปร คือ การใช้ข้อมูลบัญชีบริหาร และการจัดการความรู้ 2) รูปแบบเชิงผลการวิเคราะห์สมมติฐาน พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ $CMIN/df = 1.884$, $RMSEA = 0.058$, $CFI = 0.946$, $NFI = 0.908$, $GFI = 0.860$, $AGFI = 0.849$ อิทธิพลรวมของตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมากที่สุด คือ การจัดการความรู้ รองลงมาคือ การใช้ข้อมูลบัญชีบริหาร ทำให้เกิดประโยชน์ในการใช้ข้อมูลบัญชีบริหาร และการจัดการความรู้ ในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งพบว่าธุรกิจที่มีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจและการใช้ข้อมูลบัญชีบริหาร การจัดการความรู้ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานธุรกิจได้ดี

คำสำคัญ : บัญชีบริหาร; การจัดการความรู้; ประสิทธิภาพการดำเนินงาน; ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

Abstract

The mixed-method research, “Managerial Accounting Information Usage and Knowledge Management Affecting the Operational Efficiency of Small and Medium Enterprises (SMEs) in Chiang Mai,” had the following objectives: 1) to study the effect of managerial accounting information usage affecting the operational efficiency of SMEs; 2) to examine the effect of knowledge management affecting the operational efficiency of SMEs; and 3) to synthesize information about the managerial accounting information usage and knowledge management affecting the operational efficiency of SMEs in Chiang Mai Province. The sample was a group of business owners, managers, supervisors, and personnel in SMEs in Chiang Mai Province. There were nine key informants for qualitative analysis; meanwhile, there were 400 people for quantitative analysis. Questionnaires were conducted as a research tool to collect data, and a semi-structured interview technique was adopted for qualitative analysis. Statistics used for data analysis included frequency, percentage, average, standard deviation, and AMOS used for path analysis.

The results of the first objective found that managerial accounting information usage had a 37 percent positively direct effect on the operational efficiency of SMEs in Chiang Mai Province. The results of the second objective revealed that managerial accounting information usage had a 79 percent positively direct effect on the operational efficiency of SMEs in Chiang Mai Province. The results of the third objective showed that the data synthesis on managerial accounting information usage and knowledge management was positively related to the operational efficiency of SMEs in Chiang Mai Province. The managerial accounting information usage and knowledge management were effective for SMEs to support and improve operational efficiency, understand financial status, and improve performance, whereas knowledge management encouraged retaining, sharing, and applying their business knowledge.

According to the research frameworks, the results were as follows: 1) the conceptual framework of the causal and factor relationship model affecting the operational efficiency of SMEs in Chiang Mai Province consisted of two variables of positively direct effect, which were managerial accounting information usage and knowledge management; and 2) the hypothesized model was consistent with empirical data based on the coefficients $CMIN/df = 1.884$, $RMSEA = 0.058$, $CFI = 0.946$, $NFI = 0.908$, $GFI = 0.860$, and $AGFI = 0.849$. The total effect of the causal variable that had the most effects on the operational efficiency of SMEs was knowledge management, followed by managerial accounting information usage to create benefits in managerial accounting information usage and knowledge management to increase the efficiency of operations for SMEs. It was found that businesses with basic knowledge of managerial accounting information usage and knowledge management had good efficiency in their business operations.

Keywords : Managerial Accounting; Knowledge Management; Operational Efficiency; Small and Medium Enterprises (SMEs)

บทนำ

ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises : SMEs) ของไทยเป็นแหล่งสร้างรายได้และสร้างการจ้างงานที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ (สถาบันพัฒนาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2562) และพระราชบัญญัติส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 นั้นต้องการพัฒนาธุรกิจเข้าสู่เศรษฐกิจยุค 4.0 โดยมุ่งเน้นการพัฒนาเทคโนโลยีและนำเทคโนโลยีมาช่วยในการบริหารจัดการธุรกิจ จึงเห็นได้ว่า SMEs มีบทบาทอย่างมาก จากข้อมูลสำนักงานส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พบว่า จำนวนของ SMEs ทั่วประเทศมี 3,070,177 ราย ซึ่งจำนวน SMEs ในภาคเหนือมีทั้งสิ้น 530,187 ราย คิดเป็นร้อยละ 15 ของจำนวน SMEs ทั้งหมด จากข้อมูลรายงานสถานการณ์ SME ปี 2563 ของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (2563) ดังนั้นจึงถือได้ว่า SMEs เป็นแกนหลักของระบบเศรษฐกิจของประเทศทั้งในด้านการจ้างงาน ด้านผลผลิตมวลรวมประชาชาติ และด้านการส่งออก อย่างไรก็ตาม SMEs ยังคงต้องเตรียมพร้อมในทุกสถานการณ์โดยเฉพาะปัญหาอุปสรรค และการแก้ไขปรับปรุงการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง หนึ่งในปัญหาและอุปสรรคที่สามารถกลายเป็นจุดอ่อนและข้อจำกัดในการทำงานเพื่อความสำเร็จของ SMEs นั้น คือ ความรู้ความเข้าใจในการใช้ข้อมูลบัญชีบริหารบัญชี (Management Accounting) เป็นกระบวนการที่รวบรวม วิเคราะห์ และตีความข้อมูลทางการเงินและข้อมูลอื่น ๆ เพื่อช่วยให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ข้อมูลทางบัญชีบริหารสามารถนำมาใช้ในการวางแผน การควบคุม การตัดสินใจ และการประเมินผลการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งถือเป็นหลักสำคัญในการวางแผน การสั่งการ การควบคุม รวมถึงการตัดสินใจในเรื่องนโยบาย การปฏิบัติงานและเรื่องต่างๆ ที่จำเป็นเพื่อให้เกิดการทำงานที่เป็นระบบ ทันสมัย ตรวจสอบได้เอื้อประโยชน์ต่อผู้ประกอบการ SMEs ในการบริหารจัดการธุรกิจของตนเอง (อรปริยา รุ่งสง, 2561: 2-3)

ปัญหาในการบริหารจัดการของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมนั้น ได้แก่ ธุรกิจ SMEs หลายรายมีการจัดทำบัญชีที่ไม่ถูกต้อง จึงควรทำบัญชีด้วยระบบใบสำคัญหรือระบบสมุดรายวันเพื่อใช้ประโยชน์ต่อกิจการเพื่อการตัดสินใจ ซึ่งประโยชน์ของบัญชีบริหารคือผู้บริหารสามารถนำไปใช้ในการวางแผน ควบคุม ประเมินผล และการตัดสินใจ จากหลักฐานที่เกิดขึ้นในอดีตและข้อมูลประมาณการสำหรับอนาคต ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องใช้ข้อมูลทางบัญชีบริหารอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อช่วยให้สามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ข้อมูลทางบัญชีบริหารสามารถช่วยให้ SMEs บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มยอดขายและปรับปรุงการตัดสินใจ สนับสนุนจากงานวิจัยของ กาญจนา สมประสงค์ (2560) พบว่า SMEs

ที่ให้ความสำคัญกับการใช้บัญชีบริหารมีแนวโน้มที่จะมีประสิทธิภาพการทำงานสูงกว่า SMEs ที่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการใช้บัญชีบริหาร และงานวิจัยของ ลลิตา แวนแก้ว และคณะ (2558) พบว่า คุณสมบัตินทางการบัญชีที่ดีของผู้บริหารและพนักงานบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพการทำงานของผู้ทำบัญชี ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานโดยรวมของ SMEs

นอกจากนี้การจัดการความรู้ (Knowledge Management : KM) เป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นในการค้นหารวบรวม บันทึก จัดเก็บ เผยแพร่ และประยุกต์ใช้ความรู้ที่มีอยู่ภายในองค์กรให้เกิดประโยชน์สูงสุด การจัดการความรู้มีความสำคัญต่อธุรกิจทุกขนาด รวมถึงธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เป็นอย่างมาก เนื่องจากสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจ ในเรื่องของการจัดการองค์ความรู้นั้นจะเกิดขึ้นจากตัวบุคคลเองและไม่ได้มีการจัดเก็บองค์ความรู้ รวมถึงการถ่ายทอดองค์ความรู้ ทำให้ขาดการต่อยอดและพัฒนาองค์ความรู้ ไม่ว่าจะ เป็นความรู้เกี่ยวกับตัวผลิตภัณฑ์ การผลิตและการบริหารจัดการ ซึ่งประโยชน์ของการจัดการความรู้จะทำให้เพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ป้องกันการสูญหายของภูมิปัญญา ในกรณีที่บุคลากรเกษียณอายุลาออก หรือเสียชีวิต และเป็นการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันรวมถึงความอยู่รอด เพิ่มประสิทธิภาพการตัดสินใจ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรบุคคลและเพิ่มประสิทธิภาพการดูแล บริกรารลูกค้า ซึ่งได้รับการยืนยันจากงานวิจัยของ บุญดี บุญญกิจ และคณะ (2548) พบว่า การจัดการความรู้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ใน 5 ด้าน ได้แก่ ประสิทธิภาพการผลิต ประสิทธิภาพการตลาด ประสิทธิภาพการเงิน ประสิทธิภาพการบริหารงาน และประสิทธิภาพการพัฒนาบุคลากร และงานวิจัยของ สุจิตรา บุญธรรม (2559) พบว่า การจัดการความรู้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ใน 6 ด้าน ได้แก่ ประสิทธิภาพการผลิต ประสิทธิภาพการตลาด ประสิทธิภาพการเงิน ประสิทธิภาพการบริหารงาน ประสิทธิภาพการพัฒนาบุคลากร และประสิทธิภาพการบริการลูกค้า

เมื่อมีการใช้ข้อมูลบัญชีบริหารและการจัดการความรู้แล้วนั้น องค์กรจะต้องมีการวัดผลการดำเนินงาน (Performance Measurement) เพื่อประเมินผลการดำเนินงานที่จะสามารถช่วยให้ผู้บริหารรับรู้ข้อมูลภาพรวมขององค์กรได้ชัดเจน เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นให้ได้ผลประกอบการตามเป้าหมายขององค์กร โดยใช้การวัดผลแบบดุลยภาพ ที่เรียกว่า Balanced Scorecard (BSC) เป็นเครื่องมือการจัดการที่ใช้แปลงกลยุทธ์ขององค์กรให้เป็นแผนปฏิบัติการที่วัดผลได้ โดยใช้มุมมอง 4 ด้าน คือ มุมมองด้านการเงิน (Financial Perspective) : มุ่งเน้นไปที่

ผลลัพธ์ทางการเงินขององค์กร เช่น รายได้ กำไร ต้นทุน มุมมองด้านลูกค้า (Customer Perspective) : มุ่งเน้นไปที่ความพึงพอใจของลูกค้า การรักษาลูกค้า และการดึงดูดลูกค้าใหม่ มุมมองด้านกระบวนการภายใน (Internal Process Perspective) : มุ่งเน้นไปที่กระบวนการภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพ และมุมมองด้านการเรียนรู้และการเติบโต (Learning and Growth Perspective) : มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทรัพยากรบุคคล เทคโนโลยี และระบบสนับสนุน ซึ่งประโยชน์ของ BSC คือ ช่วยให้เกิดกลยุทธ์ขององค์กรมีความชัดเจนและสามารถวัดผลได้ ช่วยให้พนักงานทุกระดับเข้าใจและมีส่วนร่วมในกลยุทธ์ขององค์กร ช่วยให้การจัดสรรทรัพยากรมีประสิทธิภาพ และช่วยให้การติดตามผลและประเมินผลการดำเนินงานมีประสิทธิภาพ (Kaplan and Norton, 1996) เป็นองค์ประกอบให้องค์กรมีประสิทธิภาพในการทำงานและบรรลุความสำเร็จ

ดังนั้นการใช้บัญชีบริหารและการจัดการความรู้เป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยผู้บริหารของ SMEs ตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยบัญชีบริหารสามารถช่วยให้ผู้บริหารรวบรวมข้อมูลทางการเงินและข้อมูลด้านอื่น ๆ ที่จำเป็นในการตัดสินใจ ส่วนการจัดการความรู้สามารถช่วยให้ผู้บริหารรวบรวมและแบ่งปันความรู้ที่จำเป็นในการตัดสินใจ จึงสามารถนำพา SMEs ไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ การใช้ข้อมูลบัญชีบริหารที่มีความจำเป็นและการจัดการความรู้ทั่วทั้งกระบวนการ เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจในการบริหารจัดการที่ดี โดยการประเมินผลและวัดผลการดำเนินงานจากเครื่องมือการวัดผลแบบดุลยภาพที่เกิดผลสัมฤทธิ์ให้องค์กรประสบความสำเร็จได้แล้วนั้นต้องทำการศึกษาพัฒนาค้นคว้าปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง สร้างเป็นรูปแบบและแนวทางมุ่งสู่ประสิทธิภาพการดำเนินงานเพื่อความสำเร็จที่ยั่งยืน

คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการใช้ข้อมูลบัญชีบริหาร การจัดการความรู้ ที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งจะสามารถนำไปบูรณาการประยุกต์ใช้กับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีศักยภาพ มีจุดเด่นที่เข้มแข็ง และสามารถดำเนินธุรกิจให้ประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน เป็นรากฐานความมั่นคงของเศรษฐกิจระดับชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลการใช้ข้อมูลบัญชีบริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลการจัดการความรู้ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้บัญชีบริหารและการจัดการความรู้ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่

สมมติฐานการวิจัย

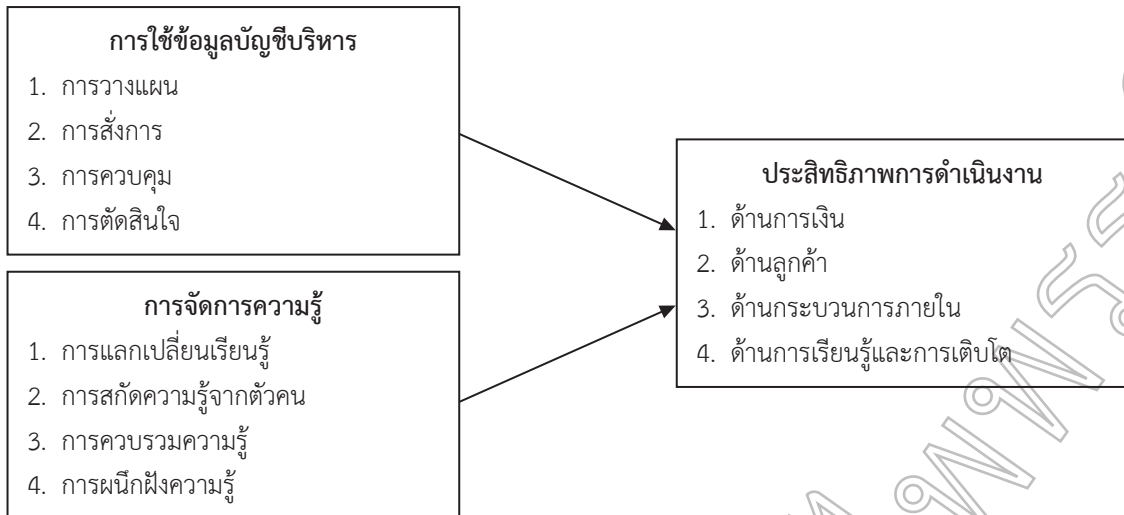
สมมติฐานที่ 1 การใช้ข้อมูลบัญชีบริหารส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่

สมมติฐานที่ 2 การจัดการความรู้ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่

สมมติฐานที่ 3 การใช้ข้อมูลบัญชีบริหาร และการจัดการความรู้ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ข้อมูลบัญชีบริหาร การจัดการความรู้ และประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ โดยได้กำหนดปัจจัยที่ใช้เป็นแนวทางในการศึกษา ได้แก่ การใช้ข้อมูลบัญชีบริหาร การจัดการความรู้ และประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กร ตามกรอบแนวคิดงานวิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ ในเดือนกุมภาพันธ์ 2566 จำนวน 103,600 หน่วยงาน (สำนักงานส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2564: <https://app.powerbi.com>)

กลุ่มตัวอย่างคือ เจ้าของธุรกิจ เจ้าของกิจการ หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดูแลกิจการ ผู้จัดการ หัวหน้างาน ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ โดยขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) คำนวณได้จากการอ้างอิงจากสูตรของทาโร ยามาเน่ TARO YAMANE (ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ, 2553: 45-46) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 398.46 ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 400 คน และมีการสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ต้องการเป็นหลัก และมีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์จากบุคคลที่เกี่ยวข้อง จำนวน 9 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ประเภท โดยการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณนั้น เครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการสัมภาษณ์ คำถามปลายเปิด และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยมีคำถามนำ คือ มีการใช้การบัญชีบริหารอย่างไร มีการจัดการความรู้อย่างไรบ้าง และมีมุมมอง 4 มุมมองของ Balance Scorecard อย่างไรบ้าง และมีความคิดเห็นอย่างไรต่อความสำเร็จในองค์กรธุรกิจของท่านซึ่งพิจารณากรอบแนวคิดได้ทำการสร้างแบบสอบถาม โดยกำหนดขอบเขตและเนื้อหา ในการตั้งคำถามเพื่อให้สามารถตอบวัตถุประสงค์ของงานวิจัยโดยปรับปรุงจากงานวิจัยของ มนูญชัย ชีระอนิษฐ์ (2552) การจัดการความรู้ปรับปรุงจากงานวิจัยของ Chuanpeng และคณะ (2017) และ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการประสิทธิภาพการดำเนินงาน จากงานวิจัยของ อรปรียา รุ่งสง (2561)

เครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence : IOC) ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.67 (เห็นด้วย 2/3) ซึ่งอยู่ในระดับเกณฑ์มาตรฐานความเที่ยงตรงที่ค่าเฉลี่ย 0.80-1.00 แสดงว่าความสอดคล้องของแบบจำลองดัชนีผลสำเร็จอยู่ในเกณฑ์ดีมาก สามารถนำไปใช้สอบถามได้ หลังจากนั้นจึงได้นำไปทดลองเก็บข้อมูลธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ทำแบบทดสอบ โดยแบบสอบถามทั้งชุดมีค่าสัมประสิทธิ์ของเชื่อมั่นของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.809 ซึ่งเกณฑ์มาตรฐาน คือ สูงกว่า 0.7 และถ้าสูงกว่า 0.8 ถือว่าอยู่ในระดับดีมาก (Kline, 2011)

เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพมีการตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผ่านผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ตรวจสอบว่าเนื้อหาของคำถามครอบคลุมประเด็นที่ศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาให้ความเห็นทั้ง 3 คน ว่ามีความครอบคลุมและเหมาะสม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์ คำถามปลายเปิด การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถามที่คณะผู้วิจัยได้สร้างขึ้นผู้วิจัยบูรณาการการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเข้าด้วยกันทั้งเรื่องเทคนิควิธีการ แนวทาง ความคิดรวบยอดเพื่อสามารถตอบคำถามการวิจัยได้สมบูรณ์ขึ้น (Johnson & Onwuegbuzi, 2004) ซึ่งแบ่งแบบสอบถามเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงานในปัจจุบัน ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของธุรกิจ

ตอนที่ 2 ปัจจัยการใช้ข้อมูลบัญชีบริหารของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จำนวน 13 ข้อ รูปแบบคำถามเป็นแบบมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert scale) แบ่งเป็นหัวข้อ ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการสั่งการ ด้านการควบคุม และด้านการตัดสินใจ

ตอนที่ 3 ปัจจัยด้านการจัดการความรู้ ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จำนวน 15 ข้อ รูปแบบคำถามเป็นแบบมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert scale) แบ่งเป็นหัวข้อ ได้แก่ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสกัดความรู้จากตัวคน การรวบรวมความรู้ และการผนึกฝังความรู้

ตอนที่ 4 ปัจจัยด้านประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จำนวน 12 ข้อ รูปแบบคำถามเป็นแบบมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert scale) แบ่งเป็นหัวข้อ ได้แก่ การวัดดุลยภาพในด้านการเงิน ด้านการจัดการลูกค้า ด้านการจัดการภายในองค์กร และด้านพัฒนาทักษะความรู้ของพนักงานในองค์กร ผลการทดสอบความเที่ยงตรงกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ประกอบการ เจ้าของธุรกิจ ผู้จัดการ พนักงานผู้ทำงานเกี่ยวข้องและดูแลกิจการของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม และวัดความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) จากค่าอัลฟาครอนบาช (Cronbach's alpha) จากการทดสอบพบว่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.809 ซึ่งจะมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา มากกว่า 0.70 จึงถือว่าแบบสอบถามมีความเหมาะสมกับข้อมูลที่ได้ (Kattareeya Prompreing and Clark Hu, 2021)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) การวิเคราะห์เชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) การวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling : SEM)

งานวิจัยนี้ใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล 2 ประเภท คือ

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) และการแจกแจงความถี่ (Frequency) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ในแบบสอบถามส่วนที่ 1 ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ประสบการณ์การทำงาน ขนาดของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่

ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การใช้ข้อมูลบัญชี

บริหาร การจัดการความรู้ และความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะวัดประสิทธิภาพการดำเนินงาน

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยอาจวัดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สังเกตได้ (Observed Variables) กับตัวแปรแฝง (Latent Variables or Unobserved Variables) วัดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงตั้งแต่สองตัวขึ้นไป การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ข้อมูลบัญชีบริหาร และการจัดการความรู้ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ ใช้การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling) SEM โดยการวิเคราะห์เส้นทาง (Path analysis) ด้วยเทคนิคการใช้หลักการค่าประมาณความควรจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood : ML) ในการประมาณค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของตัวแปรว่ามีผลต่อตัวแปรตามมากน้อยเพียงใด ด้วยโปรแกรม Amos version 23

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า จากบทสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ เจ้าของธุรกิจและผู้จัดการ รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 9 ราย ได้ผลสังเคราะห์ดังนี้ บัญชีบริหารและการจัดการความรู้ มีความสำคัญต่อธุรกิจเป็นอย่างมาก เนื่องจากสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจในหลากหลายด้าน เช่น เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เพิ่มประสิทธิภาพการตัดสินใจ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรบุคคล และเพิ่มประสิทธิภาพการบริการลูกค้า การใช้บัญชีบริหารในองค์กรเป็นการใช้ในการวางแผน การควบคุม และการตัดสินใจ โดยใช้ข้อมูลทางการบัญชีบริหารเพื่อวิเคราะห์ต้นทุน กำไร และกระแสเงินสดของธุรกิจ เพื่อช่วยให้สามารถตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ธุรกิจควรให้ความสำคัญกับบัญชีบริหารและการจัดการความรู้เป็นอย่างมาก เนื่องจากสามารถช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจและสร้างความเติบโตอย่างยั่งยืนให้กับธุรกิจ และ ธุรกิจที่เริ่มต้นใช้บัญชีบริหารและการจัดการความรู้ควรเริ่มต้นจากการสำรวจความต้องการและเป้าหมายของธุรกิจ เพื่อกำหนดกลยุทธ์การใช้บัญชีบริหารและการจัดการความรู้ที่เหมาะสมกับธุรกิจของตนเอง นอกจากนี้ธุรกิจควรสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้และแบ่งปันความรู้ภายในองค์กร เพื่อให้พนักงานสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากความรู้และประสบการณ์ของผู้อื่นได้อย่างเต็มที่

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 31-40 ปี ระดับการศึกษาาระดับปริญญาตรี ตำแหน่งระดับผู้บริหารประกอบการการทำงานอยู่ที่ 6-10 ปี ประกอบธุรกิจขนาดย่อม (การจ้างงานไม่เกิน 50 คน สิ้นทรัพย์ไม่เกิน 100 ล้านบาท) โดยมีผลการวิจัยดังนี้

ผลศึกษาปัจจัยด้านการใช้บัญชีบริหารของธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญภาพรวมระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายข้อพบว่าให้ความสำคัญกับด้านการวางแผนมาเป็นอันดับแรก ค่าเฉลี่ย 4.70 รองลงมาคือ การควบคุม ค่าเฉลี่ย 4.68 ตามด้วยการสั่งการ ค่าเฉลี่ย 4.65 และด้านการตัดสินใจ ค่าเฉลี่ย 4.64 ตามลำดับ

ปัจจัยด้านการจัดการความรู้ ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในภาพรวมในระดับมาก โดยพบว่าให้ความสำคัญอันดับแรกคือด้านการฝึกฝังความรู้ ค่าเฉลี่ย 4.69 รองลงมาคือ ด้านการสกัดความรู้ออกจากตัวคน ค่าเฉลี่ย 4.64 ตามมาด้วยการรวบรวมความรู้ ค่าเฉลี่ย 4.61 และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ค่าเฉลี่ย 4.60 ตามลำดับ

ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในภาพรวมในระดับมาก โดยพบว่าให้ความสำคัญอันดับแรกคือ ด้านการจัดการลูกค้า ค่าเฉลี่ย 4.69 รองลงมาคือ ด้านการเงิน ค่าเฉลี่ย 4.68 และตามด้วยด้านกระบวนการภายใน ค่าเฉลี่ย 4.67 และลำดับสุดท้ายคือ ด้านการเรียนรู้และการเติบโต ค่าเฉลี่ย 84.59 ตามลำดับ

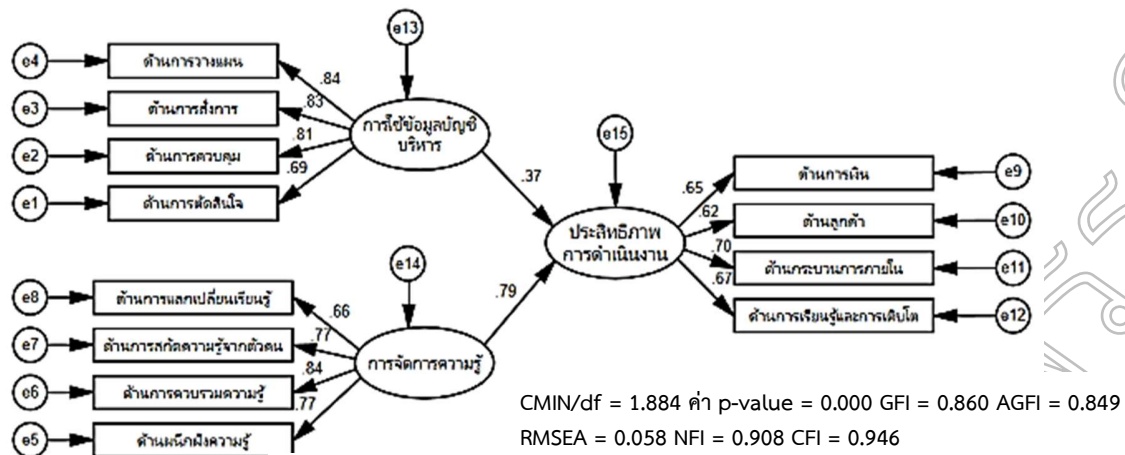
ผลการศึกษิตตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่ 1 ผลการศึกษาอิทธิพลการใช้ข้อมูลบัญชีบริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การใช้บัญชีบริหารมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ ร้อยละ 37 ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์งานวิจัยที่ 2 การจัดการความรู้มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ ร้อยละ 79 ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์งานวิจัยที่ 3 ผลการสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้บัญชีบริหารและการจัดการความรู้ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ คือ การใช้บัญชีบริหารธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม การใช้บัญชีบริหารมีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ เช่น ต้นทุน กำไร และการควบคุม อุปสรรคในการใช้บัญชีบริหาร ได้แก่ ขาดแคลนบุคลากรความรู้ และเงินทุน การจัดการความรู้ ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมส่วนใหญ่มีการจัดการความรู้แต่ไม่รู้ถึงวิธีการว่าเป็นการจัดการความรู้เท่าที่ควร การจัดการความรู้มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ เช่น นวัตกรรม การตัดสินใจ และการบริการลูกค้าอุปสรรคในการจัดการความรู้

ได้แก่ ขาดแคลนระบบและเครื่องมือ ความรู้ และเงินทุน ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้บัญชีบริหารและการจัดการความรู้ การใช้บัญชีบริหารและการจัดการความรู้มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกกับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งการใช้บัญชีบริหารและการจัดการความรู้เป็นสองวิธีที่มีประสิทธิภาพในการช่วยให้ SMEs พัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงาน บัญชีบริหารช่วยให้ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเข้าใจสถานะทางการเงินและผลการดำเนินงานได้ดีขึ้น ในขณะที่การจัดการความรู้ช่วยให้ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเก็บรักษา แบ่งปัน และใช้ประโยชน์จากความรู้ภายในธุรกิจ

และในการวิเคราะห์โครงสร้าง ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ และตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานต่อของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจังหวัดเชียงใหม่ ด้วยค่าประมาณความควรจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimate : ML) เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลเสนอตามลำดับ ดังนี้

- 1) รูปแบบโมเดลการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการกำหนดโครงสร้างโมเดล (model specification)
- 2) ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล (measures of the model fit)
- 3) ผลการประมาณค่าพารามิเตอร์ของโมเดล (parameter estimation of the model) หรือผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ต่าง ๆ
- 4) ผลการคำนวณอิทธิพลทางตรง (direct effect) ซึ่งมีรายละเอียดของผลการวิจัยดังนี้

รูปแบบโมเดลการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบการกำหนดโครงสร้างโมเดล (model specification) คณะผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบโมเดลการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบเต็มรูป (over identified model) กำหนดค่าตัวแปรปัจจัยด้านการใช้บัญชีบริหาร ประกอบด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการสั่งการ ด้านการควบคุม และด้านการตัดสินใจ และปัจจัยด้านการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการสกัดความรู้จากตัวคน ด้านการรวบรวมความรู้ และด้านการฝึกฝังความรู้ ประสิทธิภาพการดำเนินงาน ประกอบด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ ด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้ และการเติบโต ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 โครงสร้างแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

จากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุเต็มรูปแบบ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้มีความเหมาะสมโดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางที่มีนัยสำคัญ

ใช้การวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ AMOS (Analysis of Moment Structure) โดยใช้วิธีการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าความสอดคล้องของโมเดล

ดัชนีการตรวจสอบความสอดคล้อง	ค่าที่เป็นไปได้	เกณฑ์การพิจารณา	ค่าที่ได้
ค่าไคสแควร์สัมพันธ์ (X ² /df)	0 (perfect fit) to positive value (poor fit)	มีค่าน้อยกว่า 2.00	1.884
Goodness of Fit Index (GFI)	0 (no fit) to 1 (perfect fit)	มีค่ามากกว่า 0.80	0.860
Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI)	0 (no fit) to 1 (perfect fit)	มีค่ามากกว่า 0.80	0.849
Norm Fit Index (NFI)	0 (no fit) to 1 (perfect fit)	มีค่ามากกว่า 0.90	0.908
Comparative Fit Index (CFI)	0 (no fit) to 1 (perfect fit)	มีค่ามากกว่า 0.90	0.946
Root Mean square Error of Approximation (RMSEA)	0 (perfect fit) to positive value (poor fit)	มีค่าน้อยกว่า 0.08	0.058

จากตารางที่ 1 แสดงค่าความสอดคล้องของโมเดล ซึ่งเกณฑ์พิจารณาการแจกแจงแบบปกติ ของตัวชี้วัดพิจารณาจากค่าความเบ้ (Skewness) อยู่ในช่วง -3 ถึง +3 และค่าความโด่ง (Kurtosis) อยู่ในช่วง -7 ถึง +7 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยใช้การวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างด้วย Maximum Likelihood (Supawadee Sutthirak and Somnurk Leadkeaw, 2021) ในการประมาณค่า ประกอบด้วย การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmation Factor Analysis : CFA) เพื่อตรวจสอบความตรงของชีวิต โดยตัวแปรสังเกตได้ของแต่ละตัวแปรแฝงจะเป็นตัวชี้วัดที่ต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานมากกว่า 0.50 และการวิเคราะห์เส้นทางของตัวแปรแฝงเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของแบบจำลองโครงสร้าง เกณฑ์ในการพิจารณา ได้แก่ ค่าไคสแควร์ (CMIN/df) น้อยกว่า 3 ค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการ

ประมาณค่า (Root Mean Square Error of Approximation : RMSEA) น้อยกว่า 0.09 ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index : AGFI) ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดี (Goodness of Fit Index : GFI), ค่าที่ยอมรับได้อยู่ที่มากกว่า 0.80 ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index : CFI) และค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีอิงเกณฑ์ (Normed Fit Index : NFI) ค่ามากกว่า 0.90 คือ การแสดงถึงรูปแบบหรือโมเดลมีความเหมาะสม (Kattareeya and Clark, 2021) ดังภาพที่ 2

ผลการวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล (measures of the model fit) ดังภาพที่ 2 พบว่า ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุจากการใช้บัญชีบริหาร

ที่มีอิทธิพลเชิงบวกทางตรงต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ และพบว่าผลกระทบของการจัดการความรู้ที่มีอิทธิพลเชิงบวกทางตรงต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ จากภาพที่ 2 พบว่า แบบจำลองที่กำหนดมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการประมาณค่าพารามิเตอร์ของโมเดล (parameter estimation of the model) หรือผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ต่าง ๆ (CMIN/df = 1.884 , RMSEA = 0.058, CFI = 0.946, NFI = 0.908, GFI = 0.860, AGFI = 0.849) สมมติฐานที่ 1 โดยการใช้ข้อมูลบัญชีบริการที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ ($\beta = 0.37, p < .000$; ยอมรับสมมติฐาน H1) คือ การใช้ข้อมูลบัญชีบริการที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ ร้อยละ 37 สมมติฐานที่ 2 โดยการจัดการความรู้ที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ ($\beta = 0.79, p < .000$; ยอมรับสมมติฐาน H1) คือ การจัดการความรู้ที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ ร้อยละ 79 การใช้ข้อมูลบัญชีบริการและการจัดการความรู้มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกกับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่

สรุปและอภิปรายผล

กรอบแนวคิดรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกมี 2 ตัวแปร คือ การใช้ข้อมูลบัญชีบริการ และการจัดการความรู้ รูปแบบเชิงสมมติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่า CMIN/df = 1.884, RMSEA = 0.058, CFI = 0.946, NFI = 0.908, GFI = 0.860, AGFI = 0.849

อิทธิพลของตัวแปรสาเหตุจากการใช้ข้อมูลบัญชีบริการที่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ องค์ประกอบทั้งหมดอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ ได้ร้อยละ 37

อิทธิพลของตัวแปรสาเหตุจากการจัดการความรู้ที่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ องค์ประกอบทั้งหมดอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ ได้ร้อยละ 79 การวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน

ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ จะอภิปรายผลดังนี้

การใช้ข้อมูลบัญชีบริการ และการจัดการความรู้ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งการจัดการความรู้ส่งผลมากกว่าการใช้ข้อมูลบัญชีบริการ

ตัวแปรปัจจัยการใช้บัญชีบริการ ประกอบด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ การวางแผน การสั่งการ ด้านการควบคุมและด้านการตัดสินใจ มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา โพธิ์ศรีจันทร์ และศิริวรรณ เพชรไพร (2565) ที่ทำการศึกษาผลกระทบของการประยุกต์ใช้ข้อมูลบัญชีบริการเชิงรุกต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของ SMEs ในจังหวัดนครพนม ผลการศึกษาพบว่า การใช้ข้อมูลบัญชีบริการเชิงรุก ด้านการควบคุมและด้านการตัดสินใจมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับประสิทธิภาพการดำเนินงาน ผลกระทบของการใช้บัญชีบริการต่อความสำเร็จในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย และสอดคล้องกับงานของ ณัฐธิดา มูลทา, ปริญญ์ ปัญญา และจตุรภัทรวงศ์ สิริสถาพร (2564) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของประสิทธิภาพการบัญชีบริการต่อความสำเร็จของธุรกิจเซรามิกในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการบัญชีบริการ มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความสำเร็จของธุรกิจ ประโยชน์ของการใช้ข้อมูลบัญชีบริการต่อ SMEs ช่วยให้เห็นแผนและตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ : ข้อมูลบัญชีบริการช่วยให้ผู้ประกอบการเข้าใจสถานะทางการเงินของธุรกิจ ต้นทุนกำไร และจุดอ่อน ทำให้สามารถวางแผนกลยุทธ์และตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยควบคุมต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน : ข้อมูลบัญชีบริการช่วยให้ผู้ประกอบการวิเคราะห์ต้นทุนและค่าใช้จ่าย หากจุดอ่อนและแนวทางลดต้นทุน ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การใช้ข้อมูลบัญชีบริการ ช่วยให้ SMEs เข้าใจสถานะทางการเงิน คู่แข่ง และแนวโน้มตลาด ทำให้สามารถปรับกลยุทธ์ให้เหมาะสมและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และสนับสนุนด้วยงานวิจัยของ อนุรักษ ทองสุขโขวงศ์ และศิริลักษณ์ ศุทธชัย (2553) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ประโยชน์จากรายงานการเงินของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าผู้ประกอบการ SMEs ส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์จากรายงานการเงินเพื่อการตัดสินใจด้านต่าง ๆ เช่น การวางแผน การควบคุม และการพยากรณ์ ผลการศึกษาพบว่า การใช้ประโยชน์จากรายงานการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของ SMEs และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนูญชัย ชีระอภิรักษ์ (2552) ศึกษาผลกระทบของประสิทธิภาพการประยุกต์ใช้การบัญชีบริการ

ที่มีต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ประสิทธิภาพการประยุกต์ใช้การบัญชีบริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสำเร็จในการดำเนินงานของ SMEs ในด้านต่าง ๆ เช่น ประสิทธิภาพการผลิต ประสิทธิภาพการขาย ประสิทธิภาพการบริการ และประสิทธิภาพทางการเงิน สนับสนุนจากงานของ ปิยรัตน์ โพธิ์นนท์ (2546) ศึกษาผลกระทบของการใช้เทคนิคการบัญชีบริหารที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า การใช้เทคนิคการบัญชีบริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ในด้านต่าง ๆ เช่น ประสิทธิภาพการผลิต ประสิทธิภาพการขาย และประสิทธิภาพทางการเงิน

จะเห็นได้ว่าบัญชีบริหารมีบทบาทสำคัญต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กร โดยบัญชีบริหารช่วยให้ผู้บริหารสามารถวางแผน ควบคุม และตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานขององค์กร นอกจากนี้งานวิจัยบางชิ้นยังพบว่าบัญชีบริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กร เช่น วัฒนธรรมองค์กร ความสามารถของผู้บริหาร และสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ซึ่งเชื่อมโยงได้จากงานวิจัยของ จุฑามาน สิทธิผลวนิชกุล (2553) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ข้อมูลทางบัญชีบริหารและประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคใต้ พบว่า วัฒนธรรมองค์กร ความสามารถของผู้บริหาร และสภาพแวดล้อมทางธุรกิจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการใช้ข้อมูลทางบัญชีบริหาร และประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และงานวิจัยของ หยาดพิรุฬห์ สิงหา และประเวศ เพ็ญวุฒิกุล (2016) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารกับความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ในเขตภาคใต้ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และความสามารถในการปรับตัวขององค์กรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเฉพาะด้านประสิทธิภาพในการควบคุม เช่น การสร้างความเชื่อมั่นว่าข้อมูลทางการบัญชีบริหารที่ดีจะสามารถควบคุมการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จและควบคุมต้นทุนการผลิตได้มีประสิทธิภาพ และตัวแปรปัจจัยด้านการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการสกัดความรู้จากตัวคน ด้านการรวบรวมความรู้ และการผนึกฝังความรู้ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การจัดการความรู้สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กร ช่วยให้บุคลากรเข้าถึงความรู้ที่จำเป็นในการทำงานได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ทำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ช่วยลดเวลาและค่าใช้จ่ายในการทำงานเพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหา การจัดการความรู้สามารถช่วยให้บุคลากรแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหา ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ช่วยลดระยะเวลาในการแก้ไขปัญหาและโอกาสในการเกิดปัญหาซ้ำ เพิ่มประสิทธิภาพในการสร้างสรรค์นวัตกรรม สามารถช่วยให้บุคลากรแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดสร้างสรรค์ ทำให้สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ออกมาได้ ช่วยให้องค์กรสามารถปรับตัวและแข่งขันได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chuanpeng Yu และคณะ (2017) ศึกษากระบวนการสร้างความรู้และความได้เปรียบในเชิงแข่งขันอย่างยั่งยืน บทบาทของเทคโนโลยีความสามารถด้านนวัตกรรม โดยวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ หาความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการสร้างความรู้และความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางเทคโนโลยีและศึกษาผลกระทบต่อความได้เปรียบเชิงแข่งขัน ซึ่งได้บูรณาการทฤษฎีการจัดการความรู้ และทฤษฎีฐานความรู้เข้าด้วยกัน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง จากกลุ่มตัวอย่างอุตสาหกรรมในประเทศไทย 315 อุตสาหกรรม เพื่อหาความสัมพันธ์ของกระบวนการสร้างความรู้ต่อความได้เปรียบในเชิงแข่งขันอย่างยั่งยืน พบว่า กระบวนการสร้างความรู้ไม่ได้ส่งผลโดยตรงต่อความได้เปรียบในเชิงแข่งขันอย่างยั่งยืน แต่ส่งผลทางอ้อมผ่านความสามารถด้านนวัตกรรมเทคโนโลยี ดังนั้นการจัดการความรู้ผ่านกระบวนการสร้างความรู้ จึงเสริมสร้างการพัฒนาเทคโนโลยี และความสามารถด้านนวัตกรรม สำหรับอุตสาหกรรม ในเรื่องของกระบวนการสร้างสรรค์ความรู้และผลิตภัณฑ์ และนำไปสู่ความได้เปรียบเชิงแข่งขันอย่างยั่งยืน และยิ่งสอดคล้องกับของ Heisig (2014) พบว่า การจัดการความรู้ สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กร อาทิ การเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน การเพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหา เพิ่มประสิทธิภาพในการสร้างสรรค์นวัตกรรม และเพิ่มประสิทธิภาพในการบริการลูกค้า และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jennex Eugene (2014) พบว่า การจัดการความรู้ สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กรในด้านเพิ่มประสิทธิภาพในการวางแผนกลยุทธ์ เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการทรัพยากร และเพิ่มประสิทธิภาพในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง และสอดคล้องกับงานของ Schwartz (2013) พบว่า การจัดการความรู้สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กร การเพิ่มประสิทธิภาพในการสร้างสรรค์นวัตกรรม การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริการลูกค้า และเพิ่มประสิทธิภาพในการตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าแสดงให้เห็นว่าการจัดการความรู้เป็นเครื่องมือ

สำคัญที่สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กรได้หลากหลายด้าน องค์กรจึงควรให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้ที่เหมาะสม เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากความรู้ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร

อย่างไรก็ตามปัจจัยอื่นที่เพิ่มเติมก็ยังสามารถส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กรและมีความสำคัญเช่นกัน เช่น วัฒนธรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเหมาะสมกับองค์กร เป็นต้น ซึ่งผู้ประกอบการ ผู้บริหารหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรพิจารณาปัจจัยเหล่านี้ควบคู่ไปกับการใช้บัญชีบริหารกับการจัดการความรู้ เพื่อนำไปสู่ประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กรที่สูงสุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลงานวิจัยไปใช้

ผู้ประกอบการ เจ้าของธุรกิจ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ใช้ในการบริหารจัดการเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างความสามารถในการจัดการธุรกิจนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นกับองค์กรต่อไป ทั้งนี้ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญเพิ่มเติมเรื่องเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัยเหมาะสมกับธุรกิจไปควบคู่กับการใช้บัญชีบริหารและการจัดการความรู้ ซึ่งจะทำให้อุตสาหกรรมเกิดการพัฒนาย่างต่อเนื่อง ซึ่งต้องอาศัยความอดทน พยายามที่จะประสบความสำเร็จของผู้ประกอบการควบคู่กันไป

การจัดการความรู้ (KM) เป็นกระบวนการสร้าง แบ่งปัน และใช้ความรู้ภายในองค์กร รวมถึงการวัดผลแบบดุลยภาพ (BSC) สามารถใช้เพื่อวัดผลประสิทธิภาพของ KM ในมุมมองด้านการเงิน สามารถลงทุน KM และดูผลตอบแทนจากการลงทุนใน KM มุมมองด้านลูกค้า โดยดูจากความพึงพอใจของลูกค้าต่อบริการ KM มุมมองด้านกระบวนการภายใน โดยวัดผลและประเมินผลจากประสิทธิภาพของกระบวนการ KM และมุมมองด้านการเรียนรู้และการเติบโต ใช้การพัฒนาทักษะ KM ของพนักงาน โดย KM ส่งผลมากกว่าบัญชีบริหาร โดยธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมควรมุ่งเน้นที่ KM โดยมุ่งเน้นไปที่การสร้าง แบ่งปัน และใช้ความรู้ภายในองค์กร ซึ่งสามารถนำไปสู่ผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม เช่น การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน พนักงานสามารถเข้าถึงความรู้ที่จำเป็นเพื่อทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การลดต้นทุน องค์กรสามารถลดต้นทุนการฝึกอบรมและพัฒนาพนักงาน การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน องค์กรสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ได้อย่างรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะเชิงลึกสำหรับผู้ประกอบการในการใช้ข้อมูลบัญชีบริหาร และการจัดการความรู้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในจังหวัดเชียงใหม่ ผู้ประกอบการสามารถนำข้อมูลบัญชีบริหารมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานได้หลายประการ เช่น ใช้ในการวางแผนและตัดสินใจทางธุรกิจ ใช้ในการควบคุมและติดตามการดำเนินงาน ใช้ในการประเมินผลการดำเนินงาน และใช้ในการจัดทำรายงานทางการเงิน

การจัดการความรู้ ผู้ประกอบการสามารถนำการจัดการความรู้มาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานได้หลายประการ เช่น ใช้ในการพัฒนาความรู้และทักษะของพนักงาน ใช้ในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน และใช้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ

ผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ในจังหวัดเชียงใหม่ สามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลบัญชีบริหารและการจัดการความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการดังนี้ พัฒนาหลักสูตรอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับบัญชีบริหารและการจัดการความรู้ให้กับผู้ประกอบการ SMEs

การจัดทำคู่มือและเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อช่วยผู้ประกอบการในการวิเคราะห์ข้อมูลและประยุกต์ใช้ความรู้สนับสนุนให้ผู้ประกอบการเข้าร่วมเครือข่ายความร่วมมือต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแบ่งปันความรู้

นอกจากนี้ ผู้ประกอบการเองก็ควรตระหนักถึงความสำคัญของข้อมูลบัญชีบริหารและการจัดการความรู้ และให้ความสำคัญกับการพัฒนาความรู้และทักษะของตนเองอยู่เสมอ เพื่อเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ SMEs ในระยะยาว ตัวอย่างการนำข้อมูลบัญชีบริหารและการจัดการความรู้ไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ในจังหวัดเชียงใหม่

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาปัจจัยอื่นเพิ่มเติม ศึกษาปัจจัยภายในธุรกิจ เช่น วัฒนธรรมองค์กร โครงสร้างองค์กร ศึกษาปัจจัยภายนอกธุรกิจ เช่น กฎระเบียบภาครัฐ เทคโนโลยี รวมถึงปัจจัยเรื่องการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในปัจจุบัน
2. ขยายขอบเขตการวิจัย เช่น ศึกษาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในหลากหลายประเภท การเปรียบเทียบผลการวิจัยระหว่างธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม การศึกษาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในต่างประเทศ
3. ใช้เครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูลที่หลากหลายขึ้น ใช้สถิติเชิงลึก ใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพและการใช้การจำลอง

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ประจำปี 2566 และสำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์และสนับสนุนเป็นอย่างดีจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา โดยงานวิจัยเรื่องนี้ได้รับเลขรับรองจริยธรรมในมนุษย์ หมายเลขที่ RMUTL-IRB 055/2021

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา สมประสงค์. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. 26(1), 101-112.
- จุฑามณ สิทธิผลวนิชกุล. (2553). การเปิดเผยปัจจัยความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. **วิทยานิพนธ์ปริญญาโท** ศึกษิต, สาขาวิชาการบัญชี, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณัฐธิดา มุลทา, ปริญชัช ปัญญา และจตุรภัทรวงศ์ สิริสถาพร. (2564). ผลกระทบของประสิทธิภาพการบัญชีบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจเซรามิกในประเทศไทย. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง**. 9(1), 39-50.
- ชานินทร์ ศิลปะจารุ. (2553). การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ที พี เอ็น เพรส.
- นิตยา โพธิ์ศรีจันทร์ และศิริวรรณ เพชรไพร. (2022). ผลกระทบของการประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารเชิงรุกที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนครพนม. **วารสารศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**. 9(1), 19-30.
- บุญดี บุญญาภิก, นางลักษณ์ ประสพสุขโชคชัย, ดิสพงษ์ พรชนกนาถ และปริญวรรณ ธรรมล้วน. (2548). **การจัดการความรู้จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.
- ปิยรัตน์ โพธิ์นนท์. (2546). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่**. 1(2), 1-12.
- มนุญชัย ชีระอกนิษฐ์. (2552). ผลกระทบของประสิทธิภาพการประยุกต์ใช้การบัญชีบริหารที่มีต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. **วิทยานิพนธ์ปริญญาโท** ศึกษิต, สาขาวิชาการบัญชี, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ลลิตา แวนแก้ว, ญาณินท์ ตั้งวิญญูพุดคณ และไตรรงค์ สวัสดิกุล. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณสมบัติทางการบัญชีกับประสิทธิภาพการทำงานของผู้นำบัญชีในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย**. 25(1), 41-58.
- สถาบันพัฒนาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. รายงานสถานการณ์ SMEs ปี 2562. [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.sme.go.th/th/cms.php?modulekey=118>. 2562.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. รายงานสถานการณ์ SME ปี 2563. [online]. สืบค้นได้จาก : <https://www.sme.go.th/th/cms.php?modulekey=118>. 2563.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2564). **รายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปี 2564 / สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)**. สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) (พิมพ์ครั้งที่ 1).
- สำนักงานส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://app.powerbi.com>. 2564.
- สุจิตรา บุญธรรม. (2559). ผลกระทบของการจัดการความรู้ที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. **วารสารบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. 33(2), 113-128.
- หยาดพิรุฬห์ สิงหาต และประเวศ เพ็ญวุฒิกุล. (2016). ความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้ข้อมูลการบัญชีบริหารกับความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ในเขตภาคใต้. **Journal of Humanities and Social Sciences Valaya Alongkorn**. 11(2), 373-383.
- อนุรักษ ทองสุขโขวงศ์ และศิริลักษณ์ ศุภชัย. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าต่อธุรกิจบริการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดเชียงใหม่. **วารสารบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**. 34(1), 1-18.
- อรปรียา รุ่งสง. (2561). ผลกระทบของการจัดการความรู้ต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี**. 12(2), 1-21.
- Chuanpeng Yu., Zhang, Z., Lin, C., & Wu, Y. J. (2017). December). Knowledge creation process and sustainable competitive advantage: The role of technological innovation capabilities. **Sustainability**. 9(12), 2280.
- Heisig, P. (2014). **Future research in knowledge management: results from the global knowledge research network study**. In *Advances in knowledge management: celebrating twenty years of research and practice* (pp. 151-182). Cham: Springer International Publishing.

- Jennex Eugene, M. (2014). A proposed method for assessing knowledge loss risk with departing personnel. *VINE: The journal of information and knowledge management systems*. 44(2), 185-209.
- Johnson, R.B. and Onwuegbuzie, A.J. (2004). **Mixed Methods Research: A Research Paradigm Whose Time Has Come**. *Educational Researcher*. 33, 14-26. <http://dx.doi.org/10.3102/0013189X033007014>.
- Kaplan, R. S., & Norton, D. P. (1996). **The balanced scorecard: translating strategy into action**. *Language*, 11(322p), 23cm.
- Kattareeya Prompreing & Clark Hu. (2021). The Role of Knowledge-Sharing Behaviour in the Relationship Between the Knowledge Creation Process and Employee Goal Orientation. *International Journal of Business Science & Applied Management*. 16(2), 46-63.
- Schwartz, D. A. (2013). **Knowledge management: A strategic approach**. John Wiley & Sons.
- Supawadee Sutthirak and Somnurk Leadkeaw. (2021). STRUCTURAL EQUATION MODEL OF FACTORS INFLUENCING PERFORMANCE OF COMMUNITY ENTERPRISES. *Journal of Buddhist Anthropology*. 6(8), 431-447. Retrieved from <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JSBA/article/view/250880>.

การศึกษาารูปแบบของผู้นำองค์กรที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน
ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาธุรกิจโรงแรม
A Study of Leadership Styles Affecting Organizational Performance
of Tourism Industry in Bangkok : A Case Study of the Hotel Business

เขมิกา สงวนพวก*

Khemika Sa-nguanpuak

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี 15000

Faculty of Management Science, Thepsatri Rajabhat University, Lopburi 15000 Thailand

*Corresponding author E-mail: khemika.s@lawsari.tru.ac.th

(Received: December 27 2023; Revised: February 9 2024; Accepted: February 28 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของรูปแบบของผู้นำองค์กรกับผลการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมในกรุงเทพมหานคร และศึกษารูปแบบของผู้นำองค์กรที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พนักงานระดับหัวหน้างานหรือผู้บริหารของธุรกิจโรงแรมในกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบผู้นำของธุรกิจโรงแรมในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้นำแบบประชาธิปไตย ผู้นำแบบบารมี และผู้นำแบบแลกเปลี่ยน โดยมีคะแนนความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ผลการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมในกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวม และประเด็นย่อยด้านการเงินและการตลาด และการปฏิบัติการ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของรูปแบบของผู้นำองค์กรกับผลการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมในกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้นำแบบบารมี ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ผู้นำแบบประชาธิปไตย และผู้นำแบบเสรีนิยม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานในระดับปานกลาง ผลการวิเคราะห์รูปแบบของผู้นำองค์กรที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมในกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้นำแบบบารมี ผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ผู้นำแบบประชาธิปไตย และผู้นำแบบเสรีนิยม ส่งผลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน โดยร่วมกันพยากรณ์ผลการดำเนินงานได้ร้อยละ 53.2

คำสำคัญ : รูปแบบของผู้นำ; ผลการดำเนินงาน; ธุรกิจโรงแรม

Abstract

The purpose of this research was to study the relationship between organizational leadership styles and the organizational performance of hotel businesses in Bangkok. And study organizational leadership styles that affect the organizational performance of hotel businesses in Bangkok. The samples used in the research consisted of 400 employees at the supervisory or executive level of the hotel business in Bangkok. The research instrument was a 5-point rating scale questionnaire. Statistics used in data analysis included percentages, means, standard deviation, Pearson correlation coefficient analysis and multiple regression analysis.

The research results found that most of the leadership styles of hotel businesses in Bangkok are transformational leaders, democratic leaders, charismatic leaders, and transactional leaders with the opinion score being at a high level. The organizational performance of the hotel business in Bangkok is at a high level overall and sub-issues of finance and marketing, and operations. The results of the analysis of the relationship between leadership styles and the organizational performance of hotel businesses in Bangkok found that charismatic leaders, transformational leaders, transactional leaders, democratic leaders, and laissez-faire leaders had a moderate positive relationship with organizational performance. The results of the analysis of leadership styles that affect the organizational performance of hotel businesses in Bangkok found that charismatic leaders, transactional leaders, democratic leaders, and liberal leaders have positive results in organizational performance. They together predicted organizational performance at 53.2 percent.

Keywords : Leadership Styles; Organizational Performance; Hotel Business

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ โดยในปี 2565 มูลค่า Tourism GDP มีจำนวน 982,585 ล้านบาท คิดเป็น 5.66% ของ GDP สูงกว่าปี 2563 (ก่อนเกิด COVID-19) ส่วนมูลค่าการบริโภคใช้จ่ายด้านการท่องเที่ยว รวม 1.01 ล้านบาท แบ่งเป็นนักท่องเที่ยวในประเทศ 0.64 ล้านบาท และนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ 0.38 ล้านบาท โดยมีการจ้างงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวรวม 4.17 ล้านคน และรัฐบาลสามารถเก็บภาษีทางตรงจากการท่องเที่ยวได้ 7.8 ล้านบาท และเมื่อพิจารณารายจังหวัดที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจการท่องเที่ยวมากที่สุด คือ กรุงเทพมหานคร โดยมีจำนวนผู้มาท่องเที่ยวสูงสุดของประเทศ จำนวน 38 ล้านคน คิดเป็น 17% ของประเทศ สร้างรายได้รวม 340,970 ล้านบาท คิดเป็น 31% ของรายได้รวมของประเทศ (กรมการท่องเที่ยว, 2565)

ธุรกิจโรงแรมและการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกันเป็นอย่างมาก โดยธุรกิจโรงแรมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ทำหน้าที่ให้บริการที่พักและอาหารแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่นักท่องเที่ยวประสงค์ในการเดินทางไปท่องเที่ยว

การดำเนินธุรกิจโรงแรมในปัจจุบันเผชิญความท้าทายอย่างมาก แตกต่างจากในอดีต ซึ่งมาจากหลายปัจจัยด้วยกัน อาทิ การแข่งขันแบบที่ไม่เคยมีมาก่อน โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีและบริการ การบริการผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์และโซเชียลมีเดีย มีความสำคัญในการสร้างการติดตามและความผูกพันกับลูกค้า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภค ลูกค้าโรงแรมได้รับการกระตุ้นให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการจองโรงแรมและการเข้าพักผ่านเทคโนโลยีและแพลตฟอร์มออนไลน์ มีการมอบส่วนลด และข้อตกลงการซื้อขายต่าง ๆ ผ่านช่องทางออนไลน์เพื่อสร้างความพึงพอใจในการเข้าพัก ความต้องการบริการที่ยืดหยุ่น ลูกค้าต้องการบริการที่ยืดหยุ่นและสะดวกสบาย และการสร้างประสบการณ์ที่ไม่เหมือนใครสำหรับลูกค้า ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ธุรกิจโรงแรมต้องเผชิญกับความต้องการในการรักษาสิ่งแวดล้อมและการอยู่ร่วมกันในสังคมที่ยั่งยืนมากขึ้น ทำให้มีแรงกดดันในการทำให้ธุรกิจเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จึงมีความจำเป็นที่ธุรกิจโรงแรมต้องปรับตัว ความท้าทายเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้โรงแรมจำเป็นต้องปรับตัวและสร้างกลยุทธ์ใหม่เพื่อสร้างความสำเร็จอย่างยั่งยืนในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างรวดเร็ว

บทบาทของผู้นำในองค์กรมีความสำคัญในการสร้างวิสัยทัศน์ พันธกิจ การกำหนดวัตถุประสงค์ การออกแบบกลยุทธ์ นโยบาย และวิธีการในการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลไปพร้อมกับการกำหนดทิศทางและการประสานความร่วมมือและความพยายามของผู้ที่เกี่ยวข้องกับ

กิจกรรมขององค์กร (Xu and Wang, 2008: 1090-1097) ความเป็นผู้นำที่มีคุณภาพสูงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการบรรลุพันธกิจ และวิสัยทัศน์ไปพร้อมกับการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมภายนอก (Harris, and et al., 2007: 337-347) ผู้นำที่ดีจึงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางและกลยุทธ์ของธุรกิจ การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดี และการพัฒนาบุคลากร รวมทั้งช่วยสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่เอื้อต่อความสำเร็จของธุรกิจ และสามารถช่วยให้ธุรกิจปรับตัวและเติบโตได้ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ (สุชาติ อุทัยวัฒน์ และคณะ, 2564: 162-178, อิชยาพร ช่วยชู และรพีพร ต้นจ้อย, 2565: 159-170) โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีประเด็นท้าทายในหลาย ๆ ด้าน ทั้งการปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 การบริหารต้นทุนค่าใช้จ่ายและการบริหารสภาพคล่อง การยกระดับการให้บริการเพื่อรองรับการท่องเที่ยว รวมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การกระจายรายได้ให้กับชุมชน การปฏิบัติด้านแรงงานอย่างเป็นธรรม ซึ่งเป็นประเด็นที่ต้องอาศัยผู้นำเป็นคนกลางในการประสานและขับเคลื่อน การดำเนินงานจึงจะประสบความสำเร็จและนำพาองค์กรให้ดำเนินงานได้อย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ ทฤษฎีผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งอยู่ภายใต้ทฤษฎีผู้นำเชิงบูรณาการ (Bass and Avolio, 1994: 78-199) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบของผู้นำกับผลการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมไว้ว่า ผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือ ผู้นำที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจ กระตุ้นให้พนักงานเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร โดยมีพฤติกรรม 4 ด้านที่ส่งเสริมผลการดำเนินงานขององค์กร คือ มีการมุ่งใจทางจริยธรรม ผู้นำสร้างแรงบันดาลใจให้พนักงานด้วยคุณค่าและเป้าหมายที่ยิ่งใหญ่ มีการกระตุ้นปัญญาให้พนักงานคิดวิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์ ส่งผลต่อการสร้างนวัตกรรมให้แก่องค์กร มีการให้การสนับสนุนส่วนบุคคลดูแลพนักงานอย่างเป็นรายบุคคล และมีการสร้างความสัมพันธ์แบบมีส่วนร่วมกับพนักงานเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน ซึ่งผลของการแสดงพฤติกรรมดังกล่าวของผู้นำ ช่วยให้องค์กรเกิดการพัฒนาและเติบโตตามเป้าหมายที่วางไว้ นอกจากนี้ทฤษฎีผู้นำเชิงพฤติกรรม (Lewin and et al., 1939: 239-245) ได้อธิบายความสัมพันธ์ของผู้นำแบบประชาธิปไตย ซึ่งส่งผลดีต่อผลการดำเนินงานขององค์กรในระยะยาว เนื่องจากผู้นำให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของพนักงาน พนักงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการดำเนินงาน ส่งผลให้พนักงานมีแรงจูงใจในการทำงานสูง มีความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เกิดความไว้วางใจต่อผู้นำ ดังนั้นจากทฤษฎีดังกล่าวจึงสะท้อนให้เห็นว่ารูปแบบของผู้นำส่งผลต่อผลการดำเนินงานขององค์กร

ทั้งนี้จากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรม ส่วนใหญ่เป็นการศึกษารูปแบบของผู้นำ เฉพาะรูปแบบของผู้นำบางแบบ เช่น ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้นำแบบบารมี ผู้นำเชิงกลยุทธ์ ที่มีผลต่อผลการดำเนินงานขององค์กรในบางมิติ เช่น การเพิ่มความสามารถในการทำกำไร การมีส่วนร่วมของพนักงาน การรักษากิจการ แต่ยังคงขาดการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบของผู้นำแบบต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานขององค์กร โดยเฉพาะในธุรกิจโรงแรม ทั้งด้านการเงิน และที่ไม่ใช่การเงิน ทำให้ยังมีช่องว่างขององค์ความรู้ในเรื่องนี้ การศึกษาครั้งนี้จะช่วยให้ทราบถึงรูปแบบของผู้นำองค์กรที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานองค์กรให้ประสบความสำเร็จ ช่วยยกระดับขีดความสามารถให้กับเศรษฐกิจของประเทศต่อไป และในด้านการตอบโจทยความก้าวหน้าทางวิชาการ พบว่าการศึกษาค้นคว้าแบบให้ครอบคลุมเขตของตัวแปรที่กว้างขึ้นจากงานวิจัยที่เคยดำเนินการมาในอดีต ทั้งตัวแปรลักษณะผู้นำที่ศึกษาถึง 6 ลักษณะ จากการศึกษาและประมวลผลจากทฤษฎีที่หลากหลาย ทั้งทฤษฎีผู้นำเชิงพฤติกรรม และทฤษฎีผู้นำเชิงบูรณาการ รวมถึงตัวแปรผลการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรม ที่ศึกษาทั้งด้านการเงินและการตลาด และการปฏิบัติการ ซึ่งมีตัวแปรย่อยที่ส่งผลต่อภาพรวมผลการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรม ทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรผู้นำที่ส่งผลต่อการดำเนินงานในมิติต่าง ๆ อย่างรอบด้าน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของรูปแบบของผู้นำองค์กรกับผลการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษารูปแบบของผู้นำองค์กรที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมในกรุงเทพมหานคร

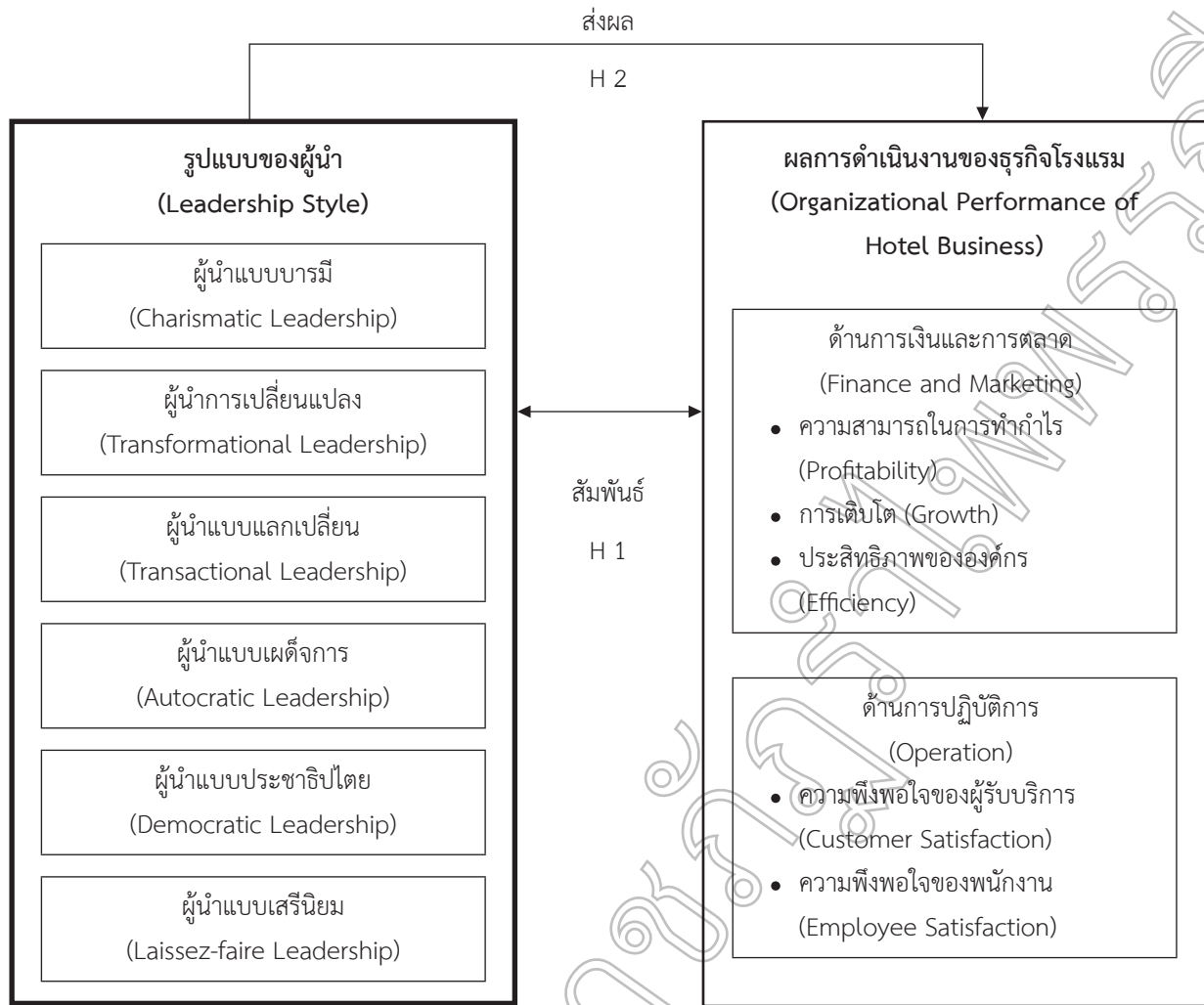
กรอบแนวความคิดในการวิจัย

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบของผู้นำที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานขององค์กร

การวิจัยครั้งนี้ใช้ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ 1) ทฤษฎีผู้นำเชิงพฤติกรรม (Behavioral Leadership Theory) ของลิวินและคณะ (Lewin and et al., 1939: 239-245) ซึ่งแบ่งรูปแบบของผู้นำเป็น 3 แบบ คือ ผู้นำแบบเผด็จการ (Autocratic Leadership) ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) และผู้นำแบบเสรีนิยม (Laissez-faire Leadership) 2) ทฤษฎีผู้นำเชิงบูรณาการ (Integrative Leadership Theory) ซึ่งแบ่งเป็น 2 ทฤษฎีย่อย คือ 2.1) ทฤษฎีผู้นำแบบบารมี (Charismatic Leadership) ของเฮ้าส์ (House, 1977: 137-156) 2.2) ทฤษฎีผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) และทฤษฎีผู้นำแบบแลกเปลี่ยน (Transactional Leadership) ของบาสและอโวลิโอ (Bass and Avolio, 1994: 78-199)

2. ทฤษฎีเกี่ยวกับผลการดำเนินงานขององค์กร

ผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีของ Ilies and Stegorean (2011: 285-300) และ Yildiz and Karaka (2012: 1091-1102) กล่าวถึงองค์ประกอบของผลการดำเนินงานขององค์กรว่าสามารถแบ่งออกเป็น 2 มิติ 5 องค์ประกอบ คือ มิติที่ 1 ด้านการเงินและการตลาด (Finance and Marketing) มี 3 องค์ประกอบ คือ ความสามารถในการทำกำไร (Profitability) การเติบโต (Growth) และประสิทธิภาพขององค์กร (Efficiency) และมิติที่ 2 ด้านการปฏิบัติการ (Operation) มี 2 องค์ประกอบ คือ ความพึงพอใจของผู้รับบริการ (Customer Satisfaction) และความพึงพอใจของพนักงาน (Employee Satisfaction)

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของการวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานระดับหัวหน้างานหรือผู้บริหารของธุรกิจโรงแรมในกรุงเทพมหานคร จำนวน 4,617 คน โดยคิดจากสัดส่วน 1 : 10 (HR Insider, 2023: 1) ของจำนวนพนักงานของธุรกิจโรงแรมในกรุงเทพมหานคร 46,174 คน (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2563: 1) โดยสัดส่วนระหว่างหัวหน้างานหรือผู้บริหารต่อพนักงานดังกล่าวเป็นสัดส่วนโดยเฉลี่ยที่เหมาะสมสำหรับธุรกิจโดยทั่วไป

กลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานระดับหัวหน้างานหรือผู้บริหารของธุรกิจโรงแรมในกรุงเทพมหานคร จากการคำนวณได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรทาร์ยามาน่า อ้างถึงใน ธานินทร์ ศิลปะจรัส (2563: 45) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 368.11

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน ขนาดของประชากร

e แทน ค่าความคลาดเคลื่อนที่ใช้ในงานวิจัย

ซึ่งเท่ากับ 0.05

แทนค่าสูตร

$$n = \frac{4,617}{1+4,617(0.0025)} = 368.11$$

จากการคำนวณได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 368.11 ทั้งนี้เพื่อป้องกันความผิดพลาดในการจัดเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจึงปรับกลุ่มตัวอย่างเป็น 400 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Random Sampling) โดยใช้วิธีการแบ่งเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครออกเป็น 6 กลุ่มเขต คือ กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร และกลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร และดูว่าแต่ละเขตมีโรงแรมที่มีใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรมจำนวนกี่แห่ง พิจารณาจำนวนโรงแรมที่มี

ใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรมจากกรมการปกครองในแต่ละเขต (กรุงเทพมหานคร, 2556: 2; 2560: 41-42) แบ่งชั้นกลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Random Sampling) โดยจับฉลากจากรายชื่อโรงแรมในแต่ละเขตตามจำนวนโรงแรมที่กำหนดไว้ แล้วส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ไปยังนิติบุคคลแต่ละแห่งเพื่อขอความร่วมมือจากพนักงานระดับหัวหน้างานหรือผู้บริหาร ในการตอบแบบสอบถาม แห่งละ 2-3 คน และคัดเลือกแบบสอบถามที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่จะนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งแบบสอบถามที่สมบูรณ์รวบรวมได้จำนวน 400 ชุด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งเป็น

แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 5 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ประสบการณ์การทำงาน

แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบของผู้นำในธุรกิจโรงแรม ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 24 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ คือ 1 (เห็นด้วยน้อยที่สุด) จนถึง 5 (เห็นด้วยมากที่สุด)

แบบสอบถามเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรม ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 20 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ คือ 1 (เห็นด้วยน้อยที่สุด) จนถึง 5 (เห็นด้วยมากที่สุด)

พัฒนาขึ้นโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยให้มีความครอบคลุมวัตถุประสงค์และตัวแปรตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. สร้างแบบสอบถามโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยให้มีความครอบคลุมวัตถุประสงค์และตัวแปรตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

2. เสนอแบบสอบถามฉบับร่างต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหาที่ต้องการวัด

3. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงของเนื้อหา ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2563: 95-96) ผลการวิเคราะห์ค่า IOC ของแบบสอบถามทั้งฉบับได้เท่ากับ 0.88 เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพ

4. ปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5-1.00 แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองเก็บข้อมูล (Try Out) กับพนักงานระดับหัวหน้างานหรือผู้บริหารของธุรกิจโรงแรมในกรุงเทพมหานครที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม คำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (กัญญาวิชัยบัญชา, 2560: 238) ได้ค่าเท่ากับ 0.944 โดยหิวข้อคำถามด้านผู้นำแบบบารมี มีค่า 0.949 ผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีค่า 0.962 ผู้นำแบบแลกเปลี่ยน มีค่า 0.914 ผู้นำแบบเผด็จการ มีค่า 0.891 ผู้นำแบบประชาธิปไตย มีค่า 0.955 ผู้นำแบบเสรีนิยม มีค่า 0.906 ความสามารถในการทำกำไร มีค่า 0.911 การเติบโต มีค่า 0.946 ประสิทธิภาพขององค์กร มีค่า 0.957 ความพึงพอใจของผู้รับบริการ มีค่า 0.957 และความพึงพอใจของพนักงาน มีค่า 0.942 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาคที่ได้มีค่าอยู่ระหว่าง 0.906-0.962 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือ จึงสามารถนำไปเก็บข้อมูลได้

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ไปยังโรงแรมแต่ละแห่งที่มีใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรมจากกรมการปกครอง ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือจากพนักงานระดับหัวหน้างานหรือผู้บริหาร ในการตอบแบบสอบถามแห่งละ 2-3 คน โดยในแบบสอบถามแสดงคำอธิบายเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาตกลงเป็นอาสาสมัครเข้าร่วมโครงการวิจัย และให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบ “ตกลง/ไม่ตกลง” เพื่อแสดงความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย และดำเนินการตอบแบบสอบถามตามลิ้งค์แบบสอบถามที่แนบไปกับจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ โดยข้อมูลการตอบแบบสอบถามจะจัดเก็บใน Google Drive ซึ่งเป็นพื้นที่จัดเก็บข้อมูลในระบบคลาวด์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงอ้างอิง (Inferential Statistics) ใช้ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ประกอบด้วย

1) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) ใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรรูปแบบของผู้นำองค์กรและผลการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมในกรุงเทพมหานคร

2) การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ใช้การทดสอบผลของรูปแบบของผู้นำองค์กรที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมในกรุงเทพมหานครโดยมีการวิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวแปรโดยใช้ Mean Square

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ความถี่และร้อยละของข้อมูลประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	ความถี่	ร้อยละ
เพศ (n=400)		
ชาย	88	22.0
หญิง	312	78.0
อายุ (n=400)		
21-30 ปี	118	29.5
31-40 ปี	265	66.3
41-50 ปี	14	3.5
51-60 ปี	3	0.7
ระดับการศึกษา (n=400)		
ปริญญาตรี	277	69.2
ปริญญาโท	123	30.8
ปริญญาเอก	-	-
ตำแหน่งงาน (n=400)		
หัวหน้างาน	333	83.3
ผู้บริหาร	67	16.7
ประสบการณ์ทำงาน (n=400)		
น้อยกว่า 10 ปี	143	35.8
10-20 ปี	227	56.8
21-30 ปี	26	6.5
31 ปี ขึ้นไป	4	1.0

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีตำแหน่งเป็นหัวหน้างาน และมีประสบการณ์ทำงาน 10-20 ปี

ตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบของผู้นำ

รูปแบบของผู้นำ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ผู้นำแบบบารมี	4.32	.640	เห็นด้วยมากที่สุด
ผู้นำการเปลี่ยนแปลง	4.36	.608	เห็นด้วยมากที่สุด
ผู้นำแบบแลกเปลี่ยน	4.25	.578	เห็นด้วยมากที่สุด
ผู้นำแบบเผด็จการ	3.64	1.112	เห็นด้วยมาก
ผู้นำแบบประชาธิปไตย	4.33	.637	เห็นด้วยมากที่สุด
ผู้นำแบบเสรีนิยม	4.01	.746	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้นำของธุรกิจโรงแรมส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้นำแบบประชาธิปไตย ผู้นำแบบบารมี และผู้นำแบบแลกเปลี่ยน โดยมีคะแนนความคิดเห็น

อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ส่วนรูปแบบของผู้นำที่มีลักษณะรองลงมา ได้แก่ ผู้นำแบบเสรีนิยม และผู้นำแบบเผด็จการ มีคะแนนความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

ตารางที่ 3 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรม

ผลการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรม	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านการเงินและการตลาด	4.13	.663	เห็นด้วยมาก
ความสามารถในการทำกำไร	3.99	.868	เห็นด้วยมาก
การเติบโต	4.11	.699	เห็นด้วยมาก
ประสิทธิภาพขององค์กร	4.13	.663	เห็นด้วยมาก
ด้านการปฏิบัติการ	4.16	.663	เห็นด้วยมาก
ความพึงพอใจของผู้รับบริการ	4.22	.669	เห็นด้วยมากที่สุด
ความพึงพอใจของพนักงาน	4.16	.663	เห็นด้วยมาก
ผลการดำเนินงานในภาพรวม	4.15	.672	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรม อยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและประเด็นย่อยด้านการเงินและการตลาด และด้านการปฏิบัติการ โดยประเด็นย่อยความพึงพอใจ

ของผู้รับบริการมีคะแนนสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบของผู้นำและผลการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรม

ตารางที่ 4 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบของผู้นำและผลการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรม

ผู้นำ/ ผลการ ดำเนินงาน	บาร์มี X1	เปลี่ยน แปลง X2	แลก เปลี่ยน X3	เผด็จ การ X4	ประชา ธิปไตย X5	เสรี นิยม X6	ทำ กำไร Y1	เติบโต Y2	ประ สิทธิภาพ Y3	ผู้รับ บริการ Y4	พนักงาน Y5	การ เงิน YF	การ ปฏิบัติ การ YO	ผลการ ดำเนิน งาน Y
ความสามารถ ในการทำกำไร (Y1)	.436 **	.394 **	.522 **	.253 **	.444 *	.530 **	1							
การเติบโต (Y2)	.450 **	.394 **	.568 **	.246 **	.454 **	.506 **	.826 **	1						
ประสิทธิภาพ ขององค์กร (Y3)	.515 **	.581 **	.606 **	.108 *	.626 **	.511 **	.598 **	.702 **	1					
ความพึงพอใจ ของผู้รับบริการ (Y4)	.487 **	.478 **	.535 **	.202 **	.581 **	.518 **	.690 **	.687 **	.810 **	1				
ความพึงพอใจ ของพนักงาน (Y5)	.461 **	.446 **	.563 **	.183 **	.541 **	.54 1**	.590 **	.618 **	.732 **	.750 **	1			
ผลการดำเนินงาน ด้านการเงินและ การตลาด (YF)	.510 **	.496 **	.620 **	.233 **	.558 **	.584 **	.920 **	.939 **	.831 **	.798 **	.706 **	1		
ผลการดำเนินงาน ด้านการปฏิบัติ การ (YO)	.507 **	.494 **	.589 **	.206 **	.600 **	.542 **	.696 **	.699 **	.823 **	.928 **	.942 **	.807 **	1	
ผลการดำเนินงาน (Y)	.538 **	.524 **	.634 **	.227 **	.608 **	.599 **	.852 **	.863 **	.874 **	.907 **	.867 **	.952 **	.950 **	1

หมายเหตุ * $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

จากตารางที่ 4 พบว่า รูปแบบของผู้มีส่วนใหญ่ ยกเว้น ผู้นำแบบเผด็จการ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .524 - .634 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยรูปแบบของผู้นำที่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานสูงสุด

3 อันดับแรก คือ ผู้นำแบบแลกเปลี่ยน (X3) ผู้นำแบบประชาธิปไตย (X5) และผู้นำแบบเสรีนิยม (X6) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .634, .608 และ .599 ตามลำดับ

รูปแบบของผู้นำองค์กรที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรม

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ของตัวแปรรูปแบบของผู้นำ ต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรม

ตัวแปร	B	SEb	β	t	Sig.
ผู้นำแบบบารมี (X1)	.150	.047	.152	3.204	.001
ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (X2)	.048	.058	.047	.817	.415
ผู้นำแบบแลกเปลี่ยน (X3)	.301	.057	.279	5.273	.000
ผู้นำแบบเผด็จการ (X4)	.036	.023	.065	1.575	.116
ผู้นำแบบประชาธิปไตย (X5)	.158	.052	.160	3.019	.003
ผู้นำแบบเสรีนิยม (X6)	.241	.038	.292	6.433	.000
R = .730	R ² = .532	F = 105.303*			
SE _{est} = .430	R ² _{adj} = .527	a = .578			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังนี้ การศึกษาครั้งนี้มีการทดสอบว่าเป็นไปตามเงื่อนไขของการทดสอบสถิติการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) คือ ค่าเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนเท่ากับศูนย์ ค่าความคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงแบบปกติ ความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระจากกัน ค่าความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนคงที่ และตัวแปรอิสระไม่สัมพันธ์กันเอง

รูปแบบของผู้นำที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 4 ตัวแปร คือ ผู้นำแบบบารมี (X1) ผู้นำแบบแลกเปลี่ยน (X3) ผู้นำแบบประชาธิปไตย (X5) และผู้นำแบบเสรีนิยม (X6) ซึ่งส่งผลเชิงบวก โดยรวมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 53.2 ส่วนตัวแปรผู้นำอีก 2 ตัวแปร ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยสามารถสร้างเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = .150(X1) + .301(X3) + .158(X5) + .241(X6) + .578$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = .152(Z1) + .279(Z3) + .160(Z5) + .292(Z6)$$

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

รูปแบบผู้นำของธุรกิจโรงแรมในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีคะแนนอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีลักษณะเป็นผู้นำ

การเปลี่ยนแปลงมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้นำแบบประชาธิปไตย ผู้นำแบบบารมี และผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ส่วนผู้นำแบบเสรีนิยม และผู้นำแบบเผด็จการมีคะแนนอยู่ในระดับมาก โดยคะแนนของผู้นำแบบเผด็จการมีคะแนนน้อยที่สุด

ผลการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมในกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและประเด็นย่อยด้านการเงินและการตลาด และด้านการปฏิบัติการ เมื่อพิจารณาตัวแปรย่อยในแต่ละด้าน พบว่า ความพึงพอใจของผู้รับบริการมีคะแนนสูงสุด รองลงมาคือ ความพึงพอใจของพนักงาน ประสิทธิภาพขององค์กร และการเติบโต ส่วนความสามารถในการทำกำไรมีคะแนนน้อยที่สุด

ความสัมพันธ์ของรูปแบบของผู้นำองค์กรกับผลการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมในกรุงเทพมหานคร พบว่า รูปแบบของผู้นำ 5 ด้าน คือ ผู้นำแบบบารมี ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ผู้นำแบบประชาธิปไตย และผู้นำแบบเสรีนิยม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานในระดับปานกลาง โดยผู้นำแบบแลกเปลี่ยนมีความสัมพันธ์มากที่สุด รองลงมาคือ ผู้นำแบบประชาธิปไตย ผู้นำแบบเสรีนิยม ผู้นำแบบบารมี และผู้นำการเปลี่ยนแปลง ส่วนผู้นำแบบเผด็จการมีความสัมพันธ์น้อยที่สุด

รูปแบบของผู้นำองค์กรที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมในกรุงเทพมหานคร พบว่า รูปแบบของผู้นำที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมเชิงบวก มี 4 ตัวแปร คือ ผู้นำแบบบารมี ผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ผู้นำแบบประชาธิปไตย และผู้นำแบบเสรีนิยม โดยผู้นำแบบเสรีนิยมมีอิทธิพลสูงสุด

รองลงมาคือ ผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ผู้นำแบบประชาธิปไตย และ ผู้นำแบบบารมี ส่วนผู้นำการเปลี่ยนแปลงและผู้นำแบบเผด็จการ ไม่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน

อภิปรายผลการวิจัย

รูปแบบผู้นำของธุรกิจโรงแรมในกรุงเทพมหานคร มีลักษณะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงและผู้นำแบบประชาธิปไตย มากที่สุดสองอันดับแรก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ช่วยให้ธุรกิจโรงแรมปรับตัวภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน ส่วนผู้นำแบบประชาธิปไตยมีการบริหารงานแบบเปิดกว้าง รับฟังความคิดเห็นของพนักงาน มีการปรับปรุงการทำงานตามข้อคิดเห็นต่าง ๆ ทำให้พนักงานรู้สึกมีส่วนร่วมและมีความเป็นเจ้าของ ทำให้ตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ซึ่งทำให้ธุรกิจโรงแรมอยู่รอดและผ่านวิกฤติต่าง ๆ มาได้จนถึงปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วติน เพชรพงศ์พันธ์ (2562: 29) พบว่า รูปแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นคุณลักษณะที่จำเป็นต่อธุรกิจโรงแรม และงานวิจัยของปิยฉัตร ป้อมสุข (2565: ค) พบว่า คุณลักษณะของผู้นำที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อโรงแรม คือ ผู้นำที่รับฟังพนักงาน และเปิดกว้างทางความคิด

ผลการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมในกรุงเทพมหานคร ด้านความพึงพอใจของผู้รับบริการ และความพึงพอใจของพนักงาน มีคะแนนสูงสุดสองอันดับแรก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความพึงพอใจของผู้รับบริการทำให้โรงแรมรักษาลูกค้าไว้ได้ ลูกคามีการบอกต่อ มีความเชื่อมั่นในแบรนด์ ทำให้มีรายได้เข้ามาอย่างต่อเนื่องในระยะยาว ส่วนความพึงพอใจของพนักงานส่งผลต่อการปฏิบัติงาน และทำให้เกิดการส่งมอบบริการที่สร้างความประทับใจให้ลูกค้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโคภิษฐา เต็มรัตน์ (2561: ง) พบว่า การสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าโดยตอบสนองต่อผู้รับบริการ สร้างความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ และเข้าใจลูกค้า ทำให้ลูกค้ากลับมาใช้บริการซ้ำ และงานวิจัยของธัญชนก เลิศวิทยาทาน (2564: ง) พบว่า พนักงานของโรงแรมในเขตกรุงเทพมหานคร มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมในระดับสูง ซึ่งมาจากการจ่ายค่าตอบแทน ผู้บริหารและผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน และการปฏิบัติงาน

รูปแบบของผู้นำองค์กรที่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมในกรุงเทพมหานคร มี 5 รูปแบบ คือ ผู้นำแบบบารมี ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ผู้นำแบบประชาธิปไตย และผู้นำแบบเสรีนิยม โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบผู้นำดังกล่าวมีการกำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์การดำเนินงานที่ชัดเจน มีการสร้างแรงจูงใจให้กับพนักงาน เปิดโอกาสให้พนักงานแสดงความคิดเห็นให้อิสระในการตัดสินใจ และมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของพนักงาน ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของธุรกิจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tufan (2022: 225-250) พบว่า ผู้นำ

แบบบารมีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการแสดงความมุ่งมั่นของพนักงาน และการสร้างการมีส่วนร่วมในการทำงานของพนักงาน งานวิจัยของสุดาวดี เตบุญมี (2563: 98-113) พบว่า ผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพในการบริหารองค์กร จากความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และการจูงใจพนักงานที่ดี งานวิจัยของ Abdelwahed et al. (2023: 60-68) พบว่า ผู้นำแบบแลกเปลี่ยนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการปฏิบัติงานของพนักงาน จากการเชื่อมโยงการพัฒนาตนเองของพนักงานเข้ากับผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ และการตอบแทนที่สมเหตุสมผล งานวิจัยของ Hilton et al. (2020: 1042-1058) พบว่า ผู้นำแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานขององค์กร โดยเฉพาะเมื่อมีการผสมผสานรางวัลตอบแทนให้กับพนักงานเพื่อจูงใจ และงานวิจัยของ Rassa and Emeagwali (2020: 1457-1462) พบว่า ผู้นำแบบเสรีนิยมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการสร้างนวัตกรรมภายในองค์กร

รูปแบบของผู้นำองค์กรที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมในกรุงเทพมหานครในเชิงบวก มี 4 ตัวแปร คือ ผู้นำแบบบารมี ผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ผู้นำแบบประชาธิปไตย และผู้นำแบบเสรีนิยม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคุณลักษณะของผู้นำทั้ง 4 แบบ ทำให้พนักงานเล็งเห็นถึงเป้าหมายร่วมระหว่างผลการปฏิบัติงานของตนเอง กับผลการดำเนินงานขององค์กร อย่างชัดเจน รวมทั้งผู้นำกลุ่มนี้มีการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการบรรลุเป้าหมายทางธุรกิจ จึงทำให้ธุรกิจโรงแรมอยู่รอดได้อย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wan (2023: 102-111) พบว่า ผู้นำแบบบารมีส่งผลต่อผลการดำเนินงานขององค์กร เนื่องจากมีความเข้าใจและใช้จุดแข็งของสมาชิกในทีม เพื่อร่วมกันดำเนินกลยุทธ์ที่สมเหตุสมผล จนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว งานวิจัยของ Kalsoom (2018: 23-30) พบว่า ผู้นำแบบแลกเปลี่ยนส่งผลเชิงบวกอย่างมากต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานโดยเฉพาะในภาคอุตสาหกรรมในปากีสถาน งานวิจัยของ Akparep et al. (2019: 1-22) พบว่า ผู้นำแบบประชาธิปไตยที่ปฏิบัติอยู่นั้นมีอิทธิพลอย่างมากต่อการดำเนินงานและการปฏิบัติงานขององค์กร และมีการแนะนำให้ทีมบริหารนำรูปแบบดังกล่าวไปปฏิบัติ งานวิจัยของ Iqbal et al. (2021: 667-685) พบว่า ผู้นำแบบเสรีนิยมส่งผลเชิงบวกต่อผลการปฏิบัติงานขององค์กรผ่านการสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับพนักงานในการรับผิดชอบต่อผลสำเร็จของงาน ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กรในภาพรวม และงานวิจัยของวุฒิชัย วรสิงห์ และคณะ (2564: 2026-2037) ที่กล่าวถึงการบริหารงานที่จะต้องสร้างแรงจูงใจให้กับพนักงานในองค์กร ปลดปล่อยพนักงานมีอิสระ ทำให้ลดความเครียดและความกดดัน พนักงานจึงมีความคิดสร้างสรรค์อย่างเต็มที่ ช่วยสร้างสรรค์สิ่งใหม่ในองค์กร ทำให้มี

ความพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบของผู้นำที่ส่งผล ต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรม ได้แก่ ผู้นำแบบบารมี ผู้นำ แบบแลกเปลี่ยน ผู้นำแบบประชาธิปไตย และผู้นำแบบเสรีนิยม ดังนั้น หน่วยงานที่มีการฝึกในส่วนเพิ่มขีดความสามารถของ ผู้ประกอบการโรงแรม จึงควรมีการฝึกอบรมการใช้ภาวะผู้นำทั้ง 4 แบบ ให้แก่ผู้นำของธุรกิจโรงแรม เพื่อให้ผู้นำในธุรกิจโรงแรม นำไปปรับใช้ในการบริหารองค์กร โดยเฉพาะในสถานการณ์ปัจจุบัน ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือ ของทีมงานในองค์กร ซึ่งจะเห็นได้ว่ารูปแบบของผู้นำที่ส่งผลต่อ องค์กรมีความโดดเด่นในการสร้างความสัมพันธ์กับพนักงาน เปิดกว้างรับฟังความคิดเห็นของพนักงานเพื่อนำมาปรับปรุง การทำงานอย่างทันที่ รวมทั้งมีการวัดผลการปฏิบัติงานตาม กลยุทธ์โดยเชื่อมโยงกับผลตอบแทนที่ชัดเจน

1.2 ผู้บริหารธุรกิจโรงแรมควรกำหนดนโยบาย ในการพัฒนาสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานในระดับบริหาร ด้วยการกำหนด นโยบายในการเข้าสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น ด้วยการวัดทักษะการเป็นผู้นำ โดยอาจวางแผนการพัฒนาบุคลากรเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น โดย กำหนดหัวข้อการพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำไว้ด้วย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่มีต่อประสิทธิภาพผล การดำเนินงานขององค์กร เนื่องจากรูปแบบของผู้นำสามารถอธิบาย ผลการดำเนินงานขององค์กรธุรกิจโรงแรมได้ แต่ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เช่น ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านการแข่งขัน ปัจจัย ด้านเทคโนโลยี เป็นต้น สิ่งนี้จะช่วยให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่าง รูปแบบของผู้นำองค์กรกับผลการดำเนินงานของอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวได้อย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการขยายขอบเขตการวิจัยด้านผู้นำ ไปยัง ธุรกิจการท่องเที่ยวประเภทอื่น ๆ เช่น ธุรกิจสายการบิน ธุรกิจทัวร์ ธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจค้าปลีก เป็นต้น สิ่งนี้จะช่วยให้ได้ข้อมูล เชิงลึกที่ครอบคลุมยิ่งขึ้นเกี่ยวกับรูปแบบของผู้นำองค์กรที่ส่งผลต่อ ผลการดำเนินงานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นภาคบริการ ที่มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทย

2.3 การวิจัยในอนาคตที่สามารถต่อยอดจากการวิจัย ในครั้งนี้ เช่น การศึกษาแนวทางในการพัฒนาระดับผู้นำให้มีรูปแบบ ที่พึงประสงค์ต่อการเพิ่มศักยภาพขององค์กร การเปรียบเทียบ รูปแบบของผู้นำที่ส่งผลต่อศักยภาพขององค์กรระหว่างองค์กร

ภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้ผู้นำมีศักยภาพในการพัฒนา ขีดความสามารถขององค์กรได้เพิ่มขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว. สถานการณ์เศรษฐกิจการท่องเที่ยว ปี 2565. [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://healthserv.net/222196.2565>.
- กรุงเทพมหานคร. แผนการบริหารราชการกรุงเทพมหานคร (พ.ศ. 2556-2560). [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://thai-publica.org/wp-content/uploads/2016/07/plan-กรุงเทพมหานคร-2556-2560.pdf>. 2565.
- กัลยา วิณิชย์บัญชา. (2560). การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. (พิมพ์ครั้งที่ 30). กรุงเทพมหานคร: สามลดา.
- ธัญชนก เลิศวิทยาทาน. (2564). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ของพนักงานโรงแรมในเขตกรุงเทพมหานครที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2563). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS. นนทบุรี: เอส. อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- ปิยฉัตร ป้อมสุข. (2565). การสร้างความผูกพันของพนักงานในธุรกิจโรงแรมจากภาวะผู้นำองค์กร. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยว, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วศิน เพชรพงศ์พันธ์. (2562). โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย. วารสารปัญญาภิวัฒน์. 11(1): 29-39.
- วุฒิชัย วรสิงห์ และคณะ. (2564). ความสำเร็จของธุรกิจการท่องเที่ยวพำนักระยะยาวชาวสแกนดิเนเวียในพัทยา. Journal of MCU Peace Studies. 9(5): 2026-2037.
- โคภิชฐา เต็มรัตน์. (2561). คุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำในโรงแรมระดับ 5 ดาวในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุชาติ อุทัยวัฒน์ และคณะ. (2564). การบริหารจัดการภาวะวิกฤติธุรกิจโรงแรมไทย. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 8(2): 162-178.

- สุดาวดี เตบุญมี. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำ การเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลในการบริหารองค์กร. **Humanities and Social Science Research Promotion Network Journal**. 6(2): 98-113.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. บทวิเคราะห์ ธุรกิจ SMEs (Quick Study) สาขาธุรกิจที่พักแรม (Accommodation). [online]. เข้าถึงได้จาก : https://www.sme.go.th/upload/mod_download/download-20210909160242.pdf. 2563.
- อิชยาพร ช่วยชู และรพีพร ต้นจ้อย. (2565). บทบาทของรูปแบบภาวะผู้นำที่มีต่อการจัดการภาวะวิกฤตในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19: กรณีศึกษาธุรกิจสายการบินในประเทศไทย. **วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี**. 19(1): 159-170.
- Abdelwahed, N. A., and et al. (2023). Predicting employee performance through transactional leadership and entrepreneur's passion among the employees of Pakistan. **Asia Pacific Management Review**. 28: 60-68.
- Akparep, Y. J., and et al. (2019). The Influence of Leadership Style on Organizational Performance at TumaKavi Development Association, Tamale, Northern Region of Ghana. **Journal of Leadership**. 8(1): 1-22.
- Bass, B. M., & Avolio, B. J. (1994). **Improving organizational effectiveness through transformational leadership**. London: Sage.
- Harris, A., and et al. (2007). Distributed leadership and organizational change: Reviewing the evidence. **Journal of Educational Change**. 8(4): 337-347.
- Hilton, S. K., Arkorful, H. & Martins, A. (2020). Democratic leadership and organizational performance: the moderating effect of contingent reward. **Management Research Review**. 44(7): 1042-1058.
- House, R. J. (1977). A 1976 theory of charismatic leadership. In J. G. Hunt & L. L. Larson (Eds.). **Leadership: The Cutting Edge**. 189-207.
- HR Insider. (Ideal Ratio of Managers to Staff. [online]. Available : <https://hrinsider.ca/ideal-ratio-of-managers-to-staff/>. 2023.
- Gavrea, C., Ilies, L. & Stegorean, R. (2011). Determinants of Organizational Performance: The Case of Romania. **Management & Marketing Challenges for the Knowledge Society**. 6: 285-300.
- Iqbal, Z. A., and et al. (2021). Impact of Authoritative and Laissez-Faire Leadership on Thriving at Work: The Moderating Role of Conscientiousness. **European journal of investigation in health, psychology and education**. 11: 667-685.
- Kaloom, Z., and et al. (2018). Impact of Transactional Leadership and Transformational Leadership on Employee Performance: A Case of FMCG Industry of Pakistan. **Industrial Engineering Letters**. 8(3): 23-30.
- Lewin, K., and et al. (1939). Patterns of Aggressive Behavior in Experimentally Created Social Climates. **Journal of Social Psychology**. 10(3): 239-245.
- Rassa, H. A., & Emeagwali, L. (2020). Laissez fair leadership role in organizational innovation: The mediating effect of organization structure. **Management Science Letters**. 10: 1457-1462.
- Tufan, C. (2022). The relationship between charismatic leadership and affective organizational commitment: the mediating role of work engagement. **Journal of management and economics research**. 20(4): 225-250.
- Wan, Z. (2023). The impact of charismatic leadership on organizational strategic goals. **International Seminar on Education, Management and Social Sciences**. 102-111.
- Yildiz, S., & Karaka, A. (2012). Defining Methods and Criteria for Measuring Business Performance: a Comparative Research Between the Literature in Turkey and Foreign. **Procedia-Social and Behavioral Sciences**. 58: 1091-1102.
- Xu, G. Y., & Wang, Z. S. (2008). **The impact of transformational leadership style on organizational performance: The intermediary effects of leader-member exchange**. Long Beach, CA, USA, IEEE Xplore. 1090-1097.

ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
Administrative Skills of School Administrator towards Excellence under the
Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2

ฉิรดา รัตันตยวรา*, คีฤฤทธิ์ สีลาลัย

Tirada Rattayawara, Khukrit Silalai

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร 10240

Education Administration, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, Bangkok 10240 Thailand

*Corresponding author E-mail: rattayawaratirada@gmail.com

(Received: January 4 2024; Revised: February 19 2024; Accepted: February 28 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 และ (2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 357 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของโคเฮน และใช้การกำหนดตัวอย่างวิจัยแบบหลายขั้นตอน จากนั้นสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.965 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย เป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า (1) ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) ข้าราชการครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน (4) ข้าราชการครูที่สังกัดขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา; ความเป็นเลิศ; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

Abstract

The purposes of this study were to: (1) study administrative skills of school administrators towards excellence under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2, and (2) compare administrative skills of school administrators towards excellence under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2, which were classified by level of education, work experience and educational institution size. The population used in this research was a group of 357 teachers from 52 schools under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2, which was acquired by using the Cohen table and multi-stage random sampling method. The research instrument used was a questionnaire with a reliability of 0.965 about the teachers' opinions on administrative skills of school administrators towards excellence under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA analysis and multiple comparison test with Scheffe's method.

The results showed that; (1) the overall administrative skills of school administrators towards excellence under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2 was at a high level; (2) the overall opinions of teachers with different levels of education about the administrative skills of school administrators towards excellence under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2 were statistically significantly different at the .05 level; (3) the overall and each aspect opinions of teachers with different work experiences about the administrative skills of school administrators towards excellence under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2 were not significantly different; and (4) the overall and each aspect opinions of teachers with different educational institution size about the administrative skills of school administrator towards excellence under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2 both were statistically significantly different at the .05 level.

Keywords : The school administrator skills; Excellence; The Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดสาระสำคัญให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นภาครัฐจึงต้องมีการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ ความสามารถ อ่านออกเขียนได้ คิดคำนวณได้ มีองค์ความรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ที่เต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งผลให้เข้ามา มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาอย่างมาก เพราะการจัดการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานถือเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความมั่นคงและความก้าวหน้าของประเทศชาติ ดังนั้นสถานศึกษาจึงเป็นสถาบันที่สำคัญในการจัดการศึกษาส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน และบุคคลสำคัญในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาให้มีคุณภาพ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ที่จำเป็นต้องมีทักษะการบริหารสถานศึกษา เป็นผู้นำที่มีคุณภาพและมีการวางแผนการบริหารอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาครูและผู้เรียนตามศักยภาพและมีคุณภาพ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบัน จึงต้องมีคุณลักษณะที่เหมาะสม มีองค์ความรู้เชิงทฤษฎี ทักษะการบริหาร บทบาทหน้าที่ คุณธรรม จริยธรรม และประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษา เพื่อนำพาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ มีความสามารถในการแข่งขัน และมีทักษะการบริหารที่ทันสมัย เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก (ชัยยนต์ เพาพาน, 2559) รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถนำเสนอยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการใหม่ ๆ เพื่อนำไปปรับเปลี่ยนและพัฒนารูปแบบการทำงาน มีความใส่ใจในเรื่องของการจัดการเรียนการสอน เร่งปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอน และเนื้อหาตามหลักสูตรควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ให้กับครูผู้สอน ส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้สูงขึ้น และมีทักษะทัดเทียมเป็นที่ยอมรับของชาติอื่น และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข (สมหมาย อำตจนกลอย, 2556) ในปัจจุบันการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สถานศึกษาต้องพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านสาระวิชาหลัก และทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วยทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะด้านสารสนเทศเทคโนโลยี (ศศิรดา แพงไทย, 2559) ส่งผลให้ทักษะการบริหารของผู้บริหารต้องปรับเปลี่ยนไปจากเดิม ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมุ่งพัฒนาระบบการศึกษา โดยแสวงหาวิธีการ ทักษะและความสามารถในการนำพาองค์กรทางด้านการศึกษาไปสู่โลกแห่งการเปลี่ยนแปลงหรือโลกศตวรรษใหม่ (บุญมา แพงศรีสาร, 2561) ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องได้รับการพัฒนาทักษะที่สำคัญต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา และพัฒนานตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ

ทั้งการมีวิสัยทัศน์ ความสามารถทางวิชาการ นักสร้างพลังและแรงบันดาลใจเชิงบวก การคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม เทคโนโลยีและดิจิทัล การตัดสินใจผลสัมฤทธิ์ มนุษยสัมพันธ์ คุณธรรมจริยธรรม และคิดหาเทคนิควิธีการต่าง ๆ ในการวางแผนการจัดระบบระเบียบ การกำหนดเป้าหมายเพื่อใช้เวลาอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด (ปัทมา ประทุมสุวรรณ, 2562)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาหนึ่งที่ดูแลรับผิดชอบการจัดการศึกษา ได้กำหนดทิศทางการบริหารการจัดการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 เพื่อให้ครูขับเคลื่อนนโยบายยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีวิสัยทัศน์ คือ “เป็นศูนย์กลางพัฒนาคุณภาพการศึกษา บริหารจัดการด้วยนวัตกรรมที่ทันสมัยสู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืน” และหนึ่งในพันธกิจสำคัญ คือ การพัฒนาคุณภาพและคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตร ทักษะและคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ยกระดับผู้เรียนให้มีสมรรถนะและมีความเป็นเลิศตามศักยภาพ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นผู้มีอาชีพ มีทักษะและสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและภาษา และเพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการศึกษา โดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัย ดังนั้นการที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสู่ความเป็นเลิศตามที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 กำหนดไว้ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีทักษะการบริหาร เพื่อนำไปพัฒนาสถานศึกษาและคุณภาพผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศต่อไป กล่าวคือ ผู้บริหารเป็นผู้นำความเป็นเลิศมาสู่สถานศึกษานั้นเอง (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2543)

จากความเป็นมาและความสำคัญที่กล่าวมาในข้างต้นนั้น ผู้วิจัยในฐานะข้าราชการครูในสถานศึกษา มีความสนใจที่จะศึกษา ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เพื่อทำให้ทราบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ที่จะพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ รวมทั้งเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

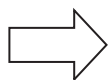

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา

ตัวแปรต้น

<p>สถานภาพข้าราชการครู</p> <p>วุฒิการศึกษา</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ปริญญาตรี 2. สูงกว่าปริญญาตรี <p>ประสบการณ์ทำงาน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. น้อยกว่า 5 ปี 2. 5-10 ปี 3. 10 ปีขึ้นไป <p>ขนาดสถานศึกษา</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ขนาดกลาง 2. ขนาดใหญ่ 3. ขนาดใหญ่พิเศษ
--

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ได้เป็น 5 ทักษะ ดังนี้

- 1) ทักษะการสื่อสาร
- 2) ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรม
- 3) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์
- 4) ทักษะการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์
- 5) ทักษะการทำงานเป็นทีม

ตัวแปรตาม

<p>ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ</p> <p>สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา</p> <p>กรุงเทพมหานคร เขต 2</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ทักษะการสื่อสาร 2) ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรม 3) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ 4) ทักษะการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ 5) ทักษะการทำงานเป็นทีม
--

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร คือ ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 52 โรงเรียน รวมจำนวนทั้งหมด 5,156 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 357 คน ได้มาจากการเปิดตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของโคเฮน (Cohen, Manion, and Morrison, 2011) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ดังนี้ ขั้นที่ 1 การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดสถานศึกษา ขั้นที่ 2 การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยทำการสุ่มได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 357 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยจำแนกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา ลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการสื่อสาร จำนวน 10 ข้อ ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรม จำนวน 10 ข้อ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ จำนวน 10 ข้อ ทักษะการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ จำนวน 10 ข้อ และทักษะด้านการทำงานเป็นทีม จำนวน 10 ข้อ รวมทั้งสิ้นจำนวน 50 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามที่เป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด

2. การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำร่างแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องและ

ครอบคลุมของเนื้อหา ความเหมาะสมของคำถาม วิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence : IOC) โดยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน แล้วนำผลมาพิจารณาคะแนนของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยสรุปผลค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามในแบบสอบถามอยู่ระหว่าง 0.8 - 1.0 จึงนำแบบสอบถามไปทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้ (Try out) กับบุคคลที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน จากนั้นนำผลที่ได้จากการทดลองมาใช้วิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.965

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. คำนวณค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่
 - 2.1 เปรียบเทียบความแตกต่างตามวุฒิการศึกษา ด้วยการทดสอบ t-test Independent
 - 2.2 เปรียบเทียบความแตกต่างตามประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา ด้วยการทดสอบ F-test โดยใช้สถิติ

การวิเคราะห์การแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างใช้วิธีการทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของเซฟเฟ

ผลการวิจัย

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 241 คน คิดเป็นร้อยละ 67.50 ประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี จำนวน 276 คน คิดเป็นร้อยละ 76.20 และปฏิบัติหน้าที่สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 54.10
2. ครูมีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ทักษะการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.42$) รองลงมาคือ ทักษะด้านการดำเนินงานเป็นทีม ($\bar{X} = 4.39$) ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.39$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรม ($\bar{X} = 4.38$) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.38$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ระดับความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน

ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2	ความคิดเห็นของครู		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ทักษะการสื่อสาร	4.42	0.59	มาก
2. ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรม	4.38	0.61	มาก
3. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์	4.38	0.66	มาก
4. ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์	4.39	0.63	มาก
5. ทักษะด้านการดำเนินงานเป็นทีม	4.40	0.64	มาก
รวม	4.39	0.60	มาก

3. ผลการเปรียบเทียบทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา

3.1 ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

กรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 สูงกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีทุกด้าน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2	วุฒิการศึกษา				t	p
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ทักษะการสื่อสาร	4.32	0.51	4.61	0.69	-4.37	.000*
2. ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรม	4.29	0.54	4.56	0.69	-4.00	.000*
3. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์	4.29	0.56	4.57	0.78	-3.82	.000*
4. ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์	4.30	0.55	4.58	0.75	-4.06	.000*
5. ทักษะด้านการทำงานเป็นทีม	4.31	0.55	4.57	0.77	-3.63	.000*
รวม	4.30	0.52	4.58	0.71	-4.13	.000*

* $p < .05$

3.2 ผลการวิจัยพบว่าข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน

ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2	ประสบการณ์การทำงาน						F	p
	น้อยกว่า 5 ปี		5 - 10 ปี		10 ปีขึ้นไป			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ทักษะการสื่อสาร	4.34	0.58	4.44	0.56	4.33	0.74	1.031	0.358
2. ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรม	4.18	0.62	4.42	0.56	4.28	0.77	3.266	0.039
3. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์	4.28	0.67	4.41	0.61	4.30	0.84	1.071	0.344
4. ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์	4.28	0.65	4.43	0.58	4.26	0.84	2.154	0.118
5. ทักษะด้านการทำงานเป็นทีม	4.34	0.67	4.43	0.57	4.24	0.91	2.067	0.128
รวม	4.29	0.59	4.43	0.56	4.28	0.78	1.854	0.158

3.3 ผลการวิจัยพบว่าข้าราชการครูที่สังกัดขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2	ขนาดสถานศึกษา						F	p
	ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่		ขนาดใหญ่พิเศษ			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ทักษะการสื่อสาร	4.48	0.51	3.99	0.30	4.66	0.60	60.86	.000*
2. ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรม	4.35	0.55	3.98	0.28	4.62	0.63	51.93	.000*
3. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์	4.44	0.54	3.96	0.35	4.62	0.69	45.36	.000*
4. ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์	4.44	0.57	3.98	0.33	4.62	0.66	46.81	.000*
5. ทักษะด้านการทำงานเป็นทีม	4.47	0.52	3.98	0.33	4.63	0.68	46.68	.000*
รวม	4.44	0.49	3.98	0.30	4.63	0.63	54.81	.000*

* $p < .05$

จากตารางที่ 4 พบว่า ครูที่สังกัดขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวม ทักษะการสื่อสาร ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรม ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ ทักษะด้านการทำงานเป็นทีม พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จึงเปรียบเทียบด้วยวิธีของเชฟเฟ พบว่า ครูที่สังกัดสถานศึกษาขนาดกลาง มีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารสูงกว่าครูที่สังกัดสถานศึกษาขนาดใหญ่ และครูที่สังกัดสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารสูงกว่าครูที่สังกัดสถานศึกษาขนาดใหญ่ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง ดังตารางที่ 5 - 10

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ในภาพรวม

ขนาดสถานศึกษา	\bar{X}	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	ขนาดใหญ่พิเศษ
		4.44	3.98	4.63
1. ขนาดกลาง	4.44		*	
2. ขนาดใหญ่	3.98			*
3. ขนาดใหญ่พิเศษ	4.63			

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านทักษะการสื่อสาร

ขนาดสถานศึกษา	\bar{X}	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	ขนาดใหญ่พิเศษ
		4.48	3.99	4.66
1. ขนาดกลาง	4.48		*	
2. ขนาดใหญ่	3.99			*
3. ขนาดใหญ่พิเศษ	4.66			

ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรม

ขนาดสถานศึกษา	\bar{X}	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	ขนาดใหญ่พิเศษ
		4.43	3.98	4.62
1. ขนาดกลาง	4.43		*	
2. ขนาดใหญ่	3.98			*
3. ขนาดใหญ่พิเศษ	4.62			

ตารางที่ 8 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์

ขนาดสถานศึกษา	\bar{X}	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	ขนาดใหญ่พิเศษ
		4.44	3.96	4.62
1. ขนาดกลาง	4.44		*	
2. ขนาดใหญ่	3.96			*
3. ขนาดใหญ่พิเศษ	4.62			

ตารางที่ 9 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์

ขนาดสถานศึกษา	\bar{X}	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	ขนาดใหญ่พิเศษ
		4.44	3.98	4.62
1. ขนาดกลาง	4.44		*	
2. ขนาดใหญ่	3.98			*
3. ขนาดใหญ่พิเศษ	4.62			

ตารางที่ 10 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านทักษะด้านการทำงานเป็นทีม

ขนาดสถานศึกษา	\bar{X}	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	ขนาดใหญ่พิเศษ
		4.47	3.98	4.63
1. ขนาดกลาง	4.47		*	
2. ขนาดใหญ่	3.98			*
3. ขนาดใหญ่พิเศษ	4.63			

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ปรากฏผลดังนี้

1. ข้าราชการครูมีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาผู้ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่อยู่ในระดับมากเรียงลำดับดังนี้ ทักษะการสื่อสาร ทักษะด้านการทำงานเป็นทีม ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรม ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ตามลำดับ

1.1 ทักษะการสื่อสาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับ 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารโดยใช้วารสาร ใตรตรง ถึงความถูกต้องน่าเชื่อถือ และให้ข่าวสารที่ถูกต้อง ร่องลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์กิจกรรม ผลงานของสถานศึกษาไปสู่ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภายนอก ได้อย่างต่อเนื่องและใช้วิธีการที่หลากหลาย และผู้บริหารสถานศึกษาสามารถประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนลำดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ

1.2 ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับ

3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เทคโนโลยี สื่อดิจิทัล นวัตกรรม รับส่งข้อมูลข่าวสารให้ทันต่อเหตุการณ์และผู้บริหารสถานศึกษาใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของสถานศึกษา รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและรวดเร็วในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลทั้งภายในและนอกสถานศึกษา ส่วนลำดับสุดท้ายคือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำเครื่องมือ เทคโนโลยี นวัตกรรม มาใช้ในการบริหารจัดการงานด้านต่าง ๆ เช่น งานการเงิน บัญชี พัสดุ งานสารบรรณ เป็นต้น

1.3 ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับ 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถประสานความร่วมมือกับชุมชน และสร้างเครือข่ายภายนอกองค์กร รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาให้เกียรติและกำลังใจในการทำงานร่วมกัน ส่วนลำดับสุดท้ายคือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างแรงจูงใจ ทศนคติเชิงบวกให้กับบุคลากรภายในสถานศึกษา

1.4 ทักษะการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับ 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารมีสถานศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีวิจรรย์ญาณ คิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบในการบริหารงาน รองลงมาคือ ผู้บริหารกระตุ้นส่งเสริมให้ ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงออกถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และกล้าแสดงออกอยู่บ่อยครั้ง ส่วนลำดับสุดท้ายคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ บูรณาการความรู้เดิมและความรู้ใหม่จนเกิดเป็นความคิดสร้างสรรค์ในการบริหารงาน

1.5 ทักษะการทำงานเป็นทีม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับ 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรนำเสนอผลงานหรือแสดงความสามารถในการปฏิบัติงาน รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษากระตุ้นให้บุคลากรร่วมมือกันปฏิบัติงานให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนด ส่วนลำดับสุดท้ายคือ ผู้บริหารสถานศึกษาช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาอุปสรรคและขจัดความขัดแย้งให้ร่วมกันปฏิบัติงานจนบรรลุผลสำเร็จ

2. เปรียบเทียบทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา พบว่า

2.1 ข้าราชการครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร

เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 สูงกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีทุกด้าน

2.2 ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ข้าราชการครูที่สังกัดขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ต่างกัน โดยภาพรวมพบว่า ครูที่สังกัดสถานศึกษาขนาดกลางมีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกับครูที่สังกัดขนาดสถานศึกษาขนาดใหญ่ โดยครูที่สังกัดขนาดสถานศึกษาขนาดกลางมีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าครูที่สังกัดสถานศึกษาขนาดใหญ่ และครูที่สังกัดขนาดสถานศึกษาขนาดใหญ่มีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกับครูที่สังกัดขนาดสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยครูที่สังกัดสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษมีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าครูที่สังกัดขนาดสถานศึกษาขนาดใหญ่ ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด ได้ให้ความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามนโยบายของต้นสังกัด ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีการพัฒนาตนเองให้มีทักษะการบริหารที่หลากหลาย เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรม ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ ทักษะการทำงานเป็นทีม รวมถึงมีการพัฒนาตนเองในทักษะการบริหารอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ นิภาพร รอดไพบุลย์ (2565) ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สพม. สระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สัตตบุษย์ โพธิ์รุท (2564) ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 21 ผลการวิจัยพบว่า ระดับทักษะการบริหารของ ผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัด สพม. 21 ตามความคิดเห็น ของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผู้วิจัยอภิปรายได้ดังนี้

1.1 ทักษะการสื่อสาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร โดยใช้วารสารโดย ไตร่ตรองถึงความถูกต้องน่าเชื่อถือ และให้ ข่าวสารที่ถูกต้อง สามารถเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์กิจกรรม ผลงาน ของสถานศึกษาไปสู่ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภายนอก ได้อย่าง ต่อเนื่องและใช้วิธีการที่หลากหลาย และผู้บริหารสถานศึกษา สามารถประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ศรีนทิพย์ ธนวุฒิ (2562) ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัด สพบ. เชียงราย เขต 4 ผลการวิจัย พบว่า ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สัตตบุษย์ โพธิ์รุท (2564) ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะ การบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัด สพม. 21 ผลการวิจัยพบว่า ระดับ ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สพม. 21 ตาม ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนอยู่ในระดับมาก

1.2 ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรม โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา มีการใช้เทคโนโลยี สื่อดิจิทัล นวัตกรรม รับส่งข้อมูลข่าวสารให้ทัน ต่อเหตุการณ์และผู้บริหารสถานศึกษาใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี และสื่อดิจิทัลเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของสถานศึกษา รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและ รวดเร็ว ในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลทั้งภายในและนอกสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ นิภาพร รอดไพบูลย์ (2565) ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะ การบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สพม. สระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและ นวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สพม. สระแก้ว อยู่ในระดับ มาก สอดคล้องกับ ปัทมา ประทุมสุวรรณ (2562) ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้น พื้นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัด สพบ. สุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ระดับทักษะการใช้เทคโนโลยีของผู้บริหาร สถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนอยู่ในระดับมากเช่นกัน

1.3 ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาสามารถ ประสานความร่วมมือกับชุมชน และสร้างเครือข่ายภายนอกองค์กร รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาให้เกียรติและกำลังใจในการ ทำงานร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ วิวรรณ เชื้อจิตร (2565) ทำการ วิจัยเรื่อง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผล

ต่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สัตตบุษย์ โพธิ์รุท (2564) ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะ การบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัด สพม. 21 ผลการวิจัยพบว่า ระดับทักษะ ด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สพม. 21 ตาม ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนอยู่ในระดับมาก เช่นกัน

1.4 ทักษะการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับ 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารมีสถานศึกษาความสามารถในการคิด วิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์ คิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบ ในการบริหารงาน รองลงมาคือ ผู้บริหารกระตุ้นส่งเสริมให้ ผู้ใต้บังคับบัญชา แสดงออกถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และกล้า แสดงออกอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับ นิภาพร รอดไพบูลย์ (2565) ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัด สพม. สระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการคิด วิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สพม. สระแก้ว อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สัตตบุษย์ โพธิ์รุท (2564) ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษ ที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัด สพม. 21 ผลการวิจัย พบว่า ทักษะการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถาน ศึกษา สังกัด สพม. 21 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและ ครูผู้สอนอยู่ในระดับมากเช่นกัน

1.5 ทักษะการทำงานเป็นทีม โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีการเปิดโอกาส ให้บุคลากรมีการนำเสนอผลงานหรือแสดงความสามารถในการ ปฏิบัติงาน และผู้บริหารสถานศึกษากระตุ้นให้บุคลากรร่วมมือกัน ปฏิบัติงานให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนด รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษา จัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและวิธีการปฏิบัติงานให้มี ประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ปัทมา ประทุมสุวรรณ (2562) ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร สถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัด สพบ. สุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการทำงานเป็นทีม ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ กนิษฐา ทองสมุทร (2561) ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารงานในศตวรรษ ที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัด สพบ. สุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับมากเช่นกัน

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครู ต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา พบว่า

2.1 ข้าราชการครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 สูงกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีทุกด้าน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ในปัจจุบันอาจสนใจศึกษาต่อด้านการบริหารสถานศึกษามากขึ้น ทำให้เป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจ และมุมมองทักษะด้านการบริหารสถานศึกษามากกว่า ส่งผลให้มองทักษะและวิธีการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารที่ต้องใช้ทักษะต่าง ๆ ในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างชัดเจนและเข้าใจมากกว่า ซึ่งทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษานั้นจะมีความชำนาญ มีประสบการณ์และมีความพร้อมในการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาของสังคมปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับ ทิพย์ภรณ์ สุนา (2564) ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูที่วุฒิการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมแตกต่างกัน สอดคล้องกับ นฤมล วงศ์เดือน (2564) ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูที่วุฒิการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมแตกต่างกัน

2.2 ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะบางสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีการปรับเปลี่ยน โยกย้ายผู้บริหารสถานศึกษา ทำให้ครูที่มีประสบการณ์ทำงาน มองเห็นทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ที่สลับหมุนเวียนเปลี่ยนกันไป ทำให้มีมุมมองด้านทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับ มณฑาทิพย์ นามมู (2561) ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัด สพ. ปทุมธานี

เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ครูที่ประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ นิภาพร รอดไพบุลย์ (2565) ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สพม. สระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.3 ครูที่สังกัดขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะครูที่สังกัดขนาดศึกษาต่างกัน ได้แก่ สถานศึกษาขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ มีบริบทของสถานศึกษาแตกต่างกัน มีผู้บริหารที่มีความรู้ ทักษะการบริหารสถานศึกษาที่แตกต่างกัน นอกจากนี้สายงานการบังคับบัญชาย่อมมีความแตกต่างด้วยเช่นกัน ดังนั้นอาจทำให้ความใกล้ชิด คั่นเคย และพบปะเพื่อร่วมมือในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษากับผู้บริหารสถานศึกษา มีความแตกต่างกัน ย่อมทำให้ครูที่สังกัดขนาดศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาต่างกันด้วย สอดคล้องกับ นิภาพร รอดไพบุลย์ (2565) ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สพม. สระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ สัตตบุษย์ โพธิ์รุท (2564) ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัด สพม. 21 ผลการวิจัยพบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ทักษะด้านการสื่อสาร พบว่าผู้บริหารสถานศึกษา ควรแสวงหาความรู้ พัฒนาค้นเองอยู่เสมอให้มีความสามารถ ในด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษให้อยู่ในระดับดี

1.2 ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเองด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และนวัตกรรม ให้มีความรู้ ความสามารถในการนำเครื่องมือ เทคโนโลยี นวัตกรรมมาใช้ในการบริหารจัดการงานด้านต่าง ๆ เช่น งานการเงิน บัญชี พัสดุ งานสารบรรณ เป็นต้น

1.3 ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างแรงจูงใจ ทศนคติเชิงบวกให้กับบุคลากรภายในสถานศึกษา โดยควรจัดให้มีการพบปะสังสรรค์กับครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้ครู โดยการให้รางวัล เกียรติบัตรเชิดชูเกียรติในโอกาสต่าง ๆ

1.4 ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเองด้านการวิเคราะห์นโยบาย จุดมุ่งหมาย ขอบข่ายงานและระบบงานภายในสถานศึกษา ตลอดจนการนำไปสู่การปฏิบัติอยู่เสมอ โดยควรจะต้องเป็นผู้ที่ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ ในการนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้บูรณาการความรู้เดิมและความรู้ใหม่จนเกิดเป็นความคิดสร้างสรรค์ในการบริหารงานต่อไป

1.5 ทักษะการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้การช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา อุปสรรคและขจัดความขัดแย้งให้ครูและบุคลากรร่วมกันปฏิบัติงานจนบรรลุผลสำเร็จ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน เพื่อนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

2.2 ควรทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสยามสปอร์ตซินดิเคท.

กนิษฐา ทองสมุทร. (2561). ทักษะการบริหารงานในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. การค้นคว้าอิสระ, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

ชัยยนต์ เพาพาน. (2559). ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ 21. การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน ทิศทางใหม่ในศตวรรษที่ 21. รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติครุศาสตร์ครั้งที่ 1 มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.

ทิพยาภรณ์ สุณา. (2564). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร. การศึกษาอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

นฤมล วงศ์เดือน. (2564). ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร. การศึกษาอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

นิภาพร รอดไพบูลย์. (2565). ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว. งานนิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.

บุญมา แผงศรีสาร. (2561). คุณลักษณะผู้บริหารทางการศึกษาในยุคศตวรรษใหม่. วารสาร มจร นครน่านปริทรรศน์. 2(2): 131-141.

ปัทมา ประทุมสุวรรณ. (2562). ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

มณฑาทิพย์ นามนุ. (2562). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

วิวรรชนันท์ เชื้อจิตร. (2565). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง เขต 1. วารสารมหาจุฬานาครทรรณ. 5(1): 58-71

ศรินทิพย์ ธนวดิ. (2562). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยพะเยา.

ศศิรีดา แผงไทย. (2559). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย. 6(1): 7.

สัตตบุษย์ โปธิรุท. (2564). ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน
ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21.
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สมหมาย อ่าดอนกลอย. (2556). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา
ในศตวรรษที่ 21. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย
ราชภัฏพิบูลสงคราม. 7(1): 1-7.
สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2543). ผู้บริหารกับการสร้างคุณภาพโรงเรียน
สู่ความเป็นเลิศ. วารสารวิชาการ. 3(10): 6-12.

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ปัจจัยความเชื่อเรื่องฮวงจุ้ยที่ส่งผลต่อการประเมินมูลค่าบ้านจัดสรร Feng Shui Belief Factors Affecting Housing Valuation

พานุงค์ นิลตะโก, วาสนา ดวงดี,* อธิยุต ทัตตมานัส

Panupong Niltago, Vasana Duangdee, Athiyut Tattamanas

สาขาวิชาการประเมินราคาทรัพย์สิน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร 10120

Department of Property Valuation, Faculty of Business Administration,
Rajamangala University of Technology Krungthep, Bangkok 10120 Thailand

*Corresponding author E-mail: vasana.d@mail.rmutk.ac.th

(Received: January 7 2024; Revised: February 9 2024; Accepted: February 28 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อทราบความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อราคาบ้านจัดสรรของศาสตร์ฮวงจุ้ยและปัจจัยในการพิจารณามูลค่าตลาดบ้านจัดสรรตามหลักการประเมินราคาทรัพย์สิน ด้วยวิธีเปรียบเทียบราคาตลาด (2) เสนอแนะแนวทางการประเมินราคาทรัพย์สินในการคำนึงถึงปัจจัยด้านฮวงจุ้ย กลุ่มตัวอย่าง คือ (1) กลุ่มผู้แทนบริษัทชั้นนำที่รับจัดทำฮวงจุ้ยและผู้เชี่ยวชาญด้านฮวงจุ้ยในอสังหาริมทรัพย์ในกรุงเทพมหานครที่มีผลงานร่วมการทำงานกับบริษัทอสังหาริมทรัพย์ จำนวน 6 คน โดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (2) กลุ่มผู้ประเมินราคาทรัพย์สิน จำนวนกลุ่มตัวอย่างคิดเป็น 320 คน โดยการเก็บแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านฮวงจุ้ย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อราคาบ้านจัดสรร ได้แก่ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของโครงการ และปัจจัยด้านองค์ประกอบของบ้านจัดสรร นำไปสู่การจัดทำแบบสอบถามได้ โดยมีผลการสอบถามปัจจัยที่มีผลต่อราคาบ้านจัดสรรโดยผู้ประเมินราคาทรัพย์สินในระดับมากที่สุด คือ ขนาดเส้นทางในโครงการ ทำเลที่ตั้งของบ้านในโครงการ ขนาดพื้นที่บ้าน และวัสดุก่อสร้างบ้าน และติดตั้งภายในถาวร ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยในการพิจารณามูลค่าตลาดบ้านจัดสรรที่ผู้ประเมินราคาทรัพย์สินพบเห็นทุกครั้ง และสามารถอธิบายที่มาของมูลค่าได้

คำสำคัญ : ฮวงจุ้ย; การประเมินราคาทรัพย์สิน; บ้านจัดสรร

Abstract

The objectives of this research were: (1) to understand the connection between the factors affecting Feng Shui housing prices and those considered in housing market valuation principles by comparing market values, and (2) to suggest guidelines for property appraisal, taking into account Feng Shui factors. The sample groups consisted of (1) representatives from leading Feng Shui companies and real estate experts in Bangkok who have collaborated with real estate firms, and (2) property appraisers. The sample size comprised 320 respondents who were approached for questionnaire collection.

Findings from interviews with Feng Shui experts revealed that factors influencing housing prices include aspects related to the project environment and housing estate composition. These findings informed the development of questionnaires. The survey results indicated that property appraisers prioritize factors such as the size of the road within the project, the house's location within the project, the area of the house, the construction materials used, and the permanent interior installations. These factors are related to determining the market value of housing, as consistently observed by property appraisers, and elucidate the basis of value derivation.

Keywords : Feng Shui; Valuation; Housing

บทนำ

การประเมินราคาทรัพย์สินเป็นวิธีหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจในเรื่องตัวเลข ราคา มูลค่าของทรัพย์สิน ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญสำหรับทุกธุรกิจ เนื่องจากการทำธุรกรรมหลายประเภทต้องอาศัยหลักการประเมินราคาทรัพย์สิน (นิตินิตินปริชาเวช, 2561) โดยมีวัตถุประสงค์ของการประเมินราคาทรัพย์สินที่แตกต่างกัน เช่น การประเมินราคาอสังหาริมทรัพย์เพื่อขอสินเชื่อกับสถาบันทางการเงิน เพื่อวัตถุประสงค์สาธารณะเพื่อประกอบการซื้อ-ขาย เพื่อบันทึกบัญชี เพื่อประกันในชั้นศาล เพื่อโอนชำระหนี้ เพื่อแบ่งมรดก และเพื่อควรวรรณกิจการ (ภาณุพงศ์ นิลตะโก, อธิยุต ทัดตมณัส และวนิดา ศิริเลิศตระกูล, 2561) ในปัจจุบันวิชาชีพการประเมินราคาทรัพย์สิน เป็นวิชาชีพที่เข้ามา มีบทบาทสำคัญและได้รับการยอมรับจากสถาบันการเงิน นักลงทุน เจ้าของที่ดิน ผู้พัฒนาโครงการมากขึ้นโดยเฉพาะตลาดธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ เนื่องจากเกี่ยวข้องกับการลงทุน การร่วมทุน การจ้างงานการซื้อ-ขาย ฯลฯ โดยกระบวนการดังกล่าวจำเป็นต้องมีผู้ประเมินราคาทรัพย์สิน เพื่อให้ความเห็นเกี่ยวกับราคาของทรัพย์สิน โดยเฉพาะธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ที่ต้องทราบมูลค่าของทรัพย์สินเป็นข้อมูลพื้นฐานทุกครั้ง การประเมินราคาทรัพย์สินจึงมีความสำคัญต่อทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงประชาชนทั่วไป

วิธีการประเมินราคาทรัพย์สิน 4 วิธี คือ วิธีประเมินต้นทุน วิธีประเมินรายได้ วิธีการตั้งสมมติฐานการพัฒนา และวิธีเปรียบเทียบราคาตลาด (สมาคมนักประเมินราคาอสังหาริมทรัพย์, 2566) ซึ่งเป็นการหามูลค่าตลาดของทรัพย์สินที่ประเมินราคา โดยอาศัยการรวบรวมข้อมูลเปรียบเทียบจากทรัพย์สินอื่น ๆ ที่มีลักษณะความคล้ายคลึงกันในด้านต่าง ๆ มากที่สุด ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบ และปรับแก้ปัจจัยความแตกต่างที่มีอยู่ระหว่างทรัพย์สินที่ประเมินกับทรัพย์สินเปรียบเทียบเหล่านั้น เช่น ปัจจัยทำเลที่ตั้งจะกล่าวถึงสภาพทางเข้า-ออก ความกว้างของถนน ปัจจัยการออกแบบ จะกล่าวถึงการตกแต่งรูปแบบของอาคารล้ำสมัยมากหรือเป็นที่นิยมของตลาด ปัจจัยสภาพของอาคาร พิจารณาจากข้อเท็จจริงจากการสำรวจ เช่น รูปแบบของการตกแต่ง วัสดุที่ใช้ในการตกแต่ง หรือฝีมือในการตกแต่ง ปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวก น้ำ ไฟ ประปา สาธารณูปโภค ปัจจัยในการใช้ประเมินเหล่านี้ไม่ครอบคลุมทั้งหมด มันก็ยังมีที่คลุมเครืออยู่ (สุวิทย์ ตันตระกูล, 2561)

Ke-Tsung Han and Jin-Kai Lin (2023) กล่าวถึงการพัฒนาศาสตร์อสังหาริมทรัพย์สู่ปรัชญาและเทคโนโลยีในการค้นหาออกแบบ และสร้างสภาพแวดล้อมในร่มและกลางแจ้ง เพื่อมุ่งหวังความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนและสิ่งแวดล้อม การได้รับโซคลาก และหลีกเลี่ยงโซคราย ในช่วงไม่กี่ร้อยปีที่ผ่านมา ศาสตร์อสังหาริมทรัพย์ได้พัฒนาชุดระบบทฤษฎีเชิงสัญลักษณ์ที่ซับซ้อน โดยอาศัยแนวคิดต่าง ๆ เช่น หยินและหยาง ธาตุทั้งห้า และตัวเลขศาสตร์ อสังหาริมทรัพย์

อย่างลึกซึ้งและการประยุกต์อย่างกว้างขวางในสังคมที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมจีน แม้กระทั่งในประเทศไทยที่ได้รับอิทธิพลจากประเทศจีน ซึ่งปัจจุบันความเชื่อเป็นอีกกรณีหนึ่งที่ส่งผลต่อราคาอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งความเชื่อมีหลายประเภทโดยอสังหาริมทรัพย์เป็นหนึ่งในความเชื่อที่ส่งผลต่อราคาทรัพย์สิน ทั้งนี้อสังหาริมทรัพย์แปลตามตัวอักษรจีนแปลว่า “ลมและน้ำ” ที่ระดับพื้นฐานองค์ประกอบทั้งสองล้วนเป็นแก่นแท้ของการรักษาชีวิตธรรมชาติ ให้ทุกสิ่งทุกอย่างที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตที่ดี ซึ่งอสังหาริมทรัพย์เป็นความเชื่อที่สามารถนำพลังของธรรมชาติที่ดีมาส่งเสริมและนำสิ่งที่ไม่ดีออกไป พลังธรรมชาติที่ดีมาจากสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น และที่ใกล้ตัวที่สุด คือ บ้านที่อยู่อาศัยโบราณกล่าวไว้ว่า บ้านที่ดีต้องมีโครงสร้างที่แข็งแรง โปร่ง โล่ง มีลมพัดถ่ายเท จัดวางให้ถูกหลักอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งตามความเชื่อจะช่วยส่งเสริมให้ผู้อยู่อาศัยมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี การประเมินราคาในศาสตร์อสังหาริมทรัพย์ต้องพิจารณาอสังหาริมทรัพย์ในหลายมุมทั้งลักษณะของพื้นที่ ถนนและทางน้ำ โครงสร้างใกล้เคียง รูปทรงอาคาร ทิศทาง ประวัติความเป็นมาของอสังหาริมทรัพย์ แนวคิดในการออกแบบ ซึ่งปฏิภาณ ประภารัตน์ (2565) กล่าวว่า ปัจจุบันความเชื่อเรื่องศาสตร์อสังหาริมทรัพย์มีบทบาทในสังคมไทย ต่อสถาปัตยกรรมและกระบวนการออกแบบ โดยบทบาทของศาสตร์อสังหาริมทรัพย์ต่อการออกแบบทางสถาปัตยกรรมและบริบทที่เกี่ยวข้องกับข้อกำหนดในการออกแบบ ตั้งแต่กระบวนการก่อสร้างพื้นที่ใช้สอยอาคาร และภาพลักษณ์ของโครงการ

ในปัจจุบันประเทศไทยมีกรณีศึกษาโครงการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ที่ประยุกต์ใช้ศาสตร์อสังหาริมทรัพย์ในการพัฒนาหลายโครงการ โดยมีตัวอย่าง ได้แก่ ปี 2552 บริษัท พุกกา เรียดเอสเตท จำกัด (มหาชน) ได้เปิดโครงการไอวีไฮนาทาวน บนเนื้อที่ดินขนาด 1.5 ไร่ ในพื้นที่เยาวราช โดยมีมูลค่าโครงการ 1,000 ล้านบาท มีขนาดความสูง 37 เมตร จำนวน 11 ชั้น มี 69 ยูนิต ราคาขายเริ่มต้น 7-20 ล้านบาท โดยบริษัทสำรวจความต้องการซื้อที่อยู่อาศัยของกลุ่มผู้มีกำลังซื้อในย่านเยาวราช ซึ่งพบว่ามีความต้องการที่อยู่อาศัยสูงมากเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่มีเชื้อสายจีนในบริเวณดังกล่าว บริษัท พุกกา เรียดเอสเตท จำกัด (มหาชน) นำศาสตร์ของอสังหาริมทรัพย์ในการออกแบบโครงการนี้ โดยทุกยูนิตของโครงการได้รับการออกแบบอาคารและผังห้องตามหลักอสังหาริมทรัพย์เพื่อความสะดวกสบายขององศาองศา เพื่อช่วยเสริมอำนาจ และเป็นสิริมงคล และปี 2563 บริษัท ชิวทัย จำกัด (มหาชน) ได้เปิดโครงการชิวทัย ฮอลล์มาร์ค จรัญ 13 เป็นอาคารชุดสูง 8 ชั้น จำนวน 184 ยูนิต พัฒนารวมเนื้อที่ดินขนาด 1.5 ไร่ ออกแบบภายใต้คอนเซ็ปต์ใช้ชีวิตแบบคนรุ่นใหม่กับวิถีที่คุ้นเคยในบรรยากาศกลิ่นอายของเมืองเก่าผสมกับหลักอสังหาริมทรัพย์ในการออกแบบห้องต่าง ๆ ภายในโครงการชิวทัย ฮอลล์มาร์ค ส่งผลให้ยอดขายเพิ่มขึ้น 5-6% เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา เป็นต้น

กรุงเทพมหานคร (2563) ลงบทความสัมภาษณ์ คุณประทีป ตังมดีธรรม ประธานคณะกรรมการ บริษัท ศุภาลัย จำกัด (มหาชน) ซึ่งกล่าวถึงบริษัทที่พัฒนาโครงการกว่า 200 โครงการ ในช่วง 31 ปีที่ผ่านมา ผลลัพธ์จากการยึดหลักปรัชญาตะวันออก ตามศาสตร์ของ ลัทธิเต๋า รู้จักเรียนรู้สภาวะแวดล้อมและเข้าใจธรรมชาติ จึงทำให้ปรับตัวให้อยู่ร่วมกับธรรมชาติได้ นี่คือนวัตกรรมที่นำมาประยุกต์ใช้ กับกลยุทธ์ดำเนินธุรกิจ จากความเชื่อที่ว่าคนที่มนุษย์อยู่อาศัย บนโลกนี้ได้อย่างมีความสุข เริ่มต้นจากบ้านที่อยู่อาศัย จึงนำ หลักการฮวงจุ้ยความรู้และเข้าใจธรรมชาติ ออกแบบและจัดวางบ้าน ให้เหมาะสมกับอากาศ และสอดคล้องกับธรรมชาติ

จากข้อมูลเรื่องความเชื่อเรื่องฮวงจุ้ยจะเห็นได้ว่าราคา ของอสังหาริมทรัพย์สามารถเพิ่มขึ้นได้ด้วยหลักความเชื่อเรื่อง ฮวงจุ้ย ซึ่งกลุ่มคนบางกลุ่มให้ความสำคัญกับความเชื่อดังกล่าว ในกรณีที่มีการซื้อขายบ้านจัดสรรที่ผู้ประเมินราคาทรัพย์สินจำเป็นต้องให้เหตุผลของราคาบ้านจัดสรร โดยหากบ้านจัดสรรดังกล่าว มีการตกแต่ง ตามความเชื่อเรื่องฮวงจุ้ยซึ่งผู้ว่าจ้างอาจคำนึงถึงราคา ของบ้านจัดสรรดังกล่าวที่เพิ่มจากหลักความเชื่อเรื่องฮวงจุ้ย อาจเกิดปัญหาต่อผู้ประเมินราคาทรัพย์สินในการแสดงราคา จากการประเมินราคาทรัพย์สินตามหลักการ ที่อาจไม่เป็นไปตามที่ ผู้ว่าจ้างคาดหวังและยากที่จะให้เหตุผลของราคาต่อผู้ว่าจ้าง

งานวิจัยนี้ทำขึ้นมาเพื่อศึกษาว่าปัจจัยฮวงจุ้ยที่จะสามารถ นำมาจำแนกเป็นหนึ่งใน การประเมินราคาทรัพย์สินและสามารถ อธิบายหลักเกณฑ์การประเมินราคาทรัพย์สินได้ และเสนอแนะแนว ทางการประเมินราคาทรัพย์สินในการคำนึงถึงปัจจัยด้านฮวงจุ้ยโดย มุ่งหวังองค์ความรู้จากผลงานวิจัยเป็นข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการ บริหารสมาคมผู้ประเมินค่าทรัพย์สินแห่งประเทศไทย สมาคม ผู้ประเมินราคาอสังหาริมทรัพย์ สถาบันการเงิน และธนาคาร เพื่อนำไปสู่ การพิจารณากำหนดเกณฑ์ปัจจัยใหม่ รวมไปถึงการจัดสัมมนา ความรู้ใหม่สำหรับผู้ประเมินราคาทรัพย์สินต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อ ราคาบ้านจัดสรรของศาสตร์ฮวงจุ้ยและปัจจัยในการพิจารณามูลค่า ตลาดบ้านจัดสรร ตามหลักการประเมินราคาทรัพย์สิน ด้วยวิธี เปรียบเทียบราคาตลาด
2. เสนอแนะแนวทางการประเมินราคาทรัพย์สินในการ คำนึงถึงปัจจัยด้านฮวงจุ้ย

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ณัฐธิดา สุขมนัส (2539) ได้ศึกษาความเชื่อเรื่อง ฮวงจุ้ย ในวิถีชีวิตของชาวไทยเชื้อสายจีนในกรุงเทพมหานคร โดยสรุปว่า ความเชื่อเรื่องฮวงจุ้ยเป็นองค์ประกอบความรู้ของชาวจีนที่ปฏิบัติ สืบทอดมาจนถึงปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีน ยังคงยึดถือปฏิบัติอยู่จริง พรภัทรชพัสส์ กาญจนพจน์, กัญยาวิริ์ สัทธาพงษ์ และสวัสดี อโนทัย (2565) ความเชื่อเกี่ยวกับฮวงจุ้ยที่เกิดจากประเพณี การไหว้ บรรพบุรุษจากสภาพสังคมไทยที่มีเรื่องของความเชื่อในโหราศาสตร์ โดยจะพบว่าในสังคมไทยมีความเชื่อเรื่องการนำโหราศาสตร์มาใช้ ในการประกอบธุรกิจและการใช้กับครอบครัว โดยโหราศาสตร์ ที่ประชาชนให้ความสนใจใช้ในการประกอบธุรกิจ แนวคิดการปฏิบัติ และการสืบทอดจากบรรพบุรุษต่อกันมา ทำให้ความเชื่อเรื่องฮวงจุ้ย ของคนไทยเชื้อสายจีนมีการแพร่หลายกันอย่างมาก ผู้ประกอบ กิจการที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนยังให้ความสำคัญเกี่ยวกับความเชื่อ ที่ว่าการปฏิบัติตามฮวงจุ้ยแล้วจะส่งเสริมให้การประกอบธุรกิจ มีความเจริญรุ่งเรืองและยังทำให้ผู้อยู่อาศัย มีสุขภาพร่างกาย แข็งแรง ทำกิจการต่าง ๆ ย่อมประสบความสำเร็จ โดยการแสวงหา ผู้ที่ให้คำแนะนำ (ซินแส) ที่เก่งและมีประสบการณ์สูงมาเป็นที่ปรึกษา ในการดูที่อยู่อาศัยฮวงจุ้ยสุสาน และดวงชะตาในการประกอบธุรกิจ ซึ่งจะต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

โดยจากที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงพิจารณานำปัจจัยของศาสตร์ ฮวงจุ้ยในบ้านจัดสรรจากผลการสัมภาษณ์ผู้ที่ให้คำแนะนำ (ซินแส) ที่มีความเชี่ยวชาญ นำผลการสัมภาษณ์สู่การจัดทำแบบสอบถาม สำหรับผู้ประเมินราคาทรัพย์สิน เพื่อแสดงความเห็นเกี่ยวกับ ความสอดคล้องของปัจจัยในศาสตร์ฮวงจุ้ยต่อการประเมินราคา ทรัพย์สิน โดยผู้วิจัยจะพิจารณาผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม เปรียบเทียบกับปัจจัยในการพิจารณามูลค่าตลาดบ้านจัดสรร ที่กาญพงค์ นิลตะโก, อธิยุต ทัดตมนัส, วาสนา ดวงดี และศาสตรา ศรีมหาภาค (2564) เสนอแนะทางการกำหนดปัจจัยที่เหมาะสม ในการพิจารณามูลค่าตลาดของบ้านจัดสรร นำไปสู่กรอบความคิด ในการวิจัย ดังนี้

**ปัจจัยในศาสตร์ขวงจู้ยี่ที่ส่งผลต่อราคาบ้านจัดสรร
สภาพแวดล้อมของโครงการ**

1. ทางเข้าของโครงการ
 - 1.1 ขนาดของทางเข้า
 - 1.2 ลักษณะของทางเข้า
 - 1.3 การตกแต่งด้านหน้าโครงการ
2. สภาพแวดล้อมโครงการ
 - 2.1 การตกแต่งพื้นที่สีเขียวของโครงการ
 - 2.2 ขนาดพื้นที่สีเขียวของโครงการ
 - 2.3 พื้นที่แหล่งน้ำสาธารณะในโครงการ
 - 2.4 ขนาดเส้นทางในโครงการ

องค์ประกอบของบ้านจัดสรร

1. บ้านเลขที่
2. ทำเลที่ตั้งของบ้านในโครงการ
3. ขนาดพื้นที่บ้าน
 - 4.1 ห้องนอน
 - 4.2 ห้องน้ำ
 - 4.3 ห้องครัว
 - 4.4 ห้องรับแขก
5. ตำแหน่งประตู
6. ตำแหน่งช่องแสง
7. จำนวนช่องแสง
8. วัสดุก่อสร้างบ้าน และติดตั้งภายในถาวร
9. สีที่ใช้ในตัวบ้าน

**ปัจจัยในการพิจารณามูลค่าตลาดบ้านจัดสรร
(การประเมินราคาบ้านจัดสรร วิธีเปรียบเทียบมูลค่าตลาด)**

1. ทำเลที่ตั้งโครงการ
2. ทำเลที่ตั้งแปลงที่ดินในโครงการ
3. การเดินทางเข้าสู่ทรัพย์สิน
4. สภาพถนน
5. โครงสร้างพื้นฐาน
6. สภาพโครงการ
7. เนื้อที่ดิน
8. ลักษณะที่ดิน
9. หน้ากว้างอาคาร
10. รูปแบบอาคาร
11. พื้นที่ใช้สอย
12. จำนวนชั้น
13. สภาพอาคาร
14. การตกแต่ง
15. ข้อกำหนด
16. สภาพแวดล้อม
17. การคมนาคม
18. สภาพคล่อง
19. ความเหมาะสมการใช้ประโยชน์สูงสุด

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประเมินราคาทรัพย์สิน

1. ปัจจัยที่กำหนดตามหลักทฤษฎีการประเมินราคาทรัพย์สิน มาตรฐานจรรยาบรรณวิชาชีพ และกำหนดโดยบริษัทประเมินราคาทรัพย์สิน
2. ปัจจัยที่ไม่เป็นไปตามทฤษฎีการประเมินราคาทรัพย์สิน มาตรฐานจรรยาบรรณวิชาชีพ และกำหนดโดยบริษัทประเมินราคาทรัพย์สิน แต่ส่งผลต่อราคา

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร คือ ผู้แทนบริษัทชั้นนำที่รับจัดทำขวงจู้ยี่และผู้เชี่ยวชาญด้านขวงจู้ยี่ในอสังหาริมทรัพย์ในกรุงเทพมหานคร ที่มีผลงานร่วมการทำงานกับบริษัทอสังหาริมทรัพย์ และผู้ประเมินราคาทรัพย์สินที่สังกัดในบริษัทที่ให้บริการด้านการประเมินราคาทรัพย์สิน โดยมีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ทั้งหมดจำนวน 78 บริษัท

กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 กลุ่มดังนี้

1. กลุ่มผู้แทนบริษัทชั้นนำที่รับจัดทำขวงจู้ยี่และผู้เชี่ยวชาญด้านขวงจู้ยี่ในอสังหาริมทรัพย์ในกรุงเทพมหานคร ที่มีผลงานร่วมการทำงานกับบริษัทอสังหาริมทรัพย์ เก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง คัดเลือกโดยการสุ่มแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) จำนวน 6 คน
2. กลุ่มผู้ประเมินราคาทรัพย์สิน ผู้มีประสบการณ์การประเมินราคาทรัพย์สินในกรุงเทพมหานคร จากบริษัทที่ดำเนิน

ธุรกิจด้านการประเมินราคาทรัพย์สิน และพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ภายใต้การกำกับของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 78 บริษัท จำนวนทั้งหมดโดยประมาณ 1,600 คน ซึ่งดำเนินการคัดกรองกลุ่มตัวอย่างด้วยการคำนวณหาค่ากลุ่มตัวอย่าง Taro Yamane โดยมีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.05 จำนวนกลุ่มตัวอย่างคิดเป็น 320 คน และคัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ เพื่อเก็บแบบสอบถาม

3. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญการประเมินราคาทรัพย์สิน จากสมาคมวิชาชีพด้านการประเมินราคาทรัพย์สิน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประเมินราคาทรัพย์สิน จำนวน 3 คน เก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์เพื่อการอธิบายผลจากแบบสอบถาม คัดเลือกโดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์กลุ่มผู้แทนบริษัทชั้นนำที่รับจัดทำฮวงจุ้ย และผู้เชี่ยวชาญด้านฮวงจุ้ยอสังหาริมทรัพย์ในกรุงเทพมหานคร ที่มีผลงานร่วมการทำงานกับบริษัทอสังหาริมทรัพย์ โดยประเด็นในการสัมภาษณ์ มีดังนี้ 1) ปัจจัยในศาสตร์ฮวงจุ้ยที่ส่งผลต่อราคาบ้านจัดสรร 2) เหตุผลที่ปัจจัยในศาสตร์ฮวงจุ้ยส่งผลต่อราคาบ้านจัดสรร โดยนำผลการสัมภาษณ์สู่การจัดทำแบบสอบถาม

2. แบบสอบถาม ผู้วิจัยให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม และหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสัมภาษณ์ (IOC) จำนวน 5 ท่าน มีเกณฑ์การพิจารณาค่าความเที่ยงตรงของปัจจัยในแบบสอบถาม 0.50 - 1.00 โดยแบ่งเป็น

1) ผู้เชี่ยวชาญการประเมินราคาทรัพย์สิน จากสมาคมวิชาชีพด้านการประเมินราคาทรัพย์สิน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประเมินราคาทรัพย์สิน จำนวน 3 คน อันได้แก่

- ผู้เชี่ยวชาญจากสมาคมผู้ประเมินค่าทรัพย์สินแห่งประเทศไทย
- ผู้เชี่ยวชาญจากสมาคมนักประเมินราคาอสังหาริมทรัพย์ไทย
- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประเมินราคาทรัพย์สิน

2) ผู้เชี่ยวชาญด้านฮวงจุ้ยในอสังหาริมทรัพย์ จำนวน 2 คน

โดยแบบสอบถามเกี่ยวข้องกับปัจจัยในศาสตร์ฮวงจุ้ยที่ส่งผลต่อราคาบ้านจัดสรร ในวิธีแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ เป็นไปตามเกณฑ์ที่ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินราคาทรัพย์สิน จากสมาคมวิชาชีพด้านการประเมินราคาทรัพย์สินแนะนำ โดยมีรายละเอียดการแบ่งระดับดังต่อไปนี้

5 หมายถึง มากที่สุด แสดงถึงปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อราคา มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยในการพิจารณามูลค่าตลาดบ้านจัดสรร (การประเมินราคาบ้านจัดสรร วิธีเปรียบเทียบมูลค่าตลาด) ในทุกบริษัท และผู้ประเมินราคาทรัพย์สินสามารถอธิบายที่มาของราคาได้

4 หมายถึง มาก แสดงถึงปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อราคา มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยในการพิจารณามูลค่าตลาดบ้านจัดสรร (การประเมินราคาบ้านจัดสรร วิธีเปรียบเทียบมูลค่าตลาด) ในบริษัทส่วนใหญ่ และผู้ประเมินราคาทรัพย์สินสามารถอธิบายที่มาของราคาได้

3 หมายถึง ปานกลาง แสดงถึงปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อราคา มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยในการพิจารณามูลค่าตลาดบ้านจัดสรร (การประเมินราคาบ้านจัดสรร วิธีเปรียบเทียบมูลค่าตลาด) ในบริษัทแต่พบเห็นไม่บ่อยครั้ง และผู้ประเมินราคาทรัพย์สินสามารถอธิบายที่มาของราคาได้

2 หมายถึง น้อย แสดงถึงปัจจัยดังกล่าวอาจส่งผลต่อราคา ไม่มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยในการพิจารณามูลค่าตลาดบ้านจัดสรร (การประเมินราคาบ้านจัดสรร วิธีเปรียบเทียบมูลค่าตลาด) แต่ผู้ประเมินราคาทรัพย์สินคิดว่าสามารถให้เหตุผลที่มาของราคาได้

1 หมายถึง น้อยที่สุด แสดงถึงปัจจัยดังกล่าวไม่ส่งผลต่อราคา ไม่มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยในการพิจารณามูลค่าตลาดบ้านจัดสรร (การประเมินราคาบ้านจัดสรร วิธีเปรียบเทียบมูลค่าตลาด) และผู้ประเมินราคาทรัพย์สินไม่สามารถอธิบายที่มาของราคาได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การสัมภาษณ์กลุ่มผู้แทนบริษัทชั้นนำที่รับจัดทำฮวงจุ้ย และผู้เชี่ยวชาญด้านฮวงจุ้ยอสังหาริมทรัพย์ในกรุงเทพมหานคร ที่มีผลงานร่วมการทำงานกับบริษัทอสังหาริมทรัพย์ เก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง คัดเลือกโดยการสุ่มแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) โดยสิ้นสุดเมื่อได้ข้อมูลเพียงพอ จำนวน 6 คน

2. การสอบถาม ผู้วิจัยจัดทำแบบสอบถามในรูปแบบเอกสาร และแบบสอบถามผ่าน google form นำส่งให้บริษัทที่ดำเนินธุรกิจด้านการประเมินราคาทรัพย์สิน และพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ภายใต้การกำกับของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 78 บริษัท

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ ด้วยการวิเคราะห์โดยการจำแนกข้อมูลในระดับจุลภาค เพื่อระบุปัจจัยในแบบสอบถาม

2. วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ประเมินราคาทรัพย์สินที่มีต่อปัจจัยในศาสตร์ฮวงจุ้ยที่ส่งผลต่อราคาบ้านจัดสรรด้วยสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยเกณฑ์การแบ่งค่าเฉลี่ยในแต่ละระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) และกำหนดรายละเอียดในแต่ละระดับโดยผู้เชี่ยวชาญจากสมาคมผู้ประเมินค่าทรัพย์สินแห่งประเทศไทย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.00 - 1.50 น้อยที่สุด แสดงถึงปัจจัยดังกล่าวไม่ส่งผลต่อราคา และผู้ประเมินราคาไม่สามารถอธิบายที่มาของราคาได้ ไม่มีความจำเป็นในการพิจารณาปัจจัยนี้เพื่อการประเมินราคาในอนาคต

1.51 - 2.50 น้อย หมายถึง แสดงถึงปัจจัยดังกล่าวไม่ส่งผลต่อราคา และผู้ประเมินราคาไม่สามารถอธิบายที่มาของราคาได้ แต่มีความจำเป็นในการพิจารณาปัจจัยนี้เพื่อการประเมินราคาในอนาคต

2.51 - 3.50 ปานกลาง แสดงถึงปัจจัยดังกล่าวอาจจะส่งผลต่อราคา ไม่มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยในการพิจารณามูลค่าตลาดบ้านจัดสรร แต่ผู้ประเมินราคาคิดว่าสามารถให้เหตุผลที่มาของราคาได้

3.51 - 4.50 มาก หมายถึง ปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อราคา มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยในการพิจารณามูลค่าตลาดบ้านจัดสรร ที่ผู้ประเมินราคาทรัพย์สินพบเห็นบ่อยครั้ง และสามารถอธิบายที่มาของราคาได้

4.51 - 5.00 มากที่สุด หมายถึง ปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อราคา มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยในการพิจารณามูลค่าตลาดบ้านจัดสรรที่ผู้ประเมินราคาทรัพย์สินพบเห็นทุกครั้ง และสามารถอธิบายที่มาของราคาได้

ผลการวิจัย

ผลการสัมภาษณ์ผู้แทนบริษัทชั้นนำที่รับจัดทำวงจู้ย และผู้เชี่ยวชาญด้านวงจู้ยอสังหาริมทรัพย์ในกรุงเทพมหานครที่มีผลงานร่วมการทำงานกับบริษัทอสังหาริมทรัพย์ สามารถสรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อราคาบ้านจัดสรร ดังตารางที่ 1 โดยนำไปสู่การจัดทำแบบสอบถาม ซึ่งผลการสอบถามความคิดเห็นของผู้ประเมินราคาทรัพย์สินที่มีต่อปัจจัยในศาสตร์วงจู้ยที่ส่งผลต่อราคาบ้านจัดสรร มีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้ประเมินราคาทรัพย์สินที่มีต่อปัจจัยในศาสตร์วงจู้ยที่ส่งผลต่อราคาบ้านจัดสรร

ปัจจัยในศาสตร์วงจู้ยที่ส่งผลต่อราคาบ้านจัดสรร	\bar{X}	SD	แปลผล
สภาพแวดล้อมของโครงการ			
1. ทางเข้าของโครงการ			
1.1 ขนาดของทางเข้า	1.38	1.08	น้อยที่สุด
1.2 ลักษณะของทางเข้า	3.01	0.37	ปานกลาง
1.3 การตกแต่งด้านหน้าโครงการ	2.52	0.96	ปานกลาง
2. สภาพแวดล้อมโครงการ			
2.1 การตกแต่งพื้นที่สีเขียวของโครงการ	4.50	0.56	มาก
2.2 ขนาดพื้นที่สีเขียวของโครงการ	4.45	0.67	มาก
2.3 พื้นที่แหล่งน้ำสาธารณะในโครงการ	4.35	0.82	มาก
2.4 ขนาดเส้นทางในโครงการ	5.00	0.00	มากที่สุด
องค์ประกอบของบ้านจัดสรร			
1. บ้านเลขที่	1.24	0.25	น้อยที่สุด
2. ทำเลที่ตั้งของบ้านในโครงการ	5.00	0.00	มากที่สุด
3. ขนาดพื้นที่บ้าน	5.00	0.00	มากที่สุด
4. ทิศทางของห้องภายในบ้าน			
4.1 ห้องนอน	2.02	1.56	น้อย
4.2 ห้องน้ำ	2.14	1.29	น้อย
4.3 ห้องครัว	2.05	1.35	น้อย
4.4 ห้องรับแขก	2.27	1.22	น้อย
5. ตำแหน่งประตู	1.57	0.99	น้อย
6. ตำแหน่งช่องแสง	1.89	1.57	น้อย
7. จำนวนช่องแสง	1.93	0.87	น้อย
8. วัสดุก่อสร้างบ้าน และติดตั้งภายในถาวร	5.00	0.00	มากที่สุด
9. สีที่ใช้ในตัวบ้าน	2.67	0.75	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยในศาสตร์ฮวงจุ้ยที่ส่งผลต่อราคาบ้านจัดสรรในระดับมากที่สุด คือ ขนาดเส้นทางในโครงการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.00 ทำเลที่ตั้งของบ้านในโครงการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.00 ขนาดพื้นที่บ้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.00 และวัสดุก่อสร้างบ้าน และติดตั้งภายในถาวร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.00 ซึ่งหมายถึงปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้น คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อราคา มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยในการพิจารณามูลค่าตลาดบ้านจัดสรรที่ผู้ประเมินราคาทรัพย์สินพบเห็นทุกครั้ง และสามารถอธิบายที่มาของราคาได้

ปัจจัยในศาสตร์ฮวงจุ้ยที่ส่งผลต่อราคาบ้านจัดสรรในระดับมาก คือ การตกแต่งพื้นที่สีเขียวของโครงการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.56 ขนาดพื้นที่สีเขียวของโครงการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 และพื้นที่แหล่งน้ำสาธารณะในโครงการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.82 เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อราคา มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยในการพิจารณามูลค่าตลาดบ้านจัดสรรที่ผู้ประเมินราคาทรัพย์สินพบเห็นบ่อยครั้ง และสามารถอธิบายที่มาของราคาได้

ปัจจัยในศาสตร์ฮวงจุ้ยที่ส่งผลต่อราคาบ้านจัดสรรในระดับปานกลาง คือ ลักษณะของทางเข้า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.01 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.37 การตกแต่งด้านหน้าโครงการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.52 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.96 และสีที่ใช้ในตัวบ้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.75 ซึ่งปัจจัยดังกล่าว เป็นปัจจัยที่อาจจะส่งผลต่อราคา ไม่มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยในการพิจารณามูลค่าตลาดบ้านจัดสรร แต่ผู้ประเมินราคาทรัพย์สินคิดว่าสามารถให้เหตุผลที่มาของราคาได้ ปัจจัยในศาสตร์ฮวงจุ้ยที่ส่งผลต่อราคาบ้านจัดสรรในระดับน้อย คือ ทิศทางของห้องภายในบ้าน ห้องนอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.02

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.56 ห้องน้ำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.14 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.29 ห้องครัว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.05 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.35 ห้องรับแขก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.22 ตำแหน่งประตู มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.99 ตำแหน่งช่องแสง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.89 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.57 และจำนวนช่องแสงมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.87 โดยปัจจัยดังกล่าว เป็นปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อราคา และผู้ประเมินราคาไม่สามารถอธิบายที่มาของราคาได้ แต่มีความจำเป็นในการพิจารณาปัจจัยนี้เพื่อการประเมินราคาในอนาคต

ปัจจัยในศาสตร์ฮวงจุ้ยที่ส่งผลต่อราคาบ้านจัดสรรในระดับน้อยที่สุด คือ ขนาดของทางเข้า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.08 บ้านเลขที่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.24 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.25 เป็นปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อราคา และผู้ประเมินราคาไม่สามารถอธิบายที่มาของราคาได้ ไม่มีความจำเป็นในการพิจารณาปัจจัยนี้เพื่อการประเมินราคาในอนาคต

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำผลการศึกษาดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินราคาทรัพย์สิน จากสมาคมวิชาชีพด้านการประเมินราคาทรัพย์สิน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประเมินราคาทรัพย์สิน จำนวน 3 คน อันได้แก่ 1) ผู้เชี่ยวชาญจากสมาคมผู้ประเมินค่าทรัพย์สินแห่งประเทศไทย 2) ผู้เชี่ยวชาญจากสมาคมนักประเมินราคาอิสระไทย 3) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประเมินราคาทรัพย์สิน โดยสามารถอธิบายผลการวิจัยจากแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ประเมินราคาทรัพย์สินที่มีต่อปัจจัยในศาสตร์ฮวงจุ้ยที่ส่งผลต่อราคาบ้านจัดสรรได้ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปคิดเห็นของผู้ประเมินราคาทรัพย์สินที่มีต่อปัจจัยในศาสตร์ฮวงจุ้ยที่ส่งผลต่อราคาบ้านจัดสรร

ปัจจัยในศาสตร์ฮวงจุ้ยที่ส่งผลต่อราคาบ้านจัดสรร	แปลผล	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินราคาทรัพย์สิน
สภาพแวดล้อมของโครงการ		
1. ทางเข้าของโครงการ		
1.1 ขนาดของทางเข้า	น้อยที่สุด	- ขนาดของทางเข้าโครงการมีผลต่อราคาอย่างมาก สำหรับการประเมินราคาทรัพย์สิน แต่เนื่องจากในการประเมินราคาบ้านจัดสรรด้วยวิธีเปรียบเทียบราคาดลาดนั้น ผู้ประเมินราคาทรัพย์สินจะเลือกทรัพย์สินที่อยู่ในโครงการเดียวกันที่มีความคล้ายกับทรัพย์สินที่กำลังประเมินราคามากที่สุด ขนาดทางเข้าโครงการซึ่งเป็นปัจจัยที่เหมือนกันของทรัพย์สินจึงไม่ปรากฏในการประเมินราคา นอกจากกรณีที่ผู้ประเมินราคาทรัพย์สินไม่สามารถหาทรัพย์สินเปรียบเทียบที่ตั้งอยู่ในโครงการเดียวกันได้ จึงจะพิจารณาปัจจัยนี้ในการประเมินราคาทรัพย์สินด้วย
1.2 ลักษณะของทางเข้า	ปานกลาง	- ลักษณะของทางเข้าโครงการมีผลต่อราคาบ้านจัดสรร โดยผู้ประเมินราคาทรัพย์สินพิจารณาเป็นในกรณีของปัจจัยสภาพถนน ซึ่งไม่ระบุเจาะจงแค่ลักษณะของทางเข้า
1.3 การตกแต่งด้านหน้าโครงการ	ปานกลาง	- การตกแต่งด้านหน้าโครงการมีผลต่อราคาบ้านจัดสรร แต่ผู้ประเมินราคาทรัพย์สินกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักไม่สูงสำหรับการประเมินราคาบ้านจัดสรรด้วยวิธีเปรียบเทียบราคาดลาด
2. สภาพแวดล้อมโครงการ		
2.1 การตกแต่งพื้นที่สีเขียวของโครงการ	มาก	- การตกแต่งพื้นที่สีเขียวของโครงการ มีผลต่อราคาของบ้านจัดสรร ซึ่งผู้ประเมินราคาทรัพย์สินพิจารณาปัจจัยนี้ เป็นปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานของโครงการ
2.2 ขนาดพื้นที่สีเขียวของโครงการ	มาก	- ขนาดพื้นที่สีเขียวของโครงการ มีผลต่อราคาของบ้านจัดสรร ซึ่งผู้ประเมินราคาทรัพย์สินพิจารณาปัจจัยนี้ เป็นปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานของโครงการ
2.3 พื้นที่แหล่งน้ำสาธารณะในโครงการ	มาก	- พื้นที่แหล่งน้ำสาธารณะในโครงการ มีผลต่อราคาของบ้านจัดสรร ซึ่งผู้ประเมินราคาทรัพย์สินพิจารณาปัจจัยนี้ เป็นปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานของโครงการ
2.4 ขนาดเส้นทางในโครงการ	มากที่สุด	- ขนาดเส้นทางในโครงการ มีผลต่อราคาของบ้านจัดสรร ซึ่งผู้ประเมินราคาทรัพย์สินพิจารณาปัจจัยนี้ เป็นปัจจัยด้านความกว้างของถนน หรือสภาพถนนที่มีความหมายตรงกับปัจจัยในศาสตร์ฮวงจุ้ย ส่งผลให้ความเห็นของผู้ประเมินราคาทรัพย์สินทุกคนให้ปัจจัยนี้อยู่ในระดับมากที่สุด
องค์ประกอบของบ้านจัดสรร		
1. บ้านเลขที่	น้อยที่สุด	- บ้านเลขที่ ไม่มีผลต่อราคาบ้านจัดสรร ปัจจัยนี้ไม่ปรากฏในทุกวิธีการประเมินราคาทรัพย์สิน
2. ทำเลที่ตั้งของบ้านในโครงการ	มากที่สุด	- ทำเลที่ตั้งของบ้านในโครงการ มีผลต่อราคาของบ้านจัดสรร ซึ่งผู้ประเมินราคาทรัพย์สินพิจารณาปัจจัยนี้ เป็นปัจจัยด้านทำเลที่ตั้งที่มีความหมายตรงกับปัจจัยในศาสตร์ฮวงจุ้ย ส่งผลให้ความเห็นของผู้ประเมินราคาทรัพย์สินทุกคนให้ปัจจัยนี้อยู่ในระดับมากที่สุด
3. ขนาดพื้นที่บ้าน	มากที่สุด	- ขนาดพื้นที่บ้าน มีผลต่อราคาของบ้านจัดสรร ซึ่งผู้ประเมินราคาทรัพย์สินพิจารณาปัจจัยนี้ เป็นปัจจัยด้านเนื้อที่ดิน และปัจจัยพื้นที่ใช้สอยที่มีค่าถ่วงน้ำหนักสูงในการประเมินราคาด้วยวิธีเปรียบเทียบราคาดลาด ส่งผลให้ความเห็นของผู้ประเมินราคาทรัพย์สินทุกคนให้ปัจจัยนี้อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ปัจจัยในศาสตร์ฮวงจุ้ยที่ส่งผลต่อราคาบ้านจัดสรร	แปลผล	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินราคาทรัพย์สิน
4. ทิศทางของห้องภายในบ้าน		
4.1 ห้องนอน	น้อย	- ทิศทางของห้องนอน ห้องน้ำ ห้องครัว และห้องรับแขกภายในบ้าน ไม่มีผลต่อราคาของบ้านจัดสรร กรณีของทิศที่ส่งผลต่อราคาของทรัพย์สิน คือ ห้องชุด หรือคอนโดมิเนียมที่มีผลกับความร้อนภายในห้องชุดจากแสงแดด จึงเป็นไปได้ว่าผู้ประเมินราคาทรัพย์สินบางส่วนมีความเห็นว่าอาจจะส่งผลต่อราคา โดยปัจจัยในการประเมินราคาทรัพย์สินที่มีความเกี่ยวข้อง คือ ปัจจัยรูปแบบอาคาร
4.2 ห้องน้ำ	น้อย	
4.3 ห้องครัว	น้อย	
4.4 ห้องรับแขก	น้อย	
5. ตำแหน่งประตู	น้อย	- ตำแหน่งประตู ไม่มีผลต่อราคาบ้านจัดสรร ปัจจัยนี้ไม่ปรากฏในทุกวิธีการประเมินราคาทรัพย์สิน
6. ตำแหน่งช่องแสง	น้อย	- ตำแหน่งช่องแสง ไม่มีผลต่อราคาบ้านจัดสรร ปัจจัยนี้ไม่ปรากฏในทุกวิธีการประเมินราคาทรัพย์สิน
7. จำนวนช่องแสง	น้อย	- จำนวนช่องแสง ไม่มีผลต่อราคาบ้านจัดสรร ปัจจัยนี้ไม่ปรากฏในทุกวิธีการประเมินราคาทรัพย์สิน แต่ช่องแสงมีความเกี่ยวข้องกับต้นทุนการก่อสร้าง
8. วัสดุก่อสร้างบ้าน และติดตั้งภายในถาวร	มากที่สุด	- วัสดุก่อสร้างบ้าน และติดตั้งภายในถาวร มีผลต่อราคาของบ้านจัดสรร ซึ่งผู้ประเมินราคาทรัพย์สินพิจารณาปัจจัยนี้ เป็นปัจจัยการตกแต่งที่มีค่านำหนักสูงในการประเมินราคาด้วยวิธีเปรียบเทียบราคาตลาด ส่งผลให้ความเห็นของผู้ประเมินราคาทรัพย์สินทุกคนให้ปัจจัยนี้อยู่ในระดับมากที่สุด
9. สีที่ใช้ในตัวบ้าน	ปานกลาง	- สีที่ใช้ในตัวบ้าน มีผลต่อราคาของบ้านจัดสรร ผู้ประเมินราคาทรัพย์สินพิจารณาปัจจัยนี้เป็นปัจจัยด้านสภาพอาคาร ซึ่งสีที่ใช้ในตัวอาคารเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยดังกล่าว ที่ผู้ประเมินราคาทรัพย์สินอาจคำนึงถึงสภาพของโครงสร้างอาคารมากกว่าสีที่ใช้ในตัวอาคาร ส่งผลให้ความเห็นของผู้ประเมินราคาทรัพย์สินทุกคนให้ปัจจัยนี้อยู่ในระดับปานกลาง

จากตารางสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยการตกแต่งพื้นที่สีเขียวของโครงการ ขนาดพื้นที่สีเขียวของโครงการ พื้นที่แหล่งน้ำ สาธารณะในโครงการ ขนาดเส้นทางในโครงการ ทำเลที่ตั้งของบ้านในโครงการ ขนาดพื้นที่บ้าน รวมถึงวัสดุก่อสร้างบ้านและติดตั้งภายในถาวร เป็นปัจจัยในศาสตร์ฮวงจุ้ยที่ส่งผลต่อราคาบ้านจัดสรรที่มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยในการประเมินราคาบ้านจัดสรร วิธีเปรียบเทียบราคาตลาด โดยมีปัจจัยในลักษณะเดียวกัน จึงเป็นปัจจัยที่สามารถสรุประดับความเกี่ยวข้องเท่ากับมากที่สุด

ปัจจัยลักษณะของทางเข้าของโครงการ เป็นปัจจัยในศาสตร์ฮวงจุ้ยที่ส่งผลต่อราคาบ้านจัดสรรที่มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยในการประเมินราคาบ้านจัดสรร วิธีเปรียบเทียบราคาตลาด โดยมีปัจจัยในลักษณะเดียวกัน แต่ไม่ครอบคลุมปัจจัยด้านการประเมินราคาทั้งหมด จึงเป็นปัจจัยที่สามารถสรุประดับความเกี่ยวข้องเท่ากับมาก

ปัจจัยการตกแต่งด้านหน้าโครงการ ทิศทางของห้องนอน ห้องน้ำ ห้องครัว ห้องรับแขกภายในบ้าน และสีที่ใช้ในตัวบ้าน เป็น

ปัจจัยในศาสตร์ฮวงจุ้ยที่ส่งผลต่อราคาบ้านจัดสรรที่มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยในการประเมินราคาบ้านจัดสรร วิธีเปรียบเทียบราคาตลาด โดยมีปัจจัยในลักษณะเดียวกันในบางปัจจัย ซึ่งมีปัจจัยที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยในการประเมินราคาบ้านจัดสรร วิธีเปรียบเทียบราคาตลาดเช่นกัน จึงเป็นปัจจัยที่สามารถสรุประดับความเกี่ยวข้องเท่ากับปานกลาง ปัจจัยในกลุ่มนี้เป็นปัจจัยที่ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมสำหรับอธิบายความเกี่ยวข้องกับราคาของบ้านจัดสรร เพื่อให้ผู้ประเมินราคาทรัพย์สินสามารถให้คำอธิบายที่มาของราคาอย่างมีหลักการจากปัจจัยดังกล่าวแก่ผู้จ้างได้

ปัจจัยบ้านเลขที่ ตำแหน่งประตู ตำแหน่งช่องแสง และจำนวนช่องแสงเป็นปัจจัยในศาสตร์ฮวงจุ้ยที่ส่งผลต่อราคาบ้านจัดสรร โดยไม่มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยในการประเมินราคาบ้านจัดสรร วิธีเปรียบเทียบราคาตลาด และไม่ปฏิบัติตามหลักการประเมินราคาทรัพย์สินได้ เป็นปัจจัยที่สามารถสรุประดับความเกี่ยวข้องเท่ากับน้อย แต่ในกรณีขนาดของทางเข้าของโครงการมีผลต่อราคาอย่างมากสำหรับการประเมินราคาทรัพย์สิน แต่เนื่องจากในการประเมินราคา

บ้านจัดสรรด้วยวิธีเปรียบเทียบราคาตลาดนั้น ผู้ประเมินราคาทรัพย์สิน ดำเนินการเลือกทรัพย์สินที่อยู่ในโครงการเดียวกันที่มีความคล้ายกับ ทรัพย์สินที่กำลังประเมินราคามากที่สุด ขนาดทางเข้าโครงการ ซึ่งเป็นปัจจัยที่เหมือนกันของทรัพย์สินจึงไม่ปรากฏในการประเมิน ราคา

อภิปรายผลการวิจัย

ในส่วนของ การอภิปรายผล ผู้วิจัยทำการอภิปรายโดยมี รายละเอียดของประเด็นในปัจจัยที่ส่งผลต่อราคาบ้านจัดสรร ดังต่อไปนี้

1. การเปรียบเทียบปัจจัยในศาสตร์ฮวงจุ้ยที่ส่งผลต่อ ราคาบ้านจัดสรร กับปัจจัยในการพิจารณามูลค่าตลาดบ้านจัดสรร (การประเมินราคาบ้านจัดสรร วิธีเปรียบเทียบมูลค่าตลาด) โดย ภาณุพงศ์ นิลตะโก และคณะ (2564) ได้สรุปปัจจัยในการพิจารณา มูลค่าตลาดบ้านจัดสรร โดยสามารถเปรียบเทียบกับปัจจัยในศาสตร์ ฮวงจุ้ยที่ส่งผลต่อราคาบ้านจัดสรรได้ ดังตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบปัจจัยในศาสตร์ฮวงจุ้ยที่ส่งผลต่อราคาบ้านจัดสรร กับปัจจัยในการพิจารณามูลค่าตลาดบ้านจัดสรร

ปัจจัยในการพิจารณามูลค่าตลาดบ้านจัดสรร (ภาณุพงศ์ นิลตะโก, 2564)	ปัจจัยในศาสตร์ฮวงจุ้ยที่ส่งผลต่อราคาบ้านจัดสรร
1. ทำเลที่ตั้งโครงการ	-
2. ทำเลของแปลงที่ดินในโครงการ	- ทำเลที่ตั้งของบ้านในโครงการ
3. การเดินทางเข้าสู่ทรัพย์สิน	-
4. สภาพถนน	- ขนาดของทางเข้าของโครงการ - ลักษณะของทางเข้า - ขนาดเส้นทางในโครงการ
5. โครงสร้างพื้นฐาน	- การตกแต่งพื้นที่สีเขียวของโครงการ - ขนาดพื้นที่สีเขียวของโครงการ - พื้นที่แหล่งน้ำสาธารณะในโครงการ
6. สภาพโครงการ	- การตกแต่งด้านหน้าโครงการ
7. เนื้อที่ดิน	-
8. ลักษณะที่ดิน	-
9. หน้ากว้างอาคาร	-
10. รูปแบบอาคาร	- ทิศทางของห้องนอนภายในบ้าน - ทิศทางของห้องน้ำภายในบ้าน - ทิศทางของห้องครัวภายในบ้าน - ทิศทางของห้องรับแขกภายในบ้าน - ขนาดพื้นที่บ้าน
11. พื้นที่ใช้สอย	-
12. จำนวนชั้น	-
13. สภาพอาคาร	- วัสดุก่อสร้างบ้าน และติดตั้งภายในถาวร
14. การตกแต่ง	- วัสดุก่อสร้างบ้าน และติดตั้งภายในถาวร - สีที่ใช้ในตัวบ้าน
15. ข้อกำหนด/กฎหมาย	-
16. สภาพแวดล้อม	-
17. การคมนาคม	-
18. สภาพคล่อง	-
19. ความเหมาะสมการใช้ประโยชน์สูงสุด	-

จากตารางเปรียบเทียบพบว่า ปัจจัยในศาสตร์ฮวงจุ้ยที่ส่งผลต่อราคาบ้านจัดสรรบางปัจจัยที่ตรงกับปัจจัยในการพิจารณามูลค่าตลาดบ้านจัดสรร โดยปัจจัยบ้านเลขที่ ตำแหน่งประตู ตำแหน่งช่องแสง และจำนวนช่องแสง ที่มีผลค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ประเมินราคาทรัพย์สินที่มีต่อปัจจัยในศาสตร์ฮวงจุ้ยที่ส่งผลต่อราคาบ้านจัดสรรในระดับน้อย ไม่มีความเชื่อมโยงกับปัจจัยในการพิจารณามูลค่าตลาดบ้านจัดสรรของ ภาณุพงศ์ นิลตะโก (2564)

2. Seung-Ju Choe and Seung-Hoon Han (2019) ได้กล่าวถึงการพัฒนาพื้นที่โดยใช้ศาสตร์ฮวงจุ้ย โดยคำนึงถึงปัจจัยเรื่องลมและแสงแดดที่จะส่งผลต่ออุณหภูมิในพื้นที่และอาคารอันเกี่ยวข้องกับปัจจัยเรื่องทิศ ในประเทศเกาหลี และ Yu Chieh Chu Min-Fu Hsu and Chun-Ming Hsieh (2017) ที่อธิบายถึงภูมิปัญญาการออกแบบการจัดการเส้นทางของลม ด้วยปัจจัยของทิศในพื้นที่หมู่บ้าน Huazhai ที่มีสำคัญทางประวัติในประเทศไต้หวัน อันเป็นการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ และประวัติศาสตร์อย่างมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ความเห็นของผู้ประเมินราคาทรัพย์สินที่ปัจจัยทิศทางของห้องภายในบ้านทุกปัจจัยอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เนื่องความรู้จากผลการวิจัยของ Seung-Ju Choe and Seung-Hoon Han (2019) และ Yu Chieh Chu Min-Fu Hsu and Chun-Ming Hsieh และคณะ (2017) สามารถมาประกอบการอธิบายความสำคัญของปัจจัยนี้ เพื่อเป็นองค์ความรู้ให้กับผู้ประเมินราคาทรัพย์สินต่อไป

3. Chih-Peng Chang and Chiou-Mien Lin (2015) กล่าวถึงปัจจัยในศาสตร์ฮวงจุ้ยที่ส่งผลต่อราคาอสังหาริมทรัพย์ โดยตามความเชื่อในศาสตร์ฮวงจุ้ยนั้น เลข 4 ภาษาจีนมีการออกเสียงที่มีความหมายคล้ายกับความตาย ที่มีความหมายไม่ดี ทำให้ราคาของอสังหาริมทรัพย์ที่เกี่ยวข้องกับตัวเลข 4 ลดลง และเลข 3 6 8 9 มีความหมายที่ดีจะส่งผลให้ราคาของอสังหาริมทรัพย์ที่เกี่ยวข้องกับตัวเลขดังกล่าวมีราคาสูงขึ้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ความเห็นของผู้ประเมินราคาทรัพย์สินที่ปัจจัยเลขที่บ้านไม่มีผลต่อการประเมินราคาบ้านจัดสรรในระดับน้อยที่สุด และ Chih-Peng Chang and Chiou-Mien Lin (2015) กล่าวถึงตำแหน่งของประตูบ้านที่หันหน้าตรงกับตรงกลางเส้นทางที่เป็นรูป Y และช่องว่างระหว่างอาคารหรือช่องเสีกระหว่างอาคารที่จะส่งผลให้ราคาของบ้านลดลง ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ความเห็นของผู้ประเมินราคาทรัพย์สินที่ปัจจัยตำแหน่งประตูไม่มีผลต่อการประเมินราคาบ้านจัดสรร ซึ่งผลการวิจัยอยู่ในระดับน้อย แต่กรณีของผู้ประเมินราคาทรัพย์สินจะพิจารณาบ้านจัดสรรที่ตั้งอยู่ตรงกลางทางสามแพร่งที่มีโอกาสเกิดอุบัติเหตุ โดยพิจารณาในปัจจัยทำเลที่ตั้งของบ้าน

ข้อค้นพบ

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยขนาดของทางเข้าโครงการในการประเมินราคาทรัพย์สินนั้นมีผลต่อราคาอย่างมาก แต่เนื่องจาก

ในการประเมินราคาบ้านจัดสรรด้วยวิธีเปรียบเทียบราคากลางนั้น ผู้ประเมินราคาทรัพย์สินจะเลือกทรัพย์สินที่อยู่ในโครงการเดียวกันที่มีความคล้ายกับทรัพย์สินที่กำลังประเมินราคามากที่สุด ขนาดทางเข้าโครงการซึ่งเป็นปัจจัยที่เหมือนกันของทรัพย์สินจึงไม่ปรากฏในการประเมินราคาทรัพย์สิน นอกจากกรณีที่มีผู้ประเมินราคาทรัพย์สินไม่สามารถหาทรัพย์สินเปรียบเทียบที่ตั้งอยู่ในโครงการเดียวกันได้ จึงจะพิจารณาปัจจัยนี้ในการประเมินราคาทรัพย์สินด้วย ปัจจัยในความคิดเห็นของผู้ประเมินราคาทรัพย์สินที่มีต่อปัจจัยในศาสตร์ฮวงจุ้ยที่ส่งผลต่อราคาบ้านจัดสรรในระดับปานกลาง เป็นปัจจัยที่ผู้ประเมินราคาทรัพย์สินพิจารณาว่าจะส่งผลต่อราคาการประเมินราคาทรัพย์สิน ได้แก่ ปัจจัยการตกแต่งด้านหน้าโครงการ สามารถระบุความเกี่ยวข้องกับปัจจัยสภาพโครงการในปัจจัยในการพิจารณามูลค่าตลาดบ้านจัดสรรของผู้ประเมินราคาทรัพย์สิน และปัจจัยสีที่ใช้ในตัวบ้าน ผู้ประเมินราคาทรัพย์สินพิจารณาในปัจจัยสภาพอาคาร ซึ่งปัจจัยสีที่ใช้ในตัวบ้านเป็นปัจจัยย่อยที่ส่งผลต่อค่าน้ำหนักในการประเมินราคาทรัพย์สินน้อย ส่งผลให้ความคิดเห็นของผู้ประเมินราคาทรัพย์สินที่มีต่อปัจจัยในศาสตร์ฮวงจุ้ยที่ส่งผลต่อราคาบ้านจัดสรรในระดับปานกลาง

ในส่วนปัจจัยในศาสตร์ฮวงจุ้ยที่ส่งผลต่อราคาบ้านจัดสรรในระดับน้อย ได้แก่ ปัจจัยทิศทางของห้องนอน ห้องครัว และห้องรับแขกภายในบ้านสามารถระบุความเกี่ยวข้องกับปัจจัยรูปแบบอาคารในปัจจัยในการพิจารณามูลค่าตลาดบ้านจัดสรรของผู้ประเมินราคาทรัพย์สิน โดยกรณีของปัจจัยเรื่องทิศที่ส่งผลต่อราคาของทรัพย์สิน คือ ห้องชุด หรือคอนโดมิเนียม ที่มีผลกับความร้อนภายในห้องชุดจากแสงแดด แต่ปัจจัยทิศของห้องในบ้านจัดสรรนั้น ไม่มีผลต่อการประเมินราคาทรัพย์สิน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการเสนอผลการวิจัยต่อคณะกรรมการบริหาร สมาคมผู้ประเมินค่าทรัพย์สินแห่งประเทศไทย สมาคมนักประเมินราคาอิสระไทย สถาบันการเงิน และธนาคาร เพื่อนำไปสู่การพิจารณากำหนดเกณฑ์ปัจจัยใหม่ และการจัดการสัมมนาเพิ่มองค์ความรู้ให้แก่ผู้ประเมินราคาทรัพย์สิน ซึ่งอธิบายความเกี่ยวข้องระหว่างปัจจัยในศาสตร์ฮวงจุ้ยและปัจจัยในการพิจารณามูลค่าตลาดบ้านจัดสรร ดังต่อไปนี้

1.1 ความเกี่ยวข้องระหว่างปัจจัยในศาสตร์ฮวงจุ้ยและปัจจัยในการพิจารณามูลค่าตลาดบ้านจัดสรรในระดับมากที่สุดและระดับมาก สามารถอธิบายความเกี่ยวข้องกับราคาของปัจจัยนี้ได้ตามหลักการประเมินราคาทรัพย์สินด้วยวิธีเปรียบเทียบราคากลาง

1.2 ความเกี่ยวข้องระหว่างปัจจัยในศาสตร์ฮวงจุ้ยและปัจจัยในการพิจารณามูลค่าตลาดบ้านจัดสรรในระดับปานกลางและน้อย ควรศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมในแต่ละปัจจัยเพื่อสร้าง

องค์ความรู้และความเข้าใจแก่ผู้ประกอบการรายย่อย โดยปัจจัยที่ศของห้องภายในบ้าน มีความเกี่ยวข้องกับแสงแดดและลม ซึ่งส่งผลต่ออุณหภูมิภายในบ้าน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับศาสตร์ด้านสถาปัตยกรรม

1.3 ความเกี่ยวข้องระหว่างปัจจัยในศาสตร์ฮวงจุ้ยและปัจจัยในการพิจารณามูลค่าตลาดบ้านจัดสรรในระดับน้อยที่สุดควรมีการอธิบายเกี่ยวกับปัจจัยขนาดทางเข้าของโครงการเพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกับให้แก่ผู้ประกอบการรายย่อย และปัจจัยบ้านเลขที่สามารถอธิบายถึงความเชื่อเรื่องตัวเลขของศาสตร์ฮวงจุ้ย เพื่อให้ผู้ประกอบการรายย่อยเข้าใจถึงที่มาของความเชื่อดังกล่าว และสามารถอธิบายถึงเหตุที่ไม่สามารถประเมินราคาทรัพย์สินด้วยปัจจัยนี้ได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างผู้แทนบริษัทชั้นนำที่รับจัดทำฮวงจุ้ยและผู้เชี่ยวชาญด้านฮวงจุ้ยอสังหาริมทรัพย์ในกรุงเทพมหานครที่มีผลงานร่วมการทำงานกับบริษัทอสังหาริมทรัพย์ มีจำนวน 6 คน ซึ่งมีเทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยในศาสตร์ฮวงจุ้ยแตกต่างกัน หากสามารถสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเพิ่มเติม อาจส่งผลให้มีปัจจัยในศาสตร์ฮวงจุ้ยที่มีผลต่อราคาบ้านจัดสรรเพิ่มขึ้นในการศึกษาครั้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพธุรกิจ. 12 แก่นพลังจากฮวงจุ้ย สุขศาสตร์อยู่อาศัยสไตล์ 'ศุภาลัย'. [online]. เข้าถึงได้จาก : https://www.bangkokbiznews.com/business/910362_2563.
- ณัฐธิดา สุขมนัส. (2539). ความเชื่อเรื่องฮวงจุ้ยในวิถีชีวิตของชาวไทยเชื้อสายจีนในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาศิลปวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นิตติ รัตนปริชาเวช. (2561). หลักการและแนวคิดในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ปฏิภาณ ประภาศิริ. (2565). กระบวนการออกแบบทางสถาปัตยกรรมตามหลักคิดของศาสตร์ฮวงจุ้ยและบริบทที่เกี่ยวข้อง. วิทยานิพนธ์ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ผู้จัดการออนไลน์. โอวีไชน่าทาวนไม่เวิร์ก PS เล็งปรับโปรดักต์ ผุดทาวนโฮม. [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://mgronline.com/daily/detail/953000000637>. 2553.

พรภัทรชพัทธ์ กาญจนพจน์, กัญญาวีร์ สัทธาพงษ์ และสวัสดิ์ อโนทัย. (2565). ประโยชน์ในศาสตร์ของฮวงจุ้ยกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต. วารสารวิจัยธรรมศึกษา. 5(2): 40-53.

ภาณุพงศ์ นิลตะโก, อธิยุต ทัดตมนัส และวนิดา ศิริเลิศระกุล. (2561). ความรู้และความสามารถของนักประเมินราคาทรัพย์สินต่อกระบวนการประเมินราคาทรัพย์สิน. วารสารวิจัยรำไพพรรณี. 12 (2): 161-166.

ภาณุพงศ์ นิลตะโก, อธิยุต ทัดตมนัส, วาสนา ดวงดี และศาสตรา ศรีมหาภาค. (2564). ปัจจัยในการพิจารณามูลค่าตลาดบ้านจัดสรร. ใน CreTech 2021 Smart Tourism and Green Innovation ครั้งที่ 5 ปีการศึกษา 2564. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ. หน้า 251-256.

วาสนา ดวงดี. (2562). ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อมูลค่าตลาดที่ดินเปล่า. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมาคมผู้ประเมินราคาอสังหาริมทรัพย์ไทย. (2566). UPDATE ทฤษฎี และ WORKSHOP เพื่อปรับปรุง WQS & SALE GRID ADJUSTMENT 2023. TVA On-site Training #2/2023. อาคารเฉลิมพระบารมี 50 ปี.

สุวิทย์ ต้นตระกูล. (2561). การประเมินมูลค่าอสังหาริมทรัพย์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: นีโอ ดิจิตอล.

โสภณ พรโชคชัย. (2556). การบริหารธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ส.วีริชการพิมพ์.

สนธยา วณิชวัฒน์. (2556). กระบวนการพัฒนาโครงการที่อยู่อาศัยในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุกุลพัฒน์ คุ่มไพศาล. (2565). การบริหารความเสี่ยงสำหรับธุรกิจอสังหาริมทรัพย์. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.พ.

Chih-Peng Chang and Chiou-Mien Lin. (2015). The Influence of Wai Sha Feng Shui Factors on the Housing Price and House Buyers. Asian Journal of Humanities and Social Studies. 3(June): 239-243.

Ke-Tsung Han and Jin-Kai Lin. (2023). Empirical and quantitative studies of Feng Shui: A systematic review. Heliyon. 9 (September), e19532. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2023.e19532>.

- Seung-Ju Choe and Seung-Hoon Han. (2019). Applicability of Feng Shui Thoughts for Sustainable Space Planning and Evaluation in Korea Verified Using Three-Dimensional Digital Mapping and Simulations. *Sustainability*. 11 (October), 8904. <https://doi.org/10.3390/su12218904>
- Thinkofliving.com. Chewathai Hallmark จรัญฯ13 คอนโด Low Rise ในซอยจรัญฯ13 ห่างจากสถานีจรัญฯ13 450 เมตร จาก ชิวทัย [รีวิวนับที่ 1940]. [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://thinkofliving.com/คอนโด/chewathai-hallmark-จรัญฯ-13-คอนโด-low-rise-ในซอยจรัญฯ-13-ห่างจากสถานีจรัญฯ-13-450-เมตร-จาก-ชิวทัย-รีวิวนับที่-1940-585914-รีวิวโครงการ.2564>.
- Yu Chieh Chu Min-Fu Hsu and Chun-Ming Hsieh. (2017). An Example of Ecological Wisdom in Historical Settlement: The Wind Environment of Huazhai Village in Taiwan. *Journal of Asian Architecture and Building Engineering*. 16 (September), 463 -470.

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

Roles of School Administrators in Learning Management Processes of Teachers
under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office 1

จิรภิญญา ฉายแสง*, สุภาวดี ลาภเจริญ

Jirapinya Chaysang, Supawadee Lapcharoen

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร 10240

Education Administration, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, Bangkok 10240 Thailand

*Corresponding author E-mail: 6512470005@rumail.ru.ac.th

(Received: February 20 2024; Revised: March 25 2024; Accepted: April 1 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และ (2) เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและขนาดสถานศึกษา จำนวน 360 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 - 1.00 มีค่าความเชื่อมั่น 0.973 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า (1) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 (2) ครูที่มีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และ (3) ครูปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา; กระบวนการจัดการเรียนรู้; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

Abstract

The objectives of this research were to study the roles of school administrators in promoting the learning management processes of teachers under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office 1 and compare teacher's opinion about the roles of school administrators in promoting the learning management processes of teachers under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office 1. The sample was a group of 360 teachers classified by educational qualifications, teaching experiences, and school size. The research instrument used was a 5- rating -scale questionnaire with a reliability of 0.973; the index of item objective congruence (IOC) was between 0.80 and 1.00. The statistics used in the data analyses included frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA, and multiple comparison test with Scheffe's method.

The research findings were as follows : (1) the overall and each aspect perception of teachers toward the roles of school administrators in promoting the learning management processes of teachers under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office 1 were at the high level of 4.32; (2) the overall and each aspect perception of teachers with the difference of educational qualifications and work experiences toward the roles of school administrators in promoting the learning management processes of teachers under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office 1 were not different; and (3) the overall and each aspect perception of teachers from different school sizes toward the roles of school administrators in promoting the learning management processes of teachers under the Bangkok Secondary Educational Service Area office 1 were statistically significant different at the .05 level.

Keywords : Roles of school administrators; learning management processes, Bangkok Secondary Educational Service Area Office 1

บทนำ

กระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 มีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ ในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม และประเทศสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายส่งเสริมการเรียนรู้ทุกปัญญาให้กับผู้เรียน เน้นการปฏิบัติจริงในชั้นเรียน จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ STEM Education พัฒนากระบวนการเรียนรู้และการวัดประเมินผล เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและพัฒนาทักษะ สมรรถนะที่จำเป็นในอนาคตให้กับผู้เรียน

ผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในฐานะผู้นำองค์กรการจัดการศึกษามีหน้าที่วางแผนส่งเสริม สนับสนุน บริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล เกิดความสมดุลเพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาบรรลุผลสำเร็จ มีคุณภาพและเกิดผลลัพธ์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (เบญจวรรณ ช่อชู และพร้อมพิไล บัณฑิตธรรม, 2563) สิ่งสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญ คือ การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ต้องพัฒนาครูให้มีทักษะความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ นำรูปแบบการเรียนรู้มาปรับใช้ในการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (ลัดดาวัลย์ ส่องทอง, 2564) การกระตุ้นให้ผู้เรียนบรรลุตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ต้องมีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งผู้บริหารต้องมีความเข้าใจ มีความรู้ ประสบการณ์ในการส่งเสริม ด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาหลักสูตร สื่อการเรียน การวัดผลประเมินผล การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครู เป็นต้น จึงจะทำให้ผู้เรียนมีสมรรถนะตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (สุริพร แก้วโพธิ์, 2561)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริม

กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงานและขนาดสถานศึกษา เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางในการพัฒนาส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา และสามารถจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยจำแนกตามสถานภาพวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงานของครูและขนาดสถานศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 อยู่ในระดับมาก
2. ครูที่มีสถานภาพต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 แตกต่างกัน จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ ครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 67 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 4,788 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ ครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 360 คน จากการเปิดตารางของ Cohen (Cohen and et al. 2011: 147) ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) จัดแบ่งสัดส่วนตามขนาดของสถานศึกษา โดยแบ่งได้ 3 ขนาด คือ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดเล็กและกลาง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยแบ่งกลุ่มขนาดโรงเรียนกลุ่มละเท่า ๆ กัน และใช้

การสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) จากแต่ละโรงเรียน เพื่อให้ได้ตัวแทนของประชากรในการตอบแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามองค์ประกอบของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการหลักสูตร 2) ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการนิเทศการสอน 4) ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ จำนวน 41 ข้อ มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert scale) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงทางเนื้อหา ได้ค่าความคล่อง (IOC) 0.60 ขึ้นไป และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อที่มีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป และหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยแบบสอบถามนี้มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.973

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ติดต่อ ประสานงานกับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อออกหนังสือขออนุญาตไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการแจกแบบสอบถามและเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษา

2. นำหนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถามและเก็บข้อมูลไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตอบแบบสอบถาม จำนวน 360 คน โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลจาก Google Forms และแจกแบบสอบถาม ได้ข้อมูลกลับมา จำนวน 360 คน คิดเป็นร้อยละ 100

3. ได้รับการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง นำข้อมูลของครูผู้ตอบแบบสอบถาม มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในการคำนวณค่าทางสถิติดังกล่าว โดยอาศัยการคำนวณจากโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และหาค่าร้อยละ (percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบาย

2. วิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เป็นรายด้านและภาพรวม

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยการทดสอบค่าที (t-test) แบบ independent

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way analysis of variance) มีการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของเซฟเฟ้ (Scheffé's post hoc comparison method) หากพบว่าความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู	ระดับความคิดเห็นของครู		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการหลักสูตร	4.27	0.62	มาก
2. ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้	4.30	0.58	มาก
3. ด้านการนิเทศการสอน	4.33	0.61	มาก
4. ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้	4.37	0.59	มาก
รวม	4.32	0.57	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.37$) ด้านการนิเทศการสอน ($\bar{X} = 4.33$) ด้านการวางแผนการจัดการ

เรียนรู้ ($\bar{X} = 4.30$) และด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการหลักสูตร ($\bar{X} = 4.27$)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและขนาดสถานศึกษา ดังตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู	วุฒิการศึกษา				t	Sig.
		ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1	ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการหลักสูตร	4.28	0.62	4.24	0.63	0.555	0.579
2	ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้	4.31	0.57	4.28	0.61	0.477	0.634
3	ด้านการนิเทศการสอน	4.35	0.58	4.28	0.67	1.029	0.304
4	ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้	4.38	0.58	4.34	0.63	0.662	0.509
	รวม	4.33	0.55	4.28	0.61	0.715	0.475

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมกระบวนการ จัดการเรียนรู้ของครู	ประสบการณ์การทำงาน						F	Sig.
		น้อยกว่า 5 ปี		5 - 10 ปี		มากกว่า 10 ปี			
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1	ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการหลักสูตร	4.36	0.51	4.26	0.66	4.15	0.67	2.769	0.064
2	ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้	4.34	0.52	4.33	0.57	4.20	0.67	1.612	0.201
3	ด้านการนิเทศการสอน	4.37	0.50	4.36	0.63	4.20	0.68	2.266	0.105
4	ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้	4.40	0.53	4.40	0.60	4.25	0.66	1.840	0.160
	รวม	4.37	0.49	4.33	0.58	4.20	0.64	2.185	0.114

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมกระบวนการ จัดการเรียนรู้ของครู	ขนาดสถานศึกษา						F	Sig.
		เล็กและกลาง		ใหญ่		ใหญ่พิเศษ			
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1	ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการหลักสูตร	4.53	0.38	4.06	0.77	4.22	0.56	19.405	0.000*
2	ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้	4.56	0.34	4.10	0.70	4.25	0.55	20.860	0.000*
3	ด้านการนิเทศการสอน	4.59	0.41	4.20	0.67	4.19	0.61	18.496	0.000*
4	ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้	4.59	0.41	4.21	0.71	4.29	0.57	14.471	0.000*
	รวม	4.56	0.35	4.14	0.68	4.24	0.54	20.129	0.000*

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นรายคู่ของครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวม จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ขนาดสถานศึกษา	เล็กและกลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ	
	\bar{X}	4.57	4.14	4.24
เล็กและกลาง	4.57	*	*	
ใหญ่	4.14			
ใหญ่พิเศษ	4.24			

จากตารางที่ 4 และ 5 พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันทุกด้าน จึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe's post hoc comparisons method) ซึ่งครูที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลาง มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่และครูที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลาง มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.37$) ด้านการนิเทศการสอน ($\bar{X} = 4.33$) ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.30$) และด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการหลักสูตร ($\bar{X} = 4.27$) สรุปได้ว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านการนิเทศการสอน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการหลักสูตร

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีดังนี้

2.1 ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ครูปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริม

กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยทำการอภิปรายตามข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย ซึ่งสามารถที่จะแบ่งได้ 2 ประเด็น ได้แก่ 1) การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู และ 2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงานของครู และขนาดสถานศึกษา โดยมีรายละเอียดการอภิปรายผลในแต่ละประเด็นดังนี้

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการสอน ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ และด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการหลักสูตร อาจเป็นเพราะว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้หลากหลายสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ส่งเสริมให้ครูพัฒนากระบวนการเรียนการสอน วางแผนการจัดการเรียนรู้ และทบทวนที่พัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้กับผู้เรียน มีการวัดประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ผ่านการประกันคุณภาพการศึกษา สำหรับสถานศึกษา และส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู ให้ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้ความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ เบญจพร สุคนธร (2565) ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ สอดคล้องกับ ปาณิสรา โชคเคนทร์ (2563) ศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนตามความคิดเห็นของครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถนำมาอภิปรายเป็นรายด้าน ได้ดังนี้

1.1 ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการหลักสูตร พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการหลักสูตรอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงของสังคม เทคโนโลยีและองค์ความรู้ที่เพิ่มมากขึ้นทำให้ความต้องการของผู้เรียน และสังคมเปลี่ยนแปลงไปด้วย ผู้บริหารจึงตระหนักในความสำคัญของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัยที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของผู้เรียน และจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจและบริบทของสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารต้องสื่อสารและเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายและทิศทางของหลักสูตร ในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ไปจนถึงระดับสถานศึกษา รวมถึงการพัฒนาหลักสูตร และจัดทำหลักสูตรให้เป็นปัจจุบันและต่อเนื่อง จึงทำให้ครูเห็นถึงบทบาทของผู้บริหาร แสดงถึงให้ความสำคัญของการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู ในด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการหลักสูตร ในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ พีรวัดน์ ทองเพชร (2564) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาหลักสูตรและการสอนอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ เบญจวรรณ ช่อชู และพร้อมพิไล บัวสุวรรณ (2563) ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนวิชูทิศ สำนักงานเขตดินแดง สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนวิชูทิศด้านหลักสูตรอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนครูให้เห็นถึงความสำคัญในการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กำหนดนโยบายการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูออกแบบการจัดการเรียนการสอนร่วมกับผู้เรียน มีการจัดสรรทรัพยากรงบประมาณในการสนับสนุนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย และส่งเสริมให้ครูพัฒนาทักษะและเทคนิคการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและบูรณาการร่วมกับชุมชน จึงทำให้ครูเห็นถึง

บทบาทของผู้บริหารที่แสดงถึงการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูในด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ สมิตร์ อันทามา (2565) ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์การระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์การระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ กิติศักดิ์ ภัคดีไส (2565) ศึกษาการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มอำเภอศรีรัตนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 พบว่า ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มอำเภอศรีรัตนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ด้านการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการนิเทศการสอน พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการนิเทศการสอนอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารให้ความสำคัญกับการนิเทศการสอนและมีการวางโครงสร้างการบริหารงานนิเทศการสอนอย่างเป็นระบบ เนื่องจากการนิเทศการสอนเป็นหนึ่งในกระบวนการติดตามตรวจสอบการพัฒนาหลักสูตร มีการสร้างความเข้าใจและสื่อสารประโยชน์ของการนิเทศการสอนให้ครูอย่างจริงจัง และสนับสนุนให้ครูนำผลการนิเทศการสอนมาแก้ปัญหาในชั้นเรียน ด้วยกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน จึงทำให้ครูเห็นถึงบทบาทของผู้บริหารที่แสดงถึงการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู ในด้านการนิเทศการสอนอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ เบญจพร สุคนธร (2565) ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ด้านการนิเทศการสอนอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ณีฎฐกร คำแก้ว และเพ็ญญา สุขเสริม (2564) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ของสถานศึกษา ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ พบว่าความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษามีโครงสร้างการวัดผลประเมินผลการจัดการเรียนรู้เป็นหน้าที่สำคัญหนึ่งในการบริหารงานวิชาการ ซึ่งผู้บริหารสนับสนุนให้ครูมีการวัดประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการพัฒนากระบวนการวัดประเมินผล ส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีในการประเมินผล เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ปัญหาให้กับผู้เรียนอย่างเหมาะสมนำไปสู่การทบทวนจุดมุ่งหมายของหลักสูตรในปีต่อไป จึงทำให้ครูเห็นถึงบทบาทของผู้บริหารที่แสดงถึงการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูในด้านประเมินผลการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก สอดคล้องกับ ศราวุธ จุมทอง และกุลจิรา รักษาคน (2566) ศึกษาสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา นครราชสีมา พบว่า สมรรถนะการบริหารจัดการของผู้บริหาร ในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ในระดับมาก และสอดคล้องกับ สุภาพร กล่อมมะโน (2564) ศึกษาพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของครูอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ซึ่งสามารถอภิปรายได้ดังนี้

2.1 ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาเดียวกัน รับทราบนโยบายกรอบระยะเวลาในการดำเนินการ ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล มีแนวปฏิบัติเดียวกันจากผู้บริหารสถานศึกษา ทำให้ความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูจำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ

ปิยาภรณ์ พูลชัย (2565) ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน สามารถรับรู้พฤติกรรม วิสัยทัศน์ของผู้บริหารจากนโยบายและแนวทางการปฏิบัติงานในสถานศึกษาแบบเดียวกัน ทำให้การปฏิบัติงานในแต่ละด้านไม่แตกต่างกันมากนัก ส่งผลให้ความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู จำแนกตามประสบการณ์การทำงานโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ นฤมล บุญญิต (2565) ศึกษาการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.3 ครูปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะว่าบริบทของสถานศึกษาที่ต่างกัน สถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ ย่อมมีความพร้อมในเรื่องการบริหารงาน 4 ฝ่าย ได้แก่ กลุ่มบริหารวิชาการ กลุ่มบริหารงานงบประมาณ กลุ่มบริหารงานบุคคล และกลุ่มบริหารงานทั่วไป และเป็นระบบ มีบุคลากรที่มีความพร้อมและเพียงพอในการทำงานแต่ละฝ่าย แต่ด้วยสถานศึกษาขนาดใหญ่มีบุคลากรครูเป็นจำนวนมาก อาจจะทำให้การดูแลและสนับสนุนในการจัดการเรียนรู้ การนิเทศ ภายใต้นโยบายถึง ขาดการสื่อสารจากผู้บริหารถึงบุคลากรครู ผู้บริหารอาจจะไม่ได้นิเทศ กำกับติดตามครูทุกคน แต่สถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็กมีบุคลากรครูน้อย การบริหารงาน 4 ฝ่าย ของผู้บริหาร เป็นไปอย่างใกล้ชิด มีความเชื่อมโยงในแต่ละฝ่ายและคณะทำงานด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการหลักสูตร ด้านการนิเทศ และการวัดประเมินผลครู ผู้บริหารสามารถเข้าร่วมการนิเทศและประชุมชี้แจงกับคุณครูได้อย่างทั่วถึง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหาร

มีความสำคัญในการสนับสนุนส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูสอดคล้องกับ สุมิตร อันทามา (2565) ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์การระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ พบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์การระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสำรวจความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และตามสภาพปัญหาของสังคม เพื่อให้การจัดทำหลักสูตรตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชน
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมุ่งเน้นให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างครูและนักเรียนวางแผนและออกแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้เกิดระบบนิเทศการสอนให้มีความหลากหลาย
4. ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ภายในโรงเรียนร่วมกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู ในประชากรกลุ่มอื่น ๆ เช่น ครูสังกัดกรุงเทพมหานครกระทรวงมหาดไทย ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และการศึกษาพิเศษ เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกับตัวแปรอื่น เช่น เพศ วิทยฐานะของครู ที่อาจทำให้ผลการศึกษาในอนาคตมีความชัดเจนในบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กิตติศักดิ์ ภักดีใส. (2565). ศึกษาการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มอำเภอศรีรัตนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย. 6(1): 258-272.

ณัฐกร คำแก้ว และเพ็ญภา สุขเสริม. (2564). ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาจังหวัดอุดรธานี. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 11(3): 215-227.

นฤมล บัญญัติ. (2565). ศึกษาการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัยในจังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

เบญจพร สุนทร. (2565). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเอกริก.

เบญจวรรณ ช่อชู และพร้อมพีไล บัวสุวรรณ. (2563). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการบริหารวิชาการในโรงเรียนวิชูทิศ สำนักงานเขตดินแดง สังกัด กรุงเทพมหานคร. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ฯ. 7(2): 162-174.

ปานิสรา โชคเคณศรี. (2563). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนตามความคิดเห็นของครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

ปิยาภรณ์ พูลชัย. (2565). ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

พิรวัฒน์ ทองเพชร. (2564). ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- ลัดดาวัลย์ สอิ่งทอง. (2564). แนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ศราวุธ จุมทอง และ กุลจิรา รักษนคร. (2566). ศึกษาสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 17(1): 84-100.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ฉบับอัปเดต. [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.moe.go.th/พรบ-ระเบียบบริหารราชการ/>. 2563.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพริกหวาน กราฟฟิค จำกัด.
- สุภาพร กล่อมมะโน. (2564). พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สุมิตร อันทามา. (2565). ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์. การค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สุรีพร แก้วโพธิ์. (2561). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครนายก. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- Cohen, L., Manion, L, & Morrison, K. (2011). **Research Methods in Education**. (7th ed.). New York: Routledge.

การพัฒนาวัตกรรมการกระบวนการการผลิตชาดอกกาแฟด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น
กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์

Development of Innovative Production Process of Coffee Blossom Tea Based on
Local Wisdom of Coffee PlaengYai Agricultural Groups in Nam Nao District,
Phetchabun Province

ฐากร อนุสรณ์พานิชกุล*

Thakoon Anusonpanichakul

หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ 67000
Bachelor of Business Administration Program in Management, Phetchabun Rajabhat University,
Phetchabun 67000 Thailand

*Corresponding author E-mail: Thakurn.anu@pcru.ac.th

(Received: February 7 2024; Revised: March 15 2024; Accepted: April 1 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาวัตกรรมการกระบวนการการผลิตชาดอกกาแฟด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) โดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน กลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ นักวิชาการ กลุ่มผู้นำชุมชน หน่วยงานราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ การจัดเวทีประชาคม และการสนทนากลุ่มสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาวัตกรรมการกระบวนการการผลิตชาดอกกาแฟด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการพัฒนา 2 ด้าน คือ 1) เครื่องตากชาดอกกาแฟ เป็นเครื่องตากชาดอกกาแฟแบบมิดชิดมีกระจกปิดเพื่ออบชาดอกกาแฟในระหว่างตาก ผลทำให้ดอกกาแฟแห้งและเหลือความชื้นในระดับที่ต้องการและเก็บรักษาได้นานขึ้น 2) เครื่องคั่วชาดอกกาแฟ ผลทำให้ดอกกาแฟแห้งและมีสีน้ำตาลทองเพื่อให้เกิดกระบวนการ (Caramelization) หรือการไหม้ของน้ำตาลให้มีความหวานมากขึ้น ผลที่เกิดขึ้นต่อกลุ่ม คือ ลดระยะเวลาในการผลิตลง ลดการใช้แรงงานในการผลิตลดต้นทุนในการผลิต และเกิดนวัตกรรมกระบวนการการผลิตชาดอกกาแฟด้วยภูมิปัญญาที่มีผลต่อรสชาติชาดอกกาแฟที่มีมาตรฐาน ผลกระทบที่เกิดขึ้น คือ ผู้บริโภคมั่นใจในผลิตภัณฑ์ชาดอกกาแฟ กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟเกิดการเผยแพร่วัตกรรมการกระบวนการการผลิตชาดอกกาแฟด้วยภูมิปัญญา

คำสำคัญ : นวัตกรรมกระบวนการการผลิต; ภูมิปัญญาท้องถิ่น; ชาดอกกาแฟ

Abstract

The purpose of this research was to develop an innovation of coffee blossom tea production process based on local wisdom of Coffee Plaeng Yai agricultural groups in Nam Nao District, Phetchabun Province. The research employed a research and development (R&D) approach and used community-based participatory action research techniques. The sample consisted of 30 participants including: Coffee Plaeng Yai agricultural group members, officers, community leaders, government agencies, and other relevant agencies to Coffee Plaeng Yai agricultural groups in Nam Nao District, Phetchabun Province. The sample was selected by a purposive sampling method. Research tools included interviews, civil society forum and focus groups. Content analysis was performed on the collected data.

The results indicated two as follows: 1) coffee blossom tea dryer was a drying machine sealed with mirror panels to bake coffee blossom tea during the drying process to make the coffee flowers dry and have desired moisture content, and can be stored longer, and 2) coffee blossom tea roaster made the coffee flowers dry and golden brown in color to achieve caramelization or a process of browning sugar to be sweeter. The effects on the groups were: the production time was shortened; labor in the production was reduced; production costs were reduced; and an innovation of coffee blossom tea production process based on local wisdom process that affected the taste of coffee blossom tea was generated with standards, making consumers trust in coffee blossom tea product of the Coffee Plaeng Yai agricultural groups. and the innovative of coffee blossom tea based on local wisdom was disseminated.

Keywords : Innovation of Production Process; Local Wisdom; Coffee Blossom Tea

บทนำ

กาแฟเป็นพืชเศรษฐกิจที่ปลูกกันอย่างกว้างขวางในพื้นที่ภาคเหนือ เพราะมีสภาพอากาศและภูมิประเทศที่เหมาะสมในการปลูกกาแฟอาราบิก้า ซึ่งผลผลิตกาแฟอาราบิก้ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเนื่องจากกระแสความนิยมบริโภคกาแฟอาราบิก้าเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้ราคากาแฟที่เกษตรกรขายได้สูงขึ้น (ปิยะ พละปัญญา และ ญฐิตากานต์ ปินทุภาค, 2561) อำเภอแม่แตง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีลักษณะภูมิประเทศที่มีอากาศเย็นโดยเฉพาะในเขตอำเภอแม่แตง มีอากาศเย็น มีฝนตกชุก พื้นที่ 650 - 1,200 เมตร จากระดับน้ำทะเล ซึ่งเหมาะแก่การปลูกกาแฟพันธุ์อาราบิก้า ผลผลิตที่เก็บได้เป็นเมล็ดกาแฟซึ่งเป็นผลผลิตหลักของกลุ่มชุมชนในเขตอำเภอแม่แตง อีกทั้งเกษตรกรจังหวัดได้มีการส่งเสริมให้ชุมชนในเขตอำเภอแม่แตง ทดลองปลูกกาแฟ ซึ่งเป็นพืชที่ต้องอาศัยร่มเงาจากไม้ยืนต้น เนื่องจากผลผลิตที่เก็บได้เป็นเมล็ดกาแฟเป็นผลผลิตหลักของกลุ่มชุมชนในเขตอำเภอแม่แตง จากกระบวนการผลิตกาแฟที่กล่าวมานั้น จะเห็นได้ว่าเกิดการใช้ประโยชน์จากส่วนที่เป็นเมล็ดกาแฟเท่านั้น แต่กาแฟยังมีส่วนประกอบที่เหลือจากกระบวนการผลิตกาแฟที่ยังไม่ถูกนำมาใช้ประโยชน์ นั่นคือส่วนของดอก ชาดอกกาแฟเป็นที่ต้องการของตลาดในปัจจุบัน “ชา” เป็นเครื่องดื่มยอดนิยมชนิดหนึ่งของโลกติดอันดับโลก (ศุภชัย อัจฉริยะเพื่ออุตสาหกรรมอาหาร, 2558; พัชรชัย ปิ่นนาค และคณะ, 2563) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ อำเภอแม่แตง จึงได้เห็นถึงความสำคัญของชาดอกกาแฟซึ่งสามารถนำมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชาดอกกาแฟได้ ชาดอกกาแฟนั้นเป็นชาที่มีความแตกต่างจากชาชนิดอื่น ๆ ชาดอกกาแฟ (Coffee Blossom tea) จัดอยู่ในกลุ่มชาดอกไม้มันที่ไม่ใช่ใบชาอย่างที่เราหลายคนเข้าใจ เพราะส่วนที่นำมาชงเป็นเครื่องดื่มนั้นคือส่วนของดอกกาแฟ การพัฒนาผลิตภัณฑ์นั้นสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้อีกทางหนึ่ง จากการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลเบื้องต้นและสัมภาษณ์ตัวแทนกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ อำเภอแม่แตง พบว่า กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ อำเภอแม่แตง ยังขาดองค์ความรู้ในเรื่องการพัฒนานวัตกรรมกระบวนการการผลิตส่งผลให้การผลิตชาดอกกาแฟไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาดและคุณภาพไม่ได้มาตรฐาน ผู้วิจัยเห็นว่าการที่ชาวบ้านหรือผู้ประกอบการในชุมชนใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาสินค้า

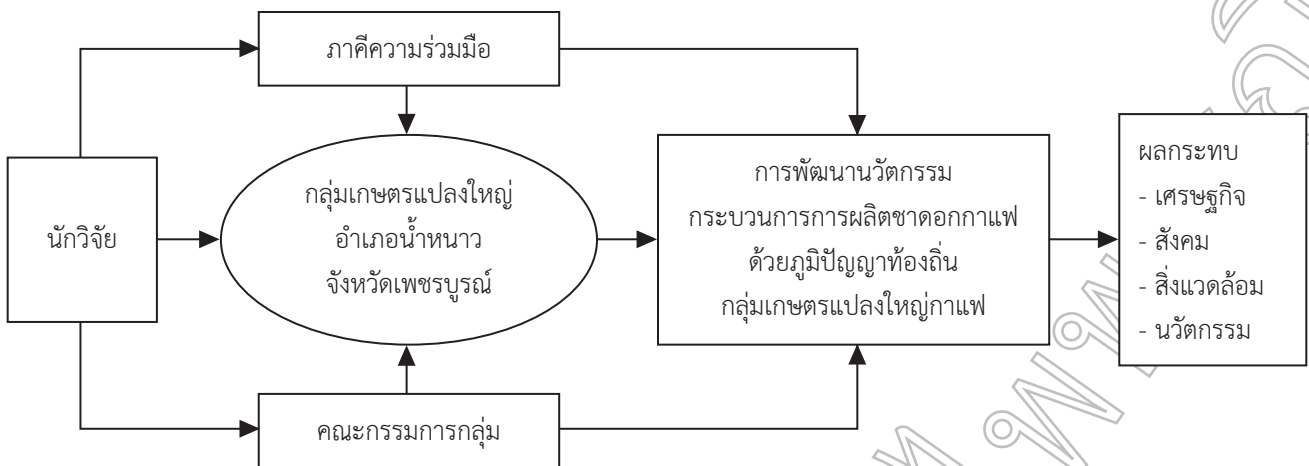
เพียงอย่างเดียว อาจจะไม่เพียงพอที่จะทำให้ผลิตภัณฑ์ชาดอกกาแฟนั้นสามารถออกสู่ตลาดอย่างมีคุณภาพและเพียงพอต่อความต้องการของตลาด ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงเป็นที่มาสนใจว่ากลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ อำเภอแม่แตง ควรได้รับการส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตชาดอกกาแฟอย่างมีคุณภาพเพื่อป้อนเข้าสู่ตลาด อีกทั้งยังเป็นแนวทางการดำเนินงานที่สำคัญของกรมวิชาการเกษตรที่กำหนดไว้เป็นนโยบาย การให้การส่งเสริมที่มุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตการเกษตรสอดคล้องกับสถานะและความต้องการของตลาดและอุตสาหกรรม อันจะเป็นการสร้างและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและพื้นฐานทางเศรษฐกิจสังคมและความมั่นคงของประเทศ (ปิยะ พละปัญญา และ ญฐิตากานต์ ปินทุภาค, 2561)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินงานโครงการวิจัย “การพัฒนานวัตกรรมกระบวนการการผลิตชาดอกกาแฟด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ อำเภอแม่แตง จังหวัดเพชรบูรณ์” เนื่องจากการเล็งเห็นคุณค่าของการพัฒนาเกษตรกรเพื่อการประกอบอาชีพที่ยั่งยืน เป็นแนวทางในการปรับตัวของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่สู่เศรษฐกิจดิจิทัล อีกทั้งข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนนวัตกรรมกระบวนการการผลิตชาดอกกาแฟด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นเกิดการสร้างรายได้และมีความเป็นอยู่ที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทของกลุ่ม สาเหตุของปัญหา และแนวทางการพัฒนานวัตกรรมกระบวนการการผลิตชาดอกกาแฟด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ อำเภอแม่แตง จังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อพัฒนานวัตกรรมกระบวนการการผลิตชาดอกกาแฟด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ อำเภอแม่แตง จังหวัดเพชรบูรณ์
3. เพื่อศึกษาผลกระทบจากการพัฒนานวัตกรรมกระบวนการการผลิตชาดอกกาแฟด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ อำเภอแม่แตง จังหวัดเพชรบูรณ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) โดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน รายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ กลุ่มผู้นำชุมชน นักวิชาการ หน่วยงานราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ อำเภอ น้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ กลุ่มตัวอย่างการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ กลุ่มผู้นำชุมชน หน่วยงานราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ อำเภอ น้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยแบ่งออกเป็น 1) สมาชิกกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ 20 คน 2) กลุ่มผู้นำชุมชน 2 คน 3) นักวิชาการ 6 คน และ 4) หน่วยงานราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ 2 คน ศึกษาในประเด็น บริบทของกลุ่มสาเหตุของปัญหาและบทบาทการมีส่วนร่วมการพัฒนาวัตกรรมการผลิตชาดอกกาแฟด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ อำเภอ น้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัย ซึ่งประกอบด้วย แนวคำถามสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดเวทีประชาคม และการสนทนากลุ่ม การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้รับการตรวจสอบความถูกต้องและความตรงของเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการ 3 คน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาและข้อคำถาม ก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การสังเกตการบันทึกข้อมูลภาคสนาม และการใช้อุปกรณ์เสริมซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นแบบสอบถามแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) ตั้งประเด็นคำถามเพื่อสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล คือ กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ กลุ่มผู้นำชุมชน นักวิชาการ หน่วยงานราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ อำเภอ น้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ ใช้เวลาสัมภาษณ์คนละ 30-40 นาที โดยสัมภาษณ์ในบริบทของกลุ่มสาเหตุของปัญหา และแนวทางการพัฒนาวัตกรรมการผลิตชาดอกกาแฟด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ อำเภอ น้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์

2. การจัดเวทีประชาคม 2.1) โดยดำเนินกิจกรรมโครงการการพัฒนาวัตกรรมการผลิตชาดอกกาแฟด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ อำเภอ น้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ ให้กับกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ อำเภอ น้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อแก้ปัญหาด้านวิชาการ และแบ่งปันประสบการณ์จากผู้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ 2.2) การระดมความคิดเห็นแบบมีส่วนร่วมคณะกรรมการกลุ่มและภาคีความร่วมมือในการพัฒนา กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ อำเภอ น้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้ร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมแก้ปัญหา พัฒนาศักยภาพกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟอย่างเป็นรูปธรรมและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ชาดอกกาแฟด้านนวัตกรรมการผลิตเครื่องตากและเครื่องคั่วชาดอกกาแฟ เพื่อพัฒนาวัตกรรมการผลิตชาดอกกาแฟด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ อำเภอ น้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์

3. การสนทนากลุ่ม เป็นการจัดสนทนากลุ่มคณะกรรมการกลุ่มและภาคีความร่วมมือในการพัฒนา กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ อำเภอ น้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเป็นผู้นำ

การสนทนากลุ่ม มีการบันทึกเสียงโดยได้รับการอนุญาตจากผู้เข้าร่วมวิจัย ใช้เวลาในการสนทนากลุ่ม 60-90 นาที เพื่อยืนยันผลการวิจัย (Confirm) และผลกระทบบจากการพัฒนานวัตกรรมกระบวนการผลิตชาดอกกาแฟด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ กาแฟ อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. การสัมภาษณ์คณะกรรมการกลุ่มและภาคีความร่วมมือในการพัฒนาเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์

2. การจัดเวทีประชาคม คณะผู้วิจัยจะมีการถ่ายทอดความรู้กับกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ ในหัวข้อ นวัตกรรมการผลิตเพื่อให้เกิดการผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เครื่องตากและเครื่องคั่วชาดอกกาแฟ ให้แก่กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟเพื่อร่วมกันพัฒนานวัตกรรมการผลิตเพื่อให้เกิดการผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เครื่องตากและเครื่องคั่วชาดอกกาแฟ ให้แก่กลุ่มกาแฟแปลงใหญ่ อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์

3. การสนทนากลุ่ม (Focus group) เป็นการยืนยันผลการวิจัย (Confirm) คณะผู้วิจัยยืนยันผลการวิจัยโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ การจัดเวทีประชาคม และการสนทนากลุ่ม การสังเกตและจดบันทึก จะนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) แยกข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่และสรุปเป็นประเด็นที่สำคัญ

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาบริบทของกลุ่ม สาเหตุของปัญหา และแนวทางการพัฒนานวัตกรรมกระบวนการการผลิตชาดอกกาแฟด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดมาทำการสังเคราะห์เพื่อเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนา ได้พบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มีความสอดคล้องกันโดยสรุปเป็นประเด็นและอธิบายได้ ดังนี้ ประเด็นที่ 1 ปัญหาผลิตภัณฑ์ชาดอกกาแฟ กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ อำเภอน้ำหนาว ยังคงประสบปัญหาการพัฒนานวัตกรรมกระบวนการผลิตชาดอกกาแฟ เครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตชาดอกกาแฟ คือ เครื่องตากและเครื่องคั่วชาดอกกาแฟ ประเด็นที่ 2 นโยบายขององค์กรในการพัฒนาชาดอกกาแฟเน้นการมีส่วนร่วมการทำงานเป็นกลุ่ม สร้างความสามัคคีในกลุ่มและสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

อย่างยั่งยืน ประเด็นที่ 3 การสนับสนุนขององค์กรต่อกลุ่มผู้ผลิตชาดอกกาแฟ ให้ความสำคัญไปที่การให้ความรู้ ทักษะ เกิดองค์ความรู้แก่กลุ่มในการใช้ความรู้ เทคโนโลยีทักษะผลิตนวัตกรรมการผลิตมาประยุกต์ในกระบวนการผลิต เพื่อพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการผลิต สามารถนวัตกรรมการผลิตไปประยุกต์ในกระบวนการผลิตและเพิ่มองค์ความรู้ให้กับกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ ช่วยเพิ่มศักยภาพในกระบวนการผลิตชาดอกกาแฟและเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนเกิดการเรียนรู้สามารถพึ่งพาตนเองได้ ประเด็นที่ 4 มุมมองการพัฒนางานกลุ่มผู้ผลิตชาดอกกาแฟกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ ในการพัฒนาศักยภาพกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ชาดอกกาแฟด้านนวัตกรรมการผลิตเครื่องตากและเครื่องคั่วชาดอกกาแฟโดยผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ สามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้ นวัตกรรมการผลิตเพื่อศักยภาพการผลิตชาดอกกาแฟ เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ชาดอกกาแฟก่อนออกสู่ตลาด ประเด็นที่ 5 แนวทางในการพัฒนานวัตกรรมกระบวนการการผลิตชาดอกกาแฟด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ มีแนวทางดังนี้ ขั้นตอนทีหนึ่ง ศึกษาองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การผลิตชาดอกกาแฟ ขั้นตอนที่สอง วิเคราะห์ปัญหาและกำหนดความร่วมมือขององค์ความรู้และเทคโนโลยี ขั้นตอนที่สาม ถ่ายทอดความรู้กับกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่และขั้นตอนที่สี่ ร่วมกันพัฒนานวัตกรรมกระบวนการการผลิตชาดอกกาแฟด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ ประเด็นที่ 6 ข้อเสนอแนะในการพัฒนางานกลุ่มผู้ผลิตชาดอกกาแฟ เพื่อให้กลุ่มนำไปใช้ประโยชน์สูงสุด เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปประยุกต์ใช้เพื่อความยั่งยืนและเพื่อรองรับการบริโภคชาดอกกาแฟที่มีโอกาสเติบโตสูงขึ้นต่อไป

สรุปผลการวิจัยในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อพัฒนานวัตกรรมกระบวนการการผลิตชาดอกกาแฟด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดเวทีประชาคม การพัฒนานวัตกรรมกระบวนการการผลิตชาดอกกาแฟด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์

จากการศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ พบว่า กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ ในด้านนวัตกรรมกระบวนการการผลิตชาดอกกาแฟด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ ยังคงใช้กระบวนการหรือวิธีการผลิตแบบดั้งเดิมกระบวนการผลิตนั้นใช้วิธีในการเก็บดอกกาแฟ แล้วนำไปตากแดดให้แห้ง 1 แดด ต่อจากนั้นนำมาคั่วในกระทะโดยใช้มือคั่วไฟอ่อน ๆ และสังเกตว่าถ้ามีร้อนพอประมาณนั้นหมายความว่าชาดอกกาแฟสามารถใช้ได้แล้ว และนำมาเก็บไว้ในกระสอบ จากนั้นบรรจุใส่กระสอบเพื่อเก็บรักษาและบรรจุใส่แพ็คเกจเพื่อจำหน่าย โดย

ไม่มีการจัดบันทึกการพัฒนากระบวนการผลิตอาศัยความเคยชิน ส่งผลทำให้รสชาติ กลิ่น สีที่ไม่คงที่ อีกทั้งการผลิต ยังขาดอุปกรณ์ ในการแปรรูปผลผลิตชา ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการพัฒนา นวัตกรรมกระบวนการการผลิตชาดอกกาแฟด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้แก่กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพคุณภาพ การผลิต พัฒนาการกระบวนการผลิตชาดอกกาแฟ ลดการใช้แรงงานคน

เพื่อให้มีผลผลิตและคุณภาพอย่างยั่งยืน รวมทั้งเพิ่มคุณภาพ ชาดอกกาแฟในกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยวของกาแฟเพื่อให้ได้ คุณภาพดีโดยแบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ดังตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบ กระบวนการผลิตชาดอกกาแฟกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ แบบ ดั้งเดิมและแบบใหม่

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบกระบวนการผลิตชาดอกกาแฟกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ แบบดั้งเดิมและแบบใหม่

ลำดับ	กระบวนการผลิตดั้งเดิม	กระบวนการผลิตแบบใหม่	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
1	การเตรียมชาดอกกาแฟ		
	เก็บเกี่ยวดอกกาแฟมาทำ ใบชา	เก็บเกี่ยวดอกกาแฟ - ในกระบวนการเก็บเกี่ยวต้องเก็บเฉพาะ 3 วันสุดท้าย ก่อนดอกร่วงเท่านั้น - เวลาเก็บเกี่ยวดอกกาแฟจากต้น ซึ่งจะเป็นดอกที่มีอายุ ประมาณ 12-13 วัน	ชาดอกกาแฟที่มีคุณภาพ หอมกรุ่น อร่อย โดยมีกลิ่น หอมอ่อน ๆ ของดอกกาแฟ
2	การตากชาดอกกาแฟ		
	นำดอกกาแฟไปตากแดด ให้แห้ง 1 แดด	นำดอกกาแฟไปตากด้วยต้นแบบเครื่องตากชาดอกกาแฟ (แบบใหม่) - ตากแห้งกลางแดด ด้วยผลิตภัณฑ์ต้นแบบชาดอกกาแฟ ตากแห้งในที่ร่ม เพื่อให้ความชื้นนั้นออกไป ป้องกันไม่ให้เกิด เชื้อราที่ดอกกาแฟ - พื้นที่ตากนั้นต้องพื้นเรียบและแห้ง ส่วนใหญ่จะใช้เวลา ประมาณ 2-3 สัปดาห์ - มีการพลิกเปลือกกาแฟทุก ๆ 30 นาที เพื่อให้โดนแสงแดด อย่างทั่วถึง - ใช้ผ้าคลุมแคร่เพื่อป้องกันน้ำค้างในเวลากลางคืน	ป้องกันไม่ให้เกิดแบคทีเรีย และเชื้อรา เพื่อการเก็บรักษา ได้นานขึ้น
3	การคั่วชาดอกกาแฟ		
	นำดอกกาแฟคั่วชาดอก กาแฟในกระทะโดยใช้มือ คั่วไฟอ่อน ๆ และสังเกตว่า ถ้ามือร้อนพอประมาณนั้น หมายความว่าชาดอกกาแฟ สามารถใช้ได้แล้ว	นำชาดอกกาแฟไปคั่วด้วยต้นแบบเครื่องคั่วชาดอกกาแฟ (แบบใหม่) โดยนำดอกกาแฟไปคั่วเบา ๆ คั่วไฟอ่อน ๆ ด้วยต้นแบบ เครื่องคั่วชาดอกกาแฟ ประมาณ 45 นาที ให้ดอกแห้งและมีสีน้ำตาลทอง เพื่อให้เกิดกระบวนการ Caramelization หรือการไหม้ของน้ำตาลให้มีความหวานมากขึ้น	เพื่อทำให้เกิดกระบวนการ (Caramelization) หรือ การไหม้ของน้ำตาลให้มีความหวานมากขึ้น
4	การบรรจุเพื่อเก็บรักษาชาดอกกาแฟ		
	นำชาดอกกาแฟมาเก็บไว้ในกระสอบ	- รอให้ชาดอกกาแฟเย็น - เก็บชาดอกไม่วิในภาชนะหรือถุงที่ปิดมิดชิด หรือมีฝา สองชั้นปิดเพื่อป้องกันไม่ให้อากาศเข้า เลือกภาชนะที่บดแสง เพื่อนำไปเก็บในตู้ที่ที่บดแสงเพื่อไม่ให้ชาเสียคุณค่า - เลี่ยงการวางชาไว้ใกล้แสงสว่างหรือที่มีความชื้นสูงจะทำให้ ยืดระยะเวลาเก็บชาดอกกาแฟ	ยืดระยะเวลาเก็บชาดอก กาแฟ เพื่อไม่ให้ชาเสียคุณค่า

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	กระบวนการผลิตดั้งเดิม	กระบวนการผลิตแบบใหม่	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
5	การบรรจุใส่แพ็คเกจเพื่อจำหน่ายชาดอกกาแฟ		
	บรรจุชาดอกกาแฟ ใส่แพ็คเกจเพื่อจำหน่าย โดยกะประมาณต่อแพ็คเกจ ไม่มีการชั่งตวง	- คัดเลือกเศษกิ่งก้านของใบชา และสิ่งเจือปนต่าง ๆ ออกจากใบชา - ชั่งน้ำหนักและนำมาบรรจุใส่บรรจุภัณฑ์เพื่อจำหน่ายชาดอกกาแฟแบบตักชงเอง ชาดอกกาแฟแบบบรรจุซองซองชา (20 กรัม) ในราคา 219 บาท	ชาดอกกาแฟพร้อมจำหน่าย มีบรรจุภัณฑ์และการสร้างแบรนด์นำไปสู่การสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน

สรุปผลการวิจัยในวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาผลกระทบจากการพัฒนานวัตกรรมกระบวนการการผลิตชาดอกกาแฟด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ อำเภอnáहनาว จังหวัดเพชรบูรณ์

สรุปผลการวิจัย “การพัฒนานวัตกรรมกระบวนการผลิตชาดอกกาแฟด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ อำเภอnáहनาว จังหวัดเพชรบูรณ์” ผู้วิจัยได้ยืนยันผลการศึกษา (Confirmation the Findings) ด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ถึงความเหมาะสมของการนำกระบวนการผลิตชาดอกกาแฟกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟแบบใหม่ด้วยเครื่องตากชาดอกกาแฟและการคั่วชาดอกกาแฟไปประยุกต์ใช้ในกลุ่มเกษตรกร

แปลงใหญ่กาแฟหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สรุปความคิดเห็นการพัฒนา กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ ดังนี้

1. ก่อนการดำเนินงานวิจัย ใช้กระบวนการหรือวิธีการผลิตแบบดั้งเดิม คือ กระบวนการผลิตนั้นทางกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. แนวทางการพัฒนา การพัฒนานวัตกรรมกระบวนการผลิตชาดอกกาแฟด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพคุณภาพการผลิต พัฒนาระบบการผลิตชาดอกกาแฟ เครื่องตากชาดอกกาแฟและการคั่วชาดอกกาแฟ ดังตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบเครื่องตากชาดอกกาแฟและการคั่วชาดอกกาแฟแบบดั้งเดิมและแบบใหม่

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบเครื่องตากชาดอกกาแฟและการคั่วชาดอกกาแฟ แบบดั้งเดิมและแบบใหม่

เครื่องตากชาดอกกาแฟ (แบบเดิม)	ต้นแบบเครื่องตากชาดอกกาแฟ (แบบใหม่)
	

เครื่องคั่วชาดอกกาแฟ (แบบเดิม)

ต้นแบบเครื่องคั่วชาดอกกาแฟ (แบบใหม่)

3. ผลที่เกิดขึ้น ลดระยะเวลาในการผลิตลง ลดการใช้แรงงานในการผลิต เพื่อลดต้นทุนในการผลิตเกิดนวัตกรรมกระบวนการการผลิตชาดอกกาแฟด้วยภูมิปัญญาที่มีผลต่อรสชาติชาดอกกาแฟที่มีมาตรฐาน

4. ผลกระทบ 1) ด้านเศรษฐกิจ ชุมชนสามารถพึ่งพาและพัฒนากระบวนการการผลิตได้ด้วยตนเองเกิดการต่อยอดและพัฒนากระบวนการการผลิต สามารถลดค่าใช้จ่ายในการซื้ออุปกรณ์ในการผลิต 2) ด้านสังคม พัฒนาทักษะกระบวนการการผลิตเพื่อเพิ่มศักยภาพผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชาดอกกาแฟของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ เกิดการกระจายรายได้และการจ้างงานแก่คนในชุมชน และชุมชนเกิดการเรียนรู้พึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน 3) ด้านสิ่งแวดล้อม การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในชุมชนอย่างคุ้มค่า มีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ว่าง ๆ บริเวณรอบ ๆ บ้าน มีการฟื้นฟูพื้นที่รกร้างให้มีการปลูกกาแฟ และสามารถ

ปรับปรุงสภาพแวดล้อม สถานที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน 4) ด้านนวัตกรรม พัฒนานวัตกรรมกระบวนการการผลิตชาดอกกาแฟด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น เครื่องตากและเครื่องคั่วชาดอกกาแฟพัฒนาเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ให้มีความทันสมัยสะอาดปลอดภัยและมีมาตรฐาน

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการพัฒนานวัตกรรมกระบวนการการผลิตชาดอกกาแฟด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟอำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) จากการศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับผลิตภัณฑ์ชาดอกกาแฟ พบว่า กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟเกิดจากการรวมตัวกับทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องผู้ผลิตชาดอกกาแฟ ซึ่งทางกลุ่มได้ผลิตชาดอกกาแฟออกมาจำหน่าย

แต่ผลิตภัณฑ์ยังขาดองค์ความรู้และการพัฒนานวัตกรรมกระบวนการผลิต ดังนั้นกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแพ อำเภอน้ำหนาว ควรได้รับการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการด้านการผลิตชาดอกกาแพ เพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากสู่เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ชาดอกกาแพ ด้านนวัตกรรมการผลิตเพื่อให้เกิดการผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพคุณภาพการผลิต พัฒนาระบบการผลิตชาดอกกาแพ ลดระยะเวลาในการผลิต ลดการใช้แรงงานในการผลิต เพื่อลดต้นทุนในการผลิตและสร้างนวัตกรรมกระบวนการผลิตชาดอกกาแพด้วยภูมิปัญญาที่มีผลต่อรสชาติชาดอกกาแพ ที่มีมาตรฐาน เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความมั่นใจในผลิตภัณฑ์ชาดอกกาแพ กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแพและเกิดการเผยแพร่ภูมิปัญญา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูเกียรติ กาญจนพารากร (2558) ได้ศึกษาการออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น พบว่าการออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ทำให้ชุมชนได้รวมกลุ่มที่จะใช้ความรู้ภูมิปัญญาที่มีในชุมชนมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐานและมีเอกลักษณ์ของกลุ่ม มีการบริหารจัดการและเกิดการเรียนรู้ที่จะสร้างเครือข่ายระบบการผลิต เกิดการปรับปรุงกระบวนการผลิตให้ได้มาตรฐาน เพื่อการคัดสรรผลิตภัณฑ์ที่ดีมีคุณภาพ และรูปแบบที่ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค ออกสู่ตลาด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sakthirama and Venkatram (2013) ศึกษาแรงจูงใจในการเลือกบริโภคชาอินทรีย์ของผู้บริโภคในเมืองคอมบาตอร์ รัฐทมิฬนาฑู ประเทศอินเดีย พบว่าการคำนึงเรื่องสุขภาพประโยชน์ต่อสุขภาพ เป็นแรงจูงใจหลักของการเลือกซื้อชาอินทรีย์ ปัจจัยรองลงมาคือ การรักษาสิ่งแวดล้อม/ปกป้องธรรมชาติและอนุรักษ์สัตว์ ดังนั้นการทำการผลิตและตลาดควรเน้นเรื่องผลิตภัณฑ์ต่อสุขภาพและความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของชาอินทรีย์เป็นหลัก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธชัย ปิ่นนาค, ธัญญนรี จินะไชย, สุพิชญา เกสร และอาลิตา มาคุณ (2563) ปริมาณสารต้านอนุมูลอิสระและฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระในเปลือกกาแพเซอร์รี่และดอกกาแพในระบบวนเกษตรของจังหวัดอุดรดิตถ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจนจิรา ชุมภูคา, วีระพงษ์ ทรัพย์นา และทัศนัย จารุวัฒน์พันธ์ (2557) ผลของอัตราส่วนประกอบต่อคุณภาพของไวน์เปลือกกาแพและความพึงพอใจของผู้บริโภค ทั้งนี้ในปัจจุบันหลายจังหวัดของประเทศไทย อาทิ จังหวัดระนอง จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดอุดรดิตถ์ ได้มีการนำดอกกาแพไปพัฒนาให้เป็นผลิตภัณฑ์ชาดอกกาแพกันแพร่หลาย สอดคล้องกับงานวิจัย สุรัชย์ อุดมอ่าง, นิรมล อุดมอ่าง และรัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร (2558) การยอมรับและพฤติกรรมของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์ชาสมุนไพรไทย ซึ่งในปัจจุบันเครื่องดื่มประเภทชากำลังได้รับความนิยมในการบริโภคสูง ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรี สิริตระกูลศักดิ์ และคณะ (2556) กิจกรรมสารต้านอนุมูลอิสระของดอกไม้กินได้ 15 ชนิด ในจังหวัดมหาสารคาม ดอกกาแพและเปลือกกาแพเซอร์รี่นั้นมีฤทธิ์

ต้านอนุมูลอิสระสูงเช่นเดียวกับดอกไม้ของพืชกินได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ Ratanamarno and Surbkar, (2017) คาเฟอีนและคาเทชินในใบกาแพสด (กาแพสดอาราบิก้า) และชาใบและดอกกาแพ และมากกว่านั้น ในส่วนของเปลือกกาแพเซอร์รี่มีปริมาณคาเทชินเทียบเท่ากับใบชาอัสสัมและชาจีน ใกล้เคียงกับยอดและใบกาแพ ดังนั้นจึงควรใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริมเกษตรกรให้นำดอกกาแพและเปลือกกาแพซึ่งเป็นส่วนที่เหลือทิ้งจากกระบวนการผลิตกาแพไปพัฒนาให้เป็นผลิตภัณฑ์อาหารเสริมสุขภาพและผลิตภัณฑ์เสริมความงามได้เพื่อยกระดับรายได้และเสริมสร้างคุณค่าให้กับผลผลิตของชุมชนให้มากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ ภรณ์ดา คชเรนทร์ และพันธ์ศักดิ์ ศุกระฤกษ์ (2565) ได้ศึกษาเกี่ยวกับฤทธิ์ในการต้านอนุมูลอิสระของชาดอกไม้ พบว่า สารสกัดชาดอกไม้ แสดงให้เห็นว่าสารสกัดชาดอกไม้ทั้ง 3 ชนิด มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชาดูแลสุขภาพเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับพืชสมุนไพรไทยยังสามารถช่วยลดการนำเข้าสินค้ากลุ่มวัตถุดิบ สารออกฤทธิ์ และผลิตภัณฑ์จากต่างประเทศ สามารถถ่ายทอดเทคโนโลยีที่ใช้ออกสู่ชุมชนเพื่อที่จะสามารถเกิดการพึ่งพาตนเองในสังคมและส่งเสริมการปลูกพืชพื้นเมืองเพื่อเป็นรายได้เสริมรองจากพืชเศรษฐกิจ เป็นต้น สามารถนำไปต่อยอดในเชิงพาณิชย์ได้ นอกจากนี้ยังถือว่าโครงการนี้เป็นการอนุรักษ์พืชธรรมชาติมิให้สูญหายอีกด้วย และจากผลการศึกษา ปัจจัยหลักที่ทำให้กาแพดอยช้างประสบความสำเร็จในการดำเนินการช่วงกลางน้ำ คือ กระบวนการผลิตที่ยั่งยืน กระทั่งพาณิชย์สหรัฐอเมริกาให้คำนิยามของการผลิตที่ยั่งยืนว่าเป็นการผลิตที่ผลิตขึ้นโดยใช้กระบวนการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในทางลบน้อยที่สุด โดยมุ่งเน้นไปที่การอนุรักษ์พลังงานและทรัพยากรธรรมชาติ ความปลอดภัยของประชาชน ชุมชนและผู้บริโภคด้วยต้นทุนที่ประหยัด ทั้งนี้กาแพดอยช้างมีการเพาะปลูกในระบบวนเกษตรเพื่อเพิ่มพื้นที่ป่า การใช้พลังงานแสงอาทิตย์ในกระบวนการตาก เพื่อลดการใช้พลังงานสิ้นเปลือง การใช้เทคโนโลยีคุณภาพเพื่อลดการใช้น้ำ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ที่ให้ความสำคัญกับการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและการสร้างความยั่งยืนของชาติ ทั้งการพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญ รายได้ และคุณภาพ ชีวิตของประชาชนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนเพื่อการพัฒนาในทุกระดับอย่างสมดุล มีเสถียรภาพ และความยั่งยืน (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) ซึ่งสอดคล้องกับนวัตกรรมการผลิตเพื่อให้เกิดการผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่เน้นไปที่การอนุรักษ์พลังงานและทรัพยากรธรรมชาติ ความปลอดภัยของชุมชนและผู้บริโภคด้วยต้นทุนที่ประหยัด เพื่อลดระยะเวลาในการผลิต ลดการใช้แรงงานในการผลิต ลดต้นทุนในการผลิตเพื่อเพิ่ม

ประสิทธิภาพคุณภาพการผลิต พัฒนาระบบการผลิตชาดอกกาแฟ สร้างนวัตกรรมกระบวนการการผลิตชาดอกกาแฟด้วยภูมิปัญญา กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ตอน คือ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. การนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอต่อการพัฒนานวัตกรรมกระบวนการการผลิตชาดอกกาแฟด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่กาแฟ อำเภอ น้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ ควรมีการมุ่งเน้นให้กลุ่มชุมชนมีการพัฒนาความรู้ และทักษะให้กับสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ และนำนวัตกรรมการผลิต เครื่องตากและเครื่องคั่วชาดอกกาแฟด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ ในการผลิตและควรพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงกลุ่มควรมีการ แลกเปลี่ยนนวัตกรรมการผลิตกับเครือข่ายอื่น ๆ เพื่อถ่ายทอด ความรู้ซึ่งกันและกันให้มีความรู้ในการจัดการความมั่นคงของกลุ่ม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนาการเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตชาดอกกาแฟของกลุ่มฯ เพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชนให้มี คุณภาพดีและเป็นที่ยอมรับหลายต่อไป

2.2 การวิจัยต่อยอดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ใช้วัตถุดิบ กากกาแฟ หรือผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ในเขตอำเภอน้ำหนาว จังหวัด เพชรบูรณ์

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกภาคส่วนที่สนับสนุน และขอ ขอบพระคุณสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและ นวัตกรรม ที่ให้การสนับสนุนทุนอุดหนุนประเภททุนอุดหนุนงานวิจัย พัฒนาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

กรรณา คชเรนทร์ และพันธ์ศักดิ์ ศุภระฤกษ์. การศึกษาฤทธิ์ ด้าน อนุมูลอิสระของชาดอกไม้ม. [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://grad.dpu.ac.th>. 2565.

เจนจิรา ชุมภูคา, วีระพงษ์ ทรัพย์นา และทัศไพบย จารุวัฒน์พันธ์. (2557). ผลของอัตราส่วนประกอบต่อคุณภาพของ ไวน์เปลือกกาแฟและความพึงพอใจของผู้บริโภค. *แก่นเกษตร*. 42(ฉบับพิเศษ 3). 415-420.

ชูเกียรติ กาญจนพารากร. (2558). การออกแบบบรรจุภัณฑ์ เพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.

ปิยะ พละปัญญา และณัฐตาทานต์ ปินทุภาค. (2561). การศึกษา กระบวนการผลิตเมล็ดกาแฟอาราบิก้าของวิสาหกิจชุมชน บ้านผาหมี่ตำบลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัด เชียงราย. *วารสารวิจัยและส่งเสริมวิชาการเกษตร*. 36(2): 101-105.

พัชรี สิริตระกูลศักดิ์, ประสิทธิ์ ชูติชูเดช, เบ็ญจวรรณ ชูติชูเดช, มารตรี เปลี่ยนศิริชัย และเกรียงศักดิ์ บุญเที่ยง. (2556). กิจกรรมสารต้านอนุมูลอิสระของดอกไม้กินได้ 15 ชนิด ในจังหวัดมหาสารคาม. *แก่นเกษตร*. 41(ฉบับพิเศษ 1): 607-611.

พัทธชัย ปันนาค, ธัญญ์นรี จิณะไชย, สุพิชญา เกสร และอาลิตา มาคุณ. (2563). ปริมาณสารต้านอนุมูลอิสระและฤทธิ์ ต้านอนุมูลอิสระในเปลือกกาแฟเชอร์รี่และดอกกาแฟ ในระบบวนเกษตรของจังหวัดอุดรดิตถ์. *วารสารวิชาการ วิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์ประยุกต์*. (1): 61-70.

ศูนย์วิจัยเพื่ออุตสาหกรรมอาหาร. ตลาดชาในประเทศไทย. [online]. เข้าถึงได้จาก : <http://fic.nfi.or.th/MarketOverviewDomesticDetail.php?id=80>. 2558.

สุรัชย์ อุตมอ่าง, นิรมล อุตมอ่าง และรัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร. (2558). การยอมรับและพฤติกรรมการของผู้บริโภคต่อ ผลิตภัณฑ์ชาสมุนไพรไทย. *วารสารศรีนครินทรวิโรฒ วิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*. 7(13): 187-199.

สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (สนช.). (2549). *นวัตกรรม...คนไทย ทำได้ จากแนวคิดสู่แนวทางปฏิบัติจริง*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สนช.

Ratanamarno, S. and Surbkar, S. (2017). Caffeine and catechins in fresh coffee leaf (*Coffea arabica*) and coffee leaf tea. *Mj. Int. J. Sci. Tech.* 11(3): 211-218.

Sakthirama, V., & Venkatram, R. (2013). An analysis on Food Choice Motives of Organic Tea in Coimbatore. *Journal of Contemporary Research in Management*. 8(2): 35.

นิยามใหม่ของพื้นที่ภูเก็ตศึกษา: ความเป็นพลเมืองหลากหลายวัฒนธรรมในเกาะภูเก็ต Redefining Space of Phuket Studies: Multicultural Citizenship in Phuket Island

วัลลภา อินทรังค์*

Wanlapa Intarong

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต 83000

Faculty of Education, Phuket Rajabhat University, Phuket 83000 Thailand

*Corresponding author E-mail: wanlapa.i@pkru.ac.th

(Received: February 7 2024; Revised: March 26 2024; Accepted: June 10 2024)

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ 1) เพื่อศึกษาบริบทเชิงพื้นที่ที่ส่งผลต่อการสร้างอัตลักษณ์และความหลากหลายใหม่ในวัฒนธรรมภูเก็ต และ 2) เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองหลากหลายวัฒนธรรมในเกาะภูเก็ต โดยการศึกษาจากแหล่งข้อมูลที่เป็นหนังสือ บทความวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจากผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านยุทธศาสตร์การพัฒนา และนโยบายทางวัฒนธรรมของจังหวัดภูเก็ต จำนวน 2 คน 2) กลุ่มนักวิชาการด้านความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก การส่งเสริมและพัฒนาพลเมืองในมิติต่าง ๆ จำนวน 2 คน และ 3) กลุ่มนักประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จำนวน 2 คน ในประเด็นความเป็นพลเมืองหลากหลายวัฒนธรรม เพื่อการนิยามความหมายใหม่ของพลเมืองให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพทางภูมิศาสตร์และภูมิสังคมบนพื้นที่เกาะภูเก็ต ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะความเป็นพลเมืองหลากหลายวัฒนธรรมในเกาะภูเก็ต ควรประกอบด้วย 1) ความเป็นพลเมืองประชาธิปไตย 2) ความเป็นพลเมืองสิ่งแวดล้อม 3) ความเป็นพลเมือง “ตงท้อ” 4) ความเป็นพลเมืองสากล และ 5) ความเป็นพลเมืองดิจิทัล คุณลักษณะดังกล่าวสามารถนำไปสู่แนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองหลากหลายวัฒนธรรมในเกาะภูเก็ต ผ่านการขับเคลื่อนด้วยระบบการศึกษา โดยใช้หลักสูตรการศึกษาของชาติเป็นเครื่องมือหลัก ประกอบกับหลักสูตรท้องถิ่นรายวิชาภูเก็ตศึกษาที่มีสาระการเรียนรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองหลากหลายวัฒนธรรมในเกาะภูเก็ตทั้ง 5 ด้าน โดยมีแนวทางในการส่งเสริมด้วยการจัดการเรียนการสอน ปรับกิจกรรมการเรียนการสอน จัดกิจกรรมเสริม หรือบูรณาการในรายวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของความเป็นพลเมืองหลากหลายวัฒนธรรม และสามารถปรับตัวในการอยู่ร่วมกันบนพื้นที่เกาะอย่างมีคุณภาพ

คำสำคัญ : ความเป็นพลเมือง; ความหลากหลายวัฒนธรรม; พื้นที่; เกาะภูเก็ต

Abstract

The objectives of this qualitative research were: 1) to investigate spatial context affecting the creation of new identity and diversity in Phuket culture, and 2) to propose a guideline promoting multicultural citizenship in Phuket Island (Koh Phuket) by studying from relevant books, academic articles, research studies and structured interviews involving 3 groups of stakeholders as follows: 1) a group of 2 experts in the strategic development and cultural policy of Phuket province, 2) a group of 2 academic officers specializing in Thai and global citizenship, as well as the promotion and development of citizenship in various dimensions, 3) a group of 2 local historians. The research findings from the study showed that multicultural citizenship in Phuket Island should consist of characteristics: 1) democratic citizenship, 2) environmental citizenship, 3) “Tong Ho” citizenship, 4) international citizenship, and 5) digital citizenship. These characteristics led to a guideline promoting multicultural citizenship in Phuket Island through propelling education system using a national education curriculum as the major instrument in conjunction with a local curriculum for the subject of Phuket study with the learning strand about characteristics of multicultural citizenship in Phuket Island in 5 aspects. A guideline promoting multicultural citizenship consisted of teaching and learning activities, modifying of teaching and learning, organizing extra activities or integrating subjects to raise students’ awareness of the importance of multicultural citizenship and be able to adjust themselves to live together in the island in a quality manner.

Keywords : Citizenship; Multicultural; Area; Phuket Island (Koh-Phuket)

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทนำ

จังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดที่มีลักษณะสำคัญที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นในประเทศไทยอย่างชัดเจน ทางด้านกายภาพของพื้นที่ที่มีลักษณะเป็นเกาะขนาดเล็กถูกตัดขาดจากแผ่นดิน ตั้งอยู่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันตกของภาคใต้ในประเทศไทย (Fine Arts, Department, 2001) ที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย ทั้งทรัพยากรป่าไม้ที่มีทั้งป่าชายหาด ป่าพรุ ป่าบก และป่าชายเลน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรแร่ธาตุ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทะเล (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดภูเก็ต, 2565) ซึ่งภูเก็ตเป็นเมืองท่องเที่ยวอันดับต้นของประเทศ เปลี่ยนผ่านจากเมืองเหมืองแร่มาสู่เมืองเกษตรกรรม และปรับตัวสู่เมืองท่องเที่ยวที่สำคัญระดับโลก เป็นเมืองสร้างสรรค์ที่ได้รับการรับรองจากยูเนสโกว่าเป็น Gastronomy City แห่งหนึ่งของโลก (ธราธร รัตนนฤมิตร) ด้วยเหตุนี้ทิศทางการพัฒนาพื้นที่เกาะภูเก็ต พ.ศ. 2566-2570 จึงเป็นการพัฒนาเกาะภูเก็ตให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว การศึกษานวัตกรรมบริการในระดับมาตรฐานนานาชาติและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยกำหนดเป้าหมายสำคัญเพื่อการมุ่งสู่ความเป็นเลิศของเมือง ในด้านการท่องเที่ยวท่องเที่ยวส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่เกาะภูเก็ตสู่ Smart City, Sport Tourism, City of Gastronomy, Medical Hub, Marina Hub, MICE City และส่งเสริมการพัฒนาศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาค (องค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต, 2565)

ในขณะที่จังหวัดภูเก็ตกำลังเผชิญกับจุดเชื่อมโยงระหว่างความทันสมัย แต่ในขณะเดียวกันยังคงต้องรักษาไว้ซึ่งประเพณีท้องถิ่น อันดีงามท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม สถานการณ์ข้างต้นจึงนับเป็นความท้าทายของพลเมืองภูเก็ตต่อการดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมท้องถิ่น ดังที่ ฉัตรทิพย์ นาถสุภา (2547) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในแง่ของจิตใจเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ และความภาคภูมิใจ ทั้งยังทำให้เกิดแรงผลักดันให้มีการพัฒนาท้องถิ่น ชุมชน และประเทศชาติ ผู้เขียนตั้งข้อสังเกตว่าขณะที่โลกเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ผู้คนในสังคมย่อมเกิดการเรียนรู้กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว อันนำมาสู่การผสมผสานวัฒนธรรมท้องถิ่นกับวัฒนธรรมต่างชาติ ที่สามารถมาอยู่ร่วมกันเป็นความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่ลงตัว ดังเช่น พลเมืองภูเก็ตที่เปิดรับและใช้ความก้าวหน้าของมนุษยชาติ ในการหาวิธีที่จะนำวัฒนธรรมท้องถิ่น และวัฒนธรรมต่างชาติมาผนวกรวมกันเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพ

ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงเห็นว่า การนิยามใหม่ของพื้นที่ภูเก็ตศึกษาจึงเป็นแนวทางหนึ่งในการส่งเสริมและพัฒนาความเป็นพลเมืองที่สะท้อนให้เห็นการอยู่ร่วมกันของสังคมบนพื้นที่เกาะ ที่มีลักษณะความหลากหลายทางวัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนา และภาษา และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม

และสิ่งแวดล้อมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองหลากหลายวัฒนธรรมในภูเก็ตต่อไป โดยมีการนำแนวทางการนิยามพื้นที่ใหม่มาประยุกต์ใช้ในการนิยามใหม่ของพื้นที่ภูเก็ต ซึ่งผลจากการศึกษาสามารถเป็นแนวทางให้พลเมืองเกาะภูเก็ตเข้าใจและปรับตัวให้เข้ากับภูมิศาสตร์และภูมิสังคมใหม่ของความเป็นเกาะภูเก็ต และในขณะเดียวกันยังคงรักและภาคภูมิใจในความเป็นพลเมืองหลากหลายวัฒนธรรมในเกาะภูเก็ต บทความฉบับนี้จึงเกิดขึ้นเพื่อมุ่งศึกษาการนิยามใหม่ของพื้นที่ภูเก็ต ด้านความเป็นพลเมืองหลากหลายวัฒนธรรมในเกาะภูเก็ต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทเชิงพื้นที่ที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์อัตลักษณ์และความหลากหลายใหม่ในวัฒนธรรมภูเก็ต
2. เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองหลากหลายวัฒนธรรมในเกาะภูเก็ต

วิธีดำเนินการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้เขียนดำเนินการเก็บข้อมูลโดยแบ่งการเก็บข้อมูลเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มข้อมูลเกี่ยวข้องกับบริบทจังหวัดภูเก็ต ยุทธศาสตร์และนโยบายการพัฒนาจังหวัดภูเก็ต ความหลากหลายทางวัฒนธรรมในพื้นที่เกาะภูเก็ต 2) กลุ่มข้อมูลเกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก การส่งเสริมและพัฒนาพลเมืองในมิติต่าง ๆ และ 3) กลุ่มข้อมูลเกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมืองในพื้นที่เกาะ และแนวทางการส่งเสริมพลเมืองในพื้นที่เกาะของประเทศอื่น ๆ

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจากผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านยุทธศาสตร์การพัฒนา และนโยบายทางวัฒนธรรมของจังหวัดภูเก็ต จำนวน 2 คน 2) กลุ่มนักวิชาการด้านความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก การส่งเสริมและพัฒนาพลเมืองในมิติต่าง ๆ จำนวน 2 คน และ 3) กลุ่มนักประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จำนวน 2 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาโดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้เขียนได้ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ของเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพมากที่สุด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการถอดความ (Transcribe) และนำมาแยก (Parsed and Segmented) ตามประเด็น และหา Theme ของข้อมูล ตามหลักการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และนำเสนอข้อมูลแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

ผู้เขียนจำแนกการนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 2 ประเด็น ตามวัตถุประสงค์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาบริบทเชิงพื้นที่ที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์อัตลักษณ์และความหลากหลายใหม่ในวัฒนธรรมภูเก็ต

ผู้เขียนได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ และสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องจำนวน 3 กลุ่ม ดังที่กล่าวไปข้างต้น เพื่อเป็นข้อมูลทราบบริบทเชิงพื้นที่ที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์อัตลักษณ์และความหลากหลายใหม่ในวัฒนธรรมภูเก็ต และเป็นแนวทางในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองหลากหลายวัฒนธรรมในภูเก็ตต่อไป

1.1 บริบทเชิงพื้นที่ที่เกิดขึ้น กับนิยามใหม่ในการสร้างสรรค์อัตลักษณ์และความหลากหลายทางวัฒนธรรม

การนิยามอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมใหม่ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเข้าใจถึงแก่นของอัตลักษณ์ในสังคมและวัฒนธรรมนั้น ๆ ดังที่ ฉลาดชาย รมิตานนท์ (2550) เสนอว่า อัตลักษณ์กับสังคมเป็นเรื่องที่แยกกันไม่ออก เนื่องจากการนิยามความเป็นตัวตนของอัตลักษณ์นั้นต้องมีการอ้างอิงกับสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของ Hall and Gay (1996 อ้างใน นุพงษ์ กงพิมพ์, 2563) ที่ได้กล่าวถึงการนิยามอัตลักษณ์ว่าไม่ได้เกิดขึ้นโดยตนเองหรือเกิดตามธรรมชาติ แต่ถูกตั้งโดยวัฒนธรรม เป็นการนำเอาวัฒนธรรมมาเชื่อมโยงและประกอบเข้ากับสังคมที่มีการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเป็นวงจรวัฒนธรรมกับการสร้างอัตลักษณ์ หากพิจารณาจากแนวคิดข้างต้น สามารถจำแนกประเภทของอัตลักษณ์ได้เป็น 2 มิติ ตามแนวคิดของอภิญา เพ็องฟูสกุล (2546) ดังนี้ มิติแรกเป็นการเชื่อมต่อระหว่างความเป็นปัจเจกกับโครงสร้างสังคม ซึ่งสังคมเป็นตัวกำหนดบทบาทหน้าที่และระบบคุณค่าที่ติดตัวมา ในอีกมิติหนึ่งอัตลักษณ์เกี่ยวข้องกับมิติ “ภายใน” ของความเป็นตัวเราทั้งด้านอารมณ์ความรู้สึกนึกคิด กล่าวโดยสรุปสามารถแบ่งอัตลักษณ์ออกเป็น 2 ระดับ คือ อัตลักษณ์บุคคล และอัตลักษณ์ทางสังคม

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น หากต้องนิยามอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมของจังหวัดภูเก็ตใหม่ จำเป็นต้องพิจารณาถึงบริบทด้านสังคมวัฒนธรรมของจังหวัดภูเก็ต เนื่องจากจังหวัดภูเก็ตมีอัตลักษณ์ที่มีการสั่งสม บ่มเพาะวัฒนธรรมการดำรงชีวิตของตนเอง และมีการหยิบยืมวัฒนธรรมต่างถิ่นมาประยุกต์ และพัฒนาให้เป็นไปตามกาลสมัยที่เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น โดยสามารถจำแนกรายละเอียดด้านอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมของเกาะภูเก็ตตามแนวคิดของอภิญา เพ็องฟูสกุล (2546) ได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) อัตลักษณ์บุคคล การนิยามอัตลักษณ์บุคคลของพลเมืองจังหวัดภูเก็ต หลีกเลียงไม่ได้ที่จะต้องพิจารณาด้าน

ประวัติศาสตร์ ตามหลักฐานที่ปรากฏเมื่อปี พ.ศ. 1568 ภูเก็ตเป็นที่รู้จักของนักเดินเรือ โดยมีหลักฐานเก่าแก่ที่สุดที่แสดงในแผนที่ปโตเลมีว่าการเดินเรือต้องเดินทางผ่านแหลมจังลอน ซึ่งคือจังหวัดภูเก็ตในปัจจุบัน (ฤดี ภูมิภูถาวร, 2550) ในอดีตคนกลุ่มแรกที่อยู่อาศัยอยู่บนเกาะภูเก็ตคือ ชาวซาไก (Negritos) ที่อาศัยอยู่ทางทิศตะวันตกของคาบสมุทรมาลายูและเกาะต่าง ๆ ในทะเลอันดามัน ต่อมา มีชนชาติมอญจากพะโค ซึ่งเป็นเชื้อสายหนึ่งของพวกเซ่ง หรือชาวเล นอกจากนี้ยังพบว่ามอญอินเดียฝ่ายใต้บริเวณอ่าวเบงกอลทางฝั่งตะวันออกเฉียงใต้ของชมพูทวีปเข้ามาค้าขายและหาแร่ดีบุกบริเวณตะกั่วป่า ในเวลาต่อมาก็มีชาวจีนซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวจีนฮกเกี้ยนย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐานเพื่อค้าขาย หลังจากนั้นได้มีชาติตะวันตกทั้งโปรตุเกส ฮอลันดา ฝรั่งเศส และอังกฤษ เข้ามาตั้งถิ่นฐานในเกาะภูเก็ต จากการเข้ามาของคนหลายกลุ่มข้างต้นได้นำมาสู่การเพิ่มจำนวนประชากร และการผสมผสานทางเชื้อชาติและวัฒนธรรมของชาวพื้นเมือง ชาวจีน ชาวจีนอินเดีย และชาวตะวันตกในเกาะภูเก็ต จนเกิดเป็นความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่นำเอาวัฒนธรรมของชาติต่าง ๆ มาปรับปรุงและดัดแปลง ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความคิด ทศนคติ รวมถึงความเชื่อทางศาสนา และทำให้คนภูเก็ตปรับตัวเพื่อการดำรงอยู่ภายใต้ความหลากหลายทางวัฒนธรรม จนกระทั่งกลายเป็นอัตลักษณ์บุคคลของชาวภูเก็ต (จรรณี คงกุล, 2561; องค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต, 2565) ที่เรียกว่า “ตงห่อ” ซึ่งเป็นภาษาถิ่นของจังหวัดภูเก็ต หมายถึง การเป็นคนดีในทุก ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ และความกตัญญู เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต โดยที่สภากาชาดจังหวัดภูเก็ตมุ่งเน้นในการสร้างเยาวชนให้เป็นเด็กตงห่อ โดยสร้างเอกลักษณ์ค่านิยมคนภูเก็ต ภายใต้คำขวัญที่ว่า “สร้างคนภูเก็ตให้ตงห่อ เพียงพอด้วยหลักคิด ไกลซ์ติวัฒนธรรมประเพณี รักศักดิ์ศรี กตัญญูรู้คุณ ซื่อสัตย์ สุจริต พอเพียง มีวินัย จิตอาสา” (สภากาชาดจังหวัดภูเก็ต, 2557)

2) อัตลักษณ์ทางสังคม องค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต (2565) และ Fine Arts Department (1999) ได้นิยามอัตลักษณ์ทางสังคมวัฒนธรรมของพื้นที่เกาะภูเก็ต โดยสรุปได้ดังนี้

(1) อัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมด้านภาษา ได้แก่ การนำภาษาถิ่นภูเก็ต ภาษาไทย ภาษาจีน ภาษาอังกฤษ และภาษามลายูมาผสมผสานกัน จนเกิดเป็นภาษาอังกฤษสำเนียงจีนฮกเกี้ยน ภาษามลายูสำเนียงจีนฮกเกี้ยน และภาษาไทยสำเนียงภาษาถิ่นภูเก็ต รวมทั้งภาษาอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น ภาษารัสเซีย ภาษาเยอรมัน ภาษาสเปน ภาษาฝรั่งเศสเพื่อนำไปใช้ในการสื่อสารและประกอบอาชีพ

(2) อัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมด้านการสร้างบ้านเรือนและที่อยู่อาศัย เดิมปลูกบ้านแบบไทยแล้วจึงเปลี่ยนแปลงเป็นรูปแบบของจีน และต่อมา

ได้เลียนแบบฝรั่ง ซึ่งเรียกชื่อว่า บ้านเรือนแบบซิโน-ยูโรเปียน ซึ่งซิโน หมายถึง จีน ส่วนยูโรเปียน หมายถึง กลุ่มชาวยุโรปที่เข้ามาตั้งถิ่นฐาน ซึ่งลักษณะบ้านที่สร้างในภูเก็ตมี 2 แบบ คือ แบบเป็นอาคารเดี่ยว ๆ เรียกว่า อั้งม่อหลาว และอาคารแบบห้องแถว เป็นตึก 2 ชั้น ด้านหน้าของตึกชั้นล่างจะมีทางเดินต่อเนื่องกัน เป็นทางเท้าที่เป็นลักษณะเด่นของอาคารแบบนี้ เรียกว่า “ห่งอกากี้” เป็นทางเดินที่กันแดด กันฝนได้

(3) อັตลัษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมด้านการแต่งกาย ชาวภูเก็ตรักษาวัฒนธรรมการแต่งกายแบบจีนบ่าไว้โดยปรับเปลี่ยนรายละเอียดให้เหมาะสมกับยุคสมัย เช่น ชุดย่ำหยา ซึ่งเป็นชุดลำลอง ตัวเสื้อตัดด้วยผ้าลูกไม้หรือผ้าป่าน รุเปีย แขนยาว เข้าเอวรัดรูป ปีกลายฉลุทั้งที่คอเสื้อ ชายเสื้อ และปลายแขน ตัวเสื้อด้านหน้าปลายแหลมยาว ความยาวตัวเสื้อจะอยู่ระดับสะโพกบน ปกเสื้อด้านหน้าแเบะออกสำหรับติดโก้งหรือกระดุมทองฝังเพชรที่ร้อยเชื่อมด้วยสร้อยทอง ส่วนผ้าถุงนิยมใช้ผ้าปาเต๊ะปักเลื่อม

(4) อັตลัษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมด้านอาหาร อาหารของชาวภูเก็ตจะเน้นไปทางด้านอาหารจีน ได้แก่ หมี่ฮกเกี้ยน หมี่หุ่น หมี่สั่ว โอวต้าว ปอเปี๊ยะสด เสี่ยวโบ้ย และโลบะ นอกจากนี้ยังมีขนมหวาน ได้แก่ อังกู๋ ฮวดโก้ย โอเอว๋ ตูโบ้ และอาโป้ง ฯลฯ

(5) อັตลัษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมด้านประเพณี เช่น การแต่งงาน ชาวภูเก็ตมีการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมไทยและจีนร่วมกัน กล่าวคือ ตอนเช้าของวันแต่งงาน เจ้าบ่าวจะแห่ขันหมากและของหมั้นต่าง ๆ มาบ้านเจ้าสาว และเมื่อเสร็จพิธีหมั้น เจ้าบ่าวและเจ้าสาวจะต้องไปสักการะเจ้าแม่กวนอิม (ปุดจ้อ) ณ ศาลเจ้าปุดจ้อ และไปไหว้หลวงพ่อแช่ม ณ วัดฉลอง เมื่อเสร็จพิธีดังกล่าวก่อนการเลี้ยงฉลองการแต่งงาน จะมีการเชิญญาติผู้ใหญ่ของทั้งสองฝ่ายรับการคารวะน้ำชาจากเจ้าสาว และเจ้าบ่าว เรียกว่า “ผั่งเต้” และส่งตัวเจ้าสาวเจ้าบ่าวเข้าเรือนหอตามประเพณีทั่วไป นอกจากประเพณีการแต่งงาน ชาวไทยเชื้อสายจีนในภูเก็ตยังมีประเพณีถือศีลกินผัก (เจี๊ยะฉ่าย) ประเพณีพ้อต่อ ประเพณีไหว้เทวดา ที่ยังคงสืบทอดมาถึงปัจจุบัน

(6) อັตลัษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมด้านศาสนา พื้นที่เกาะภูเก็ตมีความหลากหลายด้านศาสนา ปรากฏวัดพุทธ มัสยิด โบสถ์คริสต์ วัดซิกข์ และวัดฮินดูเพียง 1 แห่ง นั้บถึอศาสนาพุทธร้อยละ 75 ศาสนาอิสลามร้อยละ 20 ศาสนาคริสต์ร้อยละ 4 นอกนั้นนั้บถึอศาสนาอื่น ๆ เช่น ศาสนาซิกข์ ศาสนาฮินดู ร้อยละ 1

จากนิยามและการจำแนกอັตลัษณ์ในบริบทเชิงพื้นที่ของจังหวัดภูเก็ต สะท้อนให้เห็นถึงการสร้างสรรค์อັตลัษณ์ใหม่บนพื้นฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรมจากวัฒนธรรมข้ามชาติ

ดั่งที่ อานันท์ กาญจนพันธุ์, (2564) ได้กล่าวว่า “วัฒนธรรมข้ามชาติ เป็นการเคลื่อนย้ายคน สิ่งของ และข้อมูลข้ามพื้นที่อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดความหลากหลายของผู้คนและวัฒนธรรม สู่การอยู่ร่วมกันในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม จึงเป็นหนึ่งในบรรทัดฐานการอยู่ร่วมกันทางสังคม” ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นจึงสามารถนิยามความเป็นพลเมืองของพื้นที่เกาะภูเก็ตใหม่ได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มี “ความเป็นพลเมืองหลากหลายวัฒนธรรม”

1.2 บริบทเชิงพื้นที่ กับแนวทางการสร้างสรรค์อັตลัษณ์และความหลากหลายวัฒนธรรมที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองพื้นที่เกาะในต่างประเทศ

การทบทวนการสร้างความเป็นพลเมืองในพื้นที่ที่มีบริบทใกล้เคียงกับพื้นที่เกาะภูเก็ตมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากสามารถนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการส่งเสริมและกำหนดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองหลากหลายวัฒนธรรมของภูเก็ตได้ ผู้เขียนจึงเลือกประเทศในภูมิภาคเอเชียที่มีลักษณะทางภูมิประเทศเป็นเกาะ และมีบริบทที่คล้ายคลึงกับเกาะภูเก็ต และเป็นประเทศที่จัดอยู่ในกลุ่มของประเทศที่พัฒนาแล้ว ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี สาธารณรัฐประชาชนจีน (เขตบริหารพิเศษฮ่องกง) ผลการศึกษาสามารถนำเสนอได้ดังต่อไปนี้

1. ประเทศสิงคโปร์ เป็นประเทศที่มีลักษณะเป็นเกาะขนาดเล็กที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หากพิจารณารายละเอียดด้านอັตลัษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมพบว่า ด้านอັตลัษณ์บุคคล พลเมืองสิงคโปร์มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม ครูเป็นกลไกสำคัญในการช่วยขับเคลื่อนพลเมืองสิงคโปร์ ด้วยการสร้างความเข้าใจเรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรมให้กับพลเมือง โดยมีกระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานสำคัญในการควบคุมดูแลเนื้อหาภายในแบบเรียน ที่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความต้องการของสภาพสังคม และนำไปสู่การสร้างการยอมรับและการเข้าใจความหลากหลายของแต่ละกลุ่มเชื้อชาติ ผ่านโปรแกรมวิชาสังคมศึกษา โดยกำหนดเป็นวิชาบังคับในหลักสูตรขั้นพื้นฐาน (पालิตา พุทธประเสริฐ, 2558) ดั่งที่ Alviar-Martin, T., & Ho, L. C. (2011) ได้กล่าวว่า ครูในสิงคโปร์ต้องมีความรู้เรื่องของอັตลัษณ์ เข้าใจความหลากหลาย รวมถึงต้องรู้และเข้าใจบริบทของบุคคลที่มีความหลากหลายเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียน นอกจากนี้ Ho, L. C. (2009) ยังได้กล่าวถึงอັตลัษณ์บุคคลในประเทศสิงคโปร์ว่า การแสดงตัวตนและการยึดมั่นไว้ซึ่งอັตลัษณ์ของชาติและกลุ่มที่แตกต่างกัน เป็นคุณลักษณะหนึ่งของพลเมืองสิงคโปร์ แต่ในทางกลับกันก็ต้องปรับตัวให้ทันโลกในยุคโลกาภิวัตน์มากขึ้น สำหรับสิงคโปร์มีวิธีการส่งเสริมความเป็นพลเมืองท่ามกลางความหลากหลายทางเชื้อชาติ ด้านอັตลัษณ์ทางสังคม พบว่านโยบายด้านการศึกษา

ของสิงคโปร์มีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนรุ่นใหม่มีความรู้และความคิดในเรื่องการพัฒนาความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในสังคม โดยไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ ซึ่งมีหลักพื้นฐาน 4 ประการ ได้แก่ 1) พลเมืองสิงคโปร์จะต้องมีความรู้สึกที่มีลักษณะเป็นรากฐานเดียวกันและรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชาติ 2) พลเมืองสิงคโปร์รุ่นใหม่ทุกคนจำเป็นต้องรู้เรื่องราวความเป็นมาของประเทศสิงคโปร์ 3) พลเมืองสิงคโปร์ต้องเข้าใจในความเป็นสิงคโปร์ กล่าวคือ เข้าใจถึงความท้าทายของประเทศและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอดีตและอนาคตเพื่อการอยู่ร่วมกันเป็นหนึ่งเดียวกันและฝ่าฟันอุปสรรคในอนาคตได้ และ 4) พลเมืองสิงคโปร์รุ่นใหม่ต้องถูกปลูกฝังในเรื่องความเชื่อมั่นในคุณงามความดีของสังคม และความเท่าเทียมกันของคนในสังคม

2. สาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) ตั้งอยู่บนคาบสมุทรเกาหลีในภูมิภาคเอเชียตะวันออก หากพิจารณารายละเอียดด้านอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม พบว่าด้านอัตลักษณ์บุคคล ลักษณะความเป็นพลเมืองของสาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม และความเป็นพลเมืองโลกในยุคข้ามชาติ ดังที่ Moon, S. (2010) ที่กล่าวว่า สิ่งทีพลเมืองเกาหลีใต้จำเป็นต้องตระหนัก คือ เรื่องของการสร้างความสามัคคีในความหลากหลายวัฒนธรรม และการยอมรับความแตกต่างและตระหนักถึงความหลากหลายด้านบุคคล ด้านอัตลักษณ์ทางสังคม พบว่านักการศึกษาและผู้กำหนดนโยบายของเกาหลีใต้ คำนึงถึงการให้ความรู้พลเมืองที่ตอบสนองความต้องการของสังคมข้ามชาติ และเป็นความเป็นสากล โดยมีโรงเรียนเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนความเป็นพลเมืองในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ขณะเดียวกันก็ส่งเสริมความสามารถในการเชื่อมโยงกับการฝึกความอดทนต่อเอกลักษณ์ที่แตกต่างกัน แต่ยังไม่เปิดกว้างต่อความแตกต่างทางสังคม ชาติ และชุมชนโลก ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่ความเป็นพลเมืองโลกในยุคข้ามชาติ ด้วยเหตุนี้แนวคิดในการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของเกาหลีใต้ จึงเน้นการฝึกฝนความสามารถในการคิดตัดสินใจในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเมือง การให้ความรู้ทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น การมีส่วนร่วมการเมือง และบทบาทหน้าที่ในฐานะพลเมืองที่มีสำนึกรับผิดชอบ (เลิศพร อุดมพงศ์, 2560)

3. ประเทศญี่ปุ่น เป็นประเทศหมู่เกาะที่พัฒนาแล้วและมีมาตรฐานการครองชีพและดัชนีการพัฒนามนุษย์สูง เป็นผู้นำระดับโลกในอุตสาหกรรมและอิเล็กทรอนิกส์ หากพิจารณาอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมพบว่าด้านอัตลักษณ์บุคคล ประเทศญี่ปุ่นมีความหลากหลายด้านเชื้อชาติและชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ อย่างชัดเจน โดยที่ความหลากหลายด้านเชื้อชาติในญี่ปุ่นเป็นการผสมผสานเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ภาษา วัฒนธรรม ค่านิยมที่จำเป็นสำหรับความเป็นพลเมืองญี่ปุ่น คือ การรับรู้ถึงสำคัญของมนุษย์ สิทธิ ประชาธิปไตย และเข้าใจ

ความหลากหลายทางวัฒนธรรมส่วนบุคคล ด้านอัตลักษณ์ทางสังคมพบว่า ประเทศญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับการสร้างพลเมืองที่กระตือรือร้นกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ดังที่ Hoskins, B. (2007) เสนอไว้ว่า องค์ประกอบที่ดีของการเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้น ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมือง ภาคประชาสังคม และชุมชน สังเกตได้จากหลังจากการปฏิรูประบบการศึกษาที่พัฒนาพลเมืองของญี่ปุ่น ได้ให้ความสำคัญต่อการสร้างผู้เรียนให้มีคุณลักษณะพื้นฐานของการเป็นพลเมืองที่ดีตามวิถีประชาธิปไตย ที่มุ่งเน้นเกี่ยวกับเรื่องหน้าที่และความรับผิดชอบของนักเรียนต่อชุมชนและสังคม และยังมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อการสร้างพลเมืองคุณภาพ (Smart Citizens) สู่สังคมญี่ปุ่น 5.0 ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้ความสุขในบริบทแห่งการเปลี่ยนแปลงจากการที่ประเทศมีประชากรสูงอายุจำนวนมาก (พราวพรรณ พลบุญ, นิศารทองนอก, 2563)

4. สาธารณรัฐประชาชนจีน (เขตบริหารพิเศษฮ่องกง) เป็นเขตปกครองตนเองริมฝั่งทางใต้ของประเทศจีนอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออก (Shiu-Hing, L., 2001) หากพิจารณารายละเอียดด้านอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม พบว่าด้านอัตลักษณ์บุคคล ในอดีตฮ่องกงเป็นเมืองตกอยู่ในอาณานิคมของประเทศอังกฤษ ฮ่องกงจึงเป็นเมืองที่มีความหลากหลายวัฒนธรรมไปโดยปริยาย แต่ในขณะที่เดียวกันฮ่องกงยังมีภาษาดั้งเดิมของตนคือภาษาจีน พลเมืองจึงมีการปรับตัวให้สามารถดำรงอยู่ได้ในความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรม ด้านอัตลักษณ์ทางสังคม พบว่า ฮ่องกงจัดเป็นเขตบริหารพิเศษที่พัฒนาแล้ว ระบบการศึกษาของฮ่องกงได้รับอิทธิพลมาจากอังกฤษตั้งแต่ยุคอาณานิคม รัฐบาลที่บริหารฮ่องกงได้มีเป้าหมายที่ชัดเจนในการเตรียมพลเมืองเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 โดยการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้พลเมืองได้มีทักษะในอนาคต การสร้างพลเมืองให้มีความเป็นสากล มีความคิดเชิงสร้างสรรค์ มีความคิดเชิงวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ มีความสามารถในการสื่อสารภาษาสำคัญของโลก คือ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน รวมถึงความสามารถด้านการค้า เทคโนโลยีการสื่อสาร และทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อเตรียมเกาะฮ่องกงให้เป็นประเทศที่เปิดเสรีทางการค้า ในขณะเดียวกัน การเตรียมความพร้อมทางการศึกษาของฮ่องกงให้ความสำคัญกับท้องถิ่น และระดับชาติเพื่อการปรับสภาพความเป็นพลเมืองรุ่นใหม่ของฮ่องกงเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ดังที่ Law, W. W. (2004) กล่าวว่า การเตรียมให้ความสำคัญกับความเป็นสากล การหลอมรวมปรัชญาตะวันออกและตะวันตก เข้าด้วยกันอย่างผสมผสานกลมกลืน เป็นการสร้างความทันสมัย การเปลี่ยนแปลง และเอกลักษณ์ของพลเมืองฮ่องกง

จากผลการศึกษาระบบบริหารที่ผูกพันที่ผูกพัน และบริบทเชิงพื้นที่เกาะในต่างประเทศ กับนิยามใหม่ในการสร้างสรรค์อัตลักษณ์และความหลากหลายวัฒนธรรมที่มีผลต่อความเป็น

พลเมืองภูเก็ต สะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองหลากหลายวัฒนธรรมในพื้นที่เกาะอย่างชัดเจน โดยผลที่ได้ผู้เขียนได้นำข้อมูลไปสังเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองหลากหลายวัฒนธรรมในเกาะภูเก็ตต่อไป

2. การเสนอแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองหลากหลายวัฒนธรรมในเกาะภูเก็ต

แนวทางการส่งเสริมพลเมืองบนพื้นที่เกาะภูเก็ตสู่คุณลักษณะความเป็นพลเมืองหลากหลายวัฒนธรรม ควรอยู่บนฐานคิดต่อไปนี้

1. ฐานคิดระดับนโยบาย จังหวัดภูเก็ตควรตระหนักถึงนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ (2551) ที่ได้กำหนดให้วิสัยทัศน์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ว่า “หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุล ทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ” และประยุกต์ใช้แนวคิดของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2560-2580 ที่ได้กล่าวถึงความเป็นพลเมืองไทยไว้ในประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ว่า “คนไทยในอนาคตจะต้องมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มีวินัย รักษาสีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง และมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นวัตกรรม ผู้ประกอบการ ร่วมปลูกฝังค่านิยม วัฒนธรรมที่พึงประสงค์ โดยบูรณาการร่วมระหว่าง “ครอบครัว ชุมชน ศาสนา การศึกษา และสื่อ” รวมถึงให้ความสำคัญกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 13 ที่ได้วางรากฐานสำคัญในการพัฒนาคนให้มีทักษะที่อย่างรอบด้าน คือ ทักษะด้านภาษาต่างประเทศ ทักษะด้านดิจิทัล และทักษะการเป็นผู้ประกอบการ รวมถึงทักษะทางสังคม/พฤติกรรม (Soft Skills) อาทิ การคิดเชิงวิพากษ์ การคิดสร้างสรรค์ การปรับตัว การยอมรับความแตกต่าง การสื่อสารและการทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยนำแนวคิดข้างต้นมาใช้เป็นแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองหลากหลายวัฒนธรรมในเกาะภูเก็ตให้มีคุณภาพและนำไปสู่การเป็นเมืองไทยที่มีคุณภาพต่อไป

2. ฐานคิดระดับหลักสูตร การจัดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองในพื้นที่เกาะภูเก็ต จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมให้พลเมืองเข้าใจและเห็นความสำคัญของความหลากหลายวัฒนธรรม การศึกษาระดับหลักสูตรจึงมีบทบาทสำคัญ ดังแนวคิดของ เลิศพรอุดมพงษ์, (2560) ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง

เป็นการวางแผนและกำหนดกระบวนการเรียนรู้แบบเป็นระบบต่อเนื่อง มุ่งให้ผู้เรียนได้มีองค์ความรู้ที่หลากหลายเชื่อมโยงไปสู่เป้าหมายที่ชัดเจนตามหลักสูตร รวมทั้งปลูกฝังทักษะในการเป็นพลเมืองที่เหมาะสมไปพร้อม ๆ กันด้วย โดยการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองเป็นกระบวนการพัฒนาคน ให้เป็นคนที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ มีเหตุผล มีความตระหนักถึงสิทธิ เสรีภาพ และเข้าใจต่อบทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นพลเมืองของประเทศ เพื่อให้ผู้ที่ผ่านการศึกษาในหลักสูตรสามารถนำความรู้ที่ไปประยุกต์ใช้พัฒนาตนเอง พัฒนาสังคมและพัฒนาประเทศชาติให้เจริญยิ่งขึ้น (สุทธิรักษ์ โรจนหัสติน, เรชา ชูสุวรรณ และเอกรินทร์ สังข์ทอง, 2560) ด้วยเหตุนี้การวางทิศทางการพัฒนาพลเมืองของจังหวัดภูเก็ต จึงควรจัดกระทำผ่านระบบการศึกษา โดยใช้หลักสูตรการศึกษาของชาติเป็นเครื่องมือหลัก เนื่องจากเป็นช่องทางที่จะสามารถปลูกฝังชุดความคิด ความเชื่อ ข้อมูล ความรู้ และอื่น ๆ ให้กับประชาชนของชาติ เชื่อมโยงการเปลี่ยนแปลงของโลกในมิติต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน ทักษะศตวรรษที่ 21 จึงกลายมาเป็นทักษะพื้นฐานสำคัญที่ระบบการศึกษาจะต้องพัฒนาให้กับผู้เรียน เพื่อสร้างพลเมืองของชาติและพลเมืองโลก ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักคิดในการจัดทำหลักสูตร

3. ฐานคิดระดับสถานศึกษา สถานศึกษาควรนำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น มาจัดทำรายละเอียดของเนื้อหาองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับท้องถิ่นให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา และสภาพของชุมชนนั้น ๆ ในบริบทพื้นที่เกาะ ชรินทร์ มั่งคั่ง (2561) ได้นำเสนอว่า ควรดำเนินงานในรูปคณะกรรมการระดับสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ครูผู้บริหาร ผู้นำทางศาสนา ผู้นำชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์หลากหลาย เพื่อจะได้ร่วมกันพิจารณาจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา และสภาพของชุมชน ตามกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำหนดไว้ เพื่อจะได้ทราบถึงจุดเน้น หรือประเด็นที่สถานศึกษาให้ความสำคัญ และการจัดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นว่าควรอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ใด ชั้นปีใด เป็นรายวิชาพื้นฐานหรือรายวิชาที่ต้องการเรียนเพิ่มเติม และควรจะมีเนื้อหามากน้อยอย่างไร ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนดไว้ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษาให้สมบูรณ์ และจัดทำรายวิชาพื้นฐานหรือรายวิชาเพิ่มเติม ให้สอดคล้องกับบริบทจุดเน้นของสถานศึกษาและบริบทพื้นที่เกาะ

ผู้เขียนเชื่อว่า หากจังหวัดภูเก็ตกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาพลเมือง ด้วยการประยุกต์ใช้ฐานคิดข้างต้นเป็นแนวทางในการดำเนินงาน จังหวัดภูเก็ตจะเป็นจังหวัดที่มีพลเมืองที่มีคุณภาพ เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาจังหวัดต่อไป และเชื่อว่าแนวทางดังกล่าวจะสามารถพัฒนาพลเมืองภูเก็ตสู่พลเมืองที่มีคุณลักษณะสำคัญ 5 ประการ ดังต่อไปนี้

1) ความเป็นพลเมืองประชาธิปไตย ที่เคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ เคารพในสิทธิ เสรีภาพ กฎของสังคม และหลากหลายทางวัฒนธรรม

2) ความเป็นพลเมืองสิ่งแวดล้อม ที่ตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม มีความรู้ ค่านิยม ทักษะ และจิตสำนึกของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในบริบทพื้นที่เกาะ

3) ความเป็นพลเมือง “ตงท้อ” ที่รู้จักตัวตน รักและภูมิใจในอัตลักษณ์ภูเกิด เห็นคุณค่าและมีจิตสำนึกรักบ้านเกิดมีส่วนร่วมในการสืบสานอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น รวมถึงสามารถใช้ภาษาถิ่นในชีวิตประจำวันได้

4) ความเป็นพลเมืองสากล ที่มีความสามารถในการสื่อสารภาษาสำคัญของโลก ตระหนักถึงการเชื่อมโยงและการพึ่งพาอาศัยกันในระดับสากล มีจิตสำนึกร่วมถึงปัญหาในระดับโลก มีทักษะการเป็นผู้ประกอบการที่สามารถเชื่อมโยงปรากฏการณ์ระหว่างท้องถิ่นภูเกิดกับระดับสากลเพื่อก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลก

5) ความเป็นพลเมืองดิจิทัล ที่มีทักษะการรู้ดิจิทัล ได้แก่ การรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง การรักษาข้อมูลส่วนตัว การจัดสรรเวลาหน้าจอ การจัดการภัยคุกคามบนโลกออนไลน์ การคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ การมีมารยาททางดิจิทัล และการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษานิยามใหม่ของพื้นที่ภูเกิดศึกษา : ความเป็นพลเมืองหลากหลายวัฒนธรรมในเกาะภูเกิด ประเทศไทย เป็นแนวทางในการศึกษาเพื่อต้องการการนิยามความหมายใหม่ให้กับพลเมืองบนพื้นที่เกาะภูเกิด ซึ่งเป็นพลเมืองที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม และต้องการกำหนดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองหลากหลายวัฒนธรรมในเกาะภูเกิด ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพทางภูมิศาสตร์และภูมิสังคมของพื้นที่ ตามแนวคิดพื้นที่ใหม่เพื่อการจัดเตรียมพื้นที่ใหม่สำหรับพลเมืองหลากหลายวัฒนธรรมในเกาะภูเกิด ซึ่งในการศึกษาการนิยามใหม่ของพื้นที่ในหลากหลายมุมมอง ดังแนวคิดของ Uclés, M. L. (2019) ได้ศึกษานิยามใหม่ของประชาธิปไตยในเอลซัลวาดอร์เพื่อพื้นที่ใหม่และแนวปฏิบัติใหม่สำหรับทศวรรษ 1990 ในละตินอเมริกาที่เข้าสู่ศตวรรษที่ 21 เป็นการสร้างพื้นที่นิยามใหม่ด้านความเป็นประชาธิปไตยขยายกว้างจากประชาธิปไตยแบบรัฐสภาทางการเมือง ทำให้เป็นประชาธิปไตยของภาคประชาสังคม ที่มีระบอบประชาธิปไตยแบบเสรีนิยมของการจัดระบบเศรษฐกิจและสังคม เช่นเดียวกับงาน Wood, G. K., & Lemley, C. K. (2015) ได้ศึกษาขอบเขตวัฒนธรรมในโรงเรียนและชุมชนเพื่อกำหนดพื้นที่ใหม่ผ่านการจัดระเบียบ ผ่านหลักสูตรของโรงเรียนและเสนอวิธีการทำให้พื้นที่ที่มีการโต้แย้งเป็นพื้นที่ประชาธิปไตยมากขึ้น

ผู้เขียนตั้งข้อสังเกตว่า การเตรียมพลเมืองชาติสำหรับอนาคต เป็นการเตรียมพลเมืองให้มีความพร้อมสำหรับการแข่งขันระดับนานาชาติ เนื่องจากความรู้ของผู้คน นวัตกรรม และความสามารถในการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการแข่งขันในอนาคต ดังแนวคิดของ ชรินทร์ มั่งคั่ง และนิติกร แก้วปัญญา (2564) ที่กล่าวว่า การเตรียมการเป็นพลเมือง เป็นสิ่งสำคัญเพราะโลกได้ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว เพื่อปรับตัวให้เข้ากับสังคม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม การเตรียมความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการเป็นพลเมืองของโลกในอนาคตที่คาดการณ์ไว้ของพลเมืองต่อไปในศตวรรษหน้า เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงจึงมีความสำคัญ จะเห็นได้ว่า ไม่ว่าจะเป็นพลเมืองในแผ่นดินใหญ่ (Mainland) หรือพลเมืองในพื้นที่เกาะ (Island) ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ล้วนจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองทั้งสิ้น ดังตัวอย่างการเตรียมความเป็นพลเมืองหลากหลายวัฒนธรรมของประเทศญี่ปุ่น ที่กระทรวงศึกษาธิการของญี่ปุ่นได้กำหนดคุณลักษณะขั้นพื้นฐานของความเป็นพลเมืองญี่ปุ่น โดยใช้ชื่อว่า Kohmin : citizenship โดยกำหนดในเป้าหมายการพัฒนาพลเมืองว่าพลเมืองจะต้องประกอบไปด้วยคุณลักษณะสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ 1) เป็นบุคคลที่มีความตระหนักต่อบทบาทและความรับผิดชอบของตนเองในฐานะพลเมืองของประเทศบนพื้นฐานหลักการที่ว่าอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศเป็นของประชาชนชาวญี่ปุ่น 2) เป็นบุคคลที่มีความตระหนักต่อบทบาทและความรับผิดชอบของตนเอง รวมถึงการทำงานเพื่อพัฒนาสังคม 3) เป็นบุคคลที่มีความตระหนัก รู้รอบรู้ และมีความสามารถในการเรียนรู้ตลอดเวลา/ตลอดชีวิตเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ 4) เป็นบุคคลที่ตระหนักอย่างลึกซึ้งต่อคุณค่าและแนวคิดที่ว่าด้วยความมีสรีภาพ สิทธิมนุษยชน หน้าที่ของตนเองที่มีต่อสังคมและความรับผิดชอบต่อสาธารณะ และ 5) มีความสามารถในการใช้ชีวิตหรือดำเนินการได้อย่างอิสระ (Independent Action) เพื่อใช้สิทธิของตนเองในด้านต่าง ๆ หรือแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมบนพื้นฐานของความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการทั้งหมดข้างต้น (Otsu, 2013) และตัวอย่างการเตรียมของสิงคโปร์ ดังที่ Lee, W. O. (2013) ที่ได้กล่าวไว้ว่า นโยบายของประเทศได้เตรียมพลเมืองสิงคโปร์ให้มีความพร้อมสำหรับศตวรรษที่ 21 ที่มีลักษณะดังนี้ 1) เป็นคนที่มีความเชื่อมั่น สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักตนเอง และกล้ายืนหยัดในสิ่งถูกต้อง 2) เป็นคนมีความใฝ่รู้ และมีความรับผิดชอบต่อ 3) เป็นคนที่มีความกระตือรือร้นกับการมีส่วนร่วม และ 4) เป็นคนที่มีความเป็นประชากรของสังคมและประเทศชาติ

ด้วยเหตุนี้แนวทางในการพัฒนาพลเมือง และการวางทิศทางการพัฒนาพลเมืองของจังหวัดภูเก็ต ที่ขับเคลื่อนผ่านระบบการศึกษา โดยใช้หลักสูตรการศึกษาของชาติเป็นเครื่องมือหลัก ประกอบกับหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อทำให้เห็นถึงความสำคัญของ

จังหวัดภูเก็ตกับแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองหลากหลายวัฒนธรรมบนพื้นที่เกาะ อันจะนำไปสู่การส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองหลากหลายวัฒนธรรมในพื้นที่เกาะต่อไป ดังนั้นการจัดทำรายวิชาภูเก็ตศึกษา จึงเป็นรายวิชาที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองบนพื้นที่เกาะ โดยที่จัดทำรายวิชาที่เป็นสาระการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ความเป็นพลเมืองประชาธิปไตย ความเป็นพลเมืองสิ่งแวดล้อม ความเป็นพลเมือง “ตงห่อ” ความเป็นพลเมืองสากล และความเป็นพลเมืองดิจิทัล เพื่อให้สอดคล้องกับพื้นที่ นำไปสู่การจัดการเรียนการสอน ปรับกิจกรรมการเรียนการสอน หรือจัดกิจกรรมเสริม หรือบูรณาการในรายวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ และระดับชั้นนั้น ๆ

ข้อเสนอแนะ

เป็นแนวทางสำหรับสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานนำไปกำหนดนโยบายด้านการส่งเสริมและพัฒนาความเป็นพลเมืองบนพื้นที่ภูเก็ตที่สะท้อนให้เห็นการอยู่ร่วมกันของสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณลักษณะของพลเมืองที่อยู่ในพื้นที่เกาะด้วยการปลูกฝังผ่านการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร.
- จารุณี คงกุล. (2561). วัฒนธรรมข้ามชาติในจังหวัดภูเก็ต. **วารสารกระแสวัฒนธรรม**. 21(39), 110-121.
- ฉลาดชาย รมิตานนท์. (2550). “แนวคิดในการศึกษาอัตลักษณ์ความเป็นไทย” ใน **สรสวดี อ่องสกุล และโยชิยุกิ มาซูฮารา**. (บรรณาธิการ). การศึกษาประวัติศาสตร์และวรรณกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2547). **ความเป็นมาและสาระสำคัญของแนวคิดวัฒนธรรมชุมชน**. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน.
- ชรินทร์ มั่งคั่ง. (2561). **องค์ความรู้หลักสูตรและการสอนสังคมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชรินทร์ มั่งคั่ง และนิติกร แก้วปัญญา. (2564). การบ่มเพาะมารยาทดิจิทัล: วิธีสอนออนไลน์เพื่อการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นพลเมืองก้าวหน้าในห้องเรียนสังคมศึกษาเสมือนจริง. **วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย**. 6(1), 204-214.

- ฤดี ภูมิภูดาวาร. (2550). **ภูเก็ต**. ภูเก็ต: ภูเก็ตบุลเลตินจำกัด.
- ธราธร รัตนฤมิตศร. [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.bangkokbiznews.com/lifestyle/travel/1085960>.
- นุพงษ์ กงพิมพ์. (2563). **ศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชุมชนบ้านขาว อำเภอระนอง จังหวัดสงขลา เพื่อจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ปาไลดา พุทธประเสริฐ. การศึกษาสร้างชาติสิงคโปร์ ประวัติศาสตร์จุดเริ่มความเข้าใจ “เศรษฐกิจ-การเมือง” นำอาเซียน. [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.tcijthai.com/news/2015/3/scoop/2275>. 2558.
- พรราวพรรณ พลบุญ และนิศากร ทองนอก. (2563). **โครงการ “การสร้างพลเมืองคุณภาพ Smart citizens สู่สังคมญี่ปุ่น 5.0 : กรณีศึกษาการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา**. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)
- เลิศพร อุดมพงษ์. (2560). **การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง (Civic/Citizenship Education) ในการส่งเสริมบทบาทของภาคพลเมืองในการเมืองระบบตัวแทนแนวทางที่ยั่งยืนผ่านประสบการณ์จากต่างประเทศ**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- สภาการศึกษาจังหวัดภูเก็ต. (2557). **คุณสมบัติการเป็นตงห่อ**. สภาการศึกษาจังหวัดภูเก็ต.
- สุทธิรักษ์ โรจนหัสติน, เรชา ชูสุวรรณ และเอกรินทร์ สังข์ทอง. (2560). **หลักคิดสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง**. **วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**. 28(1), 207-217
- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดภูเก็ต. **รายงานสถานการณ์ทางสังคมจังหวัดภูเก็ตประจำปี 2565**. [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://phuket.m-society.go.th>.
- อภิญา เฟื่องฟูสกุล. (2546). **อัตลักษณ์ Identity การทบทวนทฤษฎีและกรอบแนวคิด**. กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ.
- อานันท์ กาญจนพันธ์. (2564). **ก้าวข้ามวาทกรรมสู่พื้นที่ความรู้: จุดตัดของข้อถกเถียงทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: สยามปริทัศน์.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต. [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://phuketpao.go.th/frontpage>.

- Alviar-Martin, T., & Ho, L. C. (2011). "So, where do they fit in?" Teachers' perspectives of multi-cultural education and diversity in Singapore. **Teaching and Teacher Education**. 27(1), 127-135.
- Fine Arts Department. (1999). **Thalang, Phuket, and Andaman West Coast: Archeology, History, Ethnic and Economy**. Bangkok: Amarin Printing Group.
- Fine Arts Department. (2001). **Phuket Culture, Historical Development, Identity and Wisdom**. Committee on Documentation and Archives: Board of Directors in An Arrangement of 74th Anniversary Celebrations of His Majesty King Bhumibol Adulyadej on December 5, 1999. Bangkok.
- Ho, L. C. (2009). Radiatively inefficient accretion in nearby galaxies. **The Astrophysical Journal**. 699(1), 626.
- Hoskins, B. (2007). Measuring Active Citizenship: A comparison of current developments in international surveys. **Social Indicators Research**. 90(3), 459-488.
- Law, W. W. (2004). Globalization and citizenship education in Hong Kong and Taiwan. **Comparative Education Review**. 48(3), 253-273.
- Moon, S. (2010). Multicultural and global citizenship in a transnational age: the case of South Korea. **International Journal of Multicultural Education**. 12(1). 1-15.
- Otsu, K. (2013). Recent developments in civic education: The case of Japan. **Civic education in the Asia-Pacific region**. 70-92.
- Shiu-Hing, L. (2001). Citizenship and participation in Hong Kong. **Citizenship Studies**. 5(2), 127-142.
- Uclés, M. L. (2019). Redefining democracy in El Salvador: new spaces and new practices for the 1990s. In **Latin America Faces the Twenty-First Century** (pp. 142-157). Routledge.
- Wood, G. K., & Lemley, C. K. (2015). Mapping cultural boundaries in schools and communities: Redefining spaces through organizing. **Democracy and Education**. 23(1), 3.

ผลการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีอัตถิภาวนิยมต่อความเมตตากรุณาต่อตนเอง
ของนิสิตหญิงที่มีความอับอายในภาพลักษณ์

The Effect of Existential Group Counseling on Self-Compassion of Female
Undergraduate Students with Body Image Shame

ดุสิตา เมฆพิทักษ์กุล*, ดลดาว วงศ์ธีระธรณ์, สุรีพร อนุศาสนนันท์

Dusita Mekpitakkul, Doldao Wongtheerathorn, Sureporn Anusasanan

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี 20131

Faculty of Education, Burapha University, Chonburi 20131 Thailand

*Corresponding author E-mail: Dusita.mek@gmail.com

(Received: February 13 2024; Revised: March 25 2024; Accepted: April 1 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองเพื่อศึกษาผลการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีอัตถิภาวนิยมต่อความเมตตากรุณาต่อตนเองของนิสิตหญิงที่มีความอับอายในภาพลักษณ์ กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตหญิงคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่มีความอับอายในภาพลักษณ์ที่มีคะแนนความเมตตากรุณาต่อตนเองอยู่ในระดับปานกลางถึงต่ำ (คะแนน 30-109) และมีความสนใจในการเข้าร่วมการวิจัย จำนวน 16 คน โดยใช้วิธีจับคู่ของคะแนนความเมตตากรุณาต่อตนเองเพื่อเข้าสู่กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) แบบวัดความเมตตากรุณาต่อตนเอง จำนวน 30 ข้อ มาตราวัด 5 ระดับ ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของครอนบาคทั้งฉบับเท่ากับ .94 2) โปรแกรมการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีอัตถิภาวนิยม จำนวน 12 ครั้ง สำหรับกลุ่มทดลอง และมีระยะเวลาเก็บข้อมูล 3 ระยะ โดยสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำสองทางและทดสอบความแตกต่างด้วยวิธีบอนเฟอร์โรนี ผลการวิจัยพบว่า 1) นิสิตหญิงที่มีความอับอายในภาพลักษณ์กลุ่มทดลองมีคะแนนความเมตตากรุณาต่อตนเอง ในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่านิสิตหญิงที่มีความอับอายในภาพลักษณ์กลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) นิสิตหญิงที่มีความอับอายในภาพลักษณ์กลุ่มทดลองมีคะแนนความเมตตากรุณาต่อตนเองในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การปรึกษากลุ่มทฤษฎีอัตถิภาวนิยม; ความเมตตากรุณาต่อตนเอง; นิสิตหญิงที่มีความอับอายในภาพลักษณ์

Abstract

This research was quasi-experimental research aimed to study the effect of existential group counseling on self-compassion of female undergraduate students with body image shame. The sample group consisted of female undergraduate students with body image shame of the Faculty of Humanities and Social Sciences, whose scores of self-compassion were at a moderate to low scores (between 30-109). The sample consisted of 16 students voluntarily participated in the experiment, and they were divided into experimental group and control groups, Each group consisted of 8 students, based on matching scores of self-compassion to enter the experimental and control groups.

The research instruments were: 1) self-compassion scale (SCS), a 30-items scale using a 5-point scale, with the Cronbach's alpha Coefficients of .94, and 2) a 12-sessions existential group counseling intervention for the experimental group and divided into three stages. Data were statistically analyzed using means, standard deviation, and a two-way repeated measure ANOVA and the Bonferroni method was used to test for pair differences. The findings revealed that: 1) the experimental group students' self-compassion scores at the post-experiment and during follow-up phase were significantly higher than the control group students' at the .05 level of statistical significance, and 2) the experimental group students' self-compassion scores at the post-experiment and during the follow-up phase were significantly higher than their pre-experiment scores at the .05 level of statistical significance.

Keywords : Existential Group Counseling; Self-Compassion; Female Undergraduate Students with Body Image Shame

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทนำ

ภาพลักษณ์ทางร่างกายเป็นสิ่งที่นิสิตมหาวิทยาลัยให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นสิ่งแรกที่สังเกตเห็นได้เมื่อต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น จึงให้ความสนใจที่จะสังเกตเกี่ยวกับตนเองถึงปฏิกิริยาที่ผู้อื่นสะท้อนออกมา รวมถึงช่องทางโซเชียลมีเดียต่าง ๆ ที่มักจะเสนอและปลูกฝังค่านิยมความเชื่อเกี่ยวกับภาพลักษณ์ในอุดมคติที่สังคมกำหนดเป็นมาตรฐานว่าภาพลักษณ์แบบใดที่เรียกว่าสวยงาม หรือได้รับการยอมรับ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับภาพลักษณ์ทางร่างกายของบุคคลและทำให้เริ่มเกิดการสำรวจเกี่ยวกับร่างกายของตนเองจนนำไปสู่การประเมินภาพลักษณ์จากความคิดและความเชื่อของตนเองว่ามีเพียงพอหรือไม่เพียงพอในภาพลักษณ์ทางร่างกาย (Cash & Smolak, 2011) โดยเฉพาะนิสิตหญิงมหาวิทยาลัยที่จัดว่าอยู่ในช่วงวัยรุ่นที่โดยธรรมชาติจะรักสวยรักงาม และให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์ทางร่างกายของตนเอง (กมลชนก วัธราภกร, 2557) จึงมักเกิดความวิตกกังวลและมีแนวโน้มที่จะสนใจและปรับปรุงภาพลักษณ์ของตนเองให้ดูดีตามค่านิยมในสังคม จนอาจกล่าวได้ว่า วัยรุ่นเพศหญิงเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดความไม่พึงพอใจในภาพลักษณ์ทางร่างกาย (Thompson & Smolak, 2002 อ้างถึงใน พลอยชมพู อัครธัญญ์, 2555) และพยายามหาวิธีเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ทางร่างกายของตนให้เป็นไปตามมาตรฐานที่สังคมกำหนด เช่น การรับประทานอาหารในปริมาณที่ผิดปกติ การใช้ผลิตภัณฑ์ลดความอ้วน การศัลยกรรมความเสริมความงามที่ไม่จำเป็น (Stice & Whitenton, 2002) หรือบางวิธีอาจนำไปสู่สาเหตุของการเสียชีวิตได้โดยสังเกตได้จากประเด็นพาดหัวข่าวในสำนักต่าง ๆ เช่น “นศ. ปี 1 ดับเปลือยคาห้องน้ำ คาดกินยาลดน้ำหนักจนซ็อก” (Workpointtoday, 2561) “นศ.สาววัยเสริมจมูกกับคลินิกดังในห้างหมดกว่าครึ่งแสน แต่ได้จมูกเกือบเน่า เชื้อเจอซิลิโคนปลอม” (MGRONLINE, 2566) “นิสิตสาว ปี 3 ม.ตั้ง ปิดห้องรมควันฆ่าตัวตาย เชื่อ น้อยใจถูกล้อว่า อ้วน” (ไทยรัฐออนไลน์, 2562) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pila et al. (2016) และ Solomon-Krakus and Sabiston (2017) ที่พบว่า ในวัยรุ่นเพศหญิงมักเกิดความรู้สึกอับอายมากกว่าเพศชาย ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า นิสิตหญิงเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความอับอายในภาพลักษณ์หรือเป็นบุคคลที่มีความคับข้องใจ และไม่ยอมรับเกี่ยวกับภาพลักษณ์ภายนอกของตนเองที่เกิดจากการประเมินด้วยความคิด และความรู้สึกที่มีต่อตนเองและที่ผู้อื่นมีต่อตนเองเกี่ยวกับภาพลักษณ์ทางร่างกายที่แท้จริงกับภาพลักษณ์ในอุดมคติที่สังคมกำหนดขึ้น จนนำมาซึ่งการเพิกเฉยที่จะปฏิบัติต่อตนเองด้วยความเมตตา กรุณา ละเลยคุณค่าความเป็นมนุษย์จากความสุขงาม (ชริตา ปรมะธรรณวัฒน์, 2559) และหลงลืมที่จะมองถึงความสามารถ ความรู้สึก หรือมองข้ามตัวตนภายในที่แท้จริง (กชกร จงเกริกเกียรติ และคณะ, 2557)

จนนำไปสู่การมีเมตตา กรุณาต่อตนเองต่ำ ดังงานวิจัยของ Ferreira, Pinto-Gouveia and Duarte (2013) พบว่า ความเมตตา กรุณาต่อตนเองมีความสัมพันธ์ทางลบกับความอับอายภายนอก โดยที่หากผู้หญิงมีการความอับอายภายนอกมากก็จะส่งผลทำให้มีความเมตตา กรุณาต่อตนเอง และความไม่พึงพอใจในภาพลักษณ์ของร่างกายลดลงไปด้วย อีกทั้งการวิจัยของ Webb, Fiery, and Jafari (2016) กล่าวว่าสิ่งสำคัญที่ช่วยลดการวิพากษ์วิจารณ์ที่ทำให้รู้สึกอับอายในภาพลักษณ์ของนักศึกษาวิทยาลัยเพศหญิงได้คือการมีความเมตตา กรุณาต่อตนเอง

ความเมตตา กรุณาต่อตนเองตามแนวคิดของ Neff (2003) ที่เชื่อว่าเป็นสิ่งช่วยให้บุคคลมีความเข้าใจในตนเอง ทั้งความคิด ความรู้สึก และปฏิบัติต่อตนเองด้วยความรัก ความอ่อนโยน อีกทั้งยังตระหนักรู้ในข้อจำกัดของตนเองอย่างมีสติ จากประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวด หรือความทุกข์ทางจิตใจ โดยไม่หลีกเลี่ยง ประเมินหรือตัดสินคุณค่าของตนเอง และเปิดใจยอมรับในข้อจำกัดของความเปราะบางที่ไม่สมบูรณ์แบบ และมองว่าประสบการณ์ความทุกข์เป็นเพียงส่วนหนึ่งของชีวิตที่ต้องเผชิญ ซึ่งหากบุคคลมีความเมตตา กรุณาต่อตนเองต่ำจะส่งผลทำให้รู้สึกไม่มีคุณค่าในตนเอง และมีภาวะเสี่ยงที่จะนำไปสู่อาการซึมเศร้า อย่างที่ Sick et al. (2020) พบว่า ผู้หญิงที่มีความเมตตา กรุณาต่อตนเองในระดับต่ำจะมีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับความอับอายในรูปร่าง และอาการซึมเศร้า แต่หากมีความเมตตา กรุณาต่อตนเองในระดับสูงจะช่วยป้องกันผู้หญิงจากความอับอายในรูปร่างและอาการซึมเศร้า อีกทั้งยังสามารถช่วยให้มีสติมีความสุขและเป็นสิ่งที่ช่วยลดความเครียด (วัชรชาติ บุญสร้างสม, 2556) เมื่อต้องเผชิญกับอารมณ์เชิงลบที่เกิดจากความล้มเหลวทางด้านการศึกษา (Neff, Ping Hsieh & Kullaya, 2005) ที่จะส่งผลทำให้นิสิตหญิงสามารถใช้ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัยได้อย่างมีความสุขและมีผลการเรียนที่ดีตามอีกด้วย ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กรอบความคิดของ Neff (2003) ที่จะเน้นแนวทางในการพัฒนาให้บุคคลสามารถมีสติตระหนักรู้ในปัจจุบัน ไม่ตำหนิตนเองเมื่อต้องเผชิญสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความทุกข์ทางจิตใจที่ควบคุมไม่ได้ ยอมรับถึงข้อจำกัด และข้อบกพร่องของตนเองทำความเข้าใจและช่วยเหลือตนเองในช่วงเวลาที่ยากลำบาก (Neff, 2023) ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดพื้นฐานทฤษฎีอัตถิภาวนิยมที่เชื่อว่ามนุษย์เป็นผู้กำหนดชีวิตตนเองสามารถตระหนักรู้ในตนเอง มีอิสระในการตัดสินใจเลือกทางเดินของชีวิตที่อยู่บนพื้นฐานของความกังวล Frankl (1978, cited in Corey, 2013) เพราะคนเราไม่ได้อิสระจากเหตุการณ์ที่พบเจอ แต่เรามีอิสระที่จะยืนหยัดต่อสู้กับข้อจำกัดเหล่านั้นโดยไม่หลีกเลี่ยง เพื่อนำไปสู่ความหมายของการดำรงอยู่ และยอมรับข้อจำกัดที่เกิดขึ้น (Corey, 2013) ซึ่งผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญในการนำมาพัฒนาเป็นการปรึกษากลุ่มที่จะเป็นส่วนสำคัญในการช่วยเหลือบุคคลที่รู้สึก

ว่าตนประสบปัญหา และมีความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงแก้ไข ปัญหา (วิภาวรรณ อธิษฐาน, 2558) ที่ส่งผลต่อความคิดความรู้สึก และพฤติกรรมของบุคคล จากการสำรวจตนเอง ตระหนักรู้ในตนเอง จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ภายในกลุ่ม เรียนรู้ และค้นหา ทางออกไปพร้อม ๆ กัน

การปรึกษากลุ่มทฤษฎีอัตถิภาวนิยม เป็นกระบวนการ ที่ให้สมาชิกภายในกลุ่มได้สำรวจโลกของตนเองและเข้าใจตนเอง เข้าใจโลกอย่างเต็มที่ ช่วยให้ตระหนักว่าชีวิตของเขาไม่ได้ขึ้นอยู่กับ กฎเกณฑ์หรือความต้องการของผู้อื่น (วัชร ทรัพย์มี, 2556) โดย ผู้นำกลุ่มจะเอื้อให้เกิดปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่ม เพื่อแบ่งปันประสบการณ์ ซึ่งกันและกันที่จะสะท้อนทำให้สมาชิกได้เรียนรู้ว่าไม่ใช่เขาเพียง ผู้เดียวที่ต้องเผชิญกับเหตุการณ์ความทุกข์ (Neff, 2023) และชีวิต เป็นสิ่งที่มีความหมายแม้ว่าจะตกอยู่ในสถานการณ์ที่เลวร้าย (วัชร ทรัพย์มี, 2556) กล้าตัดสินใจเลือกทางเดินชีวิตของตนเองอย่างอิสระ แม้ในเหตุการณ์ที่มาพร้อมกับข้อจำกัด แต่บุคคลสามารถควบคุม การตัดสินใจของตนในเหตุการณ์นั้นได้ และพร้อมที่จะรับผิดชอบ กับสิ่งที่ตนเป็นผู้เลือกโดยไม่หลีกเลี่ยง แต่มองว่าสถานการณ์ที่เลวร้าย เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์ที่จะนำไปสู่การหาความหมายในชีวิต (Neff, 2023; Corey, 2013; Mhamel & Nadia, 2022) เพื่อการดำรงอยู่ที่จะช่วยเสริมสร้างความเมตตากรุณาต่อตนเอง

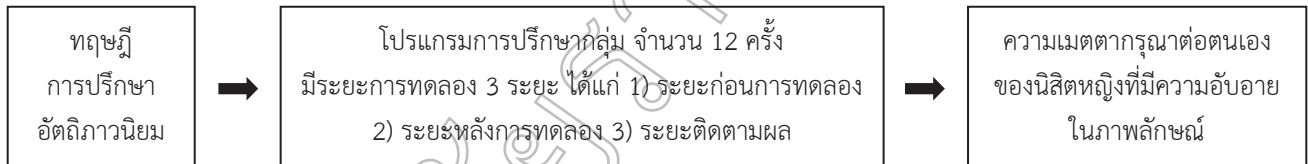
ในนิสิตหญิงที่มีความอับอายในภาพลักษณ์ทำให้เกิดการตระหนักรู้ ในคุณค่า (อภิชาติ มุกตาม่วง, 2551; วิสมา ยูโซะ, 2565; นาถยา คงขาว 2559) ความสามารถและเกิดการยอมรับในข้อจำกัดของตน มีความกล้าในการตัดสินใจเลือกด้วยตนเองอย่างอิสระแม้ต้องเผชิญ กับความวิตกกังวล และพร้อมรับมือกับสถานการณ์ที่ก่อให้เกิด ความทุกข์ (Corey, 2013)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะผนวกการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎี อัตถิภาวนิยมเข้ากับความเมตตากรุณาต่อตนเอง เพื่อส่งเสริม ให้นิสิตหญิงที่มีความอับอายในภาพลักษณ์ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง เกิดการตระหนักรู้ในตนเองเห็นถึงคุณค่า ในตนเอง และความสามารถที่แท้จริงของตน ซึ่งสิ่งนี้มีความสำคัญ ที่จะช่วยทำให้ลดการตำหนิและวิพากษ์วิจารณ์ตนเองจนเกิดเป็น ความทุกข์ที่อยู่ภายในใจ และทำให้กล้าเผชิญกับสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความทุกข์ด้วยการปฏิบัติต่อตนด้วยความเมตตากรุณา และ ใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีอัตถิภาวนิยม ต่อความเมตตากรุณาต่อตนเองของนิสิตหญิงที่มีความอับอาย ในภาพลักษณ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตหญิงระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง จำนวน 2,988 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตหญิงระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 341 คน จากการเปิด ตารางสำเร็จรูปของเครื่องซีและมอร์แกน และเก็บ 400 คน เพื่อ ป้องกันการตอบกลับไม่สมบูรณ์ จากนั้นคัดเลือกนิสิตหญิงคณะ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่มีความอับอายในภาพลักษณ์และ

มีคะแนนความเมตตากรุณาต่อตนเองในระดับปานกลางถึงต่ำ (คะแนน 30-109) จำนวน 62 คน เข้าร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัย ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่มีความเหมาะสม ด้วยโปรแกรม G*Power ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 16 คน ผู้วิจัย ดำเนินการสุ่มตัวอย่างและสอบถามความสมัครใจได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 16 คน และสุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มด้วยวิธีจับคู่ได้กลุ่มทดลอง 8 คน และกลุ่มควบคุม 8 คน ที่มีคุณสมบัติดังนี้ เป็นนิสิตหญิงระดับ ปริญญาตรีที่มีความอับอายในภาพลักษณ์จากกระประเมินแบบวัด BISS (คะแนน 60-88) ที่เป็นบุคคลไม่มีภาวะทางจิตเวชโดยผ่าน การประเมินแบบวัดซิมเคิร์รา (เกณฑ์คะแนน $2Q < 1$ มากกว่า 1 ต้องทำ $9Q < 7$ มากกว่า 7 ต้องทำ $8Q < 0$ มากกว่า 0 ต้องประเมิน เพิ่มเติมโดยแพทย์เพื่อยืนยันวินิจฉัยโรค) (กรมสุขภาพจิต, 2559) และสามารถเข้าร่วมการปรึกษากลุ่มได้ตามครบ 12 ครั้ง

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยคำนึงถึงการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างดังนี้ ผู้วิจัยแจกเอกสารชี้แจงรายละเอียด วัตถุประสงค์ ประโยชน์ที่จะได้รับ แก่กลุ่มตัวอย่าง กำหนดข้อตกลงในการเข้าร่วมการวิจัยร่วมกัน และเซ็นเอกสารยินยอมเข้ารับการศึกษา รวมถึงข้อมูลทั้งหมดในการวิจัยจะถูกเก็บเป็นความลับและนำเสนอเป็นภาพรวมไม่ระบุตัวตน และผู้วิจัยจะทำลายข้อมูลทั้งหมดหลังจากกระบวนการการศึกษาเสร็จสิ้นในระยะเวลา 1 ปี และงานวิจัยนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ระดับบัณฑิตศึกษาที่ IRB4-193/2565

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดความเมตตากรุณาต่อตน (The Self-compassion Scale : SCS) ที่ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดของ Neff (2003) เป็นกรอบในการพัฒนาแบบวัดขึ้น ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 30 ข้อ ข้อคำถามทางบวก 15 ข้อ และข้อคำถามทางลบ 15 ข้อ ที่เป็นมาตรวัด 5 ระดับ เสนอแก่ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านสถิติทางการศึกษาและจิตวิทยา จำนวน 3 ท่าน ซึ่งข้อคำถามผ่านเกณฑ์พิจารณาทุกข้อ วิเคราะห์ค่าตรงความตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ (Content Validity Index for Scale หรือ S-CVI) เท่ากับ 1 และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ นำแบบวัดความเมตตากรุณาต่อตนทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ เท่ากับ .235 - .828 และค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของครอนบาค ทั้งฉบับ (Cronbach's alpha Coefficients) เท่ากับ .94 จำนวน 30 ข้อ

2. โปรแกรมการศึกษากลุ่มตามทฤษฎีอัตถิภาวนิยม จำนวน 12 ครั้ง ครั้งละ 90-120 นาที ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นและผ่านการพิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้องของนิยามศัพท์ทุกครั้ง (Session) จากผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจิตวิทยาการปรึกษาและจิตวิทยาและการแนะแนว จำนวน 3 ท่าน และปรับตามข้อเสนอแนะ และนำไปทดลองใช้ (Try Out) จำนวน 12 ครั้ง กลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 คน เมื่อเสร็จสิ้นผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมการปรึกษาตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง โดยมีรายละเอียดดังนี้ ครั้งที่ 1 ปฐมนิเทศและสร้างสัมพันธภาพ ครั้งที่ 2 รักษาสัมพันธภาพและสำรวจมุมมองความเชื่อ ครั้งที่ 3 สำรวจความเมตตากรุณาต่อตนเองและเสริมการ ครั้งที่ 4 เล่าประสบการณ์ที่นำไปสู่การเสริมสร้างความเมตตากรุณาต่อตนเอง ครั้งที่ 5 เรียนรู้มุมมองเชิงบวกและปฏิบัติต่อตนเองอย่างเมตตา กรุณา ครั้งที่ 6 เข้าใจความไม่สมบูรณ์ว่าเป็นส่วนหนึ่งของมนุษย์ที่ต้องเผชิญ ครั้งที่ 7 ตระหนักรู้ในตนเอง ครั้งที่ 8 ให้สมาชิกเรียนรู้ที่จะสังเกตถึงสภาวะอารมณ์ของตน ครั้งที่ 9 ฝึกรับมือกับความวิตก

กังวล ครั้งที่ 10 ฝึกการเลือกอย่างอิสระและความรับผิดชอบกับสิ่งที่เลือก ครั้งที่ 11 เรียนรู้และแลกเปลี่ยนมุมมองในการยอมรับตนเอง และเห็นถึงคุณค่าของตนเอง ครั้งที่ 12 ทบทวนประสบการณ์ที่ได้รับ และความเปลี่ยนแปลงของตนจากการเข้ารับการปรึกษากลุ่ม สรุปสิ่งที่ได้รับ และยุติการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นเตรียมการ

ผู้วิจัยเสนอหนังสือเรื่องขออนุญาตศึกษากลุ่มตัวอย่าง นิสิตหญิงระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง

ขั้นดำเนินการ

1. ระยะเวลาการทดลอง

ผู้วิจัยให้นิสิตหญิงระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ตอบแบบวัดความอับอายในภาพลักษณ์และความเมตตากรุณาต่อตนเอง และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง นิสิตหญิงที่มีความอับอายในภาพลักษณ์ที่มีคะแนนแบบวัด SCS ระดับปานกลางถึงต่ำเข้าร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่าง แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม จากการสุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มด้วยวิธีจับคู่ ได้กลุ่มทดลอง 8 คน คือ ที่ได้รับการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีอัตถิภาวนิยม และกลุ่มควบคุม 8 คน คือ ที่ไม่ได้รับการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีอัตถิภาวนิยมซึ่งผู้วิจัยจะให้ศึกษาไปความรู้เกี่ยวกับเรื่องความเมตตากรุณาต่อตนเองและดำเนินชีวิตตามปกติ

2. ระยะเวลาทดลอง

2.1 ผู้วิจัยดำเนินการนัดหมายกลุ่มควบคุมเพื่อแจกเอกสารความรู้เพื่อให้ศึกษาเรื่องความเมตตากรุณาต่อตนเอง พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดตลอดกระบวนการที่เข้าร่วมการวิจัย และดำเนินชีวิตประจำวันตามปกติ

2.2 ผู้วิจัยดำเนินการปรึกษาด้วยโปรแกรมการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีอัตถิภาวนิยมต่อความเมตตากรุณาต่อตนเองของ นิสิตหญิงที่มีความอับอายในภาพลักษณ์กับกลุ่มทดลอง จำนวน 8 คน โดยใช้ระยะเวลาในการปรึกษากลุ่ม จำนวน 12 ครั้ง ครั้งละ 90-120 นาที สัปดาห์ละ 2 ครั้ง สถานที่เก็บข้อมูล คือ ห้องให้การปรึกษา มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง

3. ระยะเวลาหลังทดลอง

เมื่อสิ้นสุดการดำเนินการทดลองครั้งที่ 12 ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบวัดความเมตตากรุณาต่อตนเอง และเก็บข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติ

4. ระยะเวลาติดตามผล

หลังสิ้นสุดการให้การปรึกษากลุ่มเป็นระยะเวลา 3 สัปดาห์ ผู้วิจัยติดต่อกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ทั้ง 2 กลุ่มเพื่อทำแบบวัดความเมตตากรุณาต่อตนเองและนำมาวิเคราะห์ผลทางสถิติ รวมถึงสอบถามความสมัครใจของกลุ่มควบคุม เพื่อเข้ารับการพัฒนา

ความเมตตากรุณาต่อตนเองด้วยโปรแกรมการปรึกษากลุ่มเช่นเดียวกับกลุ่มทดลอง ทั้งนี้ให้เป็นไปด้วยความสมัครใจของกลุ่มควบคุม

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำสองทาง (Two way repeated measures ANOVA) ซึ่งเมื่อพบความต่างจะวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบแบบบอนเฟอโรนี (Bonferroni method) โดยวิเคราะห์จากโปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่นำมาใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้มาจากการวิเคราะห์สถิติแบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำสองทาง (Two way repeated measures ANOVA) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติพื้นฐาน การทดสอบการแจกแจงแบบปกติของข้อมูล และการทดสอบการเท่ากันของความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วม ดังนี้

ข้อมูลค่าสถิติพื้นฐานของความเมตตากรุณาต่อตนเองในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกับระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง ระยะติดตามผล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลค่าสถิติพื้นฐานคะแนนความเมตตากรุณาต่อตนเองในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกับระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง ระยะติดตามผล

กลุ่มตัวอย่าง	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		ติดตามผล	
	M	SD	M	SD	M	SD
กลุ่มทดลอง (n = 8)	84.38	13.65	107.88	11.48	109.00	15.11
กลุ่มควบคุม (n = 8)	85.50	15.11	86.50	10.82	85.38	10.89

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนความเมตตากรุณาต่อตนเองในระยะก่อนการทดลองเฉลี่ยเท่ากับ 84.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 13.65 ในระยะหลังทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 107.88 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 11.48 และในระยะติดตามผลมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 109.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 15.11

และในกลุ่มควบคุมมีคะแนนความเมตตากรุณาต่อตนเองในระยะก่อนการทดลองเฉลี่ยเท่ากับ 85.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 15.11 ในระยะหลังทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 86.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 10.82 และในระยะติดตามผลมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 85.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 10.89

ผู้วิจัยทดสอบการแจกแจงปกติด้วยสถิติ Shapiro-Wilk Test พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .5 ซึ่งเป็นการแจกแจงเป็นแบบปกติ และทดสอบการเท่ากันของความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วมด้วยสถิติ Mauchly's Test ที่ทดสอบคุณสมบัติ Sphericity พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้น และได้ผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความเมตตากรุณาต่อตนเองระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาการทดลอง เพื่อหาการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาการทดลอง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการยึดหยุ่นทางความคิดระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาการทดลอง

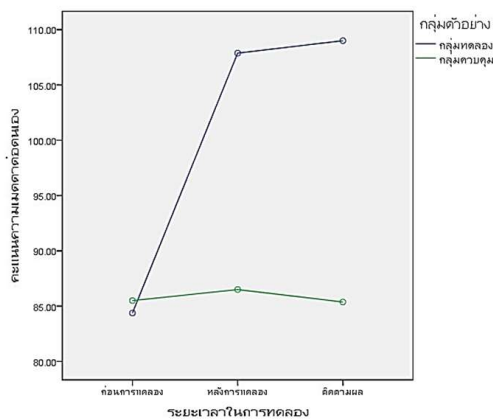
แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	15	8433.15			
วิธีการทดลอง	1	2566.69	2566.69	6.13*	.03
ความผันแปรในกลุ่ม	14	5866.46	419.03		
ภายในกลุ่ม	32	4305.34			
ระยะเวลาการทดลอง	2	1600.67	800.33	18.58*	.00
วิธีการทดลองกับระยะเวลาการทดลอง	2	1498.50	749.25	17.39*	.00
ความผันแปรในกลุ่ม	28	1206.17	43.08		
รวม	47	12738.49			

* $p < .05$

จากตารางที่ 2 พบว่า วิธีการทดลองกับระยะเวลา การทดลองมีปฏิสัมพันธ์กันส่งผลให้คะแนนความเมตตากรุณา ต่อตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หมายความว่า วิธีการทดลองกับระยะเวลาการทดลองส่งผลร่วมกัน ต่อคะแนนเฉลี่ยความเมตตากรุณาต่อตนเองในนิสิตหญิงระดับ

ปริญญาตรี นอกจากนี้ยังพบว่า คะแนนความเมตตากรุณาต่อตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อระยะเวลา การทดลองต่างกันและวิธีการทดลองที่แตกต่างกัน และเมื่อพบว่า ระยะเวลาและวิธีการทดลองมีปฏิสัมพันธ์กัน ผู้วิจัยนำเสนอกราฟ แสดงความสัมพันธ์ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กราฟแสดงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคะแนนเฉลี่ยความเมตตากรุณาต่อตนเอง กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม วิธีการทดลองกับระยะเวลาการทดลอง

จากภาพที่ 1 พบว่า ในระยะก่อนการทดลอง นิสิตหญิง ที่มีความอับอายในภาพลักษณ์กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีคะแนนเฉลี่ยความเมตตากรุณาต่อตนเองใกล้เคียงกัน แต่ในระยะ หลังการทดลองและระยะติดตามผลมีการเปลี่ยนแปลงของคะแนน เฉลี่ยความเมตตากรุณาต่อตนเอง กล่าวคือ นิสิตกลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยความเมตตากรุณาต่อตนเองมากกว่ากลุ่มควบคุม แสดงให้เห็นว่าวิธีการทดลองกับระยะเวลาการทดลองส่งผลต่อ ความเมตตากรุณาต่อตนเอง จึงทำให้คะแนนของกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยต่างกัน

2. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนเฉลี่ย ความเมตตากรุณาต่อตนเองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล เนื่องจากพบว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลา การทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ผู้วิจัยจึงทำการ ทดสอบย่อย (Simple effect) ของวิธีการทดลองและผลย่อย ของระยะเวลาการทดลอง ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบย่อยของวิธีการทดลองในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระยะก่อนทดลอง					
ระหว่างกลุ่ม	1	5.06	5.06	.02	.88
ภายในกลุ่ม	14	2901.88	207.28		
ระยะหลังการทดลอง					
ระหว่างกลุ่ม	1	1827.56	1827.56	14.68*	.00
ภายในกลุ่ม	14	1742.88	124.49		
ระยะติดตามผล					
ระหว่างกลุ่ม	1	2232.56	2232.56	12.87*	.00
ภายในกลุ่ม	14	2427.88	173.42		

* $p < .05$

จากตารางที่ 3 พบว่า ในระยะก่อนการทดลองมีคะแนนความเมตตากรุณาต่อตนเองของนิสิตหญิงที่มีความอับอายในภาพลักษณ์ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน ในระยะหลังการทดลอง คะแนนความเมตตากรุณาต่อตนเองของนิสิตหญิงที่มีความอับอายในภาพลักษณ์ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ระยะหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในระยะติดตามผล คะแนนความเมตตากรุณาต่อตนเองของนิสิตหญิงที่มีความอับอายในภาพลักษณ์ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ระยะติดตามผลกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบคะแนนความเมตตากรุณาต่อตนเองแบบรายคู่ของกลุ่มทดลองในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล

เมื่อก่อนการทดลองมีคะแนนความเมตตากรุณาต่อตนเองในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบของบอนเฟอร์โรนี (Bonferroni method) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของกลุ่มทดลองในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล

ระยะเวลาการทดลอง	M	ก่อนทดลอง	หลังการทดลอง	ติดตามผล
		84.38	107.88	109.00
ก่อนทดลอง	84.38	-	23.50*	24.63*
หลังการทดลอง	107.88	-	-	1.13
ติดตามผล	109.00	-	-	-

* $p < .05$

จากผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 4 พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความเมตตากรุณาต่อตนเองของนิสิตหญิงที่มีความอับอายในภาพลักษณ์ในระยะหลังการทดลองกับระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคะแนนเฉลี่ยความเมตตากรุณาต่อตนเองของนิสิตหญิงที่มีความอับอายในภาพลักษณ์ในระยะติดตามผลการทดลองกับระยะเวลาหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน แสดงว่าโปรแกรมการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีอัตถิภาวนิยมส่งผลให้มีคะแนนเฉลี่ยความเมตตากรุณาต่อตนเองของนิสิตหญิงที่มีความอับอายในภาพลักษณ์ในระยะหลังการทดลองกับระยะติดตามผลการทดลองสูงกว่าระยะเวลาก่อนการทดลอง และในระยะติดตามผลการทดลองกับระยะเวลาหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสามารถสรุปและอภิปรายผลแยกออกเป็น 2 ประเด็น โดยมีรายละเอียดดังนี้

สรุป

การปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีอัตถิภาวนิยมสามารถพัฒนาให้นิสิตหญิงที่มีความอับอายในภาพลักษณ์เกิดความเมตตากรุณาต่อตนเองได้

อภิปรายผล

ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ประเด็นที่ 1 นิสิตหญิงที่มีความอับอายในภาพลักษณ์กลุ่มทดลองมีคะแนนความเมตตากรุณาต่อตนเองในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่านิสิตหญิงที่มีความอับอายในภาพลักษณ์กลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลได้ว่า นิสิตหญิงที่มีความอับอายในภาพลักษณ์กลุ่มทดลองที่ผ่านการเข้าร่วมโปรแกรมการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีอัตถิภาวนิยมจนครบเกิดการได้ตระหนักถึงคุณค่าที่แท้จริง ยอมรับในภาพลักษณ์ของตนตลอดจนเรียนรู้ที่จะปฏิบัติต่อตนเองด้วยความรัก ใส่ใจตนเอง เข้าอกเข้าใจในตนเอง ไม่วิพากษ์วิจารณ์ตนเอง อีกทั้งยังตระหนักถึงข้อจำกัดของตนเองอย่างมีสติจากประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทางจิตใจ และได้ว่าเขาไม่ใช่เพียงผู้เดียวที่ต้องเผชิญกับเหตุการณ์ความทุกข์แต่ความทุกข์คือประสบการณ์ที่ทุกคนต้องเผชิญ (Neff, 2003; Neff, 2023; Neff, 2024) โดยโปรแกรมการปรึกษากลุ่มได้เน้นที่การเสริมสร้างให้ปฏิบัติต่อตนเองด้วยความเมตตากรุณาที่เป็นส่วนสำคัญในการช่วยทำให้เข้าใจกับความรู้สึกอับอายในภาพลักษณ์ที่เกิดขึ้นและยอมรับภาพลักษณ์ของตนได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลทำให้ความอับอายลดลง สอดคล้องกับ Sick, Pila, Nesbitt & Sabiston (2020) ที่พบว่า การมีความเมตตากรุณาต่อตนเองสูงช่วยป้องกันผู้หญิงที่มีความอับอายในร่างกายได้ อีกทั้งนิตหญิงกลุ่มทดลองยังได้เรียนรู้และแบ่งปันประสบการณ์กับสมาชิกในกลุ่ม ได้รู้จักและเข้าใจตนเองเพิ่มมากขึ้นจากการใช้เทคนิคการตระหนักรู้

หรือมีสติมากขึ้นต่อการดำรงอยู่ (Centered awareness of being) อีกทั้งยังได้สำรวจตนเองและมุมมองที่สมาชิกในกลุ่มสะท้อนออกมา เช่น สัญลักษณ์ที่แทนความเป็นตัวเอง ข้อดีหรือจุดเด่นของตนเอง ที่ไม่เคยรับรู้มาก่อน ซึ่งสิ่งนี้เป็นการเพิ่มพูนการตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเอง อีกทั้งยังได้แบ่งปันวิธีการรับมือกับเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความทุกข์จากประสบการณ์ของสมาชิกในกลุ่มโดยได้รับแนวทางหรือเกิดมุมมองใหม่ ๆ ที่จะสามารถนำไปปรับใช้ในแบบของตนได้ ยิ่งไปกว่านั้นคือ การทำให้สมาชิกรับรู้ว่าคุณไม่ได้โดดเดี่ยวแต่ยังมีผู้คนที่ต้องเผชิญเรื่องเดียวกันกับเขาและพร้อมที่จะให้กำลังใจ เดินเคียงข้างในห้วงเวลาแห่งความทุกข์นี้ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการช่วยให้ผู้รับการปรึกษาดัดนิสัยใจ (Help Client Make Choices) เพื่อทำให้สมาชิกกลุ่มตัดสินใจเลือกทางเดินในชีวิตของตนที่อยู่บนพื้นฐานของความวิตกกังวลได้ และใช้เทคนิคการรับผิดชอบต่อตนเอง (Self-responsibility) เพื่อสนับสนุนให้เกิดความรับผิดชอบต่อที่มาจากที่ยังเป็นการตัดสินใจของตน ซึ่งจะได้จากการการสะท้อนความคิดของนิสิตหญิงที่มีความอับอายในภาพลักษณ์กลุ่มทดลองเมื่อเข้าร่วมโปรแกรมการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีอัตถิภาวนิยม ดังนี้

“การตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้เป็นหนึ่งในการตัดสินใจที่มีคุณค่ามาก ดีใจที่ทุกคนเติบโตในแบบของตัวเองมาอย่างดี มุมมองและการแก้ไขปัญหามาก ๆ ดีใจที่ได้มาแชร์กัน ตรงนี้ได้กลายเป็นเซฟโซนอีกที่หนึ่งแล้วที่เคยชินและชอบมาก ๆ ดีใจที่ได้รู้จักทุกคนเลย ขอขอบคุณที่มาเป็นความทรงจำดี ๆ ในชีวิตนี้เลย แล้วยังได้เห็นพัฒนาการของตัวเองกับทุกคนเลย เหมือนบัวพั้นน้ำจริง ๆ แต่พั้นในแบบของตัวเอง” ที่เป็นการแสดงออกถึงการตระหนักรู้ในตนเองและเกิดการยอมรับในข้อจำกัดของตนเอง เรียนรู้ที่จะค้นหาวิธีในการตัดสินใจเลือกกระทำสิ่งต่าง ๆ ที่เข้ามาในชีวิต

“ขอบคุณทุก ๆ คนจริง ๆ สำหรับทุกช่วงเวลาทุกการกระทำที่ผ่านมา มันเยียวยาได้มากจริง ๆ มันมีพลังมาก ๆ มันช่วยเปลี่ยนแปลงและประกอบให้ตัวเราเป็นตัวเราที่ดีขึ้น เหมือนพวกเราเติบโตไปด้วยกันอีกชั้นเลย ดีใจที่ได้เติบโตไปพร้อมกับทุกคน” ที่สะท้อนให้เห็นว่าเกิดการตระหนักรู้ในคุณค่าของตนเอง และเรียนรู้ว่าเขาไม่ใช่เพียงผู้เดียวที่ต้องเผชิญกับเหตุการณ์ความทุกข์ แต่ยังมีผู้อื่นที่ต้องเผชิญเหมือนกัน

“ขอบคุณที่พาตัวเองมารวมกับวิจัยนี้ จนได้มาเจอพี่และเพื่อนทุกคน หลังจากนั้นจะรักตัวเองให้มากขึ้นและอนุญาตให้ตัวเองได้ทำสิ่งต่าง ๆ” สะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจที่มีต่อตนเอง กล่าวที่จะตัดสินใจเพื่อนำไปสู่การค้นพบความหมายของชีวิต รวมถึงเรียนรู้ที่จะปฏิบัติต่อตนเองด้วยความรัก

“หนูได้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของตัวเองตั้งแต่วันแรกที่เข้ามาจนถึงวันนี้หนูรับรู้ได้ถึงเปลี่ยนแปลงของตัวเองมาก ๆ กล่าวที่จะแต่งตัวมากขึ้น เข้าใจความรู้สึกของตัวเองมากขึ้น” สะท้อน

ให้เห็นถึงการตระหนักรู้ในตนเอง ยอมรับในข้อจำกัดของตนเองอย่างแท้จริง กล่าวตัดสินใจเลือกเส้นทางชีวิตของตนและรับผิดชอบกับสิ่งที่ตามมา

จากการสะท้อนความคิดของนิสิตกลุ่มทดลองต่อการเข้าร่วมโปรแกรมการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีอัตถิภาวนิยมส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยความเมตตากรุณาต่อตนเองเพิ่มขึ้นทั้งในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล ดังนั้น โปรแกรมกลุ่มตามทฤษฎีอัตถิภาวนิยมที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจึงช่วยส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่มเกิดการเห็นอกเห็นใจ เข้าใจ และได้ตระหนักถึงความเป็นตัวเอง ยอมรับในตนเองไม่ว่าจะเป็นในส่วนของด้านดี และข้อบกพร่องของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นาดยา คงขาว (2559) ที่ศึกษาเกี่ยวกับผลของการปรึกษากลุ่มแบบอัตถิภาวนิยมต่อการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าการปรึกษากลุ่มแบบอัตถิภาวนิยมสามารถช่วยพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนได้สามารถประเมินตนเองได้ตามความเป็นจริง รู้จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง มีความมั่นใจในคุณค่า และเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง และยิ่งสอดคล้องกับ Mhamel and Nadia (2022) ที่พบว่า การให้การปรึกษาตามทฤษฎีอัตถิภาวนิยมเป็นหนึ่งในแนวทางที่เป็นมากกว่าการทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และความเข้าใจในตัวเองเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิต และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นาดา สุขสัมพันธ์ และอุมาภรณ์ สุขารมณี (2562) พบว่า เด็กวัยรุ่นหญิงบ้านราชวิถีที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีอัตถิภาวนิยมหลังการทดลองมีการยอมรับตัวเองมากกว่าก่อนการทดลอง และในระยะหลังการทดลองมีการยอมรับตัวเองไม่แตกต่างกับระยะติดตามผล ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเมื่อเวลาผ่านไปการยอมรับตนเองยังคงอยู่ และสามารถที่จะเข้าใจลักษณะด้านต่าง ๆ ของตนเองอย่างแท้จริง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ยอมรับตนเองและมีความรับผิดชอบต่อชีวิตของตนที่จะนำไปสู่การพัฒนาตนเองเพื่อให้เกิดความเมตตากรุณาต่อตนเองที่จะส่งผลทำให้นิสิตมีความวิตกกังวลลดลง ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ ภัสราธิ์ พลไพโรจน์ และคณะ (2559) พบว่าความเมตตากรุณาต่อตนเอง และการริเริ่มพัฒนาความองอาจแห่งตนมีความสัมพันธ์ทางลบกับความวิตกกังวล ซึ่งกล่าวได้ว่าการเข้าร่วมโปรแกรมการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีอัตถิภาวนิยมทำให้มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับมุมมองที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับความอับอายในภาพลักษณ์ ช่วยลดความวิตกกังวล เกิดการตระหนักรู้ในตนเอง และมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการปฏิบัติต่อตนเองด้วยความรัก เมื่อต้องเผชิญกับเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความทุกข์

ในทางกลับกันนิสิตหญิงที่มีความอับอายในภาพลักษณ์กลุ่มควบคุมที่ได้รับไปความรู้เกี่ยวกับความเมตตากรุณาต่อตนเอง แต่ไม่ได้รับโปรแกรมการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีอัตถิภาวนิยมมีคะแนนความเมตตากรุณาต่อตนเองในระยะหลังการทดลองและ

ระยะติดตามผลไม่แตกต่างจากระยะก่อนการทดลองนั้น เนื่องมาจากนิสัยหญิงที่มีความอับอายในภาพลักษณ์กลุ่มควบคุมยังคงดำเนินชีวิตตามปกติ ไม่มีปัจจัยที่สนับสนุนทำให้เกิดความเมตตากรุณาต่อตนเอง หรือได้รับการเสริมสร้างหรือเรียนรู้เกี่ยวกับกิจกรรมที่จะช่วยทำให้เกิดการมีความเมตตากรุณาต่อตนเองที่เพิ่มขึ้น จึงเป็นเหตุผลที่กล่าวได้ว่านิสัยหญิงที่มีความอับอายในภาพลักษณ์กลุ่มควบคุมถือว่าเป็นกลุ่มที่มีความเมตตากรุณาต่อตนเองในระดับที่ต้องพัฒนาเนื่องจากเป็นสิ่งที่ช่วยทำให้เข้าใจในภาพลักษณ์ที่ช่วยทำให้ความอับอายลดลง ผลการวิจัยที่ได้ครั้งนี้จึงเป็นการสนับสนุนแนวคิดในการพัฒนาความเมตตากรุณาต่อตนเองของนิสัยหญิงด้วยทฤษฎีอัตถิภาวนิยมว่าสามารถนำมาใช้พัฒนานิสัยหญิงได้อย่างมีประสิทธิภาพอันส่งผลทำให้มีความเมตตากรุณาต่อตนเองสูงขึ้น

ประเด็นที่ 2 นิสัยหญิงที่มีความอับอายในภาพลักษณ์กลุ่มทดลองมีคะแนนความเมตตากรุณาต่อตนเองในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลได้ว่า โปรแกรมการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีอัตถิภาวนิยมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นส่งผลทำให้นิสัยหญิงที่มีความอับอายในภาพลักษณ์กลุ่มทดลองมีคะแนนความเมตตากรุณาต่อตนเองในระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลองและระยะติดตามผลที่แม้จะผ่านไปถึง 3 สัปดาห์ ก็ยังมีคะแนนสูงกว่าระยะก่อนการทดลองเมื่อเข้าร่วมโปรแกรมการปรึกษากลุ่มซึ่งสิ่งนี้สะท้อนให้เห็นว่านิสัยหญิงที่มีความอับอายในภาพลักษณ์กลุ่มทดลองเกิดการเรียนรู้ที่จะเข้าใจ และยอมรับข้อจำกัดของตนได้อย่างแท้จริง รวมถึงสามารถในการตระหนักรู้ในตนเอง สามารถเป็นตัวของตัวเองได้อย่างแท้จริง เห็นคุณค่าในตนเอง และกล้าเผชิญกับความยากลำบากอย่างกล้าหาญด้วยการกำหนดชะตาชีวิตของตนเองจากการเลือกอย่างอิสระเมื่อต้องเผชิญความวิตกกังวลที่มาพร้อมกับความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเป็นผู้เลือก เพื่อนำไปสู่การดำรงอยู่อย่างมีความหมายตามแนวคิดทฤษฎีอัตถิภาวนิยม (Corey, 2013) ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เพื่อเรียนรู้ว่าแท้จริงแล้วความทุกข์ ความผิดหวังเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนต้องเผชิญและที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และเปิดกว้างในการสังเกตถึงความคิด และสภาวะอารมณ์เชิงลบของตนอย่างมีสติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Neff (2024) ที่กล่าวว่า “มนุษย์” มีความหมายว่าเป็นสิ่งที่เปราะบาง อ่อนแอ และไม่สมบูรณ์แบบ ซึ่งความทุกข์ทรมาน ความเจ็บปวด และข้อบกพร่องของบุคคลจึงเป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์ที่มนุษย์ทุกคนต้องเผชิญมากกว่าการคิดว่ามีเพียงเขาผู้เดียวเท่านั้นที่ต้องเผชิญ และมนุษย์ไม่สามารถที่จะเป็นหรือได้ในสิ่งที่ตนต้องการเสมอไป การมีเมตตาต่อตนเองจึงเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลปฏิบัติต่อตนเองด้วยความรัก เข้าใจตนเอง มีสติเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความทุกข์ และไม่จมอยู่กับความทุกข์ที่มากจนเกินไป

และยังเป็นส่วนสำคัญที่สามารถช่วยลดความรู้สึกอับอายในภาพลักษณ์ลงได้ ดังงานวิจัยของ Zhu, Zhang, and Liu (2023) พบว่าความเมตตากรุณาต่อตนเองที่น้อยลงมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ภาพลักษณ์ในร่างกายของตนที่ผิดเพี้ยน ในขณะที่พบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างภาพลักษณ์ในร่างกาย การเฝ้าระวังร่างกาย และความอับอายในร่างกาย อีกทั้งยังพบว่าความเมตตากรุณาต่อตนเองเชิงลบเป็นตัวทำนายการรับรู้ภาพลักษณ์ในร่างกายของตนที่ผิดเพี้ยนผ่านการเฝ้าระวังร่างกายและความอับอายในร่างกาย และความเมตตากรุณาต่อตนเองที่สูงเกี่ยวข้องกับการเฝ้าระวังร่างกาย และความอับอายในร่างกายที่ต่ำที่จะทำให้นิสัยหญิงเห็นคุณค่าในตนเอง และชื่นชมตนเองมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ Marta-Simões, Ferreira and Mendes (2016) ที่ศึกษาการสำรวจผลของความอับอายภายนอกต่อการเห็นคุณค่าของร่างกายในกลุ่มคนหนุ่มสาวชาวโปรตุเกส : บทบาทของความเมตตากรุณาต่อตนเอง พบว่า ดัชนีมวลกายและความอับอายภายนอกมีความสัมพันธ์เชิงลบและความเมตตากรุณาต่อตนเองเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการชื่นชมร่างกายของตนเอง ดังนั้นการมีความเมตตากรุณาต่อตนเองจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในตนเองตามความเป็นจริง เรียนรู้ที่จะมีความสุขในแบบของตนเอง ไม่หมกมุ่นหรือจมดิ่งไปกับอารมณ์ความรู้สึกที่เกิดขึ้น (ภัสสรีย์ พลไพโรจน์ และคณะ, 2559; Neff, 2023; Alquwez et al., 2021) อีกทั้งการที่ผู้วิจัยนำแนวคิดอัตถิภาวนิยมที่เป็นการเรียนรู้และตกผลึกผ่านการดำเนินชีวิตมาผนวกเข้ากับ ความเมตตากรุณาต่อตนเองยังสะท้อนให้เห็นว่าเมื่อเวลาผ่านไป การเรียนรู้ที่จะเข้าใจตนเอง ยอมรับในข้อจำกัดของตนเองและปฏิบัติต่อตนเองด้วยความอ่อนโยนยังคงอยู่ จึงสรุปได้ว่าโปรแกรมการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีอัตถิภาวนิยมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพและมีความคงทนที่ทำให้นิสัยหญิงที่มีความอับอายในภาพลักษณ์มีคะแนนความเมตตากรุณาต่อตนเอง เกิดการมีความเมตตากรุณาต่อตนเองในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลองแสดงให้เห็นว่าการให้การปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีอัตถิภาวนิยมสามารถพัฒนาความเมตตากรุณาต่อตนเองสำหรับนิสัยหญิงที่มีความอับอายในภาพลักษณ์โดยทำให้เกิดการยอมรับในภาพลักษณ์ที่แท้จริงของตน ลดการจับจ้องในร่างกายของตน และใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

เนื่องจากโปรแกรมการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีอัตถิภาวนิยมที่สามารถสร้างเสริมความมีเมตตากรุณาต่อตนเองในนิสัยหญิงที่มีความอับอายในภาพลักษณ์ ผู้ที่สนใจศึกษาสามารถนำผลวิจัยไปใช้พัฒนาความเมตตากรุณาแก่นิสิตมหาวิทยาลัยทั่วไปหรือ

ในกลุ่มนิสิตที่มีลักษณะด้อยค่าในตนเอง ความรู้สึกผิดต่อตนเอง หรือ ความอับอายที่ไม่ได้เกิดจากภาพลักษณ์ และโปรแกรมการศึกษา กลุ่มเป็นโปรแกรมเชิงจิตวิทยา ดังนั้นผู้ที่สนใจในการนำโปรแกรม ไปใช้ในการศึกษาควรทำความเข้าใจและฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ ก่อนนำไปใช้จริง เพื่อให้โปรแกรมการศึกษาเกิดประสิทธิภาพ และให้ประโยชน์สูงสุดกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยที่เป็นการวิเคราะห์ผลความเมตตา กรุณาต่อตนเองแบบองค์รวม ในงานวิจัยครั้งต่อไปอาจมีการวิเคราะห์ ในเชิงแยกองค์ประกอบเพิ่มเติมเพื่อที่จะได้สามารถเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงทั้งในระยะก่อนการทดลองและระยะหลังการทดลอง อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น อีกทั้งยังอาจทำให้เห็นถึงกลไกของการศึกษากลุ่มตามทฤษฎีอัตถิภาวนิยมในการขับเคลื่อนองค์ประกอบแต่ละ องค์ประกอบได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กชกร จงกริกเกียรติ, ฐานิตา ไพรัชยาด และณภัทร สุวัชรากสิสิทธ์. (2557). **ความสัมพันธ์ระหว่างการเซลฟี และเจตคติ ต่อการทำศัลยกรรมเสริมความงามโดยมีการรับรู้ตน เสมือนวัตถุเป็นตัวแปรส่งผ่าน.** โครงการงานทางจิตวิทยา ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กมลชนก วโรภาสกร. (2557). **การรับรู้และความไม่พึงพอใจต่อภาพลักษณ์รูปร่างของนักศึกษาหญิง.** การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาสาธาณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย เชียงใหม่.

กรมสุขภาพจิต. แบบทดสอบด้านสุขภาพจิต. [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://dmh.go.th/test/>. 2565.

ชริตา ปรมะธนวัฒน์. (2559). **อิทธิพลสื่อกับค่านิยมสวยด้วย แพทย์ : ความงามแบบธรรมชาติที่บิดเบือนความเป็นจริง.** วารสารการสื่อสารและการจัดการ. 2(1): 153-168.

นภาดา สุขสัมพันธ์ และอุมาภรณ์ สุซารมณี. (2562). **ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีอัตถิภาวนิยมต่อการยอมรับตนเองของวัยรุ่นหญิงสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี.** วารสารจิตวิทยามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต. 9(2): 64-72.

นาลยา คงขาว. (2559). **ผลการปรึกษากลุ่มแบบอัตถิภาวนิยมต่อการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษา ตอนต้น.** วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา จิตวิทยาการให้คำปรึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.

ไทยรัฐออนไลน์. นิสิตสาว ปี 3 ม.ตัง ปิดห้องรมควีนฆ่าตัวตาย เชื่อ น้อยใจถูกล้อว่า อ้วน. [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.thairath.co.th/news/local/east/1542813>. 2562.

พลอยชมพู อัครธัญย์. (2555). **ความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเอง ความเมตตากรุณาต่อตนเอง ค่าดัชนีมวลกาย การประเมินตนเสมือนวัตถุ และความพึงพอใจ ในภาพลักษณ์ทางร่างกายในสตรีวัยรุ่น.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภัศราธิ์ พลโพโรจน์, กันตวรรณ คงแป้น และสิริมนัส พะชนะนะ. (2559). **ความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวล ความเมตตากรุณาต่อตนเอง และการริเริ่มพัฒนาความองกามแห่งตน.** โครงการงานทางจิตวิทยาปริญญาวิทยาศาสตร บัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วัชราวดี บุญสร้างสม. (2556). **ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ ความเครียดและความสุขในนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยมีความเมตตากรุณาต่อตนเองเป็นตัวแปรส่งผ่าน.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา จิตวิทยา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วัชรี ทรัพย์มี. (2556). **ทฤษฎีให้การปรึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์วิทยาลัย.

วิภาวรรณ อรัญมาลา. (2558). **ผลการปรึกษากลุ่มอัตถิภาวนิยม ต่อความผาสุกทางใจของผู้สูงอายุ.** วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการให้ คำปรึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.

วิสมา ยูโษะ. (2565). **ผลการปรึกษากลุ่มตามแนวคิดอัตถิภาวนิยม ต่อการตระหนักรู้ในตนเองและการตั้งเป้าหมายใน การเรียน : กรณีศึกษานักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชา จิตวิทยาคลินิก.** วารสารจิตวิทยาคลินิกไทย. 53(3): 1-12.

อภิชาติ มุกตาม่วง. (2551). **ผลการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎี อัตถิภาวนิยมต่อการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียน วัยรุ่น ระดับประกาศนียบัตร.** วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร มหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.

Alquwez, N., Cruz, J. P., Thobaity, A. A., Albougami, A., Almazan, J., Alabdulaziz, H., . . . Albloushi, M. (2021). Self-compassion influences the caring behaviour and compassion competence among saudi nursing students: A multi- university study. *Nurs Open*. 2021(8): 2732-2742.

- Cash, T. F. & Smolak L. (2011). **Body image: A hand book of science, practice, and prevention.** 2nd ed. New York: The Guilford Press.
- Corey, G. (2013). **Theory and Practice of Counseling and Psychotherapy.** 9th ed. Belmont, CA: Books/Cole.
- Ferreira C., Pinto-Gouveia, J. & Duarte, C. (2013). Self-compassion in the face of shame and body image dissatisfaction: Implications for eating disorders. **Eating Behaviors.** 14(2): 207-210.
- Marta-Simões J., Ferreira C, Mendes AL. (2016). Exploring the effect of external shame on body appreciation among Portuguese young adults: **The role of self-compassion.** **Eating Behaviors.** 23: 174-179
- MGRONLINE. นศ.สาววัยเสริมจุมูกกับคลินิกในห้างดัง หมดกว่าครึ่งล้าน แต่ได้จุมูกเกือบเน่า เชื่อเจอซิลิโคนปลอม. [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://mgronline.com/crime/detail/9660000006598>. 2566.
- Mhamel, I. E., & Nadia, B. (2022). Applications of existentialism in psychotherapy and counseling. **Journal of el hikma for philosophical studies.** 10: 1636-1659.
- Neff, K. D. (2003). Development and validation of a scale to measure self-compassion. **Self and Identity.** 2: 223-250.
- Neff, K. D. (2023). Self-Compassion: Theory, Method, Research, and Intervention. **Annual Review of Psychology.** 74: 193-217.
- Neff, K. D. (2024). What is Self-Compassion?. [online]. Available : <https://self-compassion.org/the-three-elements-of-self-compassion-2/>. 2021.
- Neff, K. D., Hseih, Y., & Dejithirat, K. (2005). Self-compassion, achievement goals, and coping with academic failure. **Self and Identity.** 4: 263-287.
- Pila, E., Brunet, J., Crocker, P. R. E., Kowalski, K. C., & Sabiston, C. M. (2016). Intrapersonal characteristics of body-related guilt, shame, pride, and envy in Canadian adults. **Body Image.** 16: 100-106.
- Sick, K., Pila, E., Nesbitt, A., & Sabiston C. M. (2020). Does self-compassion buffer the detrimental effect of body shame on depressive symptoms?. **Body Image.** 34: 175-183.
- Solomon-Krakus, S., & Sabiston, C. M. (2017). Body checking is associated with weight- and body-related shame and weight- and body-related guilt among men and women. **Body Image.** 23: 80-84.
- Stice, E., & Whitenton, K. (2002). Risk factors for body dissatisfaction in adolescent girls: A longitudinal investigation. **Developmental Psychology.** 38(5): 669-678.
- Webb, J. B., Fiery, M. F. & Jafari, N. (2016). You better not leave me shaming!": Conditional indirect effect analyses of anti-fat attitudes, body shame, and fat talk as a function of self-compassion in college women. **Body Image.** 18: 5-13.
- Workpoint Today. นศ.ปี 1 ดับเปลือยคาห้องน้ำ คาดกินยาลดน้ำหนักจนช็อก. [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.shorturl.asia/zpFZ1>. 2561.
- Zhu F., Zhang W., and Liu C. (2023). Association of self-compassion and body image among young breast cancer patients: mediating effect of body surveillance and body shame. **Asia-Pacific Journal of Oncology Nursing.** 10(4): 100199.

ผลการปรึกษากลุ่มโดยใช้ฐานคิดของทฤษฎีบุคคลเป็นศูนย์กลาง
ต่อความฉลาดด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่นของนิสิตระดับปริญญาตรีคณะศึกษาศาสตร์

The Effect of Group Counseling Based on the Person-Centered Approach on
Interpersonal Intelligence of Undergraduate Students in the Faculty of Education

ญาณิศา กิติชัยชาญ*, ดลดาว วงศ์ธีระธรรณ, ชมพูนุท ศรีจันทร์นิล

Yanisa Kitichaichan, Doldao Wongtheerathorn, Chomphunut Srichannil

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี 20131

Faculty of Education, Burapha University, Chonburi 20131 Thailand

*Corresponding author E-mail: drayakiti@gmail.com

(Received: February 13 2024; Revised: March 25 2024; Accepted: April 1 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยกึ่งทดลอง เพื่อศึกษาผลการปรึกษากลุ่มโดยใช้ฐานคิดของทฤษฎีบุคคลเป็นศูนย์กลางต่อความฉลาดด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่นของนิสิตระดับปริญญาตรีคณะศึกษาศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างคือ นิสิตปริญญาตรีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีคะแนนความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นในระดับต่ำถึงปานกลางและมีความสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย จำนวน 16 คน และสุ่มอย่างง่ายแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำนวนกลุ่มละ 8 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) แบบวัดความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่น จำนวน 26 ข้อ (แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ) มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .92 2) โปรแกรมการปรึกษากลุ่มตามแนวคิดทฤษฎีการยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง จำนวน 12 ครั้ง สำหรับกลุ่มทดลอง โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบวัดซ้ำ ผลการวิจัยพบว่า 1) นิสิตกลุ่มทดลองมีคะแนนความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามสูงกว่าก่อนการทดลอง 2) นิสิตกลุ่มทดลองมีคะแนนความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่ากลุ่มควบคุม

คำสำคัญ: การปรึกษากลุ่มโดยใช้ฐานคิดของทฤษฎีบุคคลเป็นศูนย์กลาง; ความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่น; นิสิตปริญญาตรีคณะศึกษาศาสตร์

Abstract

This study was a quasi-experimental research. Study The Effect of Group Counseling Based on the Person-Centered Approach on Interpersonal Intelligence of Undergraduate Students in the Faculty of Education. The sample was students of the Faculty of Education at Burapha University who had low to moderate interpersonal intelligence scores and 16 students voluntarily participated in the experiment, and they were randomly assigned by simple random sampling method to an experimental group or a control group. Each group consisted of 8 students. The research instruments were: 1) 26-item measuring interpersonal intelligence using a 5-rating scale, with a reliability coefficient of .92, and 2) a 12-session group counseling program based on person-center theory. The statistic used in this research was two-way repeated measure ANOVA. The results showed that: 1) the students in the experimental group had interpersonal intelligence scores at the post-experiment and during the follow-up phase were significantly higher than their pre-experiment scores, and 2) the students in the experimental group had interpersonal intelligence scores at the post-experiment and during the follow-up phase were significantly higher than the students in the control group.

Keywords : Group Counseling Based on the Person-Centered Approach; Interpersonal Intelligence; Undergraduate Students Faculty of Education

บทนำ

นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ที่ในอนาคตจะเป็นต้นแบบเป็นผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้แก่นักเรียน ซึ่งลักษณะของครูผู้สอนที่ดีคือสามารถจัดการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับนักเรียน มีการถ่ายทอดที่ดี มีความรัก ความเข้าใจต่อศิษย์ อีกทั้งยังหมั่นเรียนรู้ เพื่อนำไปปรับปรุงการเรียนการสอนให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา เพราะในโลกยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม หรือเทคโนโลยี ซึ่งบทบาทครูในยุคสมัยศตวรรษที่ 21 ไม่เพียงเป็นผู้สอนโดยยึดนักเรียนเป็นสำคัญ แต่ยังเป็นผู้ช่วยเหลือให้การสนับสนุนให้นักเรียนพัฒนาศักยภาพโดยสอดคล้องกับความจำเป็นเพื่อการดำรงชีวิตในสังคม อีกทั้งยังต้องรู้ความต้องการของนักเรียน (การศึกษาไทย, 2565) โดยที่หากครูเข้าใจถึงความต้องการ และความแตกต่างของนักเรียน จะทำให้เกิดการจัดการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับนักเรียนยิ่งขึ้น

ความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่น (Interpersonal intelligence) หมายถึง ความสามารถในการสังเกตเห็นถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านอารมณ์ แรงจูงใจ ความตั้งใจ รวมถึงความสามารถของการปรับตัวในการทำงานร่วมกับผู้อื่น อีกทั้งความเอาใจใส่ถึงความรู้สึกของผู้อื่น มีความไวในการสังเกต สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง สามารถตอบสนองได้อย่างเหมาะสม สร้างมิตรภาพได้ง่าย เจริญต่อรอง ลดความขัดแย้ง สามารถจูงใจผู้อื่นได้ดี (Gardner, 1983) เป็นความฉลาดที่จำเป็นต้องอยู่ในทุกคน ซึ่งจะช่วยให้บุคคลสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับบุคคลที่มีความฉลาดด้านนี้โดดเด่นมักจะเป็นครู อาจารย์ ผู้ให้การปรึกษา นักการทูต พนักงานขายตรง พนักงานต้อนรับ ประชาสัมพันธ์ นักการเมือง หรือนักธุรกิจ ซึ่งแต่ละอาชีพนั้นเป็นอาชีพที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้คน แม้กระทั่งอาชีพครูที่ต้องมีการติดต่อสื่อสาร และสัมพันธ์กับผู้คนมากมาย ในสถานศึกษา โดยเฉพาะกับนักเรียน ดังนั้นครูจึงควรมีลักษณะที่จะต้องเข้าใจความรู้สึก และความแตกต่างของบุคคล รวมถึงการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ (2563) และ Brinkworth, McIntyre, Juraschek and Gehlbach (2018) ที่พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในทางบวกส่งผลให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนดีขึ้น อีกทั้งยังทำให้การเรียนรู้ของนักเรียนดีขึ้นด้วย จึงสรุปได้ว่า หากครูมีความเข้าใจในความต้องการ ความรู้สึกของนักเรียนได้ดี จะส่งผลให้สัมพันธ์ภาพระหว่างครูกับนักเรียนเพิ่มขึ้นในทางบวกและสามารถช่วยให้นักเรียนเกิดการพัฒนาด้านนี้ได้ โดยสิ่งที่จะพัฒนาให้ครูมีความเข้าใจในนักเรียนนี้ คือ การพัฒนาความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นและการที่จะเป็นครูที่ดีในอนาคตนั้น ควรเริ่มพัฒนาตั้งแต่การเป็นนิสิตครูเพื่อที่ในอนาคตเมื่อไปประกอบอาชีพครูจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นสามารถพัฒนาได้หลากหลายวิธี เช่น การเปิดโอกาสให้ทำงานร่วมกับผู้อื่น การให้โต้ตอบหรือแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม การสร้างสถานการณ์จำลอง (Kurt, 2020) และจากการศึกษาของชัชวีร์ แก้วมณี (2557) ที่ทำการศึกษาในนิสิตปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัย จำนวน 48 คน เกี่ยวกับทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและนำไปสู่การพัฒนาแบบการฝึกอบรมเสริมสร้างทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล พบว่า ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ประกอบด้วยข้อมูล 3 ด้าน คือ การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การทำงานกลุ่ม และทักษะทางสังคม ซึ่งใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาแบบการฝึกเพื่อให้เกิดทักษะความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล นอกจากนี้ Gardner (1983) กล่าวว่า ความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่น จะส่งเสริมให้นิสิตคณะศึกษาศาสตร์มีการพัฒนาเป็นครูที่มีคุณภาพได้ จากข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นมีความสำคัญต่อนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ที่อนาคตจะประกอบอาชีพครู จึงมีการวิจัยพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่น

การปรึกษากลุ่มโดยใช้ฐานคิดของทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง เป็นกระบวนการกลุ่มที่เน้นการสร้างสัมพันธ์ภาพ อีกทั้งยังเอื้อให้บุคคลที่มีปัญหาเดียวกัน ได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และช่วยกันแก้ไขปัญหาาร่วมกัน นอกจากนี้ฐานคิดทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางมีความเชื่อว่าการรับรู้ประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมส่งผลต่อการกระทำของบุคคล ซึ่งการรับรู้ของบุคคลย่อมมีความแตกต่างกันจึงทำให้มีการกระทำที่แตกต่าง ซึ่งหากบุคคลเข้าใจถึงความแตกต่างแต่ละบุคคลนี้ จะส่งผลให้บุคคลเกิดความเข้าใจในการรับรู้ การกระทำของบุคคลอื่น อีกทั้งทฤษฎีมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาบุคคลให้เปิดกว้างต่อการรับประสบการณ์ เพื่อการพัฒนาตนเอง และนำไปสู่การดำเนินชีวิตที่ดีในสังคมสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณีฎฐนิจ เจริญวรชัย (2559) ศึกษาผลการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางต่อความสำคัญของคุณของนิสิตปริญญาตรี ปีการศึกษา 2557 มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี จำนวน 18 คน พบว่า นิสิตปริญญาตรีที่ได้รับการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางมีคะแนนความสำคัญของคุณสูงกว่ากลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล และนิสิตปริญญาตรีที่ได้รับการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางมีคะแนนความสำคัญของคุณในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง

ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการปรึกษากลุ่มโดยใช้ฐานคิดของทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางต่อความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นของนิสิตปริญญาตรีคณะศึกษาศาสตร์ เพื่อช่วยให้นิสิตปริญญาตรีคณะศึกษาศาสตร์ได้พัฒนาความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นในตนเอง ให้มีความเข้าใจความรู้สึก ความต้องการ และ

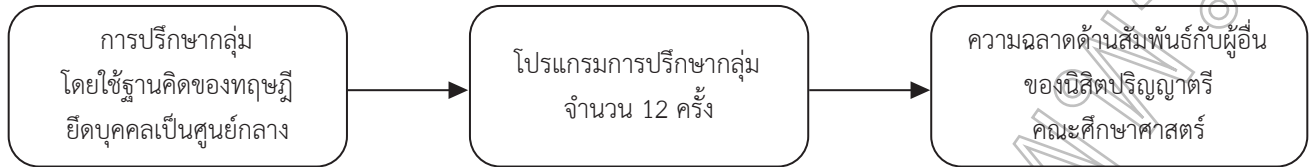

ความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมถึงการที่นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ที่จะเป็นต้นแบบแก่นักเรียนในอนาคต และการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับนักเรียนที่มีความแตกต่างกันเพื่อประสิทธิภาพในการพัฒนาตนเองของนักเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลการปรึกษากลุ่มโดยใช้ฐานคิดของทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางต่อความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นของนิสิตปริญญาตรีคณะศึกษาศาสตร์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษากึ่งทดลอง (Quasi-experimental Research) โดยมีการดำเนินการดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

นิสิตปริญญาตรีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1,699 คน (กองทะเบียนและประมวลผลการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 2563)

กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตปริญญาตรีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาทุกสาขา ทุกชั้นปี โดยมีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 313 คน จากการเปิดตารางเครซี่มอแกน จากนั้นคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป G*Power ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 16 คน มีนิสิตที่มีคะแนนความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นในระดับต่ำถึงปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 3.40 คะแนน) จำนวน 122 คน จากเกณฑ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และสมัครใจเข้าร่วมการปรึกษากลุ่ม โดยสามารถเข้าร่วมการปรึกษากลุ่มได้ครบทั้ง 12 ครั้ง จำนวน 16 คน จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับฉลากเข้ากลุ่มทดลอง 8 คน กลุ่มควบคุม 8 คน

การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา (IRB4-236/2565) โดยผู้วิจัยคำนึงถึงการพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ ผู้วิจัยแจกเอกสารชี้แจงรายละเอียด วัตถุประสงค์ ประโยชน์ที่ได้รับ ข้อตกลง และเอกสารยินยอมเข้าร่วมการปรึกษา โดยผู้วิจัยจะใช้นามแฝงหรือนามสมมติแทนการใช้ชื่อจริงของผู้เข้าร่วมทุกราย ส่วนข้อมูลที่ได้จะเก็บไว้เป็นความลับ และจะนำเสนอเป็นภาพรวมเพื่อประโยชน์ในการศึกษาเท่านั้น ทั้งนี้หลังจากการวิเคราะห์เสร็จสิ้น ผู้วิจัยจะทำลายบันทึกการสนทนาทั้งหมดใน 1 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่น ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากแนวคิดของ Howard Gardner (1993) ที่ศึกษา

เกี่ยวกับความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่น ในทฤษฎีพหุปัญญา ผู้วิจัยเลือกศึกษา คือ ความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่น เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดนิยามในการพัฒนาแบบวัดจำนวน 42 ข้อ เป็นข้อบวก 36 ข้อ ข้อลบ 6 ข้อ โดยผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน จากนั้นทำการตัดและปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะ ได้ข้อคำถาม 34 ข้อ มีค่าตรงความตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ (S-CVI : Content Validity Index for Scale) เท่ากับ 0.82 และนำไปทดลองใช้ (Try out) กับนิสิตที่มีความคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ และทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ทั้งฉบับเท่ากับ .92 ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 26 ข้อ โดยเป็นข้อคำถามทางบวก 24 ข้อ ข้อคำถามทางลบ 2 ข้อ แบบวัดความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (1 คือ น้อยที่สุด ถึง 5 คือ มากที่สุด) ของลิเคิร์ท (Likert scale)

2. โปรแกรมการปรึกษากลุ่มโดยใช้ฐานคิดของทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางต่อการพัฒนาความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่น ผู้วิจัยทบทวนแนวคิดทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง และแนวคิดความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่น เพื่อสร้างโปรแกรมการปรึกษากลุ่มจำนวน 12 ครั้ง โดยผ่านการพิจารณาความสอดคล้อง เหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญด้านการปรึกษาทั้ง 3 ท่าน และนำไปทดลองใช้ (Try out) กับนิสิตที่มีความคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 คน ทั้งหมด 12 ครั้ง จากนั้นผู้วิจัยนำโปรแกรมการปรึกษากลุ่มไปใช้จริงทั้งหมด 12 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที ดังนี้ ครั้งที่ 1-2 เป็นการแนะนำ ชี้แจงวัตถุประสงค์ และสร้างสัมพันธภาพ เพื่อสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น น่าไว้วางใจ เอื้อต่อการเปิดเผยเรื่องราว ครั้งที่ 3-11 เป็นช่วงการให้การปรึกษากลุ่มโดยใช้ฐานคิดของทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง ครั้งที่ 12 จะเป็นการยุติการให้การปรึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งเป็น 4 ระยะ ดังนี้

1. ระยะก่อนการทดลอง ผู้วิจัยให้นิสิตทำแบบวัดความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่น เพื่อเก็บเป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pre-test)
2. ระยะทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการการศึกษากลุ่มโดยใช้ฐานคิดของทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางกับกลุ่มทดลอง จำนวนทั้งหมด 12 ครั้ง แบ่งเป็นสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที
3. ระยะหลังการทดลอง เมื่อสิ้นสุดการทดลองโปรแกรมการศึกษากลุ่มโดยใช้ฐานคิดของทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบวัดความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นเพื่อเก็บเป็นคะแนนหลังการทดลอง (Post-test) เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ทางสถิติ
4. ระยะติดตามผลการทดลอง หลังการทดลอง 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบวัดความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่น เพื่อเก็บเป็นคะแนนระยะติดตามผลการทดลอง (Follow up) เมื่อสิ้นสุดระยะติดตามผลการทดลอง ผู้วิจัยจะ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นของนิสิตปริญญาตรีคณะศึกษาศาสตร์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะเวลาต่าง ๆ ของการทดลอง (n = 8)

กลุ่ม	ระยะเวลาการทดลอง	M	SD	n
กลุ่มทดลอง	ก่อนการทดลอง	77.75	5.31	8
	หลังการทดลอง	106.63	4.14	8
	ติดตามผล	108.00	7.17	8
กลุ่มควบคุม	ก่อนการทดลอง	77.38	6.39	8
	หลังการทดลอง	77.00	8.62	8
	ติดตามผล	76.63	8.63	8

จากตารางที่ 1 พบว่า ในระยะเวลาก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นเท่ากับ 77.75 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็น 5.31 ส่วนกลุ่มควบคุมมีคะแนนความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็น 77.38 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็น 6.39

ในระยะหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นเท่ากับ 106.63 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็น 4.14 ส่วนกลุ่มทดลองมีคะแนนความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็น 77.00 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็น 8.62

ในระยะการติดตามผลการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นเท่ากับ 108.00 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็น 7.17 ส่วนกลุ่มทดลองมีคะแนนความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็น 76.63 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็น 8.63

สอบถามความสมัครใจของกลุ่มควบคุมในการเข้ารับโปรแกรมการศึกษากลุ่มโดยใช้ฐานคิดของทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางต่อการพัฒนาความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่น

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนี้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำสองทาง (Two way repeated measures ANOVA) และวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบบอนเฟอโรนี (Bonferroni method) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิตินี้วิเคราะห์จากโปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นของนิสิตปริญญาตรีคณะศึกษาศาสตร์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะเวลาต่าง ๆ ของการทดลอง

ก่อนการทดสอบความแปรปรวนของคะแนนความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่น ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นดังนี้

1) การทดสอบการแจกแจงปกติ ด้วยสถิติ Shapiro-Wilk Test พบว่า คะแนนความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีการแจกแจงโค้งปกติทั้งในระยะเวลาก่อนการทดลอง ระยะเวลาก่อนการทดลอง และระยะติดตามผลการทดลอง

2) การทดสอบการเท่ากันของความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วมด้วยค่าสถิติ Mauchly's Test ที่ทดสอบคุณสมบัติ Sphericity พบว่า เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้น

นอกจากนี้ ได้ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นของนิสิตปริญญาตรีคณะศึกษาศาสตร์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาในการทดลอง ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

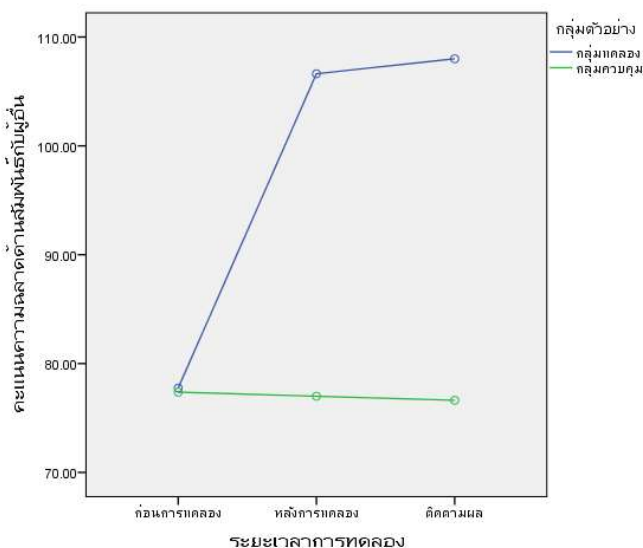
ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นของนิสิตปริญญาตรีคณะศึกษาศาสตร์ ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาในการทดลอง

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม					
กลุ่ม	1	5022.52	5022.52	42.09*	.00
ความผันแปรในกลุ่ม	14	1670.63	119.33		
ภายในกลุ่ม					
วิธีการทดลอง	2	2244.67	1122.33	93.95*	.00
ระยะเวลากับวิธีการทดลอง	2	2426.17	1213.08	101.54*	.00
ระยะเวลากับวิธีการทดลองในกลุ่ม	28	334.50	11.95		

* $p < .05$

จากตารางที่ 2 พบว่า วิธีการทดลองกับระยะเวลาในการทดลองมีปฏิสัมพันธ์กันที่ส่งผลต่อคะแนน ความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นของนิสิตปริญญาตรีคณะศึกษาศาสตร์ โดยกลุ่มที่ดำเนินการต่างกัน มีผลต่อความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นในนิสิตคณะศึกษาศาสตร์แตกต่างกัน แสดงว่ากลุ่มที่ดำเนินการที่ต่างกันมีผลต่อคะแนนความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นในนิสิตคณะศึกษาศาสตร์

นอกจากนี้ยังพบว่าเมื่อระยะเวลาในการทดลองต่างกันคะแนนความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นของนิสิตปริญญาตรีคณะศึกษาศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เมื่อพบว่าระยะเวลาและวิธีการทดลองมีปฏิสัมพันธ์กัน ผู้วิจัยจึงนำเสนอกราฟแสดงความสัมพันธ์ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กราฟเส้นแสดงปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาการทดลองที่มีผลต่อคะแนนเฉลี่ยความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นของนิสิตปริญญาตรีคณะศึกษาศาสตร์

จากภาพที่ 1 พบว่า ระยะก่อนการทดลอง นิสิตกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม มีคะแนนความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นไม่แตกต่างกัน แต่ระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลนิสิตในกลุ่มทดลองมีคะแนนความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นมากกว่ากลุ่มควบคุม แสดงว่าวิธีการทดลองกับระยะเวลาการทดลองส่งผลต่อความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่น จึงทำให้คะแนนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนต่างกัน

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นของนิสิตปริญญาตรีคณะศึกษาศาสตร์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะการติดตามผลการทดลอง

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบย่อยของวิธีการทดลองในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลการทดลอง

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ก่อนการทดลอง					
ระหว่างกลุ่ม	1	.56	.56	.02	.90
ภายในกลุ่ม	14	483.38	34.53		
หลังการทดลอง					
ระหว่างกลุ่ม	1	3510.56	3510.56	76.81*	.00
ภายในกลุ่ม	14	639.88	45.71		
ติดตามผลการทดลอง					
ระหว่างกลุ่ม	1	3937.56	3937.56	62.51*	.00
ภายในกลุ่ม	14	881.88	62.99		

* $p < .05$

จากตารางที่ 3 พบว่า ระยะเวลาก่อนการทดลอง คะแนนเฉลี่ยความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นของนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่าง

ระยะเวลาหลังการทดลอง คะแนนเฉลี่ยความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นของนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระยะดับ .05

ระยะเวลาติดตามผลการทดลอง คะแนนเฉลี่ยความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นของนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระยะดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นของนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ ของกลุ่มทดลอง ในระยะเวลาต่าง ๆ ของการทดลอง

เมื่อพบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นในระยะเวลาก่อนการทดลอง ระยะเวลาหลังการทดลอง และระยะติดตามผลการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระยะดับ .05 แสดงว่ามีอย่างน้อย 1 คู่ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระยะดับ .05 ผู้วิจัยจึงเปรียบเทียบรายคู่ด้วยการใช้วิธีบอนเฟอร์โรนี (Bonferroni) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของกลุ่มทดลองในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลการทดลอง

ระยะเวลาการทดลอง (I)	M	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	ติดตามผลการทดลอง
		77.75	106.63	108.00
ก่อนการทดลอง	77.75	-	28.86*	30.25*
หลังการทดลอง	106.63	-	-	1.38
ติดตามผลการทดลอง	108.00	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 4 พบว่า ในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นของนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ ในระยะเวลาหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง และในระยะติดตามผลการทดลองสูงกว่าระยะเวลาก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระยะดับ .05

ส่วนคะแนนเฉลี่ยความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นของนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ในระยะติดตามผลการทดลองกับ

ระยะเวลาหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน แสดงว่าโปรแกรมการฝึกขากลุ่มโดยใช้ฐานคิดของทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง ส่งผลให้มีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นของนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ในระยะหลังการทดลองและระยะการติดตามผลการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง และในระยะติดตามผลการทดลองกับระยะเวลาหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การศึกษากลุ่มโดยใช้ฐานคิดของทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางสามารถพัฒนาความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นของนิสิตปริญญาตรีคณะศึกษาศาสตร์ได้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการศึกษากลุ่มโดยใช้ฐานคิดของทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางต่อความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นของนิสิตปริญญาตรีคณะศึกษาศาสตร์ ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์โดยเป็นเป็น 2 ประเด็นดังนี้

1. นิสิตกลุ่มทดลองมีคะแนนความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลมากกว่ากลุ่มควบคุม อันเนื่องมาจากกลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมการศึกษา กลุ่มโดยใช้ฐานคิดของทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางต่อความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นของนิสิตปริญญาตรีคณะศึกษาศาสตร์ มีจำนวน 12 ครั้ง สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มควบคุมที่มีการดำเนินชีวิตตามปกติและไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการศึกษากลุ่ม ดังนั้นนิสิตกลุ่มทดลองได้การเรียนรู้พัฒนาความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นจากการเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษากลุ่ม โดยใช้ฐานคิดของทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางที่เน้นการสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้รับการปรึกษา โดยผู้นำกลุ่มยอมรับสมาชิกอย่างไม่มีเงื่อนไข เคารพในการตัดสินใจของสมาชิก ไม่นำทัศนคติ ค่านิยมของผู้นำกลุ่มไปใส่ในตัวสมาชิก ซึ่งสัมพันธ์ภาพในการศึกษากลุ่มดังกล่าว เป็นการกระตุ้นให้สมาชิกกลุ่มเกิดความไว้วางใจภายในกลุ่ม และรับรู้ได้ว่าตนเองไม่ได้เผชิญปัญหาเพียงผู้เดียว นอกจากนี้ผู้นำกลุ่มยังให้สมาชิกกลุ่มได้ร่วมและเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม และสะท้อนให้กลุ่มทดลองได้เกิดการเรียนรู้ที่จะช่วยให้สมาชิกเกิดความสอดคล้องระหว่างตนเองและประสบการณ์ อีกทั้งยังทำให้สมาชิกเปิดรับประสบการณ์อย่างกว้างขวางตามความเป็นจริง และสามารถแยกแยะประสบการณ์ได้อย่างชัดเจน ซึ่งจากการรับรู้และเปิดรับประสบการณ์ของสมาชิกกลุ่มนี้ส่งผลให้สมาชิกเกิดการรับรู้และเข้าใจในตนเองรวมถึงเข้าใจความแตกต่างของผู้อื่น มีความไวในการสังเกตสีหน้าท่าทางของผู้อื่น และสามารถนำไปปรับใช้กับตนเองในการมีสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ ซึ่งเห็นได้จากการสะท้อนของกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการศึกษากลุ่มโดยใช้ฐานคิดของทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางดังนี้

“จากการได้เข้าร่วมกลุ่มมันทำให้หนูได้สังเกตความรู้สึกเพื่อนได้ดีมากขึ้น จากที่หนูก็จะมองว่าเพื่อนคุณนี่ ๆ ปกติก็จะคิดว่าเพื่อนปกติดี แต่ไม่รู้มาก่อนเลยจริง ๆ แล้วเพื่อนกำลังเครียด ก็ทำให้หนูได้รู้จักที่เข้าใจและสังเกตคนรอบข้างได้ดีขึ้นค่ะ”

“การได้พูดคุยและได้ฟังเรื่องราวของเพื่อน ๆ ทำให้หนูได้ทบทวนตัวเองและเห็นมุมมองหลาย ๆ มุมว่าความสัมพันธ์ที่ดี

ไม่จำเป็นต้องเป็นความสัมพันธ์ที่พิเศษเหมือนในนิยายในการ์ตูน แต่เป็นเพียงความธรรมดาที่เราใส่ใจแสดงถึงความเข้าใจกันรับฟังกัน มันก็สามารถทำให้ความสัมพันธ์นั้นดีต่อกันยืนยาวได้แล้ว”

“จากที่ได้ฟังเพื่อน ๆ มาทำให้หนูคิดได้ว่าจริง ๆ คนเราไม่จำเป็นต้องเหมือนกันชอบอะไรเหมือนกัน อายุเท่ากัน คนเรามีความต่างกันแต่เราก็เป็นเพื่อนกันได้เพียงเรามอบสิ่งดี ๆ ให้กัน คือการรับฟังกัน ความเข้าใจกันเพราะถ้าเราไม่เข้าใจ หรือรับฟังกัน มันก็จะไม่สามารถทำให้เขาเปิดรับอารมณ์หรือด้านต่าง ๆ ของเราได้เลยล่ะ”

จากการสะท้อนของนิสิตกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการศึกษากลุ่มโดยใช้ฐานคิดของทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง จะเห็นได้ว่าโปรแกรมการศึกษากลุ่มส่งผลให้นิสิตกลุ่มทดลองเกิดความเข้าใจในตนเอง ยอมรับประสบการณ์อย่างกว้างขวาง ไม่ปิดเป็น ซึ่งส่งผลให้กลุ่มทดลองมีคะแนนความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นเพิ่มขึ้นทั้งในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล การทดลองจากการได้รับโปรแกรมการศึกษากลุ่มโดยใช้ฐานคิดของทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางที่สร้างขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชวนพิศ เปรมกมล (2562) ผลการศึกษาแบบกลุ่มตามแนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบผู้รับการปรึกษาเป็นศูนย์กลาง ต่อการปรับตัวด้านการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ได้เข้าร่วมการปรึกษาแบบกลุ่ม ก่อนและหลังการเข้าร่วมรับการปรึกษาแบบกลุ่มมีการปรับตัวด้านการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐนิช เจริญวรชัย (2559) ศึกษาผลการศึกษากลุ่มตามทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางต่อความสำนึกขอบคุณ ของนิสิตปริญญาตรี ปีการศึกษา 2557 มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี จำนวน 18 คน พบว่า นิสิตปริญญาตรีที่ได้รับการศึกษากลุ่มตามทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางมีคะแนนความสำนึกขอบคุณ สูงกว่ากลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากงานวิจัยที่สอดคล้องข้างต้นสามารถยืนยันได้ว่าโปรแกรมการศึกษากลุ่มโดยใช้ฐานคิดของทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางสามารถพัฒนาความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นให้เพิ่มขึ้นได้

2. นิสิตกลุ่มทดลองมีคะแนนความฉลาดด้านสัมพันธ์กับในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามสูงกว่าก่อนการทดลอง เนื่องจากโปรแกรมการศึกษากลุ่มโดยใช้ฐานคิดของทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางให้ความสำคัญในเรื่องการสร้างสัมพันธ์ภาพภายในกลุ่มเพื่อให้เกิดความไว้วางใจต่อกัน และกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรื่องราวประสบการณ์ของสมาชิกกลุ่ม อีกทั้งสะท้อนให้สมาชิกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองจากการเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษากลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Roger (1967 อ้างถึงใน GERALD COREY, 2011) ที่เชื่อว่า การเปลี่ยนแปลงของผู้รับ

การศึกษาก็ขึ้นอยู่กับระดับคุณภาพของความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกลุ่มและสมาชิกด้วย หากสมาชิกสัมผัสได้ถึงความจริงใจ (Genuine) การยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข (Unconditioned Positive Regard) ของผู้นำกลุ่ม สมาชิกกลุ่มจะเริ่มเปิดใจ แสดงความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น ซึ่งทำให้สมาชิกกลุ่มเริ่มเห็นคุณค่าในตนเองและพัฒนาตนเองได้อย่างสร้างสรรค์ไม่ปิดเป็นเมื่อสิ้นสุดกระบวนการปรึกษากลุ่มทั้ง 12 ครั้ง ผู้วิจัยยังได้ติดตามผลการทดลองกับกลุ่มทดลองภายใน 2 สัปดาห์ พบว่ายังมีคะแนนความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lusiana (2019) Counseling Service with A Person Centered Approach to Improve Positive Self-Concept of Students พบว่า การปรึกษาโดยยึดบุคคลเป็นศูนย์กลางสามารถปรับปรุงแนวคิดในตนเองในเชิงบวกของนักเรียนได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุณารี จุลพันธ์ (2558) ศึกษา การใช้โปรแกรมการปรึกษาด้านอาชีพแบบกลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในอาชีพของนักศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยในโปรแกรมการปรึกษาใช้วิธีการปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง พบว่า หลังการเข้าร่วมโปรแกรมการปรึกษาด้านอาชีพแบบกลุ่มนักศึกษาในกลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ในอาชีพเพิ่มขึ้น กล่าวได้ว่าโปรแกรมการปรึกษากลุ่มโดยใช้ฐานคิดของทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางสามารถพัฒนาความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นของนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ให้เพิ่มขึ้นและมีความคงทนของความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. หากต้องการนำโปรแกรมการปรึกษากลุ่มโดยใช้ฐานคิดของทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางต่อความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นของนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ไปใช้ ผู้นำไปใช้ควรศึกษาการปรึกษากลุ่มโดยใช้ฐานคิดของทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางและฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความชำนาญและความเข้าใจก่อนนำไปใช้จริง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้รับโปรแกรมการปรึกษา
2. โปรแกรมการปรึกษากลุ่มโดยใช้ฐานคิดของทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางนำไปใช้พัฒนาความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นของนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากนำไปใช้กับนิสิต คณะ สาขาวิชาอื่น อาจจะต้องมีการตรวจสอบบริบทในโปรแกรมก่อนการนำไปใช้จริง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

โปรแกรมการปรึกษากลุ่มโดยใช้ฐานคิดของทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางต่อความฉลาดด้านสัมพันธ์กับผู้อื่นสร้างขึ้น

เพื่อศึกษาในนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ อาจมีการศึกษาพัฒนาในนิสิตคณะอื่น ๆ เพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง

- การศึกษาไทย. ความหมายของครูในศตวรรษที่ 21. [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.xn--12ca0ezbc4ai2ee1bzl.com/17/09/2022/>. 2563.
- กองทะเบียนและประมวลผลการศึกษา. จำนวนนิสิตปัจจุบันแยกตามปีที่เข้า. [online]. เข้าถึงได้จาก : https://reg.buu.ac.th/document/CurrStu/CurrALLan10072563_1_2563.pdf.
- ชัชวีร์ แก้วมณี. (2557). รูปแบบการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัย. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*. 14 (1): 72-83.
- ชวนพิศ เปรมกมล. (2562). ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบผู้รับการปรึกษาเป็นศูนย์กลางของ Carl R. Rogers ต่อการปรับตัวด้านการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี. *วารสารศึกษาศาสตร์ มมร*. 7(2).
- ณัฐรุณี เจริญวรชัย. (2559). ผลการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางต่อความสำนึกขอบคุณของนิสิตปริญญาตรี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์*. 11(1).
- ธีรวรรณ ธีระพงษ์. (2565). *แนวคิดบุคคลเป็นศูนย์กลางเพื่อการปรึกษาเชิงจิตวิทยาและการพัฒนามนุษย์*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุณารี จุลพันธ์. (2558). การใช้โปรแกรมการปรึกษาด้านอาชีพแบบกลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในอาชีพของนักศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*. 3(1).
- Corey, G. (2011). *Theory and Practice of Counseling and Psychotherapy*. Fullerton: California State University.
- Gardner, H. (1983). *Frames of Mind : The theory of multiple intelligences*. (2nd ed.). Island: Fontana Press.
- Gardner, H. (1999). *Intelligence Reframed : Multiple Intelligences for the 21st Century*. New York: Basic Books.

Kurt, S. Theory of Multiple Intelligences-Gardner. [online]. Available : <https://educationaltechnology.net>. 2020.

Lusiana, E. (2019). Counseling Service with A Person Centered Approach to Improve Positive Self-Concept of Students. Advances in Social Science. **Education and Humanities Research**. 462.

มหาวิทยาลัยรำไพพรรณี

ผลกระทบของอัตราเงินเฟ้อและการว่างงานต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย

The Effect of Inflation and Unemployment Rates on
Economic Growth in Thailand

ประภัสสร คำสวัสดิ์*

Praphatsorn Khumsawat

สำนักงานวิจัยและพัฒนานวัตกรรม มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี จังหวัดชลบุรี 20000

Office of Research and Innovation Development, Sripatum University Chonburi Campus, Chonburi 20000 Thailand

*Corresponding author E-mail: Praphatsorn.cu@gmail.com

(Received: March 19 2024; Revised: May 16 2024; Accepted: June 11 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาผลกระทบของอัตราเงินเฟ้อ และอัตราการว่างงาน ที่ส่งผลต่ออัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาผลกระทบของการว่างงานและเงินเฟ้อต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ และเพื่อเสนอแนะนโยบายสำคัญบางประการเกี่ยวกับอัตราเงินเฟ้อ การว่างงาน และการเติบโตทางเศรษฐกิจ ใช้ข้อมูลอนุกรมเวลาที่รวบรวมมาจาก World Bank data ตั้งแต่ปี 1971-2022 รวมทั้งสิ้น 52 ปี โดยทำการทดสอบความนิ่งของข้อมูล โดยวิธี Augmented Dickey-Fuller Test และทำการทดสอบความสัมพันธ์ระยะยาวด้วยวิธี Autoregressive Distribute Lag Bund Test of Cointegration ผลการศึกษาพบว่าในระยะสั้น ความสัมพันธ์ของอัตราการว่างงานและอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เป็นไปตามทฤษฎี Okun's law อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ในระยะยาว ไม่เป็นไปตามทฤษฎี Okun's law อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างอัตราเงินเฟ้อกับอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ พบว่า อัตราเงินเฟ้อส่งผลกระทบต่ออัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเฉพาะในระยะยาว อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ : เงินเฟ้อ; การว่างงาน; การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

Abstract

This research has studied the effect of inflation rates and unemployment rates on the economic growth rate of Thailand. The objectives were to investigate the impact of unemployment and inflation on economic growth, and to propose some key policy recommendations regarding inflation rates, unemployment, and economic growth. The data used were time series data collected from World Bank data from 1971 to 2022, totaling 52 years. The data stability was tested by using the Augmented Dickey-Fuller Test, and the long-term relationship was tested by using the Autoregressive Distributed Lag Bund Test of Cointegration. The study found that in the short term, the relationship between the unemployment rate and the economic growth rate following Okun's law was statistical significance, but in the long term, it would not follow Okun's law with statistical significance. As for the relationship between the inflation rate and the economic growth rate, it was found that inflation rates affected economic growth only in the long term with no statistical significance.

Keywords : Inflation; Unemployment; Economic Growth

บทนำ

เป้าหมายหลักทางเศรษฐกิจของทุกประเทศ คือ การบรรลุ การเติบโตและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ การเติบโตทางเศรษฐกิจ หมายถึง การเพิ่มขึ้นของความมั่งคั่งของประเทศเมื่อเวลาผ่านไป โดยทั่วไปจะวัดจากการเติบโตในการผลิตสินค้าและบริการที่จะส่งผล ต่อหลากหลายปัจจัยที่สำคัญทางเศรษฐกิจอื่น เช่น รายได้ที่สูงขึ้น มาตรฐานการครองชีพที่ดีขึ้น การดูแลสุขภาพที่ดีขึ้น และประชาชน ได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น นอกจากนี้ยังเสริมสร้างความแข็งแกร่ง ให้กับฐานะทางการคลังของประเทศ ทำให้รัฐบาลสามารถสนับสนุน โครงการลดความยากจนและส่งเสริมสวัสดิการสังคม การเติบโต ที่ยั่งยืนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ ดังนั้น การทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างอัตราเงินเฟ้อ การว่างงาน และการเติบโตทางเศรษฐกิจ จึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้กำหนดนโยบาย นักเศรษฐศาสตร์ และนักวิเคราะห์

จากคำจำกัดความของผู้ว่างงาน หมายถึง บุคคลที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป 1. ไม่ได้ทำงานและไม่ได้มีงานประจำ แต่ได้มีการหางาน สมัครงานหรือรอการบรรจุในระหว่าง 30 วันก่อนวันสัมภาษณ์ 2. ไม่ได้ทำงานและไม่มีงานประจำ และไม่ได้หางานทำในระหว่าง 30 วันก่อนวันสัมภาษณ์ แต่พร้อมที่จะทำงานในสัปดาห์แห่งการสำรวจ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ และสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน, 2566: 7) จากผลการสำรวจในเดือนพฤศจิกายน 2566 พบว่า ผู้มีอายุ ตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 59.03 ล้านคน เป็นผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน หรือผู้ที่พร้อมจะทำงาน 41.11 ล้านคน ซึ่งประกอบด้วยผู้มีงานทำ 40.74 ล้านคน ผู้ว่างงาน 0.33 ล้านคน และผู้ที่รอฤดูกาล 0.04 ล้านคน ส่วนผู้ที่อยู่นอกกำลังแรงงานหรือที่ไม่พร้อมทำงาน 17.92 ล้านคน ได้แก่ แม่บ้าน นักเรียน ยังเด็ก/ชรา ป่วย/พิการ เป็นต้น สำหรับผู้ว่างงานมีจำนวนทั้งสิ้น 0.33 ล้านคน คิดเป็นอัตราการว่างงาน ร้อยละ 0.8 ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับเดือนตุลาคม 2566 จำนวนผู้ว่างงานลดลง 0.12 แสนคน (จาก 3.41 แสนคน เป็น 3.29 แสนคน) หากเปรียบเทียบอัตราการว่างงานตามเพศและ กลุ่มอายุ พบว่า เพศชายมีอัตราการว่างงานลดลง เช่นเดียวกับ วัยเยาวชน (อายุ 15-24 ปี) ที่มีอัตราการว่างงานลดลงเช่นกัน และที่น่าเป็นห่วง คือ จำนวนผู้ว่างงานที่สำเร็จการศึกษาในระดับ อุดมศึกษาว่างงานมากที่สุดเป็นจำนวนถึง 1.13 แสนคน เมื่อ พิจารณาถึงประสบการณ์ การทำงานของผู้ว่างงาน พบว่า เป็นผู้ว่างงานที่เคยทำงานมาก่อนมีจำนวนสูงถึง 1.73 แสนคน หรือ คิดเป็นร้อยละ 52.6 โดยเป็นผู้ว่างงานจากนอกภาคเกษตรมากกว่า ในภาคเกษตร (จำนวน 1.60 แสนคน และ 0.13 แสนคน) สำหรับ ผู้ว่างงานที่ไม่เคยทำงานมาก่อนมีจำนวน 1.56 แสนคน หรือ ร้อยละ 47.4 (ฐานเศรษฐกิจ ออนไลน์, 2567: 1) โดยสรุปแล้ว สถานการณ์ผู้มีงานทำในเดือนพฤศจิกายน 2566 เมื่อเปรียบเทียบกับเดือนตุลาคม 2566 ถึงแม้จะมีการปรับตัวที่ดีขึ้นในภาพรวม

แต่อย่างไรก็ตาม ต้องติดตามอย่างใกล้ชิดทั้งในเรื่องของผู้ว่างงาน ในระดับอุดมศึกษา และผู้ที่เคยทำงานมาก่อนแต่ปัจจุบันเป็นผู้ว่างงาน สำหรับเงินเฟ้อ หมายถึง ภาวะที่ราคาสินค้าและบริการโดยทั่วไป เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เงินเฟ้อมี 2 ลักษณะ คือ 1. เกิดจากปัจจัย ด้านต้นทุนที่ทำให้เงินเฟ้อเพิ่มขึ้น (Cost-push inflation) เช่น ราคาสินค้าวัตถุดิบ (ตั้งต้น) เพิ่มขึ้น ทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตมีน้อยลง ค่าแรงเพิ่มขึ้น เช่น เมื่อตลาดแรงงานไม่เพียงพอ หรือประสิทธิภาพ ในการผลิตต่ำลง การเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์ของภาครัฐ เช่น ด้านภาษี หรือกฎเกณฑ์ที่กระทบต่อการจัดซื้อ และ 2. ปัจจัยด้านความต้องการ ที่ทำให้เงินเฟ้อเพิ่มขึ้น (Demand-Pull Inflation) จะเกิดขึ้นเมื่อ คนเชื่อมั่นในเศรษฐกิจ และใช้จ่ายมากขึ้น เช่น ช่วงที่เศรษฐกิจกำลัง ออกจากภาวะถดถอย คนก็จับจ่ายมากขึ้น เงินในระบบเศรษฐกิจ เพิ่มขึ้น เช่น เม็ดเงินในระบบเพิ่มขึ้นจากมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ หรือเมื่ออัตราแลกเปลี่ยนอ่อนค่าลง อัตราดอกเบี้ยลดลง ทำให้ ต้นทุนการกู้ยืมเงินของทั้งธุรกิจ และผู้บริโภคลดลง เม็ดเงินลงทุน ในโครงการขนาดใหญ่ของรัฐที่กระจายเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจ การลด อัตราภาษี ซึ่งช่วยกระตุ้นให้ผู้บริโภคใช้จ่ายมากขึ้น (บริษัทหลักทรัพย์ จัดการกองทุน สหเชอเวย์ (ประเทศไทย) จำกัด, 2565: 1) จากข้อมูล เดือนพฤศจิกายน 2566 พบว่า อัตราเงินเฟ้อของไทยลดลง ร้อยละ 0.44 ซึ่งอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีอัตราเงินเฟ้อต่ำ โดยอยู่ ระดับต่ำอันดับ 5 จาก 135 เขตเศรษฐกิจที่ประกาศตัวเลข และ ยังคงต่ำที่สุดในอาเซียนจาก 7 ประเทศที่ประกาศตัวเลข (สปป.ลาว ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ เวียดนาม อินโดนีเซีย มาเลเซีย) สอดคล้องกับ ในหลายประเทศทั่วโลกที่อัตราเงินเฟ้อมีแนวโน้มชะลอตัว ปัจจัย สำคัญมาจากการลดลงของราคาสินค้าในกลุ่มพลังงาน ได้แก่ น้ำมันเชื้อเพลิง และค่ากระแสไฟฟ้า ตามนโยบายลดภาระค่าครองชีพ ด้านพลังงานของรัฐบาล รวมทั้งเนื้อสัตว์และเครื่องประกอบอาหาร ที่ราคาลดลงต่อเนื่อง นอกจากนี้ ผักสดราคาลดลงค่อนข้างมาก สำหรับสินค้าและบริการอื่น ๆ ราคาเคลื่อนไหวในทิศทางปกติ ส่วนเงินเฟ้อพื้นฐาน เมื่อหักอาหารสดและพลังงานออก สูงขึ้น ร้อยละ 0.58 (YoY) (สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์, 2567: 1)

แม้ว่าจะไม่มีการเชื่อมโยงทางทฤษฎีที่เป็นมาตรฐาน ระหว่างอัตราเงินเฟ้อกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่นักวิชาการ ได้หยิบยกทฤษฎีต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่ออธิบายผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น จากอัตราเงินเฟ้อที่สูงหรือต่ำ ทฤษฎีเหล่านี้มักจะแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับว่าทฤษฎีเหล่านั้นมุ่งเน้นไปที่ผลกระทบระยะสั้นหรือ ระยะยาว ในระยะสั้น ระดับเงินเฟ้อที่สูงอาจสัมพันธ์กับการเติบโต ทางเศรษฐกิจที่รวดเร็วขึ้น เนื่องจากอุปสงค์รวมที่เพิ่มขึ้น (การจ้างงาน ที่เพิ่มขึ้น และค่าจ้างที่สูงขึ้นจะส่งผลทำให้รายได้ครัวเรือนเพิ่มขึ้น และนำไปสู่การใช้จ่ายของผู้บริโภคที่เพิ่มขึ้น ทำให้อุปสงค์รวมเพิ่มขึ้น) อย่างไรก็ตาม หากอัตราเงินเฟ้อที่สูงและไม่แน่นอนยังคงมีอยู่ใน

ระยะยาว อาจนำไปสู่ความไม่แน่นอนของตลาด การลงทุนที่ลดลง และการใช้ทรัพยากรการผลิตอย่างไม่มีประสิทธิภาพไม่ว่าในกรณีใด อัตราเงินเฟ้อจะทำให้เกิดความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจมหภาคในที่สุด และก่อให้เกิดเป็นต้นทุนที่สำคัญต่อเศรษฐกิจ ในทำนองเดียวกัน อัตราการว่างงานที่สูงซึ่งถึงการใช้ทรัพยากรมนุษย์ไม่เพียงพอ และอาจส่งผลเสียต่อผลผลิตและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

การศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลอนุกรมเวลา (time series data) ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1971 ถึง ปี ค.ศ. 2022 รวมทั้งสิ้น 52 ปี เพื่อประเมินผลกระทบของอัตราเงินเฟ้อและการว่างงานต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ด้วยวิธี Autoregressive distributed Lag (ARDL) ของ M. Hashem Pesaran, Yongcheol Shin and Richard J. Smith (2001: 289-326) หรือ Bounds Test ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาว รวมไปถึงวิเคราะห์การปรับตัวในระยะสั้นด้วยแบบจำลอง Error Correction Model (ECM) โดยจะมีการทดสอบความนิ่งของข้อมูล (Unit Root Test) ก่อนนำไปวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อค้นหาผลกระทบของการว่างงานต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ
2. เพื่อค้นหาผลกระทบของเงินเฟ้อต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ

กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. กฎของ Okun (Okun's law) Arthur Okun เป็นศาสตราจารย์จากมหาวิทยาลัย Yale และเป็นนักเศรษฐศาสตร์ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการว่างงานและการผลิต Okun กล่าวได้ว่า กฎของ Okun เป็นความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ที่สังเกตได้ระหว่าง GDP (หรือ GNP) ของประเทศกับระดับการจ้างงาน โดยคาดการณ์ว่าเมื่อการจ้างงานลดลง 1% จะมีแนวโน้มให้ GDP ลดลงประมาณ 2% ในทางตรงข้ามเมื่อการจ้างงานเพิ่มขึ้น 1% จะมีแนวโน้มให้ GDP เพิ่มขึ้น 2% โดยประมาณ (Will Kenton, 2022: 1)

2. ความสัมพันธ์ระหว่าง อัตราเงินเฟ้อ การว่างงาน และอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยทั่วไปการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของอัตราเงินเฟ้อจะเปลี่ยนไปตามภาวะเศรษฐกิจ แต่การศึกษาโดยส่วนใหญ่ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราเงินเฟ้อและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นความสัมพันธ์เชิงบวก ในขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างการว่างงานและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจะเป็นความสัมพันธ์เชิงลบ

กรณีตัวอย่างงานวิจัยของ Yegnanew A. Shiferaw (2023: 9-10) ที่มีวัตถุประสงค์คือ ตรวจสอบความสัมพันธ์แบบไดนามิกระหว่างสามเสาหลักของเศรษฐกิจ: การว่างงาน อัตราเงินเฟ้อ และ GDP ในประเทศเอธิโอเปีย โดยใช้ the cross-wavelet transform (XWT) analysis, the multivariate Student-t generalized autoregressive score (GAS) model, and the autoregressive distributed lag (ARDL) model ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรการว่างงานและอัตราเงินเฟ้อ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่า การว่างงานส่งผลเสียต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ในขณะที่อัตราเงินเฟ้อทำให้ GDP เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

งานวิจัยของ Fadli Fizarli Abu Hassan Asari, Zuraida Mohamad, Teh Safia Alias, Norazidah Shamsudin, Nurul Syuhada Baharuddin and Kamaruzaman Jusoff (2011: 63-65) ที่ศึกษาข้อมูลอนุกรมเวลาของตัวแปรการว่างงาน อัตราเงินเฟ้อและการเจริญเติบโตของ GDP ตั้งแต่ปี 1982 ถึง 2006 ในประเทศมาเลเซีย โดยใช้เครื่องมือทางเศรษฐมิติ เช่น Unit Root Test, Co-Integration Test และ Granger Causality Test ผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรทั้งหมดมีความนิ่ง (stationary) ที่ระดับ I (1) ในขณะที่ Johansen Co-integration แสดงให้เห็นว่า GDP มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญกับการว่างงานและอัตราเงินเฟ้อในระยะยาว ในขณะที่ระยะสั้น GDP จะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการว่างงานและอัตราเงินเฟ้อ

งานวิจัยของ Khan, Khattak and Hussain (2008: 199-205) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศและการว่างงานในปากีสถาน โดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลาตั้งแต่ช่วงปี 1960 ถึง 2005 พบว่า การเพิ่มขึ้นของ GDP 1% จะลดการว่างงาน 0.63% ในทางกลับกันการว่างงานลดลง 1% จะทำให้การเติบโตของ GDP เพิ่มขึ้น 7.25% ผลลัพธ์แสดงให้เห็นว่า ในระยะยาวการเติบโตของ GDP มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการว่างงาน

งานวิจัยของ Tugba Dayioglu, Yilmaz Aydin (2020: 1-14) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจ การว่างงาน อัตราเงินเฟ้อ และดุลบัญชีเดินสะพัด ในประเทศตุรกี โดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลารายไตรมาส ตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ของปี 2000 ถึงไตรมาสที่ 4 ของปี 2020 โดยพบว่า เมื่อมีการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการเติบโตและอัตราการว่างงาน พบว่า มีความสัมพันธ์แบบผกผัน โดยเฉพาะในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ ทั้งนี้เป็นไปตามกฎของ Okun (Okun's law)

งานวิจัยเรื่อง The Relationship Between Economic Growth And Health, R&D Expenditures And Unemployment In Turkey โดย Neslihan Senol and Sema

Onaran (2024: 141-150) โดยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นความสัมพันธ์ระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจกับค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ ค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนา และการว่างงานในประเทศตุรกี โดยใช้การวิเคราะห์อนุกรมเวลา ระหว่างปี 2533-2563 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์ระยะยาวระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจและค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ ค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนา และการว่างงานในตุรกี โดยพบว่ามีการเปลี่ยนแปลงระดับค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพและการวิจัยและพัฒนาในตุรกีมีผลเชิงบวกต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ ในขณะที่มีความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างระดับการว่างงานและการเติบโตทางเศรษฐกิจ

3. แนวคิดของ Autoregressive distributed Lag (ARDL) เป็นแนวคิดที่นำเสนอโดย M. Hashem Pesaran, Yongcheol Shin and Richard J. Smith (2001: 289-326) เป็นการศึกษาความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาวด้วยการประมาณค่าแบบจำลองโดย Cointegration Test ตามวิธี ARDL และใช้ค่าสถิติ Bound Test เพื่อพิจารณาว่าตัวแปรในแบบจำลองมีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาวหรือไม่ หากพบความสัมพันธ์ในระยะยาว จะแสดงค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองในระยะยาวและความเร็วในการปรับตัวกลับเข้าสู่ค่าดุลยภาพระยะยาว ทั้งนี้เมื่อมีเหตุการณ์ที่ทำให้มีการเบี่ยงเบนออกจากค่าดังกล่าว โดยสามารถแสดงได้จากแบบจำลองการปรับตัวในระยะสั้น ECM เป็นการทดสอบว่าตัวแปรที่ระดับ (at level) มีความสัมพันธ์ในระยะยาวต่อกันหรือไม่ โดยไม่จำเป็นต้องทราบอย่างชัดเจนว่าตัวแปรเหล่านั้นมีลักษณะเป็น stationary at level : I (0) หรือเป็น first-difference stationary : I (1) แต่ตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งต้องไม่เป็น secondary stationary : I (2) โดยการสร้าง ARDL model ที่เหมาะสมให้อยู่ในรูปของ error correction model จากนั้นใช้ F-statistic ทดสอบโดยเปรียบเทียบค่า F-statistic ที่คำนวณได้กับค่าวิกฤต ซึ่งจะมีค่าอยู่ 2 ค่า คือ ค่าวิกฤตขอบเขตบน (Upper Critical Bounds) และค่าวิกฤตขอบเขตล่าง (lower Critical Bounds) โดยที่หากค่า F-statistics สูงกว่าค่าวิกฤตขอบเขตบน จะหมายถึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก หรือตัวแปรในแบบจำลองมีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาว แต่ถ้าหากค่า F-statistics ต่ำกว่าค่าวิกฤตขอบเขตล่าง จะหมายถึงการไม่ปฏิเสธสมมติฐานหลัก หรือตัวแปรในแบบจำลองไม่มีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาว แต่ถ้าหากค่า F-statistics อยู่ระหว่างค่าวิกฤตขอบเขตบนและค่าวิกฤตขอบเขตล่าง ผลคือจะไม่สามารถสรุปได้ว่าตัวแปรในแบบจำลองมีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาวหรือไม่ (ปิติพัฒน์ นิตยกุลพันธุ์, 2564: 167) อนึ่ง ในการวิเคราะห์แบบจำลอง ARDL จะต้องเลือกความล่าช้าที่เหมาะสม (Optimal Lag Length) เพื่อใช้ในการประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (OLS) ซึ่งจะพิจารณาจากค่า Akaike Information Criterion หรือ

AIC ที่ต่ำที่สุด ซึ่งจะช่วยแก้ไขปัญหาสัมพันธ์ในตัวเอง (Serial Correlation) ได้ดีที่สุด (อัครพงศ์ อันทอง, 2555: 46-47)

ขอบเขตของงานวิจัย

ใช้ข้อมูลเชิงปริมาณรายปี ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1971 ถึงปี ค.ศ. 2022 รวมทั้งสิ้น 52 ปี โดยในการศึกษานี้ได้กำหนดตัวแปรที่ใช้ในแบบจำลอง ได้แก่

1. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ GDP growth rate (%) เป็นตัวแทนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ
2. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ อัตราเงินเฟ้อ และอัตราการว่างงาน

โดยข้อมูลทั้งหมดเป็นข้อมูลที่รวบรวมมาจาก World Bank data (2024: 1)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การทดสอบความนิ่งของข้อมูล (Unit Root Test) กล่าวคือ ข้อมูลอนุกรมเวลาใด ๆ มีสิ่งที่จะต้องพิจารณา คือ ข้อมูลอนุกรมเวลาที่จะนำไปวิเคราะห์ได้นั้นจะต้องเป็นข้อมูลที่มีลักษณะนิ่ง (Stationary) ซึ่งโดยปกติแล้วข้อมูลในลักษณะของอนุกรมเวลามักจะมีความไม่นิ่ง (Non Stationary) ทำให้ได้ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) ที่สูง และค่า DW ที่ต่ำ การนำข้อมูลมาใช้ประมาณค่าความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจมีอาจส่งผลให้เกิดปัญหาความสัมพันธ์ปลอม (Spurious Regression) ดังนั้นก่อนจะดำเนินการทดสอบหาความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจจำเป็นต้องทดสอบความนิ่งของข้อมูล (Unit Root Test) ก่อน โดยในที่นี้จะทดสอบความนิ่งของข้อมูลโดยใช้วิธี Augmented Dickey-Fuller Test (ADF test)

2. เลือกความล่าช้าที่เหมาะสม (Optimal Lag) ในการกำหนดแบบจำลอง ARDL (Autoregressive Distribute Lag Model) ในการทดสอบความสัมพันธ์ระยะยาว (cointegration) ของตัวแปร ทั้งนี้เนื่องจากไม่สามารถนำวิธีการของ johansen ในการทดสอบ cointegration ได้ เพราะตัวแปรแต่ละตัวมีลักษณะนิ่ง ที่ระดับของข้อมูลแตกต่างกัน ในการทดสอบจำเป็นต้องหาความล่าช้าที่เหมาะสมของตัวแปร โดยแบบจำลอง ARDL ตัวแปรแต่ละตัวไม่จำเป็นต้องมีความล่าช้าในอันดับเดียวกัน สำหรับการทดสอบความล่าช้าที่เหมาะสมในที่นี้จะใช้วิธีการทดสอบโดยใช้เกณฑ์ของ Akaike Information Criterion หรือ AIC ที่ต่ำที่สุด (อัครพงศ์ อันทอง, 2555: 46-49)

ทั้งนี้สมการที่ใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ในระยะยาวเป็นดังสมการที่ 1

$$\text{Growth}_t = C_0 + b_1 \text{INF}_t + b_2 \text{UEM}_t + E_t \quad (1)$$

เมื่อ Growth = อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ
INF = ดัชนีราคาผู้บริโภค consumer price index แทนอัตราเงินเฟ้อ

UEM = อัตราการว่างงาน

ในขณะที่สมการแสดงความเร็วในการปรับตัวกลับเข้าสู่ค่าดุลยภาพในระยะยาว เป็นไปดังสมการที่ 2

$$\Delta \text{Growth}_t = C_0 + \alpha_1 \text{INF}_{t-1} + \alpha_2 \text{UEM}_{t-1} + \sum_{i=1}^n b_1 \Delta \text{INF}_{t-1} + \sum_{i=1}^n b_2 \Delta \text{UEM}_{t-1} + \mu_t \quad (2)$$

ผลการวิจัย

แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1. การทดสอบ Unit Root หรือการทดสอบความนิ่งของข้อมูล 2. การทดสอบความสัมพันธ์ระยะยาวของตัวแปร cointegration ตามกระบวนการ ARDL approach to Cointegration 3. การวิเคราะห์การปรับตัวในระยะสั้นของตัวแปรเพื่อเข้าสู่ดุลยภาพในระยะยาว ด้วยแบบจำลอง ECM (Error Correction Model)

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบ Unit Root ด้วย วิธี Augmented Dickey-Fuller (ADF) test

Variables	Stationary at			
	intercept	Prob*	Intercept and trend	Prob*
Growth	I (0)	0.0050	I (0)	0.0026
INF	I (0)	0.0066	I (0)	0.0010
UEM	I (1)	0.0000	I (1)	0.0000

หมายเหตุ *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

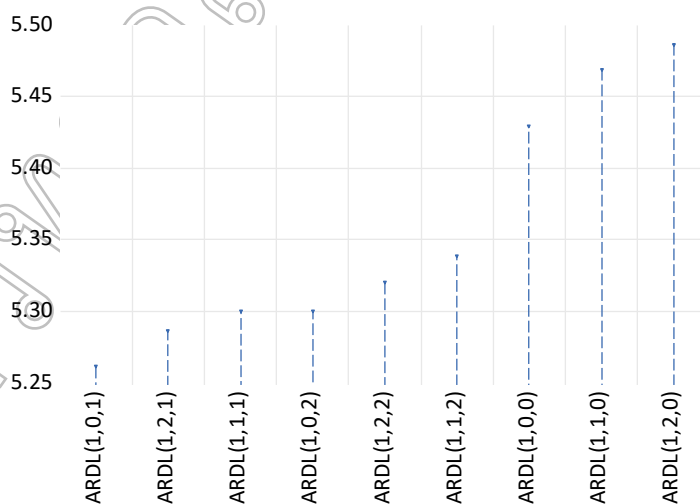
เมื่อ I (0) = stationary at level และ I (1) = stationary at first-order of difference จากตารางที่ 1 พบว่า ตัวแปรการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และตัวแปรดัชนีราคาผู้บริโภค ข้อมูลมีลักษณะหนึ่งที่ I (0) ในขณะที่ตัวแปรอัตราการว่างงาน ข้อมูลมีลักษณะหนึ่งที่ I (1) ซึ่งเป็นไปตามการทดสอบตามกระบวนการ ARDL approach to cointegration ที่ข้อมูลอนุกรมเวลา สามารถนำข้อมูลที่มีลักษณะหนึ่งที่ I (0) และ I (1) มาคำนวณร่วมกันได้

ขั้นตอนต่อไป การทดสอบหาความล่าช้าที่เหมาะสม จากนั้นจึงหาความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาวต่อไป

การทดสอบหาความล่าช้าที่เหมาะสม

ในที่นี้ใช้เกณฑ์ของ AIC (Akaike Information Criterion) ที่ต่ำที่สุด พบว่า ตัวแบบจำลองที่จะทำให้ค่าของ AIC ต่ำสุด คือ แบบจำลอง ARDL (1,0,1) พิจารณาได้จากรูปภาพที่ 1

Akaike Information Criteria

ภาพที่ 1 การเลือกแบบจำลองที่เหมาะสมโดยใช้เกณฑ์ AIC

ตารางที่ 2 ผลการประมาณค่า แบบจำลอง ARDL ของอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ARDL (1,0,1)

variable	Coefficient	Std.Error	t-statistic	Prob.*
GROWTH(-1)	0.439	0.122	3.590	0.001
INF	0.096	0.104	0.925	0.360
UEM	-0.978	0.581	-1.683	0.099
UEM(-1)	1.923	0.592	3.244	0.002
C	0.971	1.050	0.925	0.360

R-Squared	0.430	Mean dependent var	5.123
Adjusted R-Squared	0.381	S.D. dependent var	4.031
S.E. of regression	3.171	Akaike info criterion	5.238
Sum Squared resid	462.572	Schwarz criterion	5.428
Log likelihood	-128.592	Hannan-Quinn criter.	5.311
F-statistics	8.706	Durbin-Watson stat.	2.125
Prob (F-statistic)	0.00002		

ผลการคำนวณแสดงในตารางที่ 2 อธิบายจากค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ R^2 แบบจำลองสามารถอธิบายความผันแปรในอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้ร้อยละ 43.08 โดยพบว่า ในระยะสั้นอัตราการว่างงานมีความสัมพันธ์กับอัตรา

การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในทิศทางตรงกันข้าม กล่าวคือ เมื่ออัตราการว่างงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลให้อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจลดลงร้อยละ 0.97 (ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎี Okun's law ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น)

ตารางที่ 3 ทดสอบปัญหา Autocorrelation และความเหมาะสมของแบบจำลอง

สถิติทดสอบ	ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบ	p-value
Breush-Godfrey Serial Correlation LM Test	F-statistic (2,44)	0.4700
Ramsey RESET Test	t-statistic (45)	0.3532

จากตารางที่ 3 ผลการทดสอบพบว่า ไม่เกิดปัญหา Autocorrelation จากการทดสอบโดย Breush-Godfrey Serial Correlation LM Test และไม่เกิดปัญหาการกำหนดแบบจำลองไม่ถูกต้อง (misspecification) โดยพิจารณาจาก Ramsey RESET Test อันเนื่องมาจาก ค่าของ p-value ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

การทดสอบค่าความสัมพันธ์ระยะยาว (Cointegration Testing)

การทดสอบว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์ในระยะยาวหรือไม่ พิจารณาได้จากผลของ Bounds Test ดังในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบ Bounds Test ของสมการการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ARDL (1,0,1)

Test Statistics	Value	Significance	I (0)	I (1)
F-statistic	7.887866	10%	3.330	4.347
K = 2		5%	4.083	5.207
		1%	5.920	7.197

จากตารางที่ 4 ในกรณีที่กำหนดแบบจำลอง ARDL-ECM Bund test แบบมี unrestricted intercepts และไม่มี trends พบว่า ค่าสถิติทดสอบ F-statistic อยู่สูงกว่าค่าขอบเขตบน I (1) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 แสดงว่า มีความสัมพันธ์ในระยะยาวระหว่างกันของตัวแปร และมีสมการของความสัมพันธ์ในระยะสั้นและในระยะยาว ดังตารางที่ 5 และ 6 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาตารางที่ 6 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของ UEM แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เพราะค่า p-value ของ t-statistic มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 หมายความว่า เมื่ออัตราการว่างงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะมีผลให้ในระยะยาวทำให้อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.68

ตารางที่ 5 ผลการประมาณค่า สมการระยะสั้นของอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

Variables	Coefficient	Std. Error	t-statistic	p-value
COINTEQ (-1)	-0.560110	0.108952	-5.140891	0.0000
D(UEM)	-0.978155	0.521754	-1.874743	0.0669
C	0.971423	0.476537	2.038503	0.0470

ตารางที่ 6 ผลการประมาณค่า สมการระยะยาวของอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

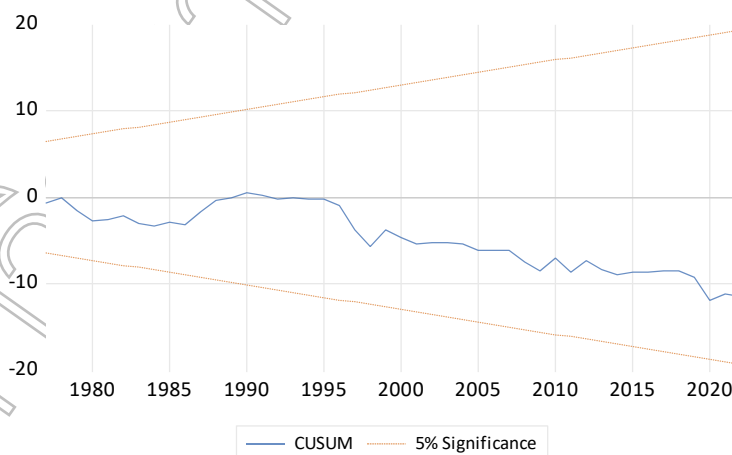
Variables	Coefficient	Std. Error	t-statistic	p-value
INF	0.172332	0.175507	0.981911	0.3310
UEM(-1)	1.686977	0.806212	2.092473	0.0416

CE = GROWTH(-1) - (0.172332*INF + 1.686977*UEM(-1))

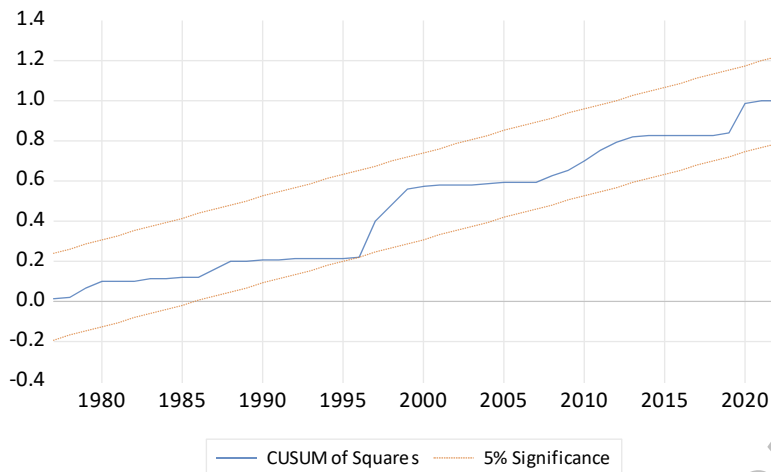
สำหรับการพิจารณาการปรับตัวในระยะสั้นไปสู่ดุลยภาพในระยะยาว สามารถพิสูจน์ได้จากค่าสัมประสิทธิ์ของ COINTEQ (-1) ในตารางที่ 5 ซึ่งเห็นได้ว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงแสดงให้เห็นว่าในแต่ละปีมีการปรับตัวได้เท่ากับร้อยละ 0.56 เพื่อเข้าสู่ดุลยภาพในระยะยาว

การทดสอบว่าค่าสัมประสิทธิ์ของสมการอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่คำนวณได้นั้นมีเสถียรภาพหรือไม่พิจารณาได้จากผลการคำนวณค่า CUSUM และค่า CUSUM

squares ดังในภาพที่ 3 และภาพที่ 4 โดยในภาพที่ 3 จะเห็นได้ว่าเส้นกราฟของ CUSUM อยู่ในขอบเขตความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จึงแสดงว่าค่าสัมประสิทธิ์ของสมการ ARDL (1.0.1) มีเสถียรภาพ นอกจากนี้ในภาพที่ 4 ยังพบว่าเส้นกราฟของ CUSUM squares อยู่ในขอบเขตของความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จึงแสดงว่า ค่าความแปรปรวนของค่าความคลาดเคลื่อน (residuals) ของสมการ ARDL (1,0,1) มีเสถียรภาพ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า สมการอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นสมการที่มีเสถียรภาพ

ภาพที่ 2 ค่า CUSUM ของสมการอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ : ARDL (1,0,1)

ภาพที่ 3 ค่า CUSUM squares ของสมการอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ : ARDL (1,0,1)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของการว่างงาน และภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยใช้ข้อมูลรายปี ตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1971 ถึง ค.ศ. 2022 รวม 52 ปี เริ่มจากการทดสอบความนิ่ง (Stationary) ของข้อมูลด้วยวิธี ADF test ผลการทดสอบพบว่า ตัวแปรที่มีคุณสมบัติ I(0) มีสองตัวแปร ได้แก่ อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และอัตราเงินเฟ้อ ส่วนตัวแปรที่มีคุณสมบัติ I (1) มีหนึ่งตัวแปร ได้แก่ อัตราการว่างงาน การทดสอบความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาว จะใช้วิธีของ M. Hashem Pesaran, Yongcheol Shin and Richard J. Smith (2001: 289-326) ซึ่งสามารถใช้กับตัวแปรที่มีคุณสมบัติเป็น I (0) หรือ I (1) ผลการทดสอบพบว่า อัตราการเจริญเติบโต อัตราเงินเฟ้อ และอัตราการว่างงาน มีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาวต่อกัน โดยผลการประมาณความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาว พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของอัตราการว่างงาน คือ 1.69 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่เป็นไปตามทฤษฎีของ Okun's law ที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างสองตัวแปรดังกล่าวว่าเป็นความสัมพันธ์เชิงลบ ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่า การว่างงานอาจไม่ใช่สิ่งที่ดีต่อระบบเศรษฐกิจที่เป็นสิ่งมีประสิทธิภาพและยั่งยืนในระยะยาว แต่ในบางกรณีมันอาจเป็นโอกาสในการสร้างความสามารถในการพัฒนาที่สามารถเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจได้ในระยะยาว ตัวอย่างเช่น เพิ่มความสามารถในการผลิต : เมื่อมีการว่างงานในตลาดแรงงาน สถานประกอบการอาจมีโอกาสสร้างความสามารถในการรับจ้างใหม่ หรือเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตโดยการลงทุนในเทคโนโลยีหรือการฝึกอบรมแรงงานที่มีคุณภาพ เช่น การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการผลิตที่สามารถลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิต / กระตุ้นการสร้างธุรกิจใหม่ : ผู้ที่ว่างงานอาจมองหาโอกาสในการเริ่มธุรกิจของตัวเอง หรือร่วมกับผู้อื่นในการสร้างธุรกิจใหม่ เช่น การสร้างสตาร์ทอัพที่มีนวัตกรรมใหม่ ซึ่งอาจสร้างงานใหม่และสร้างรายได้ให้กับ

สังคม / เพิ่มการบริโภค : การว่างงานอาจส่งผลให้รายได้ของบุคคลลดลง แต่ในบางกรณีก็อาจส่งผลให้บุคคลต้องใช้จ่ายเงินในสิ่งที่จำเป็นเพื่อรักษาการดำรงชีวิต ซึ่งสามารถกระตุ้นการบริโภคและสร้างผลกระทบต่อเศรษฐกิจ โดยเชื่อมโยงกับภาคการบริโภคในเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่กับการที่ประเทศไทยได้เข้าสู่ยุคสังคมผู้สูงอายุ (Ageing society) อย่างเต็มตัว / การพัฒนาทักษะและความสามารถ : ผู้ที่ว่างงานอาจมีโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะใหม่ โดยการศึกษาหรือการอบรม เช่น การเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับงานที่ต้องการในอนาคต ซึ่งสามารถทำให้พวกเขามีโอกาสที่ดีขึ้นในการหางานใหม่ในอนาคต ซึ่งตรงกับงานวิจัยที่ชื่อ “The Employment Effects of Labor and Product Market Deregulation and their Implications for Structural Reform” โดย Helge Berger และ Stephan Danninger ซึ่งได้ตีพิมพ์ในวารสาร “IMF staff Paper” (2007: 591-619) ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาผลกระทบของการลดกฎเกณฑ์และข้อบังคับในตลาดแรงงานและตลาดสินค้าในยุโรปต้นทศวรรษ 2000 ที่ผ่านมา (ได้แก่ 1. การลดข้อบังคับในตลาดแรงงาน บางประเทศได้ลดข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงาน เช่น ลดจำนวนชั่วโมงทำงานสูงสุดต่อสัปดาห์ และเปิดโอกาสให้บริษัทมีสิทธิในการปฏิบัติตามกฎหมายเพียงต่อเดียว เพื่อสร้างสภาวะที่เอื้อต่อการจ้างงานและการลงทุนในธุรกิจ 2. การลดกฎเกณฑ์ในตลาดสินค้า : บางประเทศได้ลดข้อบังคับในการควบคุมราคาสินค้าและบริการ หรือการลดการจำกัดทางการค้าระหว่างประเทศ เช่น การเปิดตัวการปลดปล่อยราคาพืชผลและการลดอัตราภาษีขนส่งสินค้าทางทะเล 3. การสนับสนุนการฟื้นตัวของภูมิภาคปัญหาชาวบ้าน หรือสมาชิกของแต่ละประเทศ : การสนับสนุนให้ภูมิภาคท้องถิ่นและสมาชิกของแต่ละประเทศ เข้าร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ เช่น การสนับสนุนให้บริษัทท้องถิ่นและสถาบันการศึกษาในการวิจัยและพัฒนาใหม่ ๆ) โดยเฉพาะในประเทศเยอรมนี สหราชอาณาจักร และสวีเดน ซึ่งได้รับ

การปลดปล่อยกฎเกณฑ์ในส่วนต่าง ๆ ของตลาดแรงงานและตลาดสินค้า ผู้วิจัยพบว่า การปลดปล่อยกฎเกณฑ์เหล่านี้มีผลต่อการลดอัตราการว่างงานในประเทศเหล่านั้น การลดกฎเกณฑ์และข้อบังคับในตลาดแรงงานและตลาดสินค้าในยุโรปต้นทศวรรษ 2000 ได้สร้างความยืดหยุ่นและความเอื้อต่อการลงทุนในธุรกิจ ทำให้เศรษฐกิจในยุโรปสามารถเจริญเติบโตได้อย่างมีความมั่นคงและยั่งยืน และเป็นตัวบ่งชี้ที่ชัดเจนว่าการลดกฎเกณฑ์และข้อบังคับในตลาดสามารถเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว

การลดอัตราการว่างงานเหล่านี้ได้เป็นผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในประเทศดังกล่าว โดยส่งผลให้เกิดเศรษฐกิจที่มีผลิตภัณฑ์และบริการมากขึ้น การลดกฎเกณฑ์ในตลาดแรงงานทำให้ธุรกิจมีโอกาสในการเลือกและประสบความสำเร็จในการจ้างงานบุคคลที่มีความสามารถและมีสมรรถนะ เช่น มีความรู้และทักษะที่เหมาะสม ซึ่งส่งผลให้มีการใช้แรงงานที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นที่น่าพอใจสำหรับภาคเอกชนและรัฐบาล การวิจัยนี้ได้เสนอข้อสรุปว่า การปลดปล่อยกฎเกณฑ์ในตลาดแรงงานและตลาดสินค้าสามารถเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการลดอัตราการว่างงานและส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาวในประเทศยุโรป ในช่วงต้นทศวรรษ 2000 ในขณะที่สมการระยะสั้นของอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ พบว่าความสัมพันธ์ของอัตราการว่างงานและอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เป็นไปตามทฤษฎี Okun's law อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สำหรับตัวแปรอัตราเงินเฟ้อ จากงานวิจัยพบว่า อัตราเงินเฟ้อส่งผลกระทบต่ออัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเฉพาะในระยะยาว อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับกับที่กล่าวไปแล้วในบทนำว่าไม่มีการเชื่อมโยงทางทฤษฎีที่เป็นมาตรฐานระหว่างอัตราเงินเฟ้อกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ เช่นเดียวกับงานวิจัยของภัทชนาฏ เรื่องแสง (2555: 1-3) ที่พบว่า การทดสอบความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุเป็นผลระหว่างอัตราเงินเฟ้อกับอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์แบบสองทิศทาง อาจกล่าวได้ว่า ภาวะเงินเฟ้ออาจส่งผลกระทบต่ออัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในทางลบหรือทางบวก ก็เป็นไปได้ไม่แน่นอน สำหรับผลในเชิงลบ ภาวะเงินเฟ้อมักจะส่งผลกระทบต่ออัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในหลายด้านดังนี้ 1. เกิดการลดพอร์ทการลงทุน : ภาวะเงินเฟ้ออาจส่งผลให้ผู้ลงทุนหรือธุรกิจลดการลงทุนในโครงการหรือการขยายกิจการ เนื่องจากความไม่แน่นอนในรายได้และกำไรที่จะได้รับในอนาคต ซึ่งอาจทำให้การลงทุนในส่วนอื่นของเศรษฐกิจลดลงได้ 2. ลดการซื้อขายสินค้าและบริการ : ผู้บริโภคอาจลดการซื้อสินค้าและบริการเนื่องจากการเสื่อมถอยของคุณค่าเงิน 3. เกิดการเพิ่มค่าใช้จ่ายของรัฐ : ภาวะเงินเฟ้ออาจส่งผลให้รัฐบาลต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายในการดูแลสวัสดิการสาธารณะ และการรับมือกับผลกระทบ

ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น 4. เสียเงินในการบริโภคเพิ่ม : ผู้ถือเงินสดต้องถือเงินสดที่เสื่อมค่าอาจพยายามใช้เงินโดยการซื้อสินค้าหลักทรัพย์ของเล่น หรือสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่ม เพื่อป้องกันการสูญเสียจากภาวะเงินเฟ้อ 5. เพิ่มดัชนีความผันผวน : ภาวะเงินเฟ้อสามารถสร้างความผันผวนในตลาดการเงิน โดยเฉพาะในการลงทุนในตลาดหุ้นและตลาดเงินเฟ้อ เนื่องจากผู้ลงทุนจะต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในอัตราแลกเปลี่ยนและอัตราดอกเบี้ย สำหรับผลกระทบเชิงบวกของความสัมพันธ์ ภาวะเงินเฟ้ออาจมีผลกระทบด้านบวกต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในบางกรณีดังนี้ 1. กระตุ้นการลงทุน : เมื่อมีภาวะเงินเฟ้อ ระบบการเงินมักจะลดอัตราดอกเบี้ย เพื่อกระตุ้นการลงทุนในโครงการและธุรกิจ เนื่องจากต้นทุนการกู้ยืมลดลง นักลงทุนอาจมีแนวโน้มที่จะลงทุนในโครงการและธุรกิจเพิ่มเติม 2. ส่งเสริมการส่งออก : ภาวะเงินเฟ้ออาจทำให้สินค้าและบริการของประเทศที่มีราคาถูกลง มีความสมราคาต่อตลาดต่าง ๆ นอกประเทศ ซึ่งสามารถส่งเสริมการส่งออกและเพิ่มรายได้จากการค้าของประเทศได้ 3. กระตุ้นการบริโภค : ในบางกรณี ภาวะเงินเฟ้ออาจส่งผลให้ผู้บริโภคนิยมใช้จ่ายในสินค้าและบริการ โดยเฉพาะสินค้าหรือบริการที่มีคุณภาพและมีมูลค่าเพิ่ม ทำให้มีการบริโภคมากขึ้น 4. กระตุ้นการลงทุนในทรัพยากรทางธรรมชาติ : ในบางกรณี ภาวะเงินเฟ้ออาจส่งผลให้มีการลงทุนในทรัพยากรทางธรรมชาติ เช่น ทองคำ น้ำมัน หรือแร่ธาตุ ซึ่งมีการเพิ่มความรุ่งเรืองในภูมิภาคที่มีการค้นพบทรัพยากรเหล่านี้ โดยทั่วไปแล้ว ภาวะเงินเฟ้ออาจมีผลกระทบด้านบวกต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะสั้น แต่ในระยะยาวผลกระทบอาจเป็นตรงข้ามหรือเสมอกับอย่างที่คาดหวัง ซึ่งการวิเคราะห์ผลกระทบจำเป็นต้องพิจารณาตัวแปรหลาย ๆ ปัจจัยที่มีผลต่อเศรษฐกิจโดยรวมด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. เนื่องจากอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจประกอบไปด้วยปัจจัยทางเศรษฐกิจหลาย ๆ ปัจจัย ดังนั้นในงานวิจัยครั้งต่อไป ควรเพิ่มปัจจัยทางเศรษฐกิจอื่น ๆ ที่สำคัญและน่าจะส่งผลกระทบต่ออัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เช่น อัตราดอกเบี้ย อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ เป็นต้น เพื่อให้แบบจำลองเหมาะสมยิ่งขึ้น
2. รัฐบาลควรให้ความสำคัญกับอัตราการว่างงาน โดยนำเครื่องมือการใช้จ่ายภาครัฐบาลที่ยังคงมีประโยชน์อย่างมากต่อการสร้างงานใหม่
3. อัตราเงินเฟ้อที่สูงขึ้นเป็นอันตรายต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมาก ดังนั้นควรควบคุมอัตราเงินเฟ้อด้วยในระยะยาวผลผลิตจะมีการผลิตมากขึ้นด้วยต้นทุนต่อหน่วยที่ต่ำ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการบรรลุผลต่อเนื่องต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ

เอกสารอ้างอิง

- ฐานเศรษฐกิจ ออนไลน์. สำนักงานสถิติเผยแพร่ผลสำรวจเดือนพฤศจิกายน 2566 อัตราว่างงานลดลง. [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.thansettakij.com/news/general-news/586645>. 2567.
- บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน สทხოเว่ย (ประเทศไทย) จำกัด. ทำความรู้จัก ‘เงินเฟ้อ’ เรื่องที่นักลงทุนต้องเข้าใจ. [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.stashaway.co.th/th-TH/r/what-is-inflation>. 2567.
- ปิติพัฒน์ นิตยกุลพันธ์. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจมหภาคและลักษณะเฉพาะของธนาคารพาณิชย์ไทยกับหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้. [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://kuojs.lib.ku.ac.th/index.php/jems/article/view/3944/2217>. 2567.
- ภัทชนาญ เรื่องแสง. ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราเงินเฟ้อและอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. [online]. เข้าถึงได้จาก : https://archive.lib.cmu.ac.th/full/T/2555/econ30955prs_abs.pdf. 2567.
- สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์. เงินเฟ้อลดลงต่อเนื่องเป็นเดือนที่ 3 และเฉลี่ยทั้งปี 2566 ใกล้เคียงกับที่คาดการณ์. [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://tpso.go.th/news/2401-0000000005>. 2567.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน. รายงานการศึกษาค่าคาดการณ์อัตราการว่างงานของประเทศไทย (ฉบับสมบูรณ์). [online]. เข้าถึงได้จาก : https://www.nso.go.th/public/e-book/Analytical-Reports/Report_Unemployed_2566/76/. 2567.
- อัครพงษ์ อันทอง. (2555). เศรษฐมิติดำด้วยการท่องเที่ยว. เชียงใหม่: ลีออคอินดีไซน์เวิร์ค.
- Ansari, Mohamad and Alias at el. Multivariate Time Series Analysis on Correlation Between Inflation Rate and Employment Rate with Gross Domestic Product. [online]. Available : [https://idosi.org/wasj/wasj12\(BES\)11/10.pdf](https://idosi.org/wasj/wasj12(BES)11/10.pdf). 2024.
- Helge Berger and Stephan Danninge. (2007). The Employment Effects of Labor and Product Market Deregulation and Their Implications for Structural Reform. *IMF Staff Papers*. 54(3): 591-619.
- Khan, A. Q. K., Khattak, N. U. R. K., & Hussain, A. H. (2008). Inter-dependencies and Causality in the Macroeconomic Variables: Evidence from Pakistan (1960-2005). *Sarhad J. Agric.* 24(1): 199-205.
- Neslihan Senol and Sema Onaran. The Relationship Between Economic Growth And Health R&D Expenditures And Unemployment In Turkey. [online]. Available : <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2304720>. 2024.
- Persaran, M.H., Shin,Y., & Smith, R.J. (2001). Bounds Testing Approaches to the Analysis of Level Relationship. *Journal of Applied Economics*. 16(3): 289-326.
- Tugba Dayioglu and Yilmaz Aydin. Relationship between Economic Growth, Unemployment, Inflation and Current Account Balance: Theory and Case of Turkey. [online]. Available : https://www.researchgate.net/publication/345465451_Relationship_between_Economic_Growth_Unemployment_Inflation_and_Current_Account_Balance_Theory_and_Case_of_Turkey. 2024.
- Will Kenton. Okun’s Law: Definition, Formula, History, and Limitations. [online]. Available : <https://www.investopedia.com/terms/o/okunslaw.asp>. 2024.
- World bank data. GDP growth (annual %). [online]. Available : <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG>. 2024.
- _____. Inflation, consumer price (annual %). [online]. Available : <https://data.worldbank.org/indicator/FP.CPI.TOTL.ZG>. 2024.
- _____. Unemployment, total (% of total labor force) (modeled ILO estimate). [online]. Available : <https://data.worldbank.org/indicator/SL.UEM.TOTL.ZS>. 2024.
- Yegnanew A. Shiferaw. An Understanding of How GDP, Unemployment and Inflation Interact and Change across Time and Frequency. [online]. Available : <https://doi.org/10.3390/economies11050131>. 2024.

การศึกษาผลกระทบมูลค่าทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการธุรกิจขายของฝาก จังหวัดจันทบุรีในช่วงโควิด-19

Economic Impact on Consignment Business Operators in Chanthaburi Province During the COVID-19 Period

ปัญญาณัฐ ศิลาลัย*, เอมอร ทวานเสนาะ

Panyanat Silala, Emorn Wansanoh

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี 22000

Faculty of Management, Rambhai Barni Rajabhat University, Chanthaburi 22000 Thailand

*Corresponding author E-mail: panyanat.s@rbu.ac.th

(Received: February 27 2024; Revised: May 7 2024; Accepted: June 16 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบมูลค่าทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการธุรกิจขายของฝากจังหวัดจันทบุรี และเพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาของผู้ประกอบการธุรกิจขายของฝากจังหวัดจันทบุรีในช่วงหลังโควิด-19 เป็นการวิเคราะห์และสังเคราะห์ โดยการใช้ PESTEL และ SWOT ผลการวิจัยกรณีศึกษาผู้ประกอบการ พบว่า ผู้ประกอบการ ร้อยละ 54.50 ใช้ทุนส่วนตัวในการดำเนิน ธุรกิจ ซึ่งลูกค้าส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวคนไทยช่วงสถานการณ์โควิด-19 ลูกค้าเข้าร้านน้อยลง ทำให้รายได้ลดลง 2 เท่า ในขณะที่ค่าใช้จ่าย เพิ่มขึ้น 2 เท่า โดยผู้ประกอบการได้เพิ่มช่องทางการขายโดยการขยายฐานลูกค้า มีการประชาสัมพันธ์ทางออนไลน์ การลดรายจ่ายโดยการ ตัดค่าใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือย บริหารจัดการหนี้สินโดยการจ่ายเฉพาะดอกเบี้ย กรณีศึกษาลูกค้าที่ซื้อของฝาก พบว่า เหตุผลในการซื้อเพื่อเป็น ของฝาก โดยซื้อผ่านช่องทางออนไลน์ ช่วงก่อนและช่วงที่เกิดสถานการณ์โควิด-19 มีการซื้อของฝากน้อยลง ผลการตัดสินใจซื้อสินค้า เป็นเรื่องคุณภาพสินค้า ราคาเหมาะสม มีช่องทางการสั่งซื้อออนไลน์ และมีกลยุทธ์การส่งเสริมการขาย จากการวิเคราะห์ PESTEL และ SWOT พบว่า จำเป็นต้องให้ความรู้กับผู้ประกอบการ ผู้บริโภค รวมถึงประชาชนในการจำหน่ายสินค้าทางออนไลน์ การลดต้นทุนและค่าใช้จ่าย ที่ไม่จำเป็นต่าง ๆ และการปรับตัวของผู้ประกอบการเพื่อประคับประคองให้ผู้ประกอบการอยู่รอดและฟื้นตัวหลังเกิดภาวะวิกฤตของโควิด-19

คำสำคัญ : โควิด-19; ผลกระทบทางเศรษฐกิจ; ผู้ประกอบการธุรกิจขายของฝาก

Abstract

This research aims to study the economic impact on souvenir business entrepreneurs in Chanthaburi Province and find solutions for them in the post-COVID-19 period. The research employs PESTEL and SWOT analyses. The findings indicate that 54.50% of entrepreneurs use their capital to operate their businesses. Most customers are Thai tourists, and during the COVID-19 pandemic, there was a significant decrease in customer visits, resulting in a two-fold reduction in revenue while expenses doubled. Entrepreneurs responded by expanding sales channels, advertising online, cutting extravagant costs, and managing debt by paying only the interest. One of the key findings of the research is the significant role of online channels in souvenir purchases. The study found that souvenirs are primarily purchased for gifting purposes through online platforms. There was a noticeable decline in souvenir purchases before and during the COVID-19 pandemic. Key factors influencing purchasing decisions include product quality, reasonable pricing, availability of online ordering, and sales promotions. The PESTEL and SWOT analyses reveal that educating entrepreneurs, consumers, and the public about online selling, reducing unnecessary costs, and helping entrepreneurs adapt is crucial for their survival and recovery after the COVID-19 crisis.

Keywords : COVID-19; economic impact; entrepreneurs of consignment business

บทนำ

การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนาหรือโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมในวงกว้างทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับจังหวัด เกือบทุกจังหวัดของประเทศไทย โดยผลกระทบด้านเศรษฐกิจในระดับมหภาคนั้น ส่งผลให้อัตราการขยายตัวเศรษฐกิจไทยจะติดลบ โดยเฉพาะต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ต้องสูญเสียรายได้กว่า 1.89 ล้านล้านบาท ซึ่งผลกระทบดังกล่าวเป็นลูกโซ่ไปทั้งระบบ ไม่ว่าจะเป็นภาวะแรงงานตกงานเป็นจำนวนมาก โดยมีการคาดการณ์ด้านเศรษฐกิจของไทย คงจะได้รับผลกระทบจากวิกฤตโควิด-19 ไปอีกนานพอสมควร ในระดับจุลภาคจำนวนยอดคนตกงานที่พุ่งสูงสุด ทำให้มีผลกระทบต่ออำนาจการจับจ่ายของประชาชน (สำนักข่าวอิสรฯ, 2563) แรงงานประมาณ 6.6-7.5 ล้านตำแหน่งงาน มีความเสี่ยงในวิกฤตการณ์ครั้งปัจจุบันนี้ ประเทศไทยพบว่า ชั่วโมงทำงานลดลงร้อยละ 6 ในไตรมาสแรกของปี 2563 เมื่อเทียบกับไตรมาสสุดท้ายของปี 2562 และลดลงร้อยละ 10 เมื่อเทียบกับปี 2562 ซึ่งคาดว่าจะจะเป็นไตรมาสที่สอง จึงหมายถึงการสูญเสียรายได้ครัวเรือนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้คาดว่าจะพบการจ้างงานลดลงสูงสุดในกลุ่มแรงงานไร้ฝีมือ (Office of the UN Resident Coordinator, 2020) ในปี 2563 เศรษฐกิจไทยได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เช่นเดียวกับหลายประเทศทั่วโลก ทำให้เศรษฐกิจไทยลดลงร้อยละ 6.1 นับเป็นการปรับตัวลดลงเป็นครั้งแรกในรอบ 11 ปี (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564) ธนาคารโลกคาดการณ์การหดตัวร้อยละ 10 ในปี 2563 โดยคาดว่าจะฟื้นตัวสู่ระดับผลผลิตก่อนวิกฤตโควิด-19 ได้ในปี 2565 (World Bank, 2020) ซึ่งเทียบจากการเติบโตร้อยละ 4.1 ในปี 2564 สำหรับการคาดการณ์อื่น ๆ มองว่าจะมีการหดตัวรุนแรงกว่านั้นเป็นอย่างมาก ทั้งการฟื้นตัวก็รวดเร็วกว่า โดยระบุว่าจะมีการลดลงร้อยละ 6.7 ในปี 2563 และมีอัตราการฟื้นตัวร้อยละ 6.1 ของการเติบโตในปี 2564 (Santander, 2020) สำหรับผลกระทบด้านสังคมจากการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563) ร่วมกับสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย (TDRI) คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศไทย (IHPP) และทีมงานด้านข้อมูลขององค์การสหประชาชาติ (UN Joint Team on Data) เผยผลสำรวจผลกระทบโควิด-19 ด้านสังคมพบว่า ร้อยละ 50 ของผู้ตอบแบบสอบถามมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และการแพร่ระบาดของโรคส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวันมาก โดยเฉพาะด้านการเดินทาง การซื้อสินค้าเพื่ออุปโภคและบริโภค และการเข้ารับวิกฤตการณ์ครั้งนี้เป็นวิกฤตที่กระทบภาคเศรษฐกิจที่เป็นภาคการผลิต ผลกระทบต่อการเติบโต จะขึ้นอยู่กับท่าทีของทั่วโลก

ในการตอบสนองและควบคุมการระบาดใหญ่ รวมทั้งสถานะของห่วงโซ่อุปทานโลก ผลกระทบสำคัญที่สุด คือ ผลกระทบต่อความสามารถของธุรกิจในการจ้างแรงงาน ซึ่งการตกงานและการถูกลดชั่วโมงทำงานจะส่งผลกระทบต่อรายได้ครัวเรือน และก่อให้เกิดผลกระทบทางสังคมตามมา ระยะเวลาและความรวดเร็วในการฟื้นตัวจากภาวะเศรษฐกิจถดถอยและยังเป็นเรื่องที่ไม่แน่นอน การตอบสนองต่อการแพร่ระบาดจนกระทั่งบัดนี้ ประเทศส่วนใหญ่ต่างหันกลับมาสนใจตนเอง โดยดำเนินนโยบายเพื่อบรรเทาผลกระทบฉับพลันของวิกฤตต่อเศรษฐกิจและประชากรของตน ในประเทศไทยก็มีสัญญาณเตือนว่า มีการผันงบประมาณไปจากการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อต่อสู้และรับมือกับวิกฤตครั้งนี้เช่นกัน อย่างไรก็ตามความร่วมมือระดับภูมิภาคจะช่วยให้ประเทศต่าง ๆ สามารถฟื้นตัวได้เร็วขึ้น ด้วยการทำงานข้ามพรมแดนในการถอดบทเรียนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวปฏิบัติที่ดีในการควบคุมการแพร่ระบาด การลดผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อธุรกิจและคนยากจน รวมทั้งเลือกมาตรการและแนวปฏิบัติที่ดีในการรับมือกับผลกระทบของการระบาดใหญ่และกระตุ้นการเติบโตต่อไปในระยะ 2-3 ปีข้างหน้า (EIU, 2020)

ผลกระทบหนักที่สุดของประเทศไทยอยู่ในภาคการท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวต่างประเทศยุติการเดินทางแทบทั้งหมดตั้งแต่เดือนมีนาคม 2563 (Deloitte, 2020) ประเทศไทยประสบภาวะเศรษฐกิจหยุดชะงักอย่างหนักรวมทั้งการท่องเที่ยวแทบทั้งหมดเช่นกัน จากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้ต้องปิดพื้นที่เสี่ยง ปิดเมือง ปิดประเทศ ธุรกิจหยุดชะงัก กิจกรรมทางเศรษฐกิจหยุดชะงัก การบริโภคในประเทศลดลง ลดการจ้างงาน ลดชั่วโมงทำงาน ส่งผลให้รายได้ครัวเรือนลดลง และส่งผลกระทบต่อ GDP โดยรวมของประเทศ เศรษฐกิจไทยอยู่ในช่วงชะลอตัวอยู่แล้ว โดยการเติบโตลดลงจากร้อยละ 4.2 ในปี 2561 เป็นร้อยละ 2.4 ในปี 2562 ทั้งค่าจ้างตามตัวเลขก็ลดลงตลอดปี 2562 การเติบโตที่ช้าลงนี้เกิดจากความต้องการส่งออกน้อยลง การลงทุนภาครัฐลดลง (Deloitte, 2020) รายได้ของครัวเรือนที่ลดลงท่ามกลางภาวะค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสุขภาพ มีเงินออมลดลงหลังตั้งเงินที่เก็บออมมาใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีพ ครัวเรือนมีความกังวลต่อภาวะเศรษฐกิจและการครองชีพของตนเอง โดยเฉพาะประเด็นเรื่องรายได้และการมีงานทำ ค่าใช้จ่าย (ไม่รวมหนี้สิน) และเงินออมของตนเอง (สำนักข่าวอิสรฯ, 2563)

สุภรัตน์ ทองปลิว และกัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์ (2564) ได้ศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมต่อประชาชนจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID19) ตำบลนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ผลกระทบโดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการประกอบอาชีพ ด้านรายได้ และรายจ่าย และด้านหนี้สิน และเสาวลักษณ์ กิตติประภัสร์

และคณะ (2563) ที่ศึกษาผลกระทบทางสังคมจากการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และวิกฤตเศรษฐกิจ พบว่า มีผลกระทบต่อผู้มีรายได้น้อยและคนจนมาก โดยเฉพาะในช่วงที่มีการปิดเมืองที่ผลกระทบมีขนาดมากที่สุด และหลังจากเปิดเมืองหรือคลายล็อกแล้ว ผลกระทบก็ยังคงอยู่ ไม่ว่าจะเป็นการลดลงของรายได้ การตกเกณฑ์เป็นคนจนใหม่ การตกงาน การเป็นหนี้ การลดลงของรายจ่ายน้อยกว่าการลดลงของรายได้ ทำให้สัดส่วนของรายจ่ายต่อรายได้ของครัวเรือนสูงกว่าก่อนหน้าที่จะมีมาตรการควบคุมการระบาดของโควิด-19 จึงทำให้ภาระหนี้ของครัวเรือนมีแนวโน้มที่สูงขึ้น และณัชชา เจริญศรี (2563) ได้กล่าวว่า COVID-19 ส่งผลกระทบต่ออย่างชัดเจนกับเศรษฐกิจของประเทศไทยผู้ได้รับผลกระทบในวงกว้าง โดยเฉพาะธุรกิจรายย่อย ทั้งร้านอาหาร และร้านค้าปลีก สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2564) โดย ดนุชา พิขยพันธ์ เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) แถลงภาวะสังคมไทยไตรมาส 3 ปี 2564 ว่าหนี้สินครัวเรือนยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยมีสาเหตุจากภาวะเศรษฐกิจที่ยังไม่สามารถขยายตัวได้ในระดับปกติ แม้ว่าทั้งปี 2564 เศรษฐกิจไทยจะขยายตัว แต่เป็นการขยายตัวจากฐานต่ำ สะท้อนว่ารายได้ครัวเรือนยังคงไม่ฟื้นตัวได้อย่างเต็มที่ ซึ่งจะกระทบต่อสภาพคล่องและความสามารถในการชำระหนี้ของครัวเรือน ธนาคารแห่งประเทศไทยพยากรณ์การหดตัวสูงสุด โดยคาดว่าจะหดตัวสูงถึงร้อยละ 8.1 ในปี 2563 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2564)

จังหวัดจันทบุรีเป็นหนึ่งในจังหวัดเมืองรองที่มีความน่าสนใจและได้รับความนิยมในการท่องเที่ยวของภาคตะวันออก เป็นเมืองผลไม้และพลอยที่มีชื่อเสียง ซึ่งตามรายงานแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดจันทบุรี (พ.ศ. 2566-2570) การแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลให้รายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดจันทบุรีลดลงอย่างมาก ส่งผลกระทบต่อธุรกิจการท่องเที่ยว (สำนักงานจังหวัดจันทบุรี, 2565) ประเด็นการคงอยู่ของธุรกิจการท่องเที่ยวและธุรกิจการท่องเที่ยวหลังจากสถานการณ์โควิด-19 สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (2563) รายงานว่าด้านผู้ประกอบการต้องมีการปรับตัว และรูปแบบการดำเนินธุรกิจที่เปลี่ยนไป เพื่อให้สามารถรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และได้ประโยชน์จากโอกาสทางการตลาดใหม่ ๆ จากสถานการณ์ปรับตัวได้ จะสามารถอยู่รอดและอยู่ได้ในระยะยาวเมื่อสถานการณ์โควิด-19 จบลง อีกทั้งกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กองข้อมูลธุรกิจ (2563) ได้มีการรายงานว่าการปรับสภาพธุรกิจประเภทอี-คอมเมิร์ซ เติบโตจากการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภค ในการสั่งซื้อสินค้าทางออนไลน์ และเป็นผลกระทบจากมาตรการล็อกดาวน์ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

ผลกระทบต่อธุรกิจการท่องเที่ยว เป็นเรื่องที่ต้องอาศัยหลักการวิเคราะห์ที่นอกเหนือจากการวิเคราะห์ SWOT โดยทั่วไปแล้ว จำเป็นต้องอาศัยการวิเคราะห์ของ PESTEL มาเป็นเครื่องมือในการลงรายละเอียดว่า SWOT ของปัจจัยแต่ละด้านของ PESTEL มีประเด็นใดบ้าง เพื่อนำมาพัฒนาและสร้างโอกาสต่อไป ความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืนนั้น ไม่สามารถบรรลุได้ด้วยประสิทธิภาพของการดำเนินงานในธุรกิจนั้นเพียงผู้เดียว (Porter, 1996) จึงจำเป็นต้องอาศัยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจเพื่อระบุจุดเด่น จุดด้อย โอกาสและภัยคุกคาม (Wilson, 2002) ซึ่ง Kaplan & Norton (2001) ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในกรอบระยะเวลาที่ต้องการ ทั้งนี้เพื่อประกอบการวางแผนในการใช้วิธีการและทรัพยากร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุด Kaplan & Norton (2010) ได้กล่าวต่ออีกว่า การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) และการวิเคราะห์แนวโน้มทางการตลาดและวิเคราะห์ภาพรวมของธุรกิจในอนาคต โดยใช้เครื่องมือ PESTEL Analysis จึงเป็นกระบวนการตัดสินใจที่มีความซับซ้อนและเชื่อมโยงระหว่างวัตถุประสงค์ให้เข้ากับวิธีการหรือเครื่องมือที่จะดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้มุ่งหวังไว้ (ปัญญาญฐ์ ศิลาลัย และบรรพต วิรุณราช, 2559) อีกทั้ง Lee (2013) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการเข้าร่วมอย่างแข็งขันและอย่างเต็มที่ของกลุ่มบุคคลผู้มีส่วนได้เสียในทุกขั้นตอนของโครงการ หรืองานพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในอำนาจการตัดสินใจ และหน้าที่ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมจะเป็นเครื่องประกันว่าสิ่งที่ผู้มีส่วนได้เสียต้องการที่สุดนั้นจะได้รับการตอบสนอง และทำให้มีความเป็นไปได้มากขึ้นว่าสิ่งที่ทำไปนั้นจะตรงกับความต้องการที่แท้จริง และมั่นใจมากขึ้นว่าผู้เข้าร่วมทุกคนจะได้รับประโยชน์เสมอทั่วกัน

การระบาดของโควิด-19 ในครั้งนี้ ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อธุรกิจการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นการศึกษาผลกระทบมูลค่าทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการธุรกิจขายของฝากจังหวัดจันทบุรีในช่วงโควิด-19 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบมูลค่าทางเศรษฐกิจและแนวทางการแก้ปัญหา ซึ่งจะเป็นการประคับประคองให้ผู้ประกอบการอยู่รอดและพร้อมจะฟื้นตัวหลังเกิดภาวะวิกฤตของโควิด-19 จึงเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบมูลค่าทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการธุรกิจขายของฝากจังหวัดจันทบุรีในช่วงโควิด-19
2. เพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาของผู้ประกอบการธุรกิจขายของฝากจังหวัดจันทบุรีในช่วงโควิด-19

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบประสานวิธี (Mixed Methodology) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยดำเนินการ 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมแบบ PAIC (Participation Appreciation Influence Control) ในประเด็นผลกระทบมูลค่าทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการธุรกิจขายของฝากจังหวัดจันทบุรี ในช่วงโควิด-19 และแนวทางการแก้ปัญหา กับกลุ่มผู้ประกอบการและกลุ่มผู้บริโภค จำนวน 30 ราย กลุ่มละ 15 ราย โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง สำหรับกลุ่มผู้ประกอบการ และวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ สำหรับกลุ่มผู้บริโภค รวมทั้งการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก ซึ่งเป็นกลุ่มเดียวกันทั้ง 3 ครั้ง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาสรุปผลและนำเข้าสู่ประชุมฯ ในครั้งที่ 2 เพื่อทบทวนและตรวจสอบข้อมูลที่ได้ร่วมกัน จากนั้นจึงนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ผลกระทบมูลค่าทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการธุรกิจขายของฝากจังหวัดจันทบุรี ในช่วงโควิด-19 ร่วมกันกับผู้ประกอบการและผู้บริโภค โดยใช้หลักการของ PESTEL (Kaplan & Norton, 2010) และหลักการของ SWOT (Wilson, 2002) หลังจากได้ผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์แล้ว จึงนำมาสร้างแบบสอบถามโดยส่งให้ผู้เชี่ยวชาญผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ประเมินแบบสอบถามและทดสอบคุณภาพเครื่องมือ แล้วจึงนำเข้าสู่กระบวนการรับรองจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ และเมื่อผ่านกระบวนการรับรองจริยธรรมฯ แล้ว จึงเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามที่ผ่านกระบวนการดังกล่าวจากกลุ่มผู้ประกอบการและกลุ่มผู้บริโภค

ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือผู้ประกอบการธุรกิจขายของฝากจังหวัดจันทบุรีและกลุ่มผู้บริโภคที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป กลุ่มผู้ประกอบการกว่า 28,764 ราย (การนับจด) ในปี 2565 เนื่องจากสถานการณ์โควิด-19 มีร้านขายของฝากที่ปิดตัวลง และมีร้านค้าที่เกิดขึ้นใหม่มากมายทั้ง 10 อำเภอ ของจังหวัดจันทบุรี คือ เมืองจันทบุรี ชลุม ทำใหม่ โป่งน้ำร้อน มะขาม แหลมสิงห์ สอยดาว แก่งหางแมว นายายอาม และเขาคิชฌกูฏ จึงใช้การนับจดเพื่อเก็บข้อมูล และใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจงกลุ่มผู้บริโภคกว่า 304,375 รายในปี 2565 (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2565) ใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ ตามหลักการของ ยามาเน่ (Yamane, 1973) โดยวิธีการคำนวณ ดังนี้

กลุ่มผู้ประกอบการ

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

$$n = \frac{28,764}{1 + (28,764 \times 0.05^2)}$$

$$n = 394.51$$

$$n = 395 \text{ (ขนาดตัวอย่างน้อยที่สุด 395 ราย)}$$

N คือ ผู้ประกอบการธุรกิจขายของฝากจังหวัดจันทบุรี ปี พ.ศ. 2565 (การนับจดทั้ง 10 อำเภอของจังหวัดจันทบุรี) จำนวน 28,764 ราย

e คือ ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับ 0.05

n คือ ตัวอย่าง (ขนาดตัวอย่างน้อยที่สุด)

กลุ่มผู้บริโภค

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

$$n = \frac{304,375}{1 + (304,375 \times 0.05^2)}$$

$$n = 399.47$$

$$n = 400 \text{ (ขนาดตัวอย่างน้อยที่สุด 400 ราย)}$$

N คือ ผู้บริโภค ปี พ.ศ. 2565 (การนับจด) จำนวน 304,375 ราย (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2565)

e คือ ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับ 0.05

n คือ ตัวอย่าง (ขนาดตัวอย่างน้อยที่สุด)

การดำเนินการในระยะที่ 2 นี้ เพื่อนำผลที่ได้มาสรุปเพิ่มเติมจากการดำเนินการในระยะที่ 1 ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จากการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมแบบ PAIC และการสัมภาษณ์เชิงลึก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามจากการดำเนินการแบบ PAIC และการสัมภาษณ์เชิงลึก กับกลุ่มผู้ประกอบการและกลุ่มผู้บริโภคจำนวน 30 ราย แล้วจึงสังเคราะห์เพื่อสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและความพึงพอใจ โดยผ่านการประเมินแบบสอบถามและทดสอบคุณภาพเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน และได้นำเครื่องมือที่ได้เข้าสู่กระบวนการรับรองจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ โดยเครื่องมือวิจัยได้รับเอกสารรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เลขที่ IRB-38/2565 ณ วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2566 หลังจากนั้นจึงดำเนินการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม ตามหลักของ ยามาเน่ มีแบบสอบถาม 2 ชุด ดังนี้

2.1 แบบสอบถามของผู้ประกอบการ มี 3 ส่วน ดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไป 20 ข้อ เป็นแบบตรวจสอบรายการ 2) ผลกระทบมูลค่าทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการธุรกิจขายของฝากจังหวัดจันทบุรี ในช่วงโควิด-19 (ก่อน-หลัง) 10 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วน

ประมาณค่า และ 3) แนวทางการแก้ปัญหาของผู้ประกอบการธุรกิจขายของฝากจังหวัดจันทบุรีในช่วงโควิด-19 เป็นแบบปลายเปิด โดยกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการทั้ง 15 ราย ที่ผ่านกระบวนการ PAIC และการสัมภาษณ์เชิงลึก ก็อยู่ในกลุ่มตัวอย่างของ 400 รายนี้เช่นกัน

2.2 แบบสอบถามของลูกคามี 3 ส่วน ดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไป 9 ข้อ เป็นแบบตรวจสอบรายการ 2) การตัดสินใจซื้อของฝากจากจังหวัดจันทบุรี 11 ข้อ พิจารณา 4 ด้าน คือ ด้านสินค้า ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการขาย 3, 3, 2 และ 3 ข้อตามลำดับ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า และ 3) ข้อเสนอแนะเป็นแบบปลายเปิด โดยกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภครวม 15 ราย ที่ผ่านกระบวนการ PAIC และการสัมภาษณ์เชิงลึก ก็อยู่ในกลุ่มตัวอย่างของ 400 รายนี้ เช่นกัน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผลกระทบต่อผู้ประกอบการธุรกิจขายของฝากที่เกิดขึ้นจะใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบมาตราส่วนประมาณค่า การแปลความหมายของค่าคะแนนดังนี้

ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.50 - 5.00 หมายความว่า เห็นด้วยมากที่สุด/พึงพอใจมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.50 - 4.49 หมายความว่า เห็นด้วยมาก/พึงพอใจมาก

ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.50 - 3.49 หมายความว่า เห็นด้วยปานกลาง/พึงพอใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.50 - 2.49 หมายความว่า เห็นด้วยน้อย/พึงพอใจน้อย

ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.00 - 1.49 หมายความว่า เห็นด้วยน้อยที่สุด/พึงพอใจน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

การวิจัยผลกระทบมูลค่าทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการธุรกิจขายของฝากจังหวัดจันทบุรี ในช่วงโควิด-19 ดังนี้ เพื่อศึกษาผลกระทบมูลค่าทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการธุรกิจขายของฝากจังหวัดจันทบุรี ในช่วงโควิด-19 แบ่งตามผลการวิจัยของกลุ่มตัวอย่างตามรายละเอียด ดังนี้

(1) กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการขายของฝากจังหวัดจันทบุรีและกลุ่มผู้บริโภค จำนวน 30 ราย

สำหรับกลุ่มตัวอย่างนี้ เมื่อผู้วิจัยได้ข้อมูลจากการดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม PAIC เพื่อทำการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ประกอบการฯ และกลุ่มผู้บริโภค จำนวนกลุ่มละ 15 รายแล้ว จึงนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูล โดยหลักการของ PESTEL (Kaplan & Norton, 2010) และหลักการ SWOT (Wilson, 2002) ซึ่งเป็นหลักการที่วิเคราะห์ถึงโอกาส การพัฒนาผู้ประกอบการขายของฝากจังหวัดจันทบุรี จากการดำเนินการที่ผ่านมาสามารถเพิ่มเติมกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจได้ โดยกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ซึ่งมี 3 กระบวนการหลักที่สำคัญ คือ 1) การวิเคราะห์สถานการณ์ 2) การกำหนดกลยุทธ์ และ 3) การนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ (ปัญญาณัฐ ศีลาสาย, 2559) ซึ่งแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ด้วยหลักการของ PESTEL และ SWOT พร้อมทั้งกลยุทธ์ จากการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม PAIC และการสัมภาษณ์เชิงลึก กับกลุ่มผู้ประกอบการฯ และกลุ่มผู้บริโภค

ปัจจัย	รายละเอียด	กลยุทธ์การดำเนินธุรกิจ
P: Politic	นโยบายภาครัฐควรให้การสนับสนุนด้าน Digital Transformation เพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการให้มีทักษะและสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างเป็นรูปธรรม	เพิ่มช่องทางการขาย
E: Economic	ราคารัฐอุดหนุน ราคาน้ำมัน และดอกเบี้ยของทางธนาคาร มีผลต่อการตั้งราคาสินค้าของผู้ประกอบการ และการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค	ลดรายจ่าย
S: Social	ช่วงเกิดสถานการณ์การระบาดโควิด-19 ผู้บริโภคลด เลิก กิจกรรมต่าง ๆ ลงอย่างเห็นได้ชัด ส่งผลต่อผลการประกอบการของธุรกิจ	สร้างคอนเทนต์
T: Technology	สถานการณ์การระบาดโควิด-19 ทำให้ผู้ประกอบการและผู้บริโภคมีความจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมในการสื่อสารมากขึ้น	โซเซียลมีเดียมาร์เก็ตติ้ง
E: Environment	ธุรกิจที่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมเป็นที่นิยมมากขึ้นสำหรับผู้บริโภค เนื่องจากภัยพิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมีแนวโน้มรุนแรงขึ้น จึงทำให้ผู้ประกอบการใส่ใจและให้ความสำคัญในเรื่องสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง	การตลาดสีเขียว

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ปัจจัย	รายละเอียด	กลยุทธ์การดำเนินธุรกิจ
L: Legal	นโยบายของรัฐด้านธุรกิจออนไลน์ กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค กฎหมายลิขสิทธิ์ กฎหมายมาตรการความปลอดภัยต่าง ๆ มีผลกระทบต่อผู้ประกอบการธุรกิจอย่างแน่นอน จึงจำเป็นต้องมีการให้ความรู้กับผู้ประกอบการ ผู้บริโภค รวมถึงประชาชนทุกคน	ความปลอดภัยของผู้บริโภค

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ สี่เคราะห์ ด้วยหลักการของ PESTEL และ SWOT จากการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม PAIC และการสัมภาษณ์เชิงลึก กับกลุ่มผู้ประกอบการฯ และกลุ่มผู้บริโภค อีกทั้งได้กลยุทธ์การดำเนินธุรกิจคือ กลยุทธ์เพิ่มช่องทางการขาย กลยุทธ์การลดรายจ่าย กลยุทธ์สร้างคอนเทนต์ กลยุทธ์โซเชียลมีเดียมาร์เก็ตติ้ง กลยุทธ์การตลาดสีเขียว และกลยุทธ์ความปลอดภัยของผู้บริโภค

(2) กลุ่มตัวอย่าง : ผู้ประกอบการ จำนวน 400 ราย (รวม 15 ราย ที่เข้าร่วมการดำเนินการ PAIC และสัมภาษณ์เชิงลึก) ผลการวิจัยทำให้สามารถทราบรายละเอียดของผู้ประกอบการ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปข้อมูลผู้ประกอบการที่ตอบแบบสอบถาม (n = 400)

สรุปข้อมูลผู้ประกอบการ	จำนวน/ความถี่	ร้อยละ (%)
เป็นเพศหญิง	284	71.00
ช่วงอายุ 41-60 ปี	187	46.75
ระดับการศึกษาปริญญาตรี	211	52.75
รายได้ต่อเดือน 30,000 บาทขึ้นไป	134	33.50
ประสบการณ์การทำธุรกิจร้านขายของฝาก 10 ปีขึ้นไป	174	43.50
พื้นเพเป็นคนในท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์	327	81.75
ร้านขายของฝากของตนเอง 1 ร้าน	218	54.50
ร้านของตนเอง	253	63.25
ค่าเช่าร้านต่อเดือน 5,001 - 10,000 บาท	177	44.25
ค่าสาธารณูปโภค (ไฟฟ้า/น้ำประปา/โทรศัพท์) ต่อเดือน 2,500 บาทขึ้นไป	172	43.00
ค่าใช้จ่ายในการลงทุนซื้อสินค้าเข้าร้านต่อเดือน 25,000 บาทขึ้นไป	157	39.25
ทุนในการดำเนินธุรกิจเป็นทุนส่วนตัว	218	54.50
ลูกค้าส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวคนไทย	225	56.25
ช่วงสถานการณ์โควิด-19 ลูกค้าที่เข้าร้านน้อยลง	303	75.75
รายได้ลดลง 2 เท่า	177	44.25
ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น 2 เท่า	194	48.50
มีการปรับตัวเพื่อให้ธุรกิจอยู่รอดโดยเพิ่มช่องทางการขาย	116	29.00
ขยายฐานลูกค้าโดยการประชาสัมพันธ์ทางออนไลน์	147	36.75
ลดรายจ่ายโดยตัดค่าใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือย	147	36.75
บริหารจัดการหนี้สินโดยการจ่ายเฉพาะดอกเบี้ย	174	43.50

จากตารางที่ 2 พบว่า ช่วงสถานการณ์โควิด-19 ลูกค้าเข้าร้านน้อยลง ทำให้รายได้ลดลงและมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น 2 เท่า เช่นกัน ปรับตัวโดยเพิ่มช่องทางการขาย การประชาสัมพันธ์ การลดรายจ่าย และจัดการหนี้โดยจ่ายเฉพาะดอกเบี้ย

เมื่อทำการสำรวจถึงผลกระทบของมูลค่าทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการ พบว่า รายละเอียดที่สำคัญ แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลกระทบมูลค่าทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการธุรกิจขายของฝากจังหวัดจันทบุรี ก่อน-ช่วงเกิดสถานการณ์โควิด-19

ผลกระทบ ก่อน-ช่วงเกิดสถานการณ์โควิด-19	\bar{X}	SD	แปลความหมาย
รายจ่ายของครอบครัว	4.02	0.95	มาก
ผลประกอบการธุรกิจของร้านค้า	4.43	0.70	มาก

จากตารางที่ 3 จากการสังเคราะห์จากการตอบแบบสอบถามผู้วิจัย พบว่า ก่อนเกิดสถานการณ์โควิด-19 ผู้ประกอบการมีรายจ่ายของครอบครัวเพิ่มมากขึ้นถึง 2 เท่า ขณะที่มีรายได้ลดลงจากเดิมถึง 2 เท่าเช่นกัน และเมื่อสัมภาษณ์เชิงลึกลงในรายละเอียดพบว่า สาเหตุที่ทำให้ค่าใช้จ่ายของผู้ประกอบการเพิ่มมากขึ้นจากเดิม จำนวน 2 เท่า คือ การสั่งสินค้าในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ต้องสั่งในปริมาณมากกว่าเดิมเพราะมีปัญหาเรื่องการขนส่งในการประกาศปิดเมือง ส่วนที่ทำให้มีรายได้ลดลงถึง 2 เท่า คือ ผู้ประกอบการจำนวนมากมีช่องทางการจัดจำหน่ายแบบขายตรง

หน้าร้านเป็นส่วนใหญ่ มีเพียงบางรายเท่านั้นที่เพิ่มช่องทางการขายแบบออนไลน์ แต่ก็อยู่ในช่วงปรับตัว ด้วยสถานการณ์โควิด-19 เมื่อจำนวนนักท่องเที่ยวลดลงจึงเป็นสาเหตุทำให้ผลประกอบการลดลงถึง 2 เท่า

(3) กลุ่มตัวอย่าง : ผู้บริโภค จำนวน 400 ราย

กลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคผู้วิจัยได้ทำการสำรวจโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ซึ่งได้ทำการสำรวจผลการวิจัยแสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สรุปข้อมูลลูกค้าที่ตอบแบบสอบถาม (n = 400) (รวม 15 ราย ที่เข้าร่วมการดำเนินการ PAIC และสัมภาษณ์เชิงลึก) ผลการวิจัยทำให้สามารถทราบรายละเอียดของลูกค้า ดังตารางที่ 4

สรุปข้อมูลลูกค้า	จำนวน/ความถี่	ร้อยละ (%)
ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง	273	68.25
อยู่ในช่วงอายุ 41-60 ปี	181	45.25
ระดับการศึกษาปริญญาตรี	211	52.75
อาชีพธุรกิจส่วนตัว	123	30.75
ระดับรายได้ต่อเดือน 20,001 - 30,000 บาท	153	38.25
เหตุผลของการซื้อเพื่อเป็นของฝาก	211	52.75
ช่องทางการซื้อของฝากโดยซื้อผ่านช่องทางออนไลน์	176	44.00
การซื้อของฝากก่อนเกิดสถานการณ์โควิด-19 มาก	195	48.75
การซื้อของฝากช่วงเกิดสถานการณ์โควิด-19 น้อยลง	225	56.25

จากตารางที่ 4 พบว่า เหตุผลการซื้อของลูกค้าไม่ได้ซื้อเพื่อบริโภคเองแต่ซื้อเพื่อเป็นของฝาก โดยผ่านช่องทางออนไลน์ช่วงเกิดสถานการณ์โควิด-19 ลูกค้าซื้อสินค้าน้อยลง

ตารางที่ 5 ผลการตัดสินใจซื้อของฝากจากจังหวัดจันทบุรีในช่วงโควิด-19 ของกลุ่มลูกค้า

ผลการตัดสินใจซื้อของฝากจากจังหวัดจันทบุรีในช่วงโควิด-19	\bar{X}	SD	แปลผล
ด้านสินค้า			
คุณภาพของสินค้า	4.05	0.88	มาก
ด้านราคา			
ราคาเหมาะสมกับคุณภาพสินค้า	4.32	0.97	มาก
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย			
มีช่องทางออนไลน์ในการสั่งซื้อ	4.52	0.82	มากที่สุด
ด้านการส่งเสริมการขาย			
ร้านค้ามีการลด แลก แจก แถม	4.16	1.08	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้บริโภคจะเลือกซื้อสินค้าที่มีช่องทางการขายแบบออนไลน์มากที่สุด เนื่องจากอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่ปกติของการระบาดของโควิด-19 และประเด็นต่อมาคือ มีราคาที่เหมาะสมกับคุณภาพสินค้า และลำดับถัดมาคือ มีการลด แลก แจก แถม ตามลำดับ

จากการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบ PAIC และการสัมภาษณ์เชิงลึก รวมทั้งนำผลการวิเคราะห์แบบสอบถามเชิงปริมาณที่ได้นำมาเพิ่มเติมผลที่ได้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาของผู้ประกอบการธุรกิจขายของฝากจังหวัดจันทบุรีในช่วงโควิด-19 พบว่า แนวทางการแก้ปัญหาของผู้ประกอบการธุรกิจขายของฝากจังหวัดจันทบุรีในช่วงโควิด-19 มีดังนี้

ผู้ประกอบการต้องปรับตัวเองด้วยเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นมาตรการป้องกันและควบคุมการระบาดของโควิด-19 และมีการจำหน่ายสินค้าทางออนไลน์ มีบริการส่งของเดลิเวอรี่ ตลอดจนถึงการลดต้นทุนและค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นต่าง ๆ ที่เป็นเรื่องสำคัญซึ่งจะเป็นการประคับประคองให้ผู้ประกอบการอยู่รอดและพร้อมจะฟื้นตัวหลังเกิดภาวะวิกฤตของโควิด-19 ซึ่งผู้ประกอบการควรใช้กลยุทธ์ในการดำเนินการควบคู่ไปด้วย คือ กลยุทธ์เพิ่มช่องทางการขาย กลยุทธ์การลดรายจ่าย กลยุทธ์สร้างคอนเทนต์ กลยุทธ์ใช้โซเชียลมีเดีย มาร์เก็ตติ้ง กลยุทธ์การตลาดสีเขียว รวมถึงกลยุทธ์ความปลอดภัยของผู้บริโภค เป็นต้น

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า การวิจัยครั้งนี้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คิดเป็นร้อยละ 100 ดังนี้

1. ลูกค้าที่มาซื้อของฝากเป็นนักท่องเที่ยวคนไทย และมีจำนวนลดน้อยลง ทำให้รายได้จากการขายของฝากในช่วงการเกิดสถานการณ์โควิด-19 ลดลงถึง 2 เท่า แต่ในทางกลับกันก็พบว่าผู้ประกอบการมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นมากกว่าเดิมถึง 2 เท่า

2. แนวทางการแก้ปัญหาของผู้ประกอบการขายของฝากจังหวัดจันทบุรีในช่วงโควิด-19 พบว่า นโยบายของภาครัฐเอื้อต่อการให้การสนับสนุน Digital Transformation เพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการ เพื่อเพิ่มช่องทางการเข้าถึงสินค้าให้กับลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล ขณะเดียวกันผู้ประกอบการต้องปรับตัวด้านการค้าแบบธุรกิจออนไลน์ เพื่อให้เข้าถึงผู้บริโภคได้กว้างขวางยิ่งขึ้นและในขณะเดียวกันภาครัฐควรเพิ่มการส่งเสริมศักยภาพด้านเทคโนโลยีให้ผู้ประกอบการเพื่อพัฒนาศักยภาพธุรกิจของตนเอง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า

1. ลูกค้าที่มาซื้อของฝากเป็นนักท่องเที่ยวคนไทย และมีจำนวนลดน้อยลง ทำให้รายได้จากการขายของฝากในช่วงการเกิดสถานการณ์โควิด-19 ลดลงถึง 2 เท่า แต่ในทางกลับกันก็พบว่าผู้ประกอบการมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นมากกว่าเดิมถึง 2 เท่า สอดคล้องกับ Deloitte (2020) ที่กล่าวว่า ผลกระทบหนักที่สุดของประเทศไทยอยู่ในภาคการท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวต่างประเทศยุติการเดินทางแทบทั้งหมดตั้งแต่เดือนมีนาคม 2563 และสอดคล้องกับการศึกษาของ สุภารัตน์ ทองปลิว และกัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์ (2564) ได้ศึกษาผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อประชาชนจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID19) ตำบลนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ผลกระทบโดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการประกอบอาชีพ ด้านรายได้ และรายจ่าย และด้านหนี้สิน และเสาวลักษณ์ กิตติประภัสร์ และคณะ (2563) ที่ศึกษาผลกระทบทางสังคมจากการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และวิกฤตเศรษฐกิจ พบว่า มีผลกระทบต่อผู้มีรายได้น้อยและคนจนมาก โดยเฉพาะในช่วงที่มีการปิดเมืองที่ผลกระทบมีขนาดมากที่สุด และหลังจากเปิดเมืองหรือคลายล็อกแล้ว ผลกระทบก็ยังยังคงอยู่ ไม่ว่าจะเป็นการลดลงของการตกเกณฑ์เป็นคนจนใหม่ การตกงาน การเป็นหนี้ การลดลง

ของรายจ่ายน้อยกว่าการลดลงของรายได้ ทำให้สัดส่วนของรายจ่ายต่อรายได้ของครัวเรือนสูงกว่าก่อนหน้าที่จะมีมาตรการควบคุมการระบาดของโควิด-19 จึงทำให้ภาระหนี้ของครัวเรือนมีแนวโน้มที่สูงขึ้น และณัชชา เจริญศรี (2563) ได้กล่าวไว้ว่า COVID-19 ส่งผลกระทบต่ออย่างชัดเจนกับเศรษฐกิจของประเทศไทยผู้ได้รับผลกระทบในวงกว้าง โดยเฉพาะธุรกิจรายย่อย ทั้งร้านอาหาร และร้านค้าปลีก

2. แนวทางการแก้ปัญหาของผู้ประกอบการขายของฝากจังหวัดจันทบุรีในช่วงโควิด-19 พบว่า นโยบายของภาครัฐรัฐเอื้อต่อการให้การสนับสนุน Digital Transformation เพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการ เพื่อเพิ่มช่องทางการเข้าถึงสินค้าให้กับลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ขณะเดียวกันผู้ประกอบการต้องปรับตัวด้านการค้าแบบธุรกิจออนไลน์ เพื่อให้เข้าถึงผู้บริโภคได้กว้างขวางยิ่งขึ้นและในขณะเดียวกันภาครัฐควรเพิ่มการส่งเสริมศักยภาพด้านเทคโนโลยีให้ผู้ประกอบการเพื่อพัฒนาศักยภาพธุรกิจของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กองข้อมูลธุรกิจ (2563) กล่าวว่า ธุรกิจประเภทอี-คอมเมิร์ซ เติบโตจากการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภค ในการสั่งซื้อสินค้าทางออนไลน์ และเป็นผลกระทบจากมาตรการล็อกดาวน์ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และสอดคล้องกับ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (2563) ด้านผู้ประกอบการต้องมีการปรับตัว และรูปแบบการดำเนินธุรกิจที่เปลี่ยนไป เพื่อให้สามารถรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และได้ประโยชน์จากโอกาสทางการตลาดใหม่ ๆ จากสถานการณ์ปรับตัวได้ จะสามารถอยู่รอดและอยู่ได้ในระยะยาวเมื่อสถานการณ์โควิด-19 จบลง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ผู้ประกอบการค้าขายควรใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการดำเนินธุรกิจ เช่น การขายออนไลน์ บริการส่งของเดลิเวอรี่
 - 1.2 ผู้ประกอบการค้าขายควรรักษามาตรการป้องกันโควิด 19 อย่างเคร่งครัด เพื่อช่วยป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส และสร้างความมั่นใจให้กับลูกค้า
 - 1.3 หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมสนับสนุน Digital Transformation ให้กับผู้ประกอบการอย่างเป็นระบบ
2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาคั้งต่อไป
 - 2.1 การศึกษาผลกระทบมูลค่าทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการธุรกิจขายของฝากภาคตะวันออก
 - 2.2 การศึกษารูปแบบการใช้เทคโนโลยีของผู้ประกอบการอย่างเป็นระบบ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องการศึกษาผลกระทบมูลค่าทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการธุรกิจขายของฝากจังหวัดจันทบุรีในช่วงโควิด-19 เป็นงานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กองข้อมูลธุรกิจ. พาณิชย์เปิด 10 ธุรกิจดาวเด่นยุคโควิด-19. [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://dbd.go.th/>. 2563.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. สถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศ Q1-Q4 ปี 2564 (ภาคตะวันออก). [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.mots.go.th/news/category/741>. 2565.
- ณัชชา เจริญศรี. ผลกระทบโควิด 19 ด้านเศรษฐกิจและโอกาสทางธุรกิจ. [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.storehub.com/blog/covid-19>. 2563.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. รายงานสภาวะเศรษฐกิจไทย ปี 2563. [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/Economic>. 2564.
- ปัญญาณัฐ ศีลาสาย. (2559). การจัดการเชิงกลยุทธ์. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ปัญญาณัฐ ศีลาสาย และบรรพต วิรุณราช. (2559). กลยุทธ์การจัดการปรับเปลี่ยนมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี สู่มหาวิทยาลัยพระปกเกล้ารำไพพรรณี. การเมือง การบริหาร และกฎหมาย. 9(1): 311-340.
- สำนักข่าวอิสรา. ผลกระทบทางเศรษฐกิจในระดับจุลภาคจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา. [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.isranews.org/article/isranews-scoop/87713-repoer03-13.html>. 2563.
- สำนักงานจังหวัดจันทบุรี. แผนพัฒนาจังหวัดจันทบุรี พ.ศ. 2566-2570. [online]. เข้าถึงได้จาก : https://www.chanthaburi.go.th/files/com_news_devpro/2022-12_b87deded14ae58a.pdf. 2565.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2563). บทที่ 7 วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. รายงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.

- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. การสำรวจผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19. [online]. เข้าถึงได้จาก : <http://ittdashboard.nso.go.th/covid19survey.php>. 2563.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. รายงานผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12. [online]. เข้าถึงได้จาก : http://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=14245. 2564.
- สุภารัตน์ ทองปลิว และกัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์. (2564). ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อประชาชนจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตำบลนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก. *Journal of Modern Learning Development*. 6(3), 107-122.
- เสาวลักษณ์ กิตติประภัสร์ และคณะ. (2563). **ผลกระทบทางสังคมจากการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และวิกฤตเศรษฐกิจ**. เอกสารวิจัยเสนอต่อสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- Deloitte. Respond, Recover, Thrive: The Impact of COVID-19 on the Economy, a View from Thailand. [online]. Available : <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/th/Documents/about-deloitte/th-about-economic-outlook-2020-covid-19-impact.pdf>. 2020.
- Economist Intelligence Unit. Sovereign debt crises are coming. [online]. Available : <http://country.eiu.com/article.aspx?articleid=1499104133&Country=France&topic=Politics&subtopic=At+a+glance&oid=1669079150&flid=1099585293>. 2020.
- Kaplan, R. S. & Norton, D. P. (2001). Transforming the balance scorecard from performance measurement to strategic management: Part I. *Accounting Horizons*. 15(1): 87-104.
- Kaplan, R. S. & Norton, D. P. (2010). **Conceptual foundation of the balanced scorecard**. Boston: Harvard Business School Press.
- Lee, T. H. (2013). Influence analysis of community resident support for sustainable tourism development. *Tourism Management*. 34(1): 37-46.
- Office of the UN Resident Coordinator. Thailand Economic Focus: COVID-19 will likely lead to severe job loss, with impacts already evident in the first quarter. [online]. Available : <https://thailand.un.org/en/52117-thailand-economic-focus-covid-19-will-likely-lead-severe-job-loss-impacts-already-evident>. 2020.
- Porter, M. E. (1996). What is strategy? *Harvard Business Review*. 74(6): 61-78.
- Santander. Trade Markets, Thailand: Economic and Political Outline. [online]. Available : <https://santandertrade.com/en/portal/analyse-markets/thailand/economic-political-outline>. 2020.
- Wilson, B. (2002). Innovation Curriculum. In **the Second International Forum on Education reform: Key Factors in Effective Implementation**. Bangkok: Photocopied. pp. 1-9.
- World bank. The Global Economic Outlook During the COVID-19 Pandemic: A Changed World. [online]. Available : <https://www.worldbank.org/>. 2020.
- Yamane, T. (1973). **Statistics; An Introduction Analysis**. 3rd ed. Harper International Edition, Tokyo.

หลักเกณฑ์และข้อกำหนดการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย เพื่อส่งตีพิมพ์ในวารสารวิจัยรำไพพรรณี

วารสารวิจัยรำไพพรรณี เป็นวารสารระดับชาติที่ผ่านการรับรองผลการประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 2 (พ.ศ. 2563-2567) โดยสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยของคณาจารย์ บุคลากร นักศึกษาระดับปริญญาโท-เอก นักวิจัยจากหน่วยงานภายในและภายนอกต่าง ๆ ผู้สัาธารณชน รวมทั้งหน่วยงานอื่น ๆ ได้นำผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่ไปใช้ประโยชน์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีคุณภาพของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย 2) เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการ และ 3) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของบุคลากร

วารสารเปิดรับบทความวิจัยในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รวมถึงสหวิทยาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสังคมและชุมชน โดยจัดทำเป็นวารสารราย 4 เดือน เผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม) และฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม) โดยบทความที่ตีพิมพ์ทุกบทความผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Reviewed) ในสาขาวิชานั้น ๆ ไม่น้อยกว่า 3 ท่าน โดยเป็นการประเมินแบบ double-blinded review ข้อคิดเห็นที่ปรากฏและแสดงในเนื้อหาบทความต่าง ๆ วารสารวิจัยรำไพพรรณี ถือเป็นความเห็นและความรับผิดชอบโดยตรงของผู้นิพนธ์

คำแนะนำการเตรียมต้นฉบับ

บทความที่รับตีพิมพ์ในวารสาร ได้แก่ 1) บทความวิจัย 2) นิพนธ์ปริทัศน์ (Review articles) โดยให้พิมพ์ผลงานด้วยกระดาษ A4 พิมพ์หน้าเดียว จำนวนไม่เกิน 10-12 หน้า และกำหนดให้ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK 1 คอลัมน์ ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้นิพนธ์ (ทุกคน) สถานที่ทำงาน การติดต่อผู้นิพนธ์ โดยบทความต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ คำสำคัญ (Keywords) ไม่เกิน 3-5 คำ และมีส่วนประกอบดังนี้ บทนำ วัตถุประสงค์ของการวิจัย อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย สรุปและอภิปราย ผลการวิจัย ข้อเสนอแนะ กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) และเอกสารอ้างอิง

ระเบียบการตีพิมพ์

1) ผู้นิพนธ์ดำเนินการเขียนบทความวิจัยตามข้อกำหนดรูปแบบของวารสารวิจัยรำไพพรรณี ของสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี โดยบทความดังกล่าวจะต้องเป็นบทความที่ยังไม่ได้มีการเผยแพร่ในวารสารใดหรือรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการใด ๆ มาก่อน

2) ผู้นิพนธ์ส่งบทความที่สมบูรณ์ตรงตามแบบฟอร์มเป็นไฟล์นามสกุล .doc (Word) ความยาวไม่เกิน 10-12 หน้า ทางระบบ Thaijo วารสารวิจัยรำไพพรรณี <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/RRBR/>

ทั้งนี้สามารถติดตามรายละเอียดและดาวน์โหลดแบบฟอร์มต่าง ๆ ได้ที่ <http://www.research.rbru.ac.th/journal.php> สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

3) ผู้นิพนธ์ต้องชำระค่าธรรมเนียมในการดำเนินการตีพิมพ์ของวารสารวิจัยรำไพพรรณี จำนวน 4,000 บาท/บทความ หลังจากบทความผ่านการพิจารณาเบื้องต้นจากกองบรรณาธิการวารสารฯ และเมื่อเข้าสู่กระบวนการประเมิน

4) ผู้นิพนธ์สามารถชำระค่าธรรมเนียมได้ ดังนี้
โอนเงินเข้าบัญชีหมายเลข 178-1-48958-7 ชื่อบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ประเภทบัญชีออมทรัพย์ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา (สาขาสี่แยกเขาไถ่) เมื่อโอนเงินเข้าบัญชีแล้วกรุณา SCAN หลักฐานการชำระเงินและส่งไฟล์ได้ที่ อีเมล research_rbru2010@hotmail.com หรือ ID line : vijai_rbru

กองบรรณาธิการจะไม่คืนเงินในกรณีบทความไม่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ไม่ว่ากรณีใด ๆ เพราะเป็นค่าตอบแทนการพิจารณาบทความของผู้ทรงคุณวุฒิ

5) ผู้นิพนธ์จะต้องดำเนินการปรับแก้ไขบทความตามผลการตรวจประเมินของกองบรรณาธิการ และผู้ทรงคุณวุฒิของวารสารวิจัยรำไพพรรณี อย่างต่อเนื่องตลอดกระบวนการในการตีพิมพ์

6) เมื่อผู้วิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบ ข้อที่ 1) - ข้อ 5) เรียบร้อยแล้ว กองบรรณาธิการจะออกไปตอบรับการตีพิมพ์และใบเสร็จรับเงินจากทางราชการให้กับผู้นิพนธ์ และดำเนินการตามกระบวนการตีพิมพ์ต่อไป

7) ถ้าผู้วิจัยไม่ปฏิบัติตามระเบียบการตีพิมพ์กองบรรณาธิการจะแจ้งยกเลิกการตีพิมพ์บทความการวิจัยไปยังหน่วยงาน/มหาวิทยาลัยที่ท่านสังกัดอยู่ และจะไม่ได้รับค่าธรรมเนียมคืน

ข้อกำหนดในการเตรียมต้นฉบับ

- ขนาดกระดาษ A4
- ขอบกระดาษ ขอบบน 1 นิ้ว ขอบล่าง 1 นิ้ว ขอบซ้าย 1.25 นิ้ว ขอบขวา 1 นิ้ว
- ระยะระหว่างบรรทัด หนึ่งเท่า (Single Space)
- ตัวอักษร ใช้ TH SarabunPSK ตามที่กำหนดดังนี้
 - ชื่อเรื่อง (Title)
 - ภาษาไทย ขนาด 18 point, กำหนดกึ่งกลาง, ตัวหนา
 - ภาษาอังกฤษ ขนาด 18 point, กำหนดกึ่งกลาง, ตัวหนา
 - ชื่อผู้เขียน (ทุกคน)
 - ชื่อผู้เขียน ภาษาไทย-อังกฤษ ขนาด 14 point, กำหนดกึ่งกลาง, ตัวหนา
 - ที่อยู่ผู้เขียน ภาษาไทย-อังกฤษ ขนาด 14 point, กำหนดกึ่งกลาง, ตัวหนา และเว้น 1 บรรทัด
 - อีเมลผู้เขียนหลัก วันที่ส่ง วันที่แก้ไขล่าสุด และวันตอบรับบทความ
 - *Corresponding author E-mail: (Received; Revised; Accepted)
 - บทคัดย่อ
 - ชื่อ “บทคัดย่อ” และ “Abstract” ขนาด 16 point, กำหนดกึ่งกลาง, ตัวหนา และเว้น 1 บรรทัด
 - เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทย ขนาด 14 point, กำหนดชิดขอบ, ตัวธรรมดา
 - คำสำคัญ ให้พิมพ์ต่อจากส่วนบทคัดย่อ ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความประมาณ 3-5 คำ ใช้ตัวอักษรภาษาไทย หรือ ภาษาอังกฤษ ขนาด 14 point
 - เนื้อหา บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ขนาด 14 point, กำหนดชิดขอบ, ตัวหนา
 - ย่อหน้า 0.5 นิ้ว
 - Keywords ให้พิมพ์ต่อจากส่วน Abstract ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความภาษาอังกฤษ ขนาด 14 point
 - รายละเอียดบทความ (Body)
 - คำหลักบทขนาด 16 point, กำหนดชิดซ้าย, ตัวหนา
 - หัวข้อย่อยขนาด 14 point, กำหนดชิดซ้าย, ตัวหนา
 - ตัวอักษรขนาด 14 point, กำหนดชิดขอบ, ตัวธรรมดา
 - ย่อหน้า 0.5 นิ้ว

รายละเอียดบทความประกอบด้วย บทนำ วัตถุประสงค์ของการวิจัย อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย สรุป และอภิปรายผลการวิจัย ข้อเสนอแนะ กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) และเอกสารอ้างอิง

- คำศัพท์ ให้ใช้ศัพท์บัญญัติของราชบัณฑิตยสถาน

■ รูปภาพและตาราง กรณีรูปภาพและตาราง หัวตารางให้จัดชิดซ้ายของคอลัมน์ คำบรรยายรูปภาพให้อยู่ใต้รูปภาพ และจัดกึ่งกลางคอลัมน์ เนื้อหา และคำบรรยายภาพ ใช้ตัวอักษรขนาด 14 point ตัวปกติ

- รูปแบบการพิมพ์เอกสารอ้างอิง

1. อ้างอิงจากหนังสือ

รูปแบบ :

ชื่อผู้แต่ง.//ปีพิมพ์.//ชื่อเรื่อง.//จำนวนเล่ม.//ครั้งที่พิมพ์ (ถ้ามี).//ชื่อชุดหนังสือ.//เมืองที่พิมพ์.//สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง :

รังสรรค์ โฉมยา. (2553). จิตวิทยา : พื้นฐานในการทำความเข้าใจพฤติกรรมมนุษย์. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

Okuda, M., & Okuda, D. (1993). *Star trek chronology: The history of the future*. New York: Pocket Books.

2. อ้างอิงจากบทความในหนังสือ รายงานการประชุมทางวิชาการ สัมมนาทางวิชาการ

รูปแบบ :

ชื่อผู้เขียนบทความ.//ปี(ที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ใน ชื่อหนังสือ.//ชื่อบรรณาธิการหรือผู้รวบรวม.
ครั้งที่พิมพ์.//ชื่อชุดหนังสือ.//เมืองที่พิมพ์.//สำนักพิมพ์.//หน้า.

ตัวอย่าง :

ปกรณ ปรียากร. (2532). ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารการพัฒนาชนบท. หน่วยที่ 1. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิทยาการจัดการ. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. หน้า 33-34.

Fitzroy, Felix R. and Kraft, Kornelius. (1991). Firm Size, Growth and Innovation: Some Evidence from West Germany. In *Innovation and Technological Change: An International Comparizon*. Zottan J. Aes and David B. Audretsh, eds. New York: Harester Wheatsheaf. pp. 152-159.

3. อ้างอิงจากบทความในวารสาร

รูปแบบ :

ชื่อผู้เขียน.//ปี(ที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ชื่อวารสาร.//ปี(ฉบับที่):/เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

นิพพาทร์ สิ้นทรัพย์, จินวัตร จันครา และบุปผา ใจมั่น. (2562). กิจกรรมทางกายสำหรับผู้สูงอายุเพื่อการมีอายุที่ยืนยาว. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมา*. 25(2): 229-246.

Mashburn, A. J. (2000). A psychological process of student dropout. *Journal of College Student Retention*. 2(3): 173-190.

4. อ้างอิงจากวิทยานิพนธ์ ภาคนิพนธ์ และสารนิพนธ์

รูปแบบ :

ชื่อผู้เขียน.//ปี.//ชื่อวิทยานิพนธ์ ภาคนิพนธ์ หรือสารนิพนธ์.//ระดับปริญญา/มหาวิทยาลัย.

ตัวอย่าง :

เจนวิทย์ วารีป้อ. (2562). ปรากฎการณ์การลาออกกลางคันและการคงอยู่ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา. ปรัชญา คุษภักดิ์, สาขาวิจัย วัฒน และสถิติการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.

Radecke, W. B. (2021). *Instagram self-experience: An examination of InstaGram, Self-esteem, Social Comparison, and Self-Presentation*. Doctor dissertation, Medaille College.

5. อ้างอิงจากรายงานการวิจัย และเอกสารวิจัยที่เสนอต่อหน่วยงานต่าง ๆ

รูปแบบ :

ชื่อผู้เขียน.//ปี.//ชื่อเอกสาร.//รายงานการวิจัย/เอกสารวิจัย หน่วยงาน.

ตัวอย่าง :

ปัทมา แซงอ้าย. (2561). ผลของโปรแกรมการออกกำลังกายแบบแอโรบิคต่อสมรรถภาพทางกายผู้สูงอายุ. รายงานวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.

Floyd, N. D. (2012). *Validity evidence for the use of Holland vocational personality types in college student populations*. Doctoral dissertation, Educational Psychology/Research, University of South Carolina.

6. อ้างอิงจากสิ่งพิมพ์กฎหมาย

รูปแบบ :

ชื่อกฎหมาย//ชื่อวารสาร//ฉบับ/เล่มที่//ตอนที่(วัน เดือน)/เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

พระราชบัญญัติโอนกิจการบริหารในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เฉพาะที่เกี่ยวกับราชการของคณะรัฐประศาสนศาสตร์ ไปเป็นของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. 2509. **ราชกิจจานุเบกษา**. ฉบับพิเศษ 83, 29 ฉบับพิเศษ (31 มีนาคม): 23-36.

The Act on Revenue Code Amendment (No.35) B.E. 2544. **Royal Thai Government Gazette**. 118, 85A (27 September 2001): 1-4.

7. อ้างอิงจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง//ชื่อเรื่อง//[CD-ROM]//สถานที่ผลิต//ผู้ผลิต/ปี พ.ศ. ที่เผยแพร่.

ผู้แต่ง//ชื่อเรื่อง//[online]//เข้าถึงได้จาก://วิธีการเข้าถึงและสถานที่ของข้อมูล/ปี พ.ศ. ที่เผยแพร่ (หรือสืบค้น).

ตัวอย่าง :

Voigt, L., & Hundrieser, J. Noel-Levitz retention codifications student success, retention, and graduation: Definitions, theories, practices, patterns, and trends. [online]. Available : <http://www.stetson.edu/law>. 2008.

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. Smart Ageing in Smart 4.0 Society สุนัขวัยสง่างามในสังคม 4.0. [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://ns.mahidol.ac.th/smartageing/download.html>. 2561.

ทั้งนี้สามารถติดตามรายละเอียดและดาวน์โหลดแบบฟอร์มต่าง ๆ หรือสมัครส่งบทความวิจัยออนไลน์ ได้ที่ <http://www.research.rbru.ac.th/journal.php>

หลักเกณฑ์การประเมินบทความเพื่อการตอบรับการตีพิมพ์

ต้องเป็นบทความที่ยังไม่ได้มีการเผยแพร่ในวารสารใดหรือรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการใด ๆ มาก่อน กองบรรณาธิการจะดำเนินการพิจารณาบทความตามรูปแบบที่กำหนดเบื้องต้น หากบทความใดไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับคืนให้ผู้เขียนแก้ไข หากผ่านการพิจารณาจะเข้าสู่กระบวนการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชา เมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านจะแจ้งให้ผู้เขียนทราบ เมื่อบทความได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับหนังสือรับรองการตีพิมพ์ โดยจะให้ผู้เขียนที่เป็นชื่อแรก และสามารถดาวน์โหลดวารสารฉบับสมบูรณ์ได้ทางเว็บไซต์ของสถาบันวิจัยและพัฒนา <http://www.research.rbru.ac.th/journal.php> และระบบ Thaijo วารสารวิจัยรำไพพรรณี <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/RRBR/>

มาตรฐานจริยธรรมการตีพิมพ์วารสารวิจัยรำไพพรรณี

จรรยาบรรณ จริยธรรมของผู้นิพนธ์ (Author)

1. ผู้นิพนธ์ต้องรับรองว่าบทความที่ส่งเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิจัยรำไพพรรณี เป็นบทความใหม่ที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ๆ
2. ผู้นิพนธ์ต้องให้ข้อมูลจากการวิจัยที่ถูกต้อง ไม่บิดเบือนหรือให้ข้อมูลที่เป็นเท็จ
3. ผู้นิพนธ์เมื่อนำผลงานของผู้อื่นมาใช้ในบทความ ต้องอ้างอิงผลงานของผู้อื่น โดยจัดทำรายการอ้างอิงให้ถูกต้องครบถ้วน ทั้งในเนื้อหาและท้ายบทความ
4. ผู้นิพนธ์ต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ของตนฉบับในทุกกรณี หากละเมิดลิขสิทธิ์ หรือคัดลอกผลงานผู้อื่น ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้นิพนธ์เท่านั้น มิใช่ความรับผิดชอบใด ๆ ของกองบรรณาธิการวารสารวิจัยรำไพพรรณี
5. ผู้นิพนธ์ต้องเขียนบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนดไว้ในวารสารวิจัยรำไพพรรณี
6. ผู้นิพนธ์ต้องตรวจสอบรายละเอียดบทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารวิจัยรำไพพรรณีให้ถูกต้องเป็นไปตามหลักจริยธรรมสากลที่ได้รับการยอมรับ

จรรยาบรรณ จริยธรรมของบรรณาธิการ (Editor)

1. บรรณาธิการจะดำเนินการตามมาตรฐานจริยธรรมและจรรยาบรรณวารสารวิชาการไทย เพื่อให้มั่นใจในคุณภาพทางวิชาการของบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารวิจัยรำไพพรรณี
2. บรรณาธิการต้องคัดเลือกบทความที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนโยบายของวารสารผ่านกระบวนการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่พิชญพิจารณาบทความแล้วเท่านั้น
3. บรรณาธิการต้องตัดสินใจในการยอมรับหรือปฏิเสธบทความเพื่อการตีพิมพ์ด้วยเหตุผลที่สามารถอธิบายทางวิชาการได้
4. บรรณาธิการมีระบบในการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนหรือการขัดกันด้านผลประโยชน์ของบรรณาธิการเอง รวมทั้งของเจ้าหน้าที่วารสาร ผู้นิพนธ์บทความ ผู้ประเมินบทความ และกองบรรณาธิการ
5. บรรณาธิการต้องชี้แจงหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการตรวจสอบประเมินบทความ (Peer review) ให้กับผู้นิพนธ์ในกรณีที่มีข้อสงสัยเกี่ยวกับการประเมินบทความ
6. หากเกิดความผิดพลาดกับบทความที่ตีพิมพ์ไปแล้ว หรือมีประโยชน์นำไปสู่ความเข้าใจผิด หรือมีรายงานที่บิดเบือนข้อเท็จจริง บรรณาธิการต้องแก้ไขให้ถูกต้องและชัดเจนทันที
7. บรรณาธิการต้องมีการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของวารสารอย่างสม่ำเสมอ และรับรองคุณภาพของบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ลงในวารสาร
8. บรรณาธิการต้องดำเนินการเผยแพร่วารสารให้ได้ตามกำหนดการตีพิมพ์ที่ระบุไว้

จรรยาบรรณ จริยธรรมของผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความวิจัย (Reviewer)

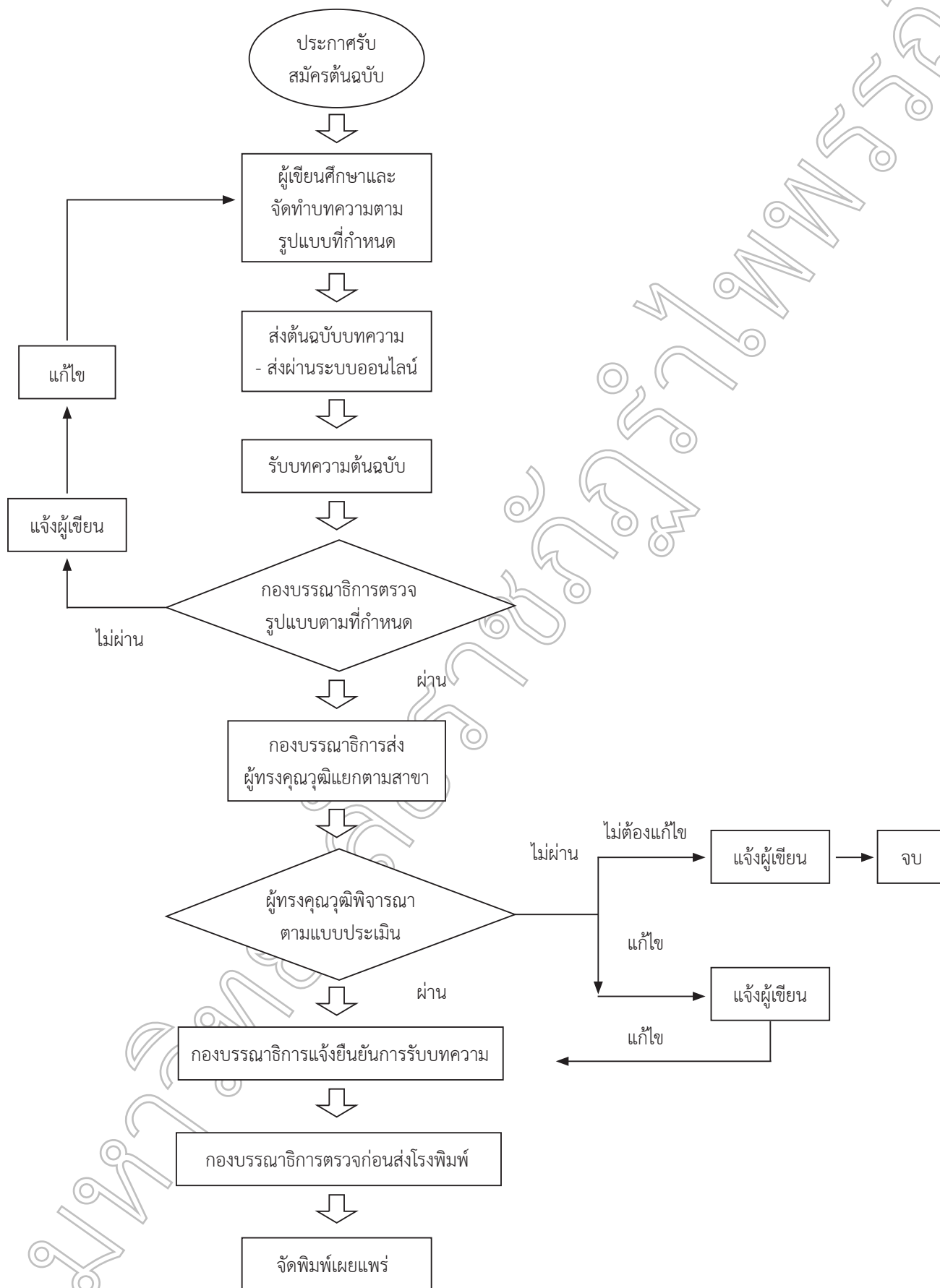
1. ผู้ประเมินบทความต้องพิจารณาประเมินคุณภาพบทความด้วยวิธีลับ โดยไม่เปิดเผยข้อมูลใด ๆ ของบทความที่พิจารณาให้แก่บุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. ผู้ประเมินบทความควรประเมินคุณภาพของการวิเคราะห์ ความเข้มข้นของผลงาน มีข้อเสนอแนะที่สอดคล้อง และเป็นประโยชน์แก่ผู้เขียนบทความมากที่สุด
3. ผู้ประเมินบทความสามารถปฏิเสธการประเมินบทความได้ หากพบผลประโยชน์ทับซ้อน หรือบทความไม่เป็นตามคุณภาพของหลักวิชาการ
4. ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ หากพบส่วนใดของบทความมีการคัดลอกผลงาน หรือซ้ำซ้อนในผลงานชิ้นอื่น ๆ

จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์และสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ (ถ้ามี)

บทความที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์หรือสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ ผู้เขียนต้องมีหลักฐานยืนยันว่าบทความดังกล่าวได้ผ่านการรับรองจริยธรรมจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์หรือสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์แล้ว (ถ้ามี)

ขั้นตอนการจัดทำวารสารวิจัยรำไพพรรณี

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

INSTITUTE OF RESEARCH AND DEVELOPMENT RAMBHAIBARNI RAJABHAT UNIVERSITY

41 หมู่ 5 ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี 22000

โทร./โทรสาร 0-3947-1056 โทร. 0-3931-9111 ต่อ 10802, 086-440-2639

เว็บไซต์ <http://www.research.rbru.ac.th> E-mail : research_rbru2010@hotmail.com